XAVIER-MARIE BONNOT

Țara uitată de timp

Trafic cu obiecte de artă, mistică indiană, un colecționar de măști papuașe: un roman polițist inedit și fascinant

FICTION CONNECTION 3

TREI

„Alături de traficul cu obiecte de artă, deculturalizarea rezultată din contactul cu Occidentul stă la baza acestui roman în care se îmbină nostalgia lumilor sălbatice și cea a portului Marsilia de odinioară."
Connaissance des Arts

„Aici își dau întâlnire spiritul aventurier al lui Conrad și erudiția lui Lévi-Strauss."
Sud Ouest

3
FICTION CONNECTION

FICTION CONNECTION

COLECȚIE COORDONATĂ DE
Magdalena Mărculescu

Xavier-Marie Bonnot

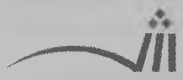
Țara uitată de timp

Traducere din franceză de
Doru Mareș

„This Book has been translated
with the assistance of the Sharjah Book
Fair Translation Grant Fund"

„Această carte s-a tradus
cu sprijinul Sharjah Book Fair
Translation Grant Fund"

3
TREI

Editori:
Silviu Dragomir
Vasile Dem. Zamfirescu

Director editorial:
Magdalena Mărculescu

Coperta colecției:
Faber Studio
Foto copertă: © Buddy Mays/Corbis

Director producție:
Cristian Claudiu Coban

Redactor:
Gabriela Riegler
Domnica Drumea

Dtp:
Corina Rezai

Corectură:
Roxana Samoilescu
Eugenia Țarălungă

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
BONNOT, XAVIER-MARIE
Țara uitată de timp/ Xavier-Marie Bonnot ; trad.: Doru Mareș. -
București: Editura Trei, 2012
ISBN 978-973-707-687-8

I. Mareș, Doru (trad.)

821.133.1-32=135.1

Titlul original: Le Pays oublie du temps
Autor: XAVIER-MARIE BONNOT

Copyright © Xavier-Marie Bonnot 2011
Prezenta ediție s-a publicat prin acord cu Agence litteraire Pierre Astier Associes

Copyright © Editura Trei, 2012
pentru prezenta ediție

C. P. 27-0490, București
Tel. /Fax: +4 021 300 60 90
e-mail: comenzi@edituratrei.ro
www.edituratrei.ro

ISBN: 978-973-707-687-8

Pentru Raphaël, micul prinț... Şi pentru Albane, care-şi începe minunata călătorie.

Nu erau vii.
Pesemne erau strămoşii noştri, întorşi din ţara morţilor.
Nu ştiam nimic despre lumea din afară.
Credeam că suntem singurele fiinţe omeneşti.
Ne spuneam că strămoşii acolo se duceau, se făceau albi
şi se întorceau preschimbaţi în duhuri.
Aşa ne explicam omul alb. Ni se întorseseră morţii.[1]

---

[1] Povestea unui indigen din Noua Guinee despre prima sa întâlnire cu un om alb. Extras din filmul documentar *First Contact* de Bob Connolly şi Robin Anderson, 1983.

PROLOG

REGIUNEA SEPIK

Noua Guinee, 1936

— Ajungem, strigă Kaïngara.

Robert Ballancourt aprobă cu un semn din cap şi îşi lasă privirea să vagabondeze peste suprafaţa uleioasă a apei. Piroga lungă alunecă în tăcere.

— Doar câteva minute ar mai fi, Robert.

Meandrele cenuşii ale fluviului Sepik şerpuiesc prin hăţişurile compacte, umede. Aerul fierbinte trăsneşte a zambile de apă şi a putregai de alge. Din când în când, ţipătul răguşit al unui cacadu scapă din jungla uriaşă.

— Prin locurile astea, fluviul e periculos. Curentul e prea puternic.

Kaïngara ştie bine trecerile printre degetele răsucite ale mangrovelor, printre tufele de trestie. De fiecare dată când împinge în pagaie, mişcarea regulată îi tensionează bustul şi-i întinde muşchii vânjoşi, care ies în relief pe sub pielea de aramă.

— Vezi vârtejurile? zice arătând cu degetul mişcările apei galbene. Acolo stau duhurile strămoşilor.

De obicei, Kaïngara vorbeşte puţin, mai mult lăsând să i se deseneze un zâmbet cinstit deasupra dinţilor laţi, ca de fildeş.

— Duhurile strămoşilor? întreabă Ballancourt.

— Da, cei care nu şi-au găsit casa încă. Trebuie să fim atenţi, sunt multe vârtejuri pe aici. Nu trebuie să vezi niciodată vreun duh, nici să ştii de unde-i vine glasul.

— De ce?

— Rişti să mori...

Kaïngara aruncă o privire îngrijorată către malurile argiloase. Războinici aflaţi la pândă ar putea arunca oricând o ploaie de săgeţi. La prova, mâinile lui Robert Ballancourt s-au crispat pe marginile înguste ale ambarcaţiunii. Pălăria bej şi-a tras-o pe ochii de un albastru spălăcit. Pantalonii şi cămaşa din pânză de culoarea mătăsii nealbite sunt pătate de noroi. De trei zile hainele pur şi simplu îi putrezesc, nu mai doarme decât prin ungherele primejdioase ale junglei, cu un cer greu deasupra, pe post de baldachin, singurii vecini fiindu-i liliecii. Înălţimile printre care trec i-au golit privirile febrile.

— În direcţia asta e Yuarimo! strigă Kaïngara îndreptându-se, cu ochii la pândă. Acolo! Mâine ajungem.

Au sosit la gura râului Yuat. Pe mal, pe jumătate ascuns de arborii de piper, se întrezăreşte un acoperiş ciudat de ascuţit. Ceva mai departe, casa bărbaţilor, a cărei imensă figură tutelară de deasupra intrării aruncă priviri sălbatice în toate părţile. E întâia oară când Ballancourt vede una atât de frumoasă.

— Ţăranii ăştia l-au întâlnit pe omul alb, spune Kaïngara.

Chipul i s-a mai liniştit, nu mai pare chiar aşa de îngrijorat. Războinici înarmaţi cu suliţe, arcuri şi săgeţi stau cu ochii pe musafiri fără a scoate o vorbă. Sunt goi-goluţi. Koteka, lungi teci peniene, le atârnă sub pântece. Unul dintre ei face câţiva paşi înainte. E plin tot de zbârcituri, de parcă şi-ar fi lipit pe trup o bucată străveche de piele.

— Am senzația că ne așteptau! exclamă Ballancourt.

— Păi da, noutățile aleargă prin junglă.

Piroga acostează înfigându-se într-o limbă de noroi roșu de la marginea fluviului. Niște copii, care săreau și se bălăceau în apă, urcă malul și o iau la goană spre case, punând pe fugă porcii negri care pășteau printre palmieri.

Bărbatul cu pielea zbârcită mai face un pas înainte.

— Un Big Man, îl avertizează Kaïngara cu privirea temătoare. Cu el trebuie negociat.

Țeasta bătrânului e acoperită de un păr rar, alb și cârlionțat. De sub fruntea colorată de vinețiul venelor, ochii nu-i pierd niciun detaliu al scenei ce i se joacă înainte. Un dinte de vier e înfipt în cartilagiul nazal, deasupra unei mustăți groase, albe și ea. Toți ceilalți bărbați rămân retrași, bănuitori și curioși în același timp, cu privirile un pic sălbatice. Piepturile musculoase sunt acoperite de nenumărate cicatrici, de răni subțiri, în formă de stea, lăsate de săgețile cu zimți, de șanțuri lungi făcute de lame ascuțite. Big Man se întoarce către Kaïngara și începe să îi pună întrebări. Pupilele îi sunt parcurse de străfulgerări înspăimântătoare, iar în voce i se citește siguranța de sine a șefului trecut prin lupte.

— Sunt mulțumiți că vii să cumperi de la ei. Zic că au multe de vânzare.

— Întreabă-i dacă este posibil să văd casa bărbaților...

Kaïngara cade pe gânduri înainte de a traduce. Știe că poate atinge un punct sensibil. Doar inițiații au dreptul să intre în acel loc special. După un timp care parcă nu se mai termină, bătrânul le face semn să îl urmeze. Casa este un dreptunghi imens sprijinit pe stâlpi sculptați ca niște toteme, câte unul pentru fiecare familie. O draperie

din ierburi uscate coboară din tavan şi închide intrarea. Înăuntru, fiecare stâlp, fiecare grindă a şarpantei sunt împodobite cu figuri fantastice sau cu trupuri înlănţuite.

Bărbaţii rămân tăcuţi. Unii se aşază pe jos, alţii pe bănci. Big Man se desprinde din grup şi, ţinând în mâna stângă un mănunchi de frunze verzi, late, face semn către un scăunel. Evident vrea să arate ceva anume, privindu-l ţintă pe Ballancourt.

— Ce e? întreabă exploratorul.

Kaïngara traduce ezitând.

— Scaunul vorbitorului... Îl reprezintă pe străbunul cel dintâi. Este folosit în discuţiile despre problemele satului sau pentru a da nume de familie. E foarte important. Legământul făcut în faţa scaunului e pentru totdeauna.

Big Man pronunţă cuvinte ce par să facă parte dintr-un ritual, ca şi când ar declama versuri, modulându-şi sunetul vocii firave. Din timp în timp, loveşte scaunul cu un gest scurt şi puternic.

— Când satul hotărăşte să declare război altui sat, continuă Kaïngara, care ascultă fiecare vorbă spusă de Big Man clătinând din cap, este întrebat scaunul.

Bătrânul îl priveşte o clipă pe Ballancourt, apoi lasă trei frunze pe scaun.

— Duceţi-vă la vânătoare de capete! ordona străbunul cel dintâi.

În casa bărbaţilor se ridicau cu toţii şi îşi luau suliţele de pe poliţele agăţate de tavan. Era mare agitaţie. Vânătoarea de capete putea începe.

Chipul sculptat pe scaun pare închis în mister. Două scoici ca de porţelan, despicate la mijloc, alcătuiesc nişte ochi mici, migdalaţi, făcuţi să pătrundă lumea celor vii. O coroană din blană de cangur e aşezată pe creştet. Nasul

şi gura se termină într-un cioc prelung. Picioarele sunt sculptate în aşa fel încât amintesc de nişte labe de pasăre, constituind corpul străbunului cel dintâi. Masa din încăpere este împodobită şi ea cu scoici, cu dinți de porc, păr şi frunze.

Ballancourt îndepărtează scurt, cu pălăria, praful de pe manşetele pantalonilor. Gestul provoacă zâmbete bărbaților care se uită la el.

— Vinde-mi scaunul!

— Nu se poate, răspunde bătrânul. Chiar vreau să îți explic la ce foloseşte, dar de vândut, niciodată.

— Îți dau şilingii ăştia. Pe toți! Sunt peste douăzeci.

— Nu, străine.

Ballancourt scoate la iveală monedele mari, strălucitoare.

— Sunt mulți bani.

Ochii lui Big Man se luminează. Un zâmbet îi alunecă peste gura lipsită de dinți, pe urmă se închide în el cu o strâmbătură duşmănoasă.

— Nu.

Big Man îşi întoarce mâinile cu palmele spre cer, evitând privirea lui Ballancourt.

— Nu.

— Ar fi un sacrilegiu, adaugă Kaïngara în şoaptă. Dar, dacă vrei, au alte obiecte.

Încă de când intrase în casa bărbaților, Ballancourt observase capetele agățate în cârligele ritualice. Unul dintre acestea era de o frumusețe funestă, care îl cucerise pe explorator. Oasele erau goale, netede ca date cu lac, iar orbitele fuseseră astupate cu o pastă maro în care se dăltuiseră doi ochi rotunzi, asimetrici. Pe craniu se vedeau nişte linii grosolane.

— Țeasta asta nu provine din sat, precizează Kaïngara. Este a unui dușman care a fost decapitat după o bătălie. Un trofeu...

Ochii călătorului îi trădaseră pesemne emoțiile, fiindcă Big Man se apropie de el şi îl priveşte atent, cu un surâs interesat.

— Dar asta? întreabă Ballancourt arătând spre un craniu mult mai elaborat.

— E al unui străbun, răspunde Kaïngara fără a mai traduce. Fără îndoială un Big Man la fel de important ca acesta care ne-a întâmpinat. Şi e mult mai frumos.

Unul dintre ochi este sculptat plecând dintr-o spirală, celălalt alcătuieşte o gaură perfect rotundă. Tuşe de vopsea neagră, fine ca nişte tatuaje, pleacă de la baza nasului şi de la colțurile buzelor, urcând în ample motive sinuoase până la marginea de sus a frunții. Kaïngara îl lămureşte că liniile negre amintesc de vârtejurile fluviului Sepik, locul unde se odihnesc duhurile. Partea din spate a craniului e împodobită cu păr negru, des, atent pieptănat.

— Nu am mai văzut niciodată ceva care să inspire într-atâta marele mister al morții, spune Ballancourt înclinându-şi uşor trupul înalt în direcția lui Big Man. Magnific! Cât cere?

— Zice că ar trebui pachete de tutun pentru tot satul. Pahare cum ai în pirogă şi tot felul de unelte de fier. E tare scump...

Bătrânul face un gest pe care Ballancourt nu îl înțelege şi repetă de mai multe ori acelaşi cuvânt, scoțând un sunet ciudat din fundul gâtului pe când îşi drege glasul.

— Zice că pentru trei topoare de fier ți-l dă şi pe celălalt.

Un craniu cu fruntea patinată, împodobit cu pene şi scoici albe. În nas sunt fixate cu răşină brună perle mici, roşii.

— E foarte frumos. Spune-i că sunt de acord şi că voi fi foarte mândru să îl pot arăta în Franța. Spune-i că este pentru un mare muzeu...

— Pentru un muzeu? se miră Kaïngara.

— Da, un fel de casă mare a bărbaților, unde poate veni oricine ca să admire bogățiile lumii.

Ballancourt se încruntă. Craniile acestea ar trebui să rămână în casa duhurilor, locul unde şi-au găsit odihna şi de unde veghează asupra recoltelor şi a războinicilor. Sau parcă ar fi apărut în acest spațiu, mai sacru decât toate doar pentru ca nişte călători să le poată cumpăra.

— De unde provine capul acesta? întreabă.

Big Man înțelege şi întoarce privirea.

— Din alt sat. Nu vrea să spună unde se află, murmură Kaïngara.

— De ce?

— Greu de zis. E tabu, pricepi? Duhurile străbunilor continuă să trăiască în capetele astea. Să le locuiască.

Ballancourt ia în mână craniul pe care i-l întinde un bărbat ceva mai tânăr. În clipa în care simte în căuşul palmelor mandibula tigvei, are senzația că a trecut peste un hotar sacru.

— Povesteşte-mi cum vânezi capete, îi cere.

Solicitarea îi provoacă un zâmbet lui Kaïngara, care o traduce pe loc. Big Man dispare pentru un moment şi se întoarce cu un pumnal lung, pe care îl agită înspre Ballancourt.

— Ne folosim de cuțite de bambus, aruncă răspunsul cu o voce dintr-odată pițigăiată, pătrunsă de emoție.

Îi dă ocol lui Ballancourt mimând gesturile necesare.

— Ia uite-aici: îți tai capul cu mai multe lovituri de cuțit. Îți iau gâtul de jur împrejur.

Big Man prinde arma între picioare şi îl apucă pe Ballancourt de cap scuturându-i-l de la dreapta la stânga cu mişcări scurte, apoi trăgându-l spre el. Exploratorul e ciufulit bine şi surâde cam dezorientat de privirile amuzate ce se îndreaptă către el şi de chicotelile grupului de copii.

— Uite-aşa se taie capul. E foarte uşor. Pe urmă mi-l agăț de gât şi-l duc până-n sat. Şi trei zile petrecem şi dansăm.

Ballancourt îşi imaginează capul însângerat spânzurând peste pieptul lui Big Man. Aude strigătele înflăcărate ale bătăliei, plânsetele femeilor, şuieratul săgeților.

— Ai tăiat multe capete?

Ascultând cuvintele lui Kaïngara, Big Man lasă să-i scape un țipăt şi se bate cu palmele peste genunchi.

— Zeci.

O rumoare marcată de admirație şi de teamă trece printre bărbații aşezați pe jos, care se lovesc peste coaste cu nişte paie împletite pentru a pune pe fugă muştele şi țânțarii hămesiți. Ballancourt arată iarăşi spre craniul străbunului.

— Un cap tăiat are încă putere?

Big Man îşi închide ochii încercuiți cu vopsea roşie şi trage adânc aer în piept.

— Pentru ei, da, răspunde Kaïngara. Mulțumită acestei puteri, duhul nu mai are nevoie să umble fără țintă şi îşi regăseşte înfățişarea omenească. Big Man spune că ți-l vinde fiindcă misionarii ne interzic să deținem astfel de obiecte şi țin să le distrugem.

Se apropie o femeie curioasă. Băiețelul i se lipise de picior şi se uita la Ballancourt cu ochii mari. Big Man este acum în mijlocul străbunilor, ținând în mână un arc uriaş şi săgeți lungi de trestie. Nu mai zâmbeşte. Chipul îi este grav, cuvintele pline de solemnitate.

— Ține-le, traduce Kaïngara, şi arcul şi săgețile au fost ale celui al cărui cap este acum al tău. Toți cei de aici îi lăudau hotărârea în luptă. Era cel mai bun dintre noi. Armele lui sunt acum ale tale.

— Cum îl chema? întreabă Ballancourt.

Bărbații se jenează şi întorc privirile. În depărtare, printre casele ridicate pe piloni firavi, o melodie stranie străpunge perdeaua țipetelor de pasăre. Plânsete de femeie. O familie îndoliată. Murise un bărbat însemnat.

— Trebuie să plecăm?

— Da, răspunde Kaïngara cu voce întunecată.

La noapte, doi războinici urmau să înlocuiască femeile şi să cânte din fluierele sfinte, din tuburile acelea lungi, de lemn, care scot un sunet amar, magic. Ca vocile duhurilor.

Ies de pe Yuat şi o iau pe Sepik, cu apele lui mai tumultuoase. Piroga aleargă pe unde în umbrele serii. Siluete ciudate se mişcă de-a lungul malurilor argiloase şi dispar prin unghere tenebroase. În vâltoarea şi vârtejurile fluviului apar chipuri care imediat se pierd în adâncuri.

Pe unul dintre maluri, un războinic urmăreşte străinii, iar podoabele din păr, din pene de pasărea paradisului, carmin şi aurii, vibrează în vântul uşor. Figura şi-a pictat-o în dungi aprinse de galben şi roşu, restul trupului fiindu-i uns cu grăsime de porc înnegrită la fum. Ridică sulița spre ei şi înjură.

— Ce strigă? întreabă Ballancourt.

— Cine? răspunde tot cu o întrebare Kaïngara.

— Bărbatul de pe mal, dintre cei doi sagotieri mai mari. Cel cu colierul de scoici! Nu-l auzi?

— Nu.

Ghidul scrutează râul cu ochi de vânător, cărora nimic nu le poate scăpa.

— Nu văd pe nimeni.

— Uită-te mai bine... Aleargă pe mal.

— Nu e nimeni, Robert. Nimeni.

Kaïngara înfige pagaia în undele negre şi împinge din toate puterile, de parcă ar vrea să fugă de cineva.

— Închide ochii, Robert. Pe cel ce vede un duh îl pândeşte o mare nenorocire.

Ballancourt îi închide. Şi tremură, deşi afară e cald.

PARTEA ÎNTÂI

CASA BĂRBAȚILOR

Șaptezeci de ani mai târziu

1

O mână iese din mâneca hainei. O mână răsucită şi rece. O mână pe care bătrânețea o uscase cu încetul.

Michel de Palma se dă doi paşi înapoi cu mintea răvăşită. Bărbatul murise la el în fotoliu. O mască din fibre vegetale, al căror desen alcătuia o inimă roşie, îi ascundea fața. Culoarea se spălăcise cu timpul. Doi ochi albi, fantastici, ieşeau în afară, larg deschişi, separați de o proeminență neagră. De gura în formă de romb atârnau firişoare albe.

— Cum ai murit? întreabă de Palma cu voce tare.

O vitrină imensă ocupă o porțiune de perete. În ea sunt aliniate şi alte măşti, figuri ascuțite, cu ochi oblici, subțiri ca nişte butoniere. Un spațiu gol indică locul în care se găsea cea de pe fața defunctului. Câteva arme, cuțite care păreau făcute din os şi vreo zece statuete, plus o pată rotundă în praful de pe etajeră. Una dintre piese a dispărut, îşi zice de Palma.

În fața cadavrului, pe birou, era deschisă o carte: *Totem şi tabu*, a lui Sigmund Freud. La pagina 213 era subliniat un întreg pasaj:

Într-o zi, fraţii eliminaţi din grup îşi omoară şi îşi mănâncă tatăl, punând astfel capăt hoardei paterne. Împreună, au avut puterea de a îndrăzni şi de a duce la capăt ceea ce altfel ar fi fost imposibil unui singur individ. Poate că un anume progres cultural sau mânuirea unei anume arme să le fi dat sentimentul superiorităţii. Faptul că l-au şi mâncat pe cel pe care îl omorâseră e de înţeles, fiind vorba despre sălbatici canibali. Tatăl primitiv, violent, fusese fără îndoială modelul de dorit şi de temut pentru fiecare din grupul de fraţi. În consecinţă, prin actul de a-şi consuma tatăl, au ajuns să se identifice cu el, fiecare apropriindu-şi o parte din puterea lui. Masa totemică, poate cea dintâi sărbătoare a umanităţii, nu va fi altceva decât repetarea şi ceremonia comemorativă a acestui memorabil act criminal în care atâtea şi-au găsit începutul şi organizările sociale, şi restricţiile morale şi cele religioase.

Sublinierea pasajului fusese făcută de multă vreme. Culoarea cernelii, probabil provenită dintr-un stilou, ajunsese sepia. Ediţia era datată 1920.

De Palma revede scenariul nopţii: serviciul de permanenţă la cel de-a doilea etaj al sediului poliţiei din Marsilia şi apelul pe computer:

— Vreau să vorbesc cu cineva de la brigada crime.

Apelul venea dintr-o cabină telefonică. Voce de bărbat cu puternic accent marsiliez.

— Vă fac legătura cu comisariatul central, i-a răspuns centralista pe un ton rece.

— Nu, nu cu cel central! Vreau brigada crime, poliţia judiciară! Deci îmi daţi ce v-am cerut. Clar?

Centralista ezita.

— Ei, i-ai dat drumu'? Mișcă-te, gagico!

În telefon se auzea o serie de note ascuțite, *Mica muzică de noapte* depănată de o trompetă electronică. De Palma tocmai își termina un triunghi de pizza, cu amândouă picioarele cocoțate pe birou. Noaptea era calmă și călduță. Așa că polițistul putea savura plăcerea de a fi singur la serviciu, cu nasul băgat într-un manual de navigație și cu *Kindertotenlieder* al lui Mahler în urechi.

Pe așa timp, pe așa furtună,
Nicicând nu mi-aș fi dat afară din casă copiii!
Și-au fost duși afară!
N-am avut voie să spun un cuvânt!

Ajunsese la balizele de adâncime, verde la tribord, roșu la babord. Trebuia să învețe totul pe de rost dacă dorea să navigheze într-o bună zi. Visase dintotdeauna la depărtări de peste mări și țări. Oceanul brutal, vântul mugind în scote.

Și telefonul de la brigadă sunase.

— Vă pun în legătură cu un individ care mi se pare că are ceva grav de declarat.

— Foarte bine, notează numărul dacă se afișează.

— Am făcut-o.

Bipul de trecere a legăturii, apoi o respirație în aparat. Din când în când, mașini trecând în mare viteză. Individul se găsea probabil la marginea unei artere importante.

— Brigada criminală, comandant de Palma. Vă ascult.

— Nu chiar așa de repede, șefu'.

Cuvintele erau întretăiate. Sonoritate fragilă, denotând panica. Michel se îndreaptă în scaun și trage un bloc-notes lângă telefon.

— Cine sunteți?

— Nu te freacă grija! Şefu', acuma mă asculți, da?... E un gagiu la el acasă, făcut zob. Țeapăn de țeapăn.

— Aşteptați, dați-mi...

— Strada Notre-Dame-des-Grâces. Numărul l-am uitat. Poarta e descuiată. N-aveți cum să nu nimeriți, e casa aia mare cu jaluzele verzi, chiar în cap, lângă mare.

— Puteți repeta?

— Ia mai lasă-mă! Nu! N-am nicio vină. M-auzi? Ăla care telefonează n-a făcut nimic. Doar am descoperit cum stau lucrurile. Sunt eu hoț, dar nu asasin!

Vocea din noapte închide. De Palma avusese un presentiment de rău augur. Cunoştea strada aceea care se termina deasupra stâncilor şi a unui mic golf. Se ridicase în dorința de a se întinde fără grabă, dar era prea încordat. Dormise doar puțin în fotoliu. Nici tu vis, nici tu coşmar, doar neantul nopții. Şi melodia *Kindertotenlieder* răsunându-i în minte.

Pe aşa timp, pe aşa urgie,
Se odihnesc în casa mamei lor.
Nicio furtună nu-i amenință,
Căci sunt apărați de mâna Domnului.

Michel parchează Renaultul Clio la capătul străzii Notre-Dame-des-Grâces. Pe-aici pluteşte moartea. Care-i suflă-n ceafă. O cunoaşte prea bine şi amână pentru câteva minute întâlnirea, lăsându-şi privirile să se plimbe peste golful şi plaja Cuivres.

Ziua a fost călduroasă, iar soarele de sfârşit de toamnă, auriu ca un bulgăre de şofran. Aerul se încărcase de aromele mării. Jos, se aude clipocitul apei care udă

stâncile crăpate şi răspândeşte miros de alge uscate şi de sare. Mai departe, golful e întunecat până acolo unde privirea ajunge la luminile pâlpâitoare ale coastei, de la Madrague şi de la Goudes.

Clădirea pare o vilă colonială şi nu se poate vedea nici din stradă, nici de pe poteca grănicerilor, care merge de-a lungul malului. Mai sus, un labirint de străduțe şi de secrete, de grădini minuscule, născute direct din piatră, un restaurant de trei stele în Ghidul Michelin, vile înconjurate de bordeie ale pescarilor cu pereții din nisip. Întregul talmeş-balmeş de străduțe pietruite şi de terase coboară rapid până la malul mării.

De Palma ia o lanternă din portbagaj. Într-adevăr, poarta e descuiată. Numărul 38. Cifrele din alamă încastrate în zid par livide. Michel le mângâie cu vârfurile degetelor, ca pentru a fi sigur că a ajuns unde trebuie. Scoate Bodyguardul din toc. Simte puțin cam tare pulsul în venele gâtului.

— Sper să nu fie şi alarmă! îşi zice. Urăsc chestiile astea.

— Las' c-a avut grijă şmanglitorul tău, îi răspunde o voce interioară.

Micul parc ce înconjoară casa ajunge până deasupra mării. Lângă piscina în formă de fasole, un rododendron enorm trimite miros putred, de sol de turbărie.

De Palma îndreaptă spotul lanternei spre fațadă. Fascicolul luminos îşi aruncă sclipirea într-una dintre ferestrele parterului, ca doi ochi de foc care te-ar străpunge pe nepregătite. Polițistul se înfioară, cuprins de frică. De obicei trece peste spaime recitând tabla înmulțirii ori cântând arii din *Trubadurul* lui Verdi, invenție antrenantă şi războinică.

Din acest rug focul hidos…

Alee de pietriş cenuşiu, uşă dublă de metal şi sticlă, întredeschisă. La dreapta, o placă străluceşte în lumina lanternei Maglite.

Doctor Fernand Delorme
Neurochirurg
Membru al Societății Internaționale de Neurochirurgie

— Nu prea se obişnuieşte să pui placa în interior, îşi zice de Palma cu voce tare, pentru a-şi da senzația că nu e singur.

— Pe vremuri era în exterior, îi răspunde vocea interioară.

— De unde ştii? L-ai cunoscut pe doctorul Delorme?

— E unul dintre cei mai buni specialişti în epilepsie. Un om mare. Respectat în lumea-ntreagă.

Holul de la intrare este pardosit cu cărămidă hexagonală groasă, stacojie, având în centru un desen în formă de stea. Două scări de piatră se întâlnesc la etaj, în fața unei uşi duble. De Palma trage piedica pistolului şi împinge una dintre ele.

Un vestibul lambrisat duce către o uşă prinsă între rafturi cu cărți. De Palma răsuceşte mânerul cu palma acoperită de o batistă. Caută întrerupătorul şi aprinde lumina. Mortul este aşezat în fotoliul de la birou, cu umerii căzuți.

De Palma se uită încă o dată la cartea lui Freud. Întâmplare ori înscenare? Trimiterea la canibalismul originar poate că nu e fortuită. Avusese şi el pe vremuri asemenea cazuri, ce e drept, extrem de rar.

— *Totem şi tabu*, murmură.

Caută semnificația celor două cuvinte. Cel dintâi îi inspiră imaginea unei ființe mitice şi a unui spirit protector, al doilea interdicția absolută. Sacră.

— Cel care violează tabuul primeşte pedeapsa cu moartea, aude mica sa voce interioară. Doar ştii!

— Da. Este vorba despre persoana ori animalul de care nu este permis să te atingi fiindcă puterea sa e mare şi primejdioasă.

Un sunet cavernos, aproape o notă muzicală abia şuierată, urcă de nicăieri. Masca aceea care acoperă capul mortului se mişcase. Figurinele din vitrină se întunecaseră.

Şi iarăşi şuieratul despică tăcerea. De Palma îngheață. Ridică arma la înălțimea ochilor, părăseşte biroul şi se îndreaptă încet către locul de unde provine sunetul.

Un salon larg ocupă aripa stângă a clădirii. Măşti de toate mărimile, cu pupile mari, rotunde şi negre acoperă pereții tapetați în ocru. Trei tablouri de dimensiuni apreciabile reprezintă chipuri estompate cu un voal fin, de culoare gri. De Palma lasă lanterna pe unul dintre rafturile bibliotecii şi ascultă îndelung, în noapte. Nimic. Atâta doar, în depărtare, zgomotul valurilor abătându-se asupra stâncilor din golful Cuivres.

Pe o mică piesă de mobilier din lemn de nuc, o fotografie în alb-negru în ramă de argint: o goeletă cu pânzele în vânt, cu focurile umflate ca nişte pântece.

Vântul zorilor mişcă arbuştii din parc. Frunzele veştede, împinse spre trunchiul cedrului uriaş, fuseseră răscolite de parcă cineva ar fi căutat cine ştie ce printre ele. De Palma se pregăteşte să iasă când aude din nou un sunet ciudat la câțiva paşi în urma lui. Nu un

zgomot, ci o respirație ascunsă în spatele unei mobile sau a unui perete, o prezență. Statuetele adormite se trezesc strâmbându-se.

Nimeni nu poate fi aici. Doar a inspectat întreaga încăpere. Nimeni.

Şuieratul devine tot mai limpede, ca timbrul plângător al fluierului. Notele amărui par a sosi de undeva, de sus, de la unul dintre etaje.

De Palma urcă fără grabă scara de piatră, cu spatele cât mai aproape de perete, cu țeava revolverului îndreptată către palierul superior. Sunetul de fluier e tot mai distinct. O muzică de la începutul vremurilor, jelind fragil şi repetitiv.

La capătul scărilor, o primă uşă se deschide către stânga. De Palma o împinge brusc cu piciorul şi trimite spotul lanternei în interior. Sunetul de fluier se întrerupe. O colecție antică de jucării e aranjată pe un raft lung: păpuşi de porțelan cu chipuri palide, maşini din oțel prelucrat manual, vopsite în culori țipătoare. Un urs de pluş fixează tavanul cu ochi de sticlă.

— Pesemne că nimeni n-a mai dormit în camera asta de prin 1930, constată de Palma cu voce tare.

Melodia reîncepe şi mai rapid, de parcă instrumentistul ar fi gâfâit într-o țeavă prelungă. De Palma înaintează până lângă cea de-a doua uşă şi apasă lent clanța. Muzica se opreşte dintr-odată.

Îşi imaginează locul în care se află prin comparație cu parcul. Încăperea dă către cedrul uriaş din care cea mai groasă ramură trece la numai câțiva centimetri de fereastră.

E aproape sigur că ultimul sunet pe care îl auzise venea din interiorul acestei camere. Deschide brusc uşa.

Încăperea era minusculă şi complet goală. Un canat al ferestrei se mişca la fiecare bătaie a vântului. Geamul fusese spart şi pe jos căzuseră cioburi de sticlă. De Palma o ia la fugă şi se apleacă în afară. Nici măcar un om extrem de agil nu ar fi putut dispărea atât de rapid. Printre crengile cedrului se puteau zări insulele de lumină de pe coastă.

Muzica se deplasase. Notele veneau acum de mai jos, din salon. Poate din biroul în care se afla cadavrul.

— Trebuie că suflă vântul printr-unul dintre tuburile din hardughia asta, urlă de Palma pentru a-şi face curaj.

Muzica se opreşte dintr-odată, însă prezența rămâne palpabilă, ascunsă parcă într-unul dintre ungherele casei.

De Palma coboară în viteză treptele, traversează parcul şi intră în maşina fără semne particulare a brigăzii.

— Cred că a sosit timpul să punem cavaleria pe urme, şuieră aprinzând lampa de la bord.

Telefonul mobil e în torpedou.

— Cod Pétanque Solex!

Linişte, apoi cârâit în difuzor:

— Cod acceptat. Solex la dispoziția dumneavoastră...

— Michel de Palma sunt, de la brigada crime...

În larg, o goeletă cu pânzele umflate înaintează către porțile lumii. Căpitanul o îndreaptă în vânt, trăgând murele la tribord. Un panaş de spumă albă udă etrava şi un marinar tânăr, care se cățărase până pe prima gabie, face gesturi largi de adio agitându-şi bascul deasupra capului, de parcă ar închina întregului golf călătoria pe care urmează să o facă.

2

— Merge, Baroane? întreabă Jean-Louis Maistre, strigându-şi prietenul pe numele de poreclă.

De Palma e galben la faţă, cu figura marcată oboseală.

— Deh, mă simt şi eu ca unul care a dat de un cadavru în plină noapte.

În lumina vagă, Maistre dă senzaţia că încă a mai luat în greutate. Obrajii durdulii îi rotunjesc şi mai tare chipul ca de păpuşă, cu ochi cenuşii şi veseli.

— Nu sunt semne de rănire, constată. După părerea mea, la cap trebuie că...

— Lasă că vedem mai târziu, îl întrerupe Baronul.

— Mi-am lăsat telefonul în maşină.

Maistre iese. De Palma rămâne o vreme aşezat, făcând eforturi pentru a-şi închipui cea mai mare parte dintre scenariile care ar fi putut explica această crimă. Citarea lui Freud poate că indica un fost pacient. Posibil, dar cam simplu, îşi zice.

Revenind în cabinet, Maistre ridică tocul revolverului, care îi atârnă la şold.

— Mai spune-mi de telefonul ăla..., mormăie.

— Voce tânără, tremurătoare..., îi răspunde de Palma căutându-se de o Gitane, prima pe acea zi. Poate vreun drogat ori vreun beţivan... Ăstora le dârdâie mereu goarna. Mă gândesc că trebuie să fi fost cine ştie ce pungaş cu o tresărire de civism în el, care şi-a zis că poate dă mai bine să declare ce-a descoperit!

— Numai să nu fi vrut să iasă cu faţa curată...

— Mereu vezi doar răul prin toate locurile!

— La ora asta am o scuză.

— Dar de ce o fi telefonat la brigada noastră?

— Fiindcă este vorba despre un hoţ care ştie că pe aici sunt mai puţini idioţi decât pe la alte secţii...

— Cum ar veni, ne-a făcut un compliment...

Mai rămâne înscenarea crimei şi originea măştii. În bibliotecă, nişte cărţi care arată extrem de bine sunt consacrate artei papuaşe. Doctorul Delorme fusese evident colecţionar de obiecte din Noua Guinee.

Ceva nu se leagă.

— De ce să furi din vitrină un singur obiect? întreabă Maistre.

— Ai dreptate. De ce să nu furi şi restul?

— Nepătrunse sunt căile tâlharilor...

În afara acestui detaliu, nimic precis. O lumină albăstruie se răspândeşte prin birou. Zorii decupează pe fundal culmea lată a masivului Marseilleveyre de dincolo de golf. Maistre cheamă echipa de la laborator.

Cărţile din bibliotecă fuseseră răscolite de curând şi puse înapoi cu siguranţă nu în locurile stabilite de doctorul Delorme. În mai multe părţi, ordinea alfabetică se întrerupea. Pe raftul de jos un volum depăşea linia celorlalte, un in-octavo gros, legat în piele.

De Palma îl deschide. Un scris fin, nervos, acoperă paginile îngălbenite de lumină. Cele dintâi erau tipărite:

Căpitanul Fortuné Meyssonnier
JURNALUL DE BORD AL LUI *MARIE-JEANNE*
Goeletă paimpoleză de două sute de tone

La început, textul descria goeleta *Marie-Jeanne*.

Marie-Jeanne a noastră e fată mare. A fost la pescuit în Islanda şi a trecut prin cele mai furioase vânturi din câte ştiu. A răscumpărat-o un armator din Paimpol şi i-a revândut-o domnului Ballancourt. Măsoară o sută de picioare între catarge şi nu are decât un singur gabier, ca majoritatea vaselor din categoria ei.
Este un velier magnific. Proprietarul l-a pus la punct. Coca este vopsită în alb şi roşu, iar sabordurile false îi dau alura unei nave de corsari.
Dacă totul merge bine, ne întoarcem peste o săptămână. Ieri, pe o furtună de gradul şase, am probat toată garderoba. Rar am văzut un velier atât de uşor manevrabil cum e Marie-Jeanne a noastră. Dincolo de farul de pe insula Planier am înălţat gabierul cu trei oameni. Nu ne-a luat decât patru minute, lucru de bun augur pentru manevrele necesare sub briza Pacificului de Sud.
Echipajul este perfect, curat şi corect. Şeful de echipaj este un veteran de la Mesagerie, ca şi mine. Şi a mai făcut drumul acesta lung, care duce la antipozi. Ştiu că pot conta pe el. A mai recrutat doi marinari, doi corsicani ca şi el, care provin din acelaşi sat din peninsula Cap.
Pe chei e multă agitaţie. Puştimea din cartierul Saint-Laurent a venit să şterpelească portocalele care cad din

coşurile care sunt coborâte de pe vapor. E deja foarte cald. La sfârşit de zi, Sfânta Fecioară din vârful catedralei Notre-Dame-de-la-Garde se acoperă de o ceață groasă, care urcă dinspre golf. Când se lasă noaptea, nici măcar rochia aurită nu i se mai distinge, atât de jos au coborât norii. Până şi imobilele străvechi de pe chei şi casele de raport care urcă pe colina Accoules par ireale...

De Palma închide jurnalul, se lasă pe vine şi priveşte mai îndeaproape urmele de praf şi semnele lăsate pe legătura de piele.

— Cartea asta a fost atinsă de curând, zice auzindu-l pe Maistre intrând în birou.

— Sigur?

— Da. Notează amănuntul acesta, te rog... Raftul numărul patru.

— Crezi că are legătură cu crima?

— Cred că nu cred în întâmplare.

Maistre lasă privirea în pământ, cu un gust amar în gură.

— Am nevoie de o cafea şi de un corn, precizează.

— E un bar care deschide devreme pe Corniche, ceva mai sus de aici. O să mergem până acolo.

— Prea târziu, uite că-şi bagă nasul şi ierarhia.

Şeful brigăzii criminale, comisarul Eric Legendre, intră însoțit de locotenentul Bessour.

— Bună, Michel.

De Palma îi salută cu un semn din cap.

— Avem de-a face cu un ritual cam ciudat, şefu'. O înscenare deloc obişnuită, aruncați şi dumneavoastră un ochi.

Legendre gâfâie. Haina prea strâmtă strânge încă şi mai tare trupul scund şi rotund. Karim Bessour e exact

invers: fizic de alergător, profil ascuțit şi privire febrilă, blugi roşii, hanorac sport şi un inel tuareg pe mâna dreaptă. Cu pas elastic se trage puțin înapoi pentru a lăsa să treacă specialiştii criminalişti, care duc cu ei o targă.

— Te-ai cam bosumflat, şefu'! zice Maistre trăgând cu ochiul la cravata roşie a comisarului, care atârna strâmbă deasupra cămăşii vichy. După părerea mea, nu prea miroase a bine pe-aici. Cu directorul te-ai întâlnit?

— Da. Ai zice că nu doarme niciodată şi că are urechi peste tot. Tocmai mi-a telefonat ca să mă anunțe că Delorme e prieten cu jumătate din oraş, şi duşman al celeilalte.

— Deocamdată nu e sigur că este vorba despre Delorme!

— Poate, dar suntem la el acasă, iar directorul e cu ochii pe noi. Mi-a amintit că din punctul de vedere al rezultatelor, de la o vreme suntem cam în căcat. Chiar astea-au fost cuvintele.

— Tare elegant!...

Legendre îşi aranjează nodul la cravată.

— Trebuie spus că, de la începutul anului, numai cazuri în care să-ți rupi dinții am primit, rectifică Bessour zgâriind pe jos cu vârful pantofului sport cu trei benzi de arici.

Furgoneta de la criminalistică face manevre în parc pentru a lăsa să treacă ambulanța. Apar şi primele figuri pe la ferestre. O femeie în capot, cu mutră amețită, se apleacă peste marginea balconului.

— O să-i scoatem chestia aia de pe față, zice un plutonier de la identificare judiciară. Veniți şi voi?

Doi tehnicieni se aşază de o parte şi de alta a cadavrului şi ridică încet masca. Figura apare cu gura deschisă

şi dinții stricați. Ochii par a mai reține un firişor de viață. Michel întoarce privirea, după ce observă gaura minusculă din frunte, chiar între ochi.

— Osul frontal este perforat, constată laconic plutonierul. Fără îndoială calibru 22, ținând cont de mărimea orificiului de intrare. În interiorul craniului lasă acelaşi tip de urme. Glonțul a rămas înăuntru, ceea ce este normal pentru calibrul 22. Nu există urme de praf de puşcă.

Maistre se uită la o fotografie alb-negru aşezată în vitrină, portretul unui bărbat de vreo cincizeci de ani, cu frunte înaltă, părul rar şi privire pătrunzătoare, venind din spatele unor ochelari mici, rotunzi, cu ramă de metal. Buzele schițează un zâmbet discret. Cu siguranță cadavrul din fotoliu este al doctorului Delorme.

— Mai adineauri m-am speriat, spune de Palma trăgându-l pe Maistre deoparte.

— De ce?

— Nu ştiu. Era ceva în casa asta, aşa, ca o prezență... Ca o fantomă.

Sprâncenele lui Maistre devin accent circumflex deasupra privirii cam pierdute.

— Michel, eşti sigur că te simți bine?

De Palma priveşte de jur împrejur pentru a fi sigur că nu îi ascultă nimeni.

— Uite ce e, am auzit un sunet de fluier care apoi a dispărut... Şi pe urmă a revenit.

— Vrei să zici că era cineva care cânta la fluier când erai aici?

— Da. Am scotocit peste tot şi nu am dat de nimeni.

— Înțeleg...

— Nu face mişto de mine, Grasule! Ştiu bine ce am auzit.

Maistre nu îndrăzneşte să-şi privească în ochi prietenul de teamă să nu-l supere, dar ce gândeşte e deja clar pentru amândoi.

De Palma iese în grădină. Medita confuz la citatul din volumul lui Freud, pe care deja îl vârâse în punga sigilată. Textul trimitea la mitul lui Oedip şi la copilăria omenirii.

Începuse vântul dinspre larg.

*

Nu mai e niciun loc în parcarea Spitalului Universitar Timone. Institutul de Medicină Legală se află în capătul celălalt, într-una dintre aripile clădirii. De Palma urcă o platformă, iar Maistre lasă o carte de vizită a Ministerului de Interne pe bord.

— Haide sus!

Corpul se află deja pe masa de inox, gol şi scheletic, cu genunchii ridicați.

— Glonțul nu a ieşit din cutia craniană, spune doctorul Mattei, întorcându-se spre polițişti. Cred că îl vom descoperi în stare bună. Aştept radiografiile, mormăie el.

Neoanele din sala de autopsie îi îngălbenesc părul cărunt, pe care şi-l tot dă pe spate, păstrându-i linia cu puțin gel. Fruntea bombată şi umedă străluceşte aproape la fel de puternic ca instrumentele chirurgicale aşezate pe un cărucior din oțel inoxidabil.

— Ia zi, doctor de morți, spune de Palma arătând spre corpul întins pe masa de marmură, ce crezi despre gaura asta? Mi se pare pur şi simplu minusculă...

Mattei îşi aşază arătătorul mâinii pe care îşi trăsese mănuşa din latex pe marginea micului orificiu. Sângele se coagulase într-o corolă maronie.

— Poate să fi fost o armă de calibrul 22, îi răspunde medicul, strângând pleoapele. Dacă nu cumva o fi muniție de război. O chestie vicioasă care-ți intră în corp şi se învârte ca un titirez de cum se trezeşte pe dinăuntru. O fi gaura minusculă, dar rana e teribilă. Şi întotdeauna mortală!

Sunetul subțire al unui fierăstrău chirurgical trece prin peretele despărțitor. Mattei îşi strânge nodul şorțului peste burdihanul revărsat.

— Ce-ți mai fac copiii, Jean-Louis?

Întotdeauna doctorul punea asemenea întrebări deplasate chiar în mijlocul autopsiilor.

— De-acum au crescut, răspunde Maistre cu un zâmbet jalnic. Au plecat din cuib şi zboară cu aripile lor.

— Mdaaa, mereu se-ntâmplă aşa! Mi s-a spus că îşi urmează cu brio studiile...

Maistre dă să răspundă, când un asistent țeapăn şi aplecat ca un *i* de mână, cu ochelari ovali aşezați pe nasul triunghiular, împinge uşile batante şi îi întinde medicului un pachet de clişee radiologice.

— Nu se înțelege nimic din astea!

Mâinile cu unghii lungi ca nişte gheare ale asistentului agață clişeele pe un panou luminos. Patru radiografii ale craniului, trei din față şi una din profil.

— Niciun glonț!

— Ce tot bați câmpii? se miră Mattei aruncând o privire spre polițişti.

Asistentul clatină din cap şi scoate din buzunarul bluzei albe un pix cu gel, arătând orificiul de intrare a proiectilului.

— Nu există orificiu de ieşire, explică, urmând traiectoria imaginară. Se poate observa că lobul frontal a fost avariat şi, aici, există clar urma de hemoragie.

Mattei aprobă tăcut. Ochii lui pătrunzători trec de la un clişeu la altul, apoi revin la cel de dinainte într-o mişcare necontenită.

— N-am mai văzut aşa ceva! mormăie după câteva secunde.

Privirea i se opreşte pe imaginea din profil a cutiei craniene.

— Ce mai e şi asta? adaugă, ridicând tonul.

Asistentul încercuieşte ceea ce pare a fi un ac subțire, de vreo zece centimetri, care traversase materia cervicală. De Palma şi Maistre schimbă priviri peste umerii celor doi legişti.

— Bun, nu mai pierdem vremea! i-o taie Mattei. Deschidem şi vedem.

Trage de căruciorul cu instrumente până lângă umerii cadavrului.

— Am senzația că vreți să vă lămuriți pe loc, zice, întorcându-se către polițişti.

— Păi... da, răspunde de Palma.

Scalpelul face o incizie de forma unei semiluni în pielea acoperită de păr. Mattei dă la o parte pielea şi lasă osul cranian gol. Mecanismul fierăstrăului începe să funcționeze. De Palma se întoarce pentru a nu mai vedea spectacolul.

Legistul îşi mai îndreaptă o dată ochii către ecranul luminos şi se uită la radiografii, pe frunte adâncindu-i-se două cute de îngrijorare. Trec minute nesfârşite, întrerupte din când în când de clinchetul penselor, al lamelor şi al foarfecelor pe care Mattei le aşază pe tava de oțel.

— Aş zice că este un fel de țepuşă, spune pe neaşteptate, depunând într-un bol de oțel un ac subțire, însângerat.

Se îndreaptă către o masă pătrată şi lasă bolul lângă un microscop binocular. De Palma şi Maistre vin de o parte şi de alta a doctorului.

— Din lemn, după câte se pare, adaugă Mattei, aşezând acul sub obiectivul microscopului.

Picături de transpirație îi strălucesc pe frunte, urmând liniile ridurilor. Clipeşte de mai multe ori înainte de a se uita prin lentilele aparatului.

— Lemn, şopteşte după câteva secunde. Aş zice că este vorba despre bambus ori ceva asemănător.

— Bambus?! exclamă Maistre.

Mattei strânge buzele cu o expresie gânditoare.

— Este unicul soi de lemn pe care îl cunosc din care să se poată fabrica ace atât de lungi şi de subțiri. Bine, sunt departe de a şti toate tipurile de lemn! Departe de...

Asistentul fotografiază de mai multe ori acul pe care, după spălare, se pot vedea limpede fibrele lemnoase.

— Să vedem un pic şi ce este în burtă, propune Mattei. Întrebări, domnilor?

Maistre scutură din cap şi îşi aranjează carnetul de notițe în servieta din piele brun închis.

— Nu, răspunde apoi.

Asistentul aruncase un cearşaf albastru peste partea din spate a craniului doctorului Delorme. Figura acestuia pare ireală, cu surâsul ei fin şi cu pielea desfăcută.

Când de Palma şi Maistre ajung în parcare, ultimele raze ale soarelui străpung norii. Maistre se gândeşte la copiii lui. Nu era deloc uşoară viața fără ei. Le telefona deseori şi simțea de fiecare dată că se îndepărtează tot mai mult de el.

— O să pun puțină muzică, zice Baronul.

— Nu operă, te-aş ruga.

— Păi, ce vrei să asculți?

— Ştii tu...

— Totuşi, n-oi vrea să pun Clash! Ia închipuie-ți cum ar fi să facem slalom printre maşini cu *I Fought the Law* la maximum... Şi cu girofarul pus şi cu nii-nooo, nii-nooo!

— De ce nu? suspină Maistre.

— Opera se potriveşte cel mai bine cu funcționarul de la poliție. Bagă un pic de poezie în viața lui de lup. Sunt convins că ar fi mai puține abuzuri dacă ministerul ar impune ascultarea ariilor celebre prin dubele astea ale noastre.

— Bună idee, dar Wagner tot ar trebui evitat!

— Mai ales când umple jandarmeria dubele pe la manifestații...

Baronul coboară parasolarul cu inscripția Poliția şi pune girofarul pe capotă.

— Lasă-mă pe strada Capelette, spune de Palma. Merg pe jos de acolo.

— Te-ntorci acasă?

— Da.

— Voiam să te invit la ceremonia pastisului!

— Îmi pare rău, dar o să ții slujba fără mine. Vreau să încerc să dorm puțin.

*

Strada Capelette miroase a piper. Un şir de maşini se târăşte la pas spre cartierul Pont-de-Vivaux şi spre marile periferii din Saint-Loup, la picioarele masivului Etoile.

De Palma merge încet, lăsându-şi vreme să simtă cartierul în care copilărise. Bătând străzile acestea, cu

case care nu fuseseră niciodată renovate, resimțea o senzație de timp imobil, de lentoare liniştitoare. Regăsea hieroglife făcute cu creta pe care nimeni nu le ştersese: inimi străpunse de săgeți, inițiale... Promisiuni de iubire eternă.

În spatele bisericii Saint-Jean, excavatoarele erau pe cale de a rade înaltele ziduri de piatră ale atelierelor, un univers rectiliniu şi posomorât în pofida soarelui de afară. Prin anii 1960, Michel venea pe aici să caute bucățele de sulf, care cădeau din camioane, pentru a le schimba pe blat cu agate în curtea şcolii din strada Laugier, convins că învățătorul în cămaşă gri ar fi interzis asemenea tranzacții clandestine.

Uşa brutăriei-patiserie *Ludovic al XV-lea* e deschisă. În trecere, mirosul de pâine caldă îi mângâie nările. Eva, noua vânzătoare, e prietenă cu el din copilărie şi cu cinci ani mai tânără. Acum discută despre coafuri cu o femeie care are un papion enorm de mătase la gulerul cămăşii maro. Baronul rămâne pentru o clipă încremenit în parfumul de făină şi de ciocolată, căutând imagini din copilărie.

— Ce mai faci, Michel? întreabă Eva împingând casa de marcat.

— Bine. Tu?

Femeia îi aruncă o privire plină de bucurie şi se apleacă spre el pentru a-i atinge obrazul.

— Acum te-ai mutat la brutărie? o întreabă Baronul.

— Da...

Şi îşi lasă mâna pe şold. Părul lung, şaten, strâns cu o bandană, oferă chipului ei de madonă un aer ştrengăresc. Sânii impunători şi tari împung puloverul de mohair pătat de făină. Timpul pare a nu fi lăsat urme peste Eva. Parcă totuşi se mai îngrăşase puțin. Însă nimic altceva.

— Ştii că divorţez?

— Nu, habar n-aveam, mormăie de Palma.

Eva îşi accentuase verdele ochilor blânzi cu două linii subţiri, negre.

— Uite, de-asta sunt nevoită să muncesc undeva.

— Ce veste minunată!

— Care, că muncesc?

— Nu, că eşti liberă...

Femeia izbucneşte în râs, dezvelindu-şi dinţii mici. De la înălţimea celor o sută optzeci de centimetri, de Palma se uită la ea atent, ca un frate mai mare.

Pierdea vremea la ieşirea de la şcoală, sprijinit de trunchiul unui platan uriaş. Vântul împrăştiase frunzele veştede, care-i trosneau acum sub tălpi. La ora cinci după-amiază, sirena uzinei chimice aruncă o notă tristă şi prelungă peste străzile tăcute. Imediat sună şi clopoţelul ceva mai strident al şcolii. Eva iese ultima, purtând un tricou roz. Colegele ei chicotesc, văzând că se întâlneşte cu Michel. Cea mai mare dintre ele mestecă gumă, arătându-şi dinţii din faţă.

— Mă aşteptai? îl întrebă cu voce subţire.

— Da. Aici eram. Te bucuri?

Nu-i răspunde. Michel îi întinde o ţigară, dar îl refuză. Gesturile de băiat care s-a făcut mare îi sunt stângace. Ştie că place fetelor şi îşi maschează timiditatea cu pletele pe care le-a lăsat să crească pentru a semăna cu Jim Morrison.

— Hai să mergem. Nu se mai satură fetele astea să se uite la noi şi chestia asta mă enervează.

De Palma o ia de mână. E pentru întâia oară şi i se pare straniu să îi simtă în palmă degetele fine şi îngrijite. Pleacă spre Huveaune, fluviul lat cât o pisetă care se termină chiar

în mijlocul plajei de la Prado. Strada e o fundătură pe unde ruginesc maşini furate. O bancă a supraviețuit lângă apă.

— Hai în altă parte, propune Michel.

Nu vrea să o sărute printre ruinele astea. Mâna Evei e umedă.

— Unde?

— În parc la mănăstire, ştiu eu o intrare.

Eva e în al nouălea cer.

— Ce faci, Michel, visezi?

— Nu, revăd imagini vechi.

— Care?

— Nu pot să-ți spun...

Femeia țuguie buzele într-o mutră care-ar vrea să zică: „Te-am prins!"

— Ce vrei să iei?

— Două porții de pizza şi o pâine provensală cu anşoa.

Eva îşi păstrase un farmec dulce. Câteva riduri i se desenau pe figura prelungă, iar la colțurile ochilor plini de luminițe se adânceau labe de gâscă.

— Şi merge bine divorțul? întreabă Baronul scoțând portmoneul.

— Doar suntem oameni maturi, îi răspunde plictisită.

— Aşa ar fi de crezut.

— N-ai divorțat şi tu?

— Ba da.

Se uită unul la altul nemaiştiind ce să îşi spună. Pentru polițist, divorțul fusese un seism căruia încă îi mai resimțea undele de şoc. Iar acum se poartă stângaci în fața femeii care îl străpunge cu privirile, sigură încă pe frumusețea ei.

— Pe curând, Michel.

— Pe curând, Eva.

Într-o zi, o femeie aduce pe lume doi pui de vultur minunați. Cei doi nobili ai aerului au crescut apărați de mama lor și, când au devenit destul de puternici, au început să atace membrii familiei, apoi prietenii și, în sfârșit, sătenii. Peste tot semănaseră durerea și rupseseră armonia unei comunități liniștite. De mai multe ori își uciseseră și își mâncaseră victimele.

Așa că mama i-a învățat ca, în primul rând, să respecte viața celor apropiați lor. Dar îi lipsise de tot ceea ce o mamă trebuie să le ofere copiilor ei. Văzând că ceea ce fac copiii ei nu e de ajuns, le-a ordonat să atace și satele vecine și să aducă acasă capetele celor învinși ca pe niște trofee.

Atunci vulturii încetaseră să îi mai ucidă pe cei apropiați și așa s-a născut tradiția vânătorilor de capete.[2]

---

[2] Mit fondator al vânătorii de capete pentru tribul Iatmul din Papua – Noua Guinee.

3

Vizitatorul a intrat în ultimul moment în sala de vânzări, cu un catalog rulat în mână. Aerul greu vibra de încordarea care se acumulase încă de la începutul dimineții. Nici vorbă de larmă, de rumoare, doar trosnetul parchetului şi al lambriurilor acoperind pereții înalți, doar priviri pătrunzătoare care nu îndrăzneau să se încrucişeze, doar discrete conciliabule. Vizitatorul nu se simțea în largul său, din teama de a nu fi recunoscut.

Cu toate acestea, ar fi trebuit un ghinion afurisit ca bărbatul pe care îl căuta să îl recunoască. Doar trecuseră atâția şi-atâția ani. Ura vizitatorului a rămas aceeaşi, deşi aspectul fizic i s-a schimbat. Totuşi, niciodată nu eşti suficient de prudent, şi-a zis potrivindu-şi ochelarii pe nasul umezit de transpirație.

Deşi nu era decât un gând stupid, tot i se părea că făcea notă discordantă în mijlocul cunoscătorilor şi profesioniştilor artei, în primul rând oameni în vârstă, femei vaporoase şi personaje ahtiate după putere, cu zâmbete carnasiere. Unii dintre ei rupeau monotonia de costume sobre şi cravate perfect înnodate, luându-şi aer de artişti dezinvolți.

Vizitatorul l-a reperat pe cel căutat în al doilea rând, cu părul încărunțit căzut în șuvițe rebele și cu brățara din insula Trobriand la încheietură, și a început să îi murmure de mai multe ori numele printre dinți: Grégory Voirnec. Îmbătrânise mult de când se întâlniseră ultima dată. Bărbia îi atârna încă și mai mult, iar micile șanțuri de pe frunte se adânciseră mai tare. Însă privirea extrem de limpede, naivă aproape, nu i se schimbase.

— Numărul 8718. Craniu-trofeu provenind din colecția privată Monteil.

Obiectul pe care vizitatorul îl aștepta. S-a ridicat pe vârfuri pentru a-l vedea mai bine. Organizatorul licitației a aruncat o privire în sală pe deasupra ochelarilor emisferici. Fața rotundă îi luceşte. Își înfipsese coatele în tribună pentru a se putea înălța mai ușor.

— Este o piesă rară, din Noua Guinee, care datează de la începutul secolului trecut. Un craniu supramodelat, în cea mai pură tradiție dinspre izvoarele Sepikului.

Un asistent cu mănuși albe și haină neagră a ridicat capul supramodelat, plimbându-l prin fața ochilor asistenței de parcă ar fi fost un preot arătând credincioșilor chivotul. Desene sinuoase acopereau chipul mort. Pletele negre, împletite, atârnau la ceafă și o barbă din scoici albe îi scotea în evidență bărbia. Vizitatorul nu se înșelase: era exact craniul pe care îl căuta, iar Voirnec îl condusese direct la țintă.

— O piesă magnifică, a adăugat organizatorul licitației. Preț de pornire cinci mii de euro.

Un bărbat durduliu face un semn discret cu stiloul.

— Cinci mii cinci sute în stânga... Șase mii... cinci sute...

Voirnec a ridicat degetul.

— Şapte mii.

Un octogenar cu fața roşie de căldură a ridicat brațul. Licitația a urcat până la cincizeci de mii de euro. Vizitatorul nota de fiecare dată figura şi memora sumele, care-l amețeau de-a dreptul. Atâta amar de bani pentru un obiect căruia nimeni nu îi cunoştea valoarea exactă. După zece minute, nu mai rămăseseră decât doi concurenți. Voirnec şi octogenarul. Nu se uitau deloc unul la celălalt.

— Şaizeci de mii o dată... De două ori...

Bătrânul a ridicat mâna, apoi a venit rândul lui Voirnec şi tot aşa, ca într-un duel al unor floretişti. Cea mai mare parte a publicului nu părea interesată de cursul licitației, mulțumindu-se să îşi ia note din catalogul de prezentare.

— Nouăzeci de mii de euro o dată! De două ori... De trei ori! Adjudecat în stânga.

Voirnec a câştigat. Vecinul l-a felicitat cu un surâs de fiară. Ca de obicei, nu a arătat nici cea mai mică emoție, şi-a strecurat stiloul în buzunarul interior al hainei şi a închis catalogul. Vizitatorul a ieşit repede şi l-a aşteptat pe trotuar, în fața clădirii.

Parisul agățase norii de acoperişurile de zinc. Voirnec a apărut la uşă după vreo zece minute, cu mâinile goale. Vizitatorul îşi închipuise că persoanele care plecau de la licitație îşi duceau obiectele achiziționate sub braț, însă se înşelase. Şi-a muşcat buzele. Prea ar fi fost frumoasă ocazia.

A început să îl urmărească pe Voirnec pe cheiul Senei, în direcția Institutului. Anticarul se deplasa rapid, cu mâinile înfundate în buzunare, indiferent la ceea ce se întâmpla în jurul lui. Odată ajuns în fața Academiei,

a trecut pe sub portalul care dădea direct în strada Seine. Înaintea intrării la agenția Roger-Viollet, a salutat scurt pe cineva, apoi a luat-o pe prima la stânga. Vizitatorul nu s-a oprit, de teamă să nu fie recunoscut. A aşteptat încă zece minute căscând gura la vitrinele galeriilor de pictură de pe strada Seine, apoi s-a întors.

Voirnec ajunsese deja la galeria Rigodon, unde discuta cu o tânără cu părul castaniu, drăguță s-ar fi putut spune, care îi era pesemne secretară. În vitrină, statuetele din Noile Hebride priveau în gol spre stradă, fără a lua în seamă trecătorii care se opreau din când în când pentru a se uita la ele cu atenție. Două măşti negre, cocoțate pe etajera din metal strălucitor arborau surâsuri misterioase.

Vizitatorul şi-a aruncat ochii spre placa de alamă.

Grégory Voirnec, anticar
Deschis de marți până sâmbătă, între orele 10 şi 19

S-a întors apoi în strada Seine.
Peste câteva ore avea să se facă noapte.
Hai înapoi, acasă, şi-a zis.

*

Camera se găsea într-un hotel ieftin de pe strada Ernestine, în nordul Parisului. Pat de fier, cearşafuri dubioase şi tapet cu flori mari, mâncat de vreme. Fereastra dădea deasupra şinelor de tren care defilau în lungi linii curbate către periferie, semănând cu nişte fire de argint pierdute în balast negru şi roşu. Printre grinzile unui pod se zăreau, în ceață, blocurile-turn pentru persoane cu venituri mici.

S-a desprins de fereastră şi a rămas mult sub duş, pentru a scăpa de mirosurile oraşului. Apa fierbinte îi aducea puțină liniște. Gândul l-a dus la propria mamă care îi turna apa peste umerii mici, de copil. Simțea vibrațiile de atunci şi ecourile vocii ei blânde. Buzele mamei erau visătoare şi ochii ei aruncau reflexe ca de mică în clipele în care îi zâmbea.

Figura tatălui îi rămăsese neclară în memorie, un puzzle neterminat, complex şi fără sfârşit. Chipul era neted, regulat, chinuit parcă de foame. La început ținuse la figura aceea tenebroasă, apoi o urâse. Urâse nasul acvilin, prea orgolios, sprâncenele stufoase, ochii cuceritori şi ridurile subțiri produse de vârstă care spuneau o poveste ieşită din comun.

Deocamdată, figura aceasta nu i se adresa lui, ci furiei lui. Ştia să facă diferența. Cu timpul, sfârşise prin a înțelege că şi tatăl lui fusese o victimă, ca şi mama.

Şi-a deschis portofelul şi a admirat fotografia iubitei. Liniile curbe şi tandre ale obrajilor, pielea catifelată, părul ondulat căzând pe umeri şi apoi zâmbetul care semăna cu al mamei. Minunea vieții lui. Femeia asta care îl refuza. Şi îi aparținea într-o altă lume, într-o altă viață. În orice caz, dacă va fi să fie, totul se va întâmpla mult prea târziu. Acum era vremea urii, a furiei reci care face brațul să nu dea greş şi îl întăreşte.

A rămas un timp gol, drept, în mijlocul camerei.

Fotografia capului supramodelat din catalogul de la licitație era foarte reuşită, perfect luminată, un obiect misterios pe fond negru. Sculptorul ştiuse să redea noblețea defunctului, trăsăturile regulate, fruntea înaltă, nasul puțin cam lat, pomeții înalți. Îi dăduse alură de lup prin tuşele din jurul ochilor. Nişte spirale complexe plecau de

la baza nasului urcând până pe frunte. Ochii formați din două găuri rotunde şi din alte spirale îl pătrundeau până în suflet pe cel care-i privea.

A aşteptat.

La început a fost o îndelungă tânguire căreia nimeni nu îi pricepea sensul. Cuvintele secrete. Nici măcar inițiații nu le înțelegeau.

Un fluier sacru îi şuiera numele prin lungul tub de lemn tot mai des, până când a ajuns o chemare între două respirații în instrument.

Ploaia bătea în geamuri. Vizitatorul s-a ridicat şi s-a îmbrăcat în grabă. Paznicul hotelului, încremenit în fața televizorului care pârâia aducând pe ecran o emisiune în arabă, nu a apucat să îl observe.

4

Miroase a metal ruginit. E tare cald sub vița urcătoare care s-a făcut roşie de atâta soare. Ciorchinii vineții sunt de acum copți. Masa duminicală se încheie. Tatăl lui Michel fumează o țigară Gitane în hârtie galbenă din porumb şi citeşte ziarul comunist La Marseillaise. Aşteaptă pensia lucrând pe ferryboat-urile de Corsica. În treizeci de ani de cursă lungă, marea îi săpase şanțuri pe frunte şi în jurul ochilor.

Aplecată peste chiuveta din bucătărie, mama spală vasele cu gesturi lente şi pline de grație. Poartă un şorț înflorat şi şi-a desfăcut părul. De câteva săptămâni i-au apărut câteva şuvițe albe. Lui Michel nu-i plac semnele astea ale trecerii timpului. Ar fi dorit să arate pentru totdeauna ca o regină. Purta pe sub şorț taiorul puțin cam strâmt pe care nu şi-l punea decât pentru slujba de duminică şi broşa pe care i-o adusese tatăl lui de la Pondicherry, din India, pe când lucra pe navele de mesagerie. Era frumoasă ca mai toate italiencele, cu pielea arămie, pieptul mândru, ochii negri, privirile grele şi puternice şi mâinile încă fine, în pofida orelor de gospodărie.

— Ies şi eu.

— Unde te duci? îl întreabă mama.

— La cinema.

Pe la sfârşitul după-amiezii, Michel dă de Eva aproape de Escale, pe Pont-de-Vivaux. Pe acolo nu mai rulează decât westernuri spaghetti, întreaga serie Trinita *cu Bud Spencer şi Terence Hill. Afişe ţipătoare încadrau uşa sălii de cinematograf. Câţiva fiţoşi din Saint-Loup, sprijiniţi de motorete, trag cu ochiul la Eva care poartă elefanţi mulaţi de crapă pe coapse şi pulover strâmt care face să-i explodeze sânii.*

— Ce mai faci? o întreabă Michel.

— Mă duc acasă, îi răspunde fata uitându-se în altă parte.

— Vrei să te conduc?

— Nu, mă conduce Richard.

Richard are deja maşină. Lucrează la uzinele Nestlé din Saint-Marcel, mulţumită pilei puse de tatăl lui care e şef de echipă. De Palma pleacă mai departe. Eva şi-ar dori să-l mai reţină, dar băiatul se simte rănit.

La ora nouă, deja îl aşteaptă un avocat pe coridor, un ins între două vârste, în costum de culoare închisă, cu fruntea bombată şi relaxat. Tocmai trimite un SMS de pe scânteietorul Blackberry când de Palma trece pe lângă el cu mintea încă prinsă de gândurile nopţii.

— Domnul de Palma? zice avocatul ridicându-se.

— Da.

— Sunt avocatul Blanchard de la baroul Paris. Reprezint interesele lui Bérénice Delorme, nepoata doctorului Delorme.

De Palma prinde mâna celui din faţa lui şi o scutură cu putere.

— Cred că este pentru prima dată în carieră când un avocat vine să stea de vorbă cu mine despre un caz în curs. Vreau să vă spun că nu îmi plac deloc chestiile astea.

Blanchard arborează un zâmbet de comis-voiajor.

— Franchețea vă face cinste. Ştiți, doctorul Delorme nu era un om ca toți ceilalți...

— În mod normal, ar trebui să vă adresați judecătorului de instrucție, i-o retează de Palma oprindu-se în pragul biroului. Melville a fost numit.

— Mi-am dat întâlnire cu el spre prânz.

— Atunci mergeți la comisar, mormăie Baronul gata să închidă uşa.

— El m-a trimis la dumneavoastră, insistă Blanchard.

De Palma tace câteva clipe, timp suficient pentru a-şi blestema şeful de brigadă. Trage cu coada ochiului către biroul lui Legendre, dar uşa e închisă, semn că titularul nu se află înăuntru.

— Atunci, poftiți, simțiți-vă ca acasă. Colegii mei nu au sosit încă. Nu e şi clienta dumneavoastră aici?

— Era în străinătate când i-am adus la cunoştință tragica veste, care a tulburat-o profund. A luat primul avion şi probabil că o să sosească în curând.

De Palma îşi aruncă haina pe spătarul scaunului şi dă drumul la computer. Pe urmă îşi scoate pistolul din toc, desface încărcătorul, scoate cartuşele şi le bagă în sertar. Are o părere cam tot atât de bună despre avocați ca şi despre directorul poliției judiciare ori despre cartofii prost prăjiți. Câteva experiențe cu care se fripsese la curtea cu juri îl învățaseră să nu aibă nicio încredere în ei. În prezența avocaților apărării avea neplăcuta senzație că e băgat în corzi, că e obligat să atace pentru a nu se lăsa doborât.

— Pot să vă servesc cu o cafea, maître?

— Nu, mulțumesc, răspunde Blanchard gândindu-se la spălătura pe care o observase picurând din automatul poliției câteva minute mai devreme.

Biroul Baronului este acoperit de mape de plastic în care e băgat un teanc de note şi de fotografii. Ridicând un vraf de hârţoage, proprietarul descoperă compilaţia Maria Callas pe care o tot căutase în seara dinainte.

— Ce doriţi să ştiţi? întreabă strecurând discul într-unul dintre buzunarele hainei.

— Din ce cauză a murit doctorul Delorme?

— Din cauza unui proiectil primit în mijlocul frunţii. Doar unul.

— Un proiectil?

— Deocamdată nu vă pot spune mai mult... Îmi pare rău.

Pe avocat nu pare să îl mire răspunsul.

— Presupun că a fost omorât acasă ...

— Da, confirmă Baronul. Mai aveţi întrebări?

— Pentru moment, nu. De fapt, am venit pentru a vă lămuri într-o cât de mică măsură asupra personalităţii doctorului Delorme.

Avocatul are o figură ternă şi miroase a parfum de lux. Poartă ciorapi din mătase neagră şi pantofi tinereşti de aceeaşi culoare, adică tot ce îi este mai nesuferit poliţistului.

— Vă ascult. Dar e bine să aflaţi că în acest birou nu se fac favoruri. Nu-mi voi lăsa baltă celelalte dosare numai fiindcă Delorme a primit toate onorurile cu putinţă în viaţă. Şi alţi morţi cer să li se facă dreptate.

Blanchard îşi lăsase servieta sprijinită de unul dintre picioarele scaunului. Cravata roşie îi cădea ca o virgulă pe pântecele supt. Figura îi trecuse de la lipsa de culoare la roşul vag al focului care mocneşte.

— Domnule comandant, chiar refuzaţi ajutorul pe care vi-l ofer?

— Cu siguranță nu! răspunde de Palma punând mâna pe un cuțit de tăiat hârtie cu însemnele brigăzii crime din Berlin.

Blanchard devine dintr-odată încordat, cu privire sfidătoare.

— Doctorul Delorme a avut o carieră științifică fără fisură, la început șef de serviciu, apoi profesor la medicină. A fost la un pas de a primi Premiul Nobel. I s-au acordat mai multe titluri de doctor *honoris causa* din partea unor universități americane și britanice.

— Asupra cărui domeniu al medicinei și-a concentrat cercetările?

— Epileptologie și electroencefalografie. Unele tehnici puse la punct de echipa lui au permis progresul în tratarea epilepsiei. Știți probabil că spitalul din Marsilia îi poartă numele de câțiva ani.

— Puteam să aflu și singur lucrurile acestea, constată de Palma.

Blanchard nu-l ia în seamă.

— Doctorul a fost o personalitate de prim rang a microcosmosului marsiliez. Și a mai fost și un colecționar de artă primitivă recunoscut pe plan internațional. Nu are decât o singură moștenitoare, pe nepoata sa, Bérénice, care poartă același nume cu al lui și locuiește la Paris. Aceasta i-a moștenit pasiunea și și-a făcut o profesie din ea. Este expertă în domeniu, consiliind pe cei mai mari anticari din lume și mai multe muzee.

De Palma răsucește cuțitul între degete. Cea dintâi rază de soare intră în birou și lovește ușile gri ale dulapului. Karim Bessour lipise pe ele două fotografii ale unui sat marocan cocoțat pe muntele Atlasul Mare, în țara tatălui său.

— Din biroul doctorului a fost furat un obiect anume, explică de Palma. Probabil că este vorba despre un obiect de artă primitivă. Aveți idee despre ce ar putea fi vorba?

— Nu chiar. Cred însă că nepoata doctorului v-ar putea spune mai multe.

— Credeți că mobilul ar fi putut fi furtul?

— Dumneavoastră ar trebui să mi-o spuneți!

— Pur şi simplu vă ceream părerea.

— Din acest punct de vedere, doctorul a fost un colecționar de artă primitivă fără egal, aceasta fiind adevărata lui pasiune, alături de medicină. Nu a adunat din toată lumea decât un singur fel de obiecte: capete omeneşti, fie ele miniaturizate, mumificate ori supramodelate.

— Capete omeneşti?!

— Unele piese din colecția sa sunt considerate printre cele mai rare pe plan mondial. Metropolitan Museum din New York i-a oferit de mai multe ori adevărate averi pentru un „cap trofeu" mumificat de indienii mundurucu, din Amazonia. A refuzat de fiecare dată ofertele, dar până la urmă şi-a vândut o bună parte din colecție, la un preț derizoriu, Muzeului de Artă din Africa, America, Oceania şi Asia aflat aici, în Marsilia.

— Îl ştiu, e la doi paşi de noi, zice Baronul.

Avocatul îşi deschide servieta şi scoate o mapă de plastic care conține mai multe fotografii.

— Acesta este faimosul cap mundurucu, spune întinzând fotografia lui de Palma.

Polițistul nu văzuse niciodată vreo reprezentare a morții atât de fără greş. Fără a putea spune de ce, capul sintetiza expresiile pe care le citise de atâtea zeci de ori pe chipuri lipsite de viață.

Capul mundurucu avea părul lung, iar orbitele erau umplute cu o pastă brună pe care erau trase două linii albe, oblice, pe post de ochi. Din gură îi atârnau nişte firişoare care îi dădeau un aer înfiorător. Era vorba despre un trofeu pe care tribul mundurucu îl pregătea în timpul vânătorii care, pe vremurile acelea, se putea întinde de-a lungul mai multor anotimpuri ploioase. După primul sezon, craniul era preparat, orbitele obturate şi ochii reconstituiți din doi dinți de tapir, apoi era împodobit cu pandantive făcute din pene. Trofeul purtat de proprietar îi oferea acestuia un mare prestigiu şi, la încheierea vânătorii, pe parcursul următoarelor anotimpuri ploioase, îi asigura acestuia vânat din belşug.

— Peste viața particulară a lui Delorme plutea în bună măsură secretul, continuă Blanchard. A călătorit foarte mult...

— Ce vreți să spuneți?

— Nu avea prieteni... Mai ales în lumea artei.

Baronul lasă fotografia pe birou şi îl priveşte lung pe avocat, care i se pare că trage de timp, chestie care nu-i place deloc, asociind ocolişurile intelectuale şi retractilitatea mentală cu lipsa de sinceritate.

— Mai pe de-a dreptul, maître, vă rog. Avea duşmani care l-ar fi omorât?

— O să vă rog să păstrați informația pentru dumneavoastră: acum câțiva ani m-a contactat, fiindcă primise unele amenințări.

— Sub ce formă?

— A unor presiuni pentru a vinde anumite piese de care nu se putea despărți.

— Un fel de şantaj?

— Da. Telefoane repetate... Amenințări abia voalate...

— Despre cine era vorba? O persoană din mediul artistic? Traficanți?

Blanchard răsucea şi el în minte aceleaşi întrebări.

— Nu ştiu. Am înţeles doar că era vorba despre indivizi extrem de antrenaţi în comerţul cu artă primitivă.

— De ce nu a depus o plângere?

— Asta l-am şi sfătuit, însă nu a dat curs.

— Aveţi vreo explicaţie?

— Nu tocmai. Uneori aveam impresia că ştia bine cine erau cei cu ameninţările şi că nu-l prea speriau.

— Cumva ştie ceva mai multe nepoata?

— Nu. Nu i-am spus niciodată despre acele ameninţări. Era foarte legată de bunicul ei. Nu ar fi suportat să îl ştie covârşit de astfel de evenimente.

— Mi-aţi spus că Bérénice Delorme este o profesionistă a comerţului cu obiecte de artă. Am senzaţia că în mediul respectiv oamenii nu sunt chiar atât de naivi pe cât doriţi să mi-i descrieţi. Sau mă-nşel?

Blanchard închide servieta cu un pocnet sec.

— Ce vreţi să spuneţi?

— După câte ştiu, arta primitivă este un adevărat Eldorado. Pentru o statuetă sau o mască se plătesc trei legături de smochine, pentru a fi revândute unor burghezi bine crescuţi, genul care se emoţionează de zor pentru soarta groaznică a amărâţilor de pe toată faţa pământului...

Blanchard, cu o expresie exasperată pe faţă, pare cuprins de un spasm.

— Nu o cunoaşteţi deloc pe Bérénice Delorme... Bun, pe scurt, eu mi-am făcut datoria.

De Palma se uită încă o dată lung la el.

— Nu-mi place când un om al legii se bagă-n ciorba mea ca să-mi spună cam pe unde trebuia să-mi vâr nasul. Fiecare cu rolul lui, domnule avocat.

Odată cu soarele se trezise şi mistralul. Pungi de plastic făceau salturi prin aer, purtate cu tot cu praf de curenții care urcau de-a lungul zidurilor sediului poliției.

— Va trebui să o interoghez pe Bérénice Delorme, spune Baronul. Cu cât mai repede, cu atât mai bine.

— Va sosi la Marsilia cât de curând, diseară, probabil, cu condiția să prindă ultimul TGV, dacă nu mâine dimineață.

— V-aş ruga să mă sune imediat ce apare. N-aş vrea să fac pe polițistul şi să o convoc oficial.

— Atenția de care dați dovadă o va impresiona plăcut.

— Mă scuzați că nu v-am întâmpinat cu prea mare bucurie. Polițiştii au obiceiul de a intra în defensivă când se află în prezența unui avocat.

Blanchard îi întoarce un zâmbet de convenienţă şi iese. Clopotul catedralei La Major bate de nouă şi jumătate. Un „dang" enorm umple vechile străzi ale cartierului Panier. Înspre castelul If lumina pare că scoate scântei. Maistre şi Bessour năvălesc în birou.

— Am dat nas în nas cu un clănțău de barou, zice Maistre. Cu noi avea treabă?

— Cu mine, mai precis. Gaşcă de laşi ce sunteți...

— Mi-a strecurat mie Legendre o vorbă...

— Se pare că Delorme a primit unele amenințări din partea unor traficanți de artă.

— Ceva interesant?

De Palma nu răspunde, ci face un gest evaziv din mână. În spatele biroului prinsese cu piuneze crochiuri ținând de navigație. Dedesubt scrisese cu litere apăsate: „Atenție! Dreapta loxodromică este de fapt o curbă!" Încă nu înțelesese perfect sensul profund al acestei realități, dar nu cădea în disperare. Cum meridianele nu sunt

paralele, dreapta loxodromică devenea concavă spre poli. Ciudată geometrie.

Îşi scoate arma din sertar, o încarcă şi o bagă în toc.

— Mă duc în curte să fumez o ţigară, anunţă. Veniţi să mă luaţi peste un sfert de oră. Trebuie să terminăm cercetarea în casa Delorme.

*

La nouăzeci şi şase de ani, doctorul nu mai ieşea decât rareori. Doar câţiva paşi pe malul mării, pe poteca grănicerilor pe jumătate roasă de stropii de apă aduşi de vânt. Când ajungea lângă micul zid de deasupra portului Malmousque, se oprea cu faţa spre insule şi se bucura de peisajul sclipitor.

Karim Bessour o interoghează pe guvernanta care avea grijă de bătrân în timpul zilei, o portugheză, Victoria Texeira, care rostogolea blând „r"-urile şi înmuia „s"-urile când vorbea. Locuia pe înălţimile de la Endoume, într-un imobil dărăpănat. Plânsese mult când aflase despre moartea doctorului.

— Nu a făcut nimic deosebit în ziua aceea. Eu am ajuns pe la nouă, ca de obicei. Şi-a făcut siesta şi, pe la sfârşitul după-amiezii, ne-am plimbat pe poteca grănicerilor. Voia să se uite la farul de la Planier. De fiecare dată îmi spunea că aceea e poarta lumii şi îmi povestea întâmplări din vremea când naviga către insule îndepărtate.

— Care insule îndepărtate?

— Nu-mi cereţi să vă spun numele! Niciodată nu le-am ţinut minte.

Karim notează scurt în carnetul cu colțuri îndoite. Încă de când era student dovedea o rigoare ieșită din comun, notând totul, de la cel mai mic detaliu până la frazele cele mai întinse.

— Nu cumva a primit vreo vizită, vreun telefon?

— Nu. Cum să vă spun, nu se vedea cu nimeni. La vârsta lui, nu-l mai interesau oamenii.

— La ce oră ați plecat?

— La șapte. Ca în fiecare seară. I-am pregătit paharul de porto și porția de supă.

Ochii Victoriei sunt grei de atâta tristețe. Își strânge între degete crucifixul de aur care-i atârnă la gât și nu se uită la polițist. Karim își răsucește carnetul, încercând să nu-și piardă cumpătul. Simte un nod în gât.

— Doctorul, suspină femeia, făcea parte dintre oamenii aceia care te-ai bucura să nu moară niciodată.

Karim îi întinde Baronului carnetul.

— Mulțumesc, băiete. Mereu la fel de metodic, după câte văd.

Cuvintele-cheie erau subliniate și fiecare nume trecut cu litere de tipar. În stânga paginii, tânărul locotenent lăsa mereu o margine liberă pentru a putea face adnotări. De multe ori adăuga și o descriere fizică a persoanei interogate. În privința Victoriei, scrisese cu litere mici: ochi negri, figură încă frumoasă, nas cârn, aluniță la colțul drept al gurii, mâini de bărbat și picioare de fotbalist vârf de atac.

— Pur și simplu m-a deprimat chestia asta, recunoaște Karim.

— Asta mai lipsea! bombăne de Palma citind notițele.

Maistre îi așteaptă pe trotuar.

— A intrat pe poartă, începe, întorcându-se către marea cenuşie.

— Nu e sigur, răspunde Baronul. Nu e sigur că i-ar fi fost deschisă uşa. Sistemul de alarmă era dezactivat, fiindcă Delorme era în casă.

— Când ai ajuns, ai găsit poarta deschisă!

— Fiindcă uşa era încuiată. Deci nu se putea deschide din afară. Nu s-ar fi putut duce nici să caute cheile prin casă, asta dacă le-ar fi găsit. Aşadar, a acționat comanda electrică a porții ca să iasă.

— Cu riscul de a fi văzut..., observă Bessour luându-şi înapoi carnetul.

— Aşa e, fiule! zice de Palma, aprinzându-şi a doua Gitane pe ziua în curs.

— Ceea ce înseamnă că nu-i păsa dacă era recunoscut, adaugă Karim clătinând din cap.

— Raționezi prea repede pentru mine, recunoaşte Baronul.

Micul golf Cuivres e la adăpost de mistral. O boare urcă dinspre mare şi mişcă vârfurile uscate ale palmierilor din curtea vecină. De Palma o ia pe lângă zidul curții lui Delorme, pe vârful căruia sunt înfipte cioburi de sticlă, zid foarte înalt şi neted. Dintr-odată, se opreşte. O bucată de tencuială e căzută.

— Pe aici a urcat. Un sportiv dat dracului!

Un Chrysler cu geamuri fumurii se opreşte la numărul 27. Poarta se deschide încet, lovindu-se uşor de stâlpii laterali.

— Să verificăm camerele video de supraveghere, propune Bessour privind fațada imobilului.

Soarele năvălise peste pereții albi.

— Cu un pic de noroc, cea de alături a filmat ceva. Adică pe asasin sau pe hoț.

— Sau pe amândoi. O să aruncăm o privire.

— Chiar crezi că un astfel de bandit n-ar fi observat camerele? intervine Maistre.

— De câte ori n-ai dat de dovada asta de prostie? i-o întoarce de Palma.

— Aşa e, mormăie Maistre. Din fericire, deseori sunt atât de idioți încât să nu se prindă că sunt filmați.

Cei trei polițişti traversează strada.

— E reşedința privată a consulului Statelor Unite, explică Bessour. Ieri au refuzat să răspundă la întrebările mele.

— Să vedem! mârâie Maistre sunând la poartă.

După vreo două minute, un bărbat de înălțime potrivită, cu părul blond spălăcit şi fața suptă, se proțăpeşte în fața lor, în cadrul porții, cu picioarele desfăcute.

— Ce pot face pentru dumneavoastră, domnilor? întreabă cu un puternic accent american, ridicându-şi ochelarii mici şi pătrați de deasupra ochilor albaştri.

— Anchetăm moartea vecinului dumneavoastră, răspunde Maistre.

— Nu îl cunoaştem. Cu ce vă pot fi de folos?

— Păstrați înregistrările camerelor de supraveghere?

— Sunt şeful securității. Cred că nu sunteți pe drumul bun. Vă aflați în fața reşedinței consulului, deci...

Maistre îl ia de braț şi îl trage în stradă.

— Veniți puțin, vreau să vă arăt ceva.

Maistre se retrage câțiva paşi şi arată camera video. Cerberul îl urmează.

— Uitați, dorim doar să aflăm dacă această cameră, fixată pe peretele dinspre nord al curții dumneavoastră, a

filmat un bărbat intrând pe poartă ori escaladând zidul vecinului. Cred că ne-ați putea ajuta...

Americanul ezită. Dă să se întoarcă în reşedință, dar Maistre se aşază între el şi intrare, ridicând ambele brațe.

— Am senzația că domnul consul va fi extrem de supărat dacă va afla că gărzile lui refuză să colaboreze la o anchetă despre o crimă şi că omul care are grijă de siguranța lui este arestat.

— Bine, acordați-mi o oră ca să verific.

— Venim şi noi.

— Aveți nevoie de mandat.

De Palma lasă mâna pe umărul şefului pazei.

— Mandatul o fi bun în țara voastră de încuiați ori prin filme. P-aici, n-ai treabă cu mandatul... Nu e chiar democrație, aşa că fiecare face cam ce vrea.

— Pricep, zice americanul, coborându-şi privirea.

— Şi eu.

Sala de control e într-o gheretă, în stânga intrării de serviciu.

— Voi fi obligat să redactez un raport pentru domnul consul. E bine să ştiți încă de pe acum că nu îmi asum nicio responsabilitate, indiferent ce ați descoperi în materialul înregistrat şi că...

— Asta o va hotărî judecătorul, îl întrerupe de Palma. Noi nu suntem decât sabia justiției, înțelegeți?!

Face un gest tăios cu mâna către un duşman imaginar. Şeful securității aprobă din cap.

Un ecran principal este încadrat de vreo zece monitoare, fiecare legat la una dintre camerele dispuse în interiorul şi la exteriorul reşedinței consulare. Cu ajutorul unei manete se putea trece de la un aparat la altul, oricare putând fi manevrat în toate direcțiile.

— Ce zi şi ce oră? întreabă iritat americanul.

De Palma îşi deschide carnetul de însemnări.

— Douăzeci şi doi, începând cu ora optsprezece şi apoi noaptea, între orele unu şi trei.

Şeful securității introduce data şi numărul camerei. Imaginile de pe hard disk, cu granulație mare, în alb-negru, le defilează prin fața ochilor. În ultimul plan se pot vedea vârful zidului care împrejmuieşte curtea doctorului Delorme şi o parte din trotuar. Camera de supraveghere lăsa să se vadă clar intrarea de serviciu a curții doctorului. Câteva minute după ora 19, o femeie iese şi pleacă în jos mergând repede.

— Victoria, spune Bessour. La fix...

Ora 20. Un individ apare dinspre mare.

— Uite-l, strigă Maistre.

Bărbatul înalt merge fără griji. Nu are nici sacoşă, nici altceva din echipamentul obişnuit al unui hoț. Ajuns în fața porții, pare să nu fie interesat dacă e supravegheat ori nu şi apasă pe clanță. Poarta e încuiată. La fel şi cea de serviciu. Urcă strada privind atent zidul. Şeful securității încearcă zoom-ul, dar imaginea e prea neclară pentru a putea fi identificată figura.

— E negru, remarcă pe neaşteptate americanul.

Maistre şi de Palma se privesc surprinşi.

— Da' vă pricepeți!... mormăie Baronul.

Americanul se întoarce. Ecranele monitoarelor decupează mici careuri albastre în sticlele ochelarilor.

— Da, răspunde. Vă spun sigur că e negru. Îl recunosc după păr. E creț şi des.

Se apleacă spre pupitru şi dă mai departe imaginile.

— Uite-l, zice Maistre. Se urcă pe zid.

Câteva clipe, bărbatul îşi arată fața, chiar în momentul în care sare de cealaltă parte.

— Trebuie să trimitem imaginile la laborator! strigă Maistre. Fac pe acolo adevărate minuni.

Cadrele devin straniu de fixe. Din când în când se văd farurile câte unei maşini care trece în susul străzii. Nimic altceva.

— Moartea a survenit pe la ora zece, spune de Palma. Putem merge înainte până acolo.

Între zece şi unsprezece nu se întâmplă nimic. Strada rămâne goală, iar luminile de la clădirile dimprejur se sting una după alta. Verifică şi celelalte camere, fără niciun rezultat. Merg până la miezul nopţii. Nimeni nu iese din casa Delorme.

— Bine, zice de Palma. Să continuăm.

Unu şi jumătate. Un Ford Fiesta parchează pe stradă. Şoferul rămâne la volan. Un individ se desprinde de pe scaunul pasagerului şi se îndreaptă către poartă.

— Acesta e hoţul nostru, spune Bessour. Are şi trusa de spargeri cu el. O să deschidă fără probleme poarta.

— Ai reţinut numărul maşinii? întreabă de Palma întorcându-se spre Karim.

— Da, îl notez imediat. Cu un pic de noroc, o să vedem că e destul de bătut în cap pentru a-şi folosi maşina personală.

Insul închide poarta de serviciu după el. Maşina se îndepărtează, întoarce şi parchează la câţiva metri de poartă, cu luminile stinse. În mai puţin de zece minute, poarta electrică se deschide. Hoţul s-a întors vizibil agitat şi cu mâinile goale.

— Nu a furat nimic, remarcă de Palma. Urmarea o ştim. Va găsi o cabină telefonică şi mă va suna, fiindcă nu vrea să fie acuzat de crimă.

— Vom lua cu noi filmarea, anunţă Maistre.

Americanul ezită.

— Vă recomand să nu vă atingeți de disc. Dacă imaginile vor fi șterse indiferent din ce motiv, vă puteți considera direct răspunzător.

Șeful securității aprobă din cap.

La ieșire, cei trei polițiști observă cum spre sud se adună nori mari.

— Pe unde-o fi plecat? mormăie de Palma, care își amintește cântecul de fluier.

Urmează poteca grănicerilor până la capătul zidului curții lui Delorme, lipit la un moment dat de stânci. Într-un loc, zidul era mai jos. Un om agil se putea sprijini de un colț de piatră pentru a sări dincolo.

— Numai pe aici ar fi reușit, constată Bessour. Pe altă parte, dacă sari îți rupi picioarele... După care s-a dus până în portul Malmousque. N-avea încotro. Altfel ar fi fost obligat să se întoarcă în strada Notre-Dame-des-Grâces și ar fi fost surprins încă o dată de camerele de supraveghere.

— Da, și totuși, de ce n-a sărit pe aici și la intrare? intervine Maistre. Când a intrat nu i-a fost frică de aceleași camere?

Karim ridică din umeri și scoate telefonul mobil. De Palma se întorsese spre mare. În jurul farului de la Planier, umbrele norilor desenau contururi întunecate pe suprafața argintie a apei.

— A fugit când eu eram înăuntru, mârâie Baronul.

— Sau când a auzit hoțul?

— Jean-Louis, să știi că nu am inventat fluierul...

Maistre își scutură capul, cu mâinile în șolduri.

— Oricum, hai înăuntru, că doar n-am venit degeaba! spune. O să trecem casa prin sită.

— Tocmai am vorbit la înmatriculări, le explică Bessour. Maşina a fost furată pe 3 septembrie.

— Nu sunt chiar atât de dobitoci pe cât credeam...

O perdea de ploaie înainta spre centrul oraşului.

Dacă a plecat după mine, înseamnă că a mai rămas multe ore în clădire, se gândeşte Baronul.

*

În seara asta, Olympique Marseille dispută un sfert de finală dur cu Chelsea. La *Bar du Pont*, Claude, patronul, un ins arătând a proxenet, un bătrân bine, adusese un ecran uriaş şi închiriase un videoproiector. În încăperea din spate, nevasta lui, Sylvie, îmbrăcată în culorile clubului de fotbal, despacheta nişte frigărui şi nişte cârnăciori picanți pentru pauză. Alături de pastis, Claude aranjase pe tejghea măsline pregătite în casă, foarte sărate, şi mici porții de pizza cu anşoa. Ceva ce să usuce şi gâtlejurile cele mai rezistente.

— Michel, nu rămâi la meci?

— Nu, nu mă prea omor eu după fotbal. N-am înțeles niciodată regulile jocurilor astea de echipă...

— Păi, e un meci ultra-important! E Cupa Europei!

— Poate c-o să mă uit acasă.

Claude ia două pachete de Gitanes şi le trânteşte pe tejghea.

— Astea sunt ale tale, bătrâne!

De Palma plăteşte şi iese. S-a lăsat noaptea. Sub arcul podului de la calea ferată, o maşină de la poliția comunitară oprise doi tineri care mergeau fără căşti pe un scuter dubios. De Palma o ține înainte până la brutărie.

— Te-am visat azi-noapte.

— Imposibil! strigă Eva cu privire ironică.

— Mai ții minte când te-a dus Richard la film, la *Escale*?

Eva se bosumflă şi mângâie cu vârful degetului carcasa casei de marcat.

— Dac-avea maşină...

— Mdaaa, o maşină de două parale, un Renault 12 albastru cu două benzi albe pe capotă.

Eva îşi lasă capul într-o parte.

— Mi-aduc aminte ce gelos erai.

— Asta poți să ştii!

— N-ai mai vorbit cu mine câteva luni...

Ar trebui să-i spună că nu a înțeles niciodată cum de poate o femeie să iasă cu un imbecil. Ucenicul scoate capul, pe care şi-a cocoțat o bonetă albă pătată de praf de ciocolată, din încăperea unde se află cuptorul.

— Închid, Eva.

Aceasta îi face semn că e de acord.

— Ei, te las de-acum, zice de Palma.

— Nu înainte să-mi povesteşti visul, îl opreşte femeia privindu-l adânc în ochi.

— Păi, nu azi.

— Îmi promiți că altă dată?

— Da.

Cumpără o baghetă şi două ecleruri şi iese în bulevard. Suporterii începuseră să se adune la *Bar du Pont*. Urcă în maşina Alfa Romeo Giulietta şi o ia pe strada mohorâtă care merge pe lângă calea ferată. Când intră în parcarea cu uşă automată de pe bulevardul Mireille-Lauze, de la numărul 102, Luciano Paronti, administratorul, îl zăreşte.

— Aveți un pachet!

— Super! Îl aşteptam ca pe Mesia!

Luciano Paronti are încă accent italienesc şi pronunţă „r"-urile ca şi cum ar fi bătut într-o tobă. Zâmbetul îi luminează figura ciupită de vărsat.

— Mă duc să-l caut!

Paronti dispare în gheretă, adus de spate. Pe fereastra de la bucătărie vine zgomot de cratiţe şi miros de busuioc şi de roşii coapte.

— Poftiţi, zice administratorul întinzându-i un pachet pe geamul maşinii.

— Sunt cărţi, explică de Palma care ştie de ce neobosită curiozitate poate da dovadă Paronti.

Odată ajuns în casă, desface o sticlă de bere şi deschide pachetul. Este un tratat de navigaţie de cinci sute douăzeci şi şase de pagini: oxodromie, goniometrie, ca să nu mai vorbim despre compasurile magnetice. De Palma nu pricepe absolut nimic, dar îşi jurase să-i dea de cap înainte de a sta de vorbă cu Maistre care e tare la matematică. Se întinde pe canapea şi răsfoieşte tratatul, gândindu-se la viaţa pentru care se pregăteşte. Străduieşte-te să-ţi îndeplineşti visurile, îi spunea deseori tatăl lui care, de altfel, era tare scump la vorbă.

Gândurile îl poartă spre Eva şi îşi spune că aparţine unei generaţii care nu ştie să îmbătrânească. Se închipuie pe ocean, alături de ea, înaintând către o destinaţie necunoscută, departe, în Pacific. Seara ar trasa ruta pe harta marinărească, după ce în prealabil ar fi descifrat cu sextantul secretul lunii şi al stelelor, măcinând calcule savante. Eva ar ţine cârma, vântul ar sufla în scote, iar apa s-ar auzi mângâind pântecele velierului.

Închide cartea şi trage o duşcă de bere. Prin minte îi trece chipul doctorului Delorme. Încearcă să-l alunge,

însă se agață de el. Urmează imaginea capului mumificat şi, în sfârşit, sunetul fluierului pe care îl auzise în casa doctorului.

— Prea ai mers şi tu la braț cu moartea, îi zice o voce. Coşmarurile încep să devină realitate.

— Ar trebui să ştii că întotdeauna m-au inspirat coşmarurile astea.

De Palma nu practica decât rareori logica. Lucru bun şi în cadrul anchetelor. Aştepta să apară cine ştie de unde o idee, o impresie care să se impună. Uneori acestea colcăiau şi era nevoie să le trieze ca un pescar care îşi deşartă năvodul pe puntea strălucitoare a vasului. Şi peştii săreau în toate părțile. La fel şi ideile. Numai că, mai devreme sau mai târziu, pescuitul se va dovedi unul bun.

5

Yala se închide cu un pocnet sec. De Palma face câțiva paşi pe aleea cu pietriş şi se opreşte. Pe terasa din fața casei doctorului Delorme fusese aşezat un şezlong. Vântul bătea printre coroanele copacilor, aruncând umbre mişcătoare pe peluza cu iarbă uscată. Frunze veştede putrezeau la suprafața apei din piscină.

O fereastră de la primul etaj e luminată, şi prin spatele ei se vede trecând o umbră. Poliţistul bate la uşă şi aşteaptă. Cineva îl spiona, instinctul nu putea să îl înşele. Bérénice Delorme apare după câteva secunde. Este îmbrăcată într-un taior negru, extrem de sobru, care îi accentuează paloarea delicată a tenului şi îi subțiază şi mai mult trupul prelung. Câteva fire argintii îi accentuează negrul părului.

— Bună ziua, îi spune femeia cu un zâmbet indiferent.

Buzele roşii par o inimă tristă. Sub ochii de un verde pur se lasă două pungi cenuşii. Îi întinde o mână plăpândă.

— Îmi pare sincer rău, începe de Palma. Bunicul dumneavoastră a fost un om cunoscut şi respectat în întreaga Marsilie.

Berenice îl aprobă serioasă şi îşi lasă privirile să se plimbe fără țintă peste grădină. Lasă impresia că trăieşte singură, gravitând într-o lume în care de Palma nu ar şti niciodată să îşi găsească drumul.

— Am fost să-l văd pe bunicul de dimineață. Părea atât de calm... Am cerut să fie îmbrăcat în costumul negru. Cel pe care i l-am făcut cadou când s-a dus la recepția de la Academia de Medicină... La vârsta lui, moartea e tot ce poate fi mai natural. Nouăzeci şi şase de ani! Dar să moară asasinat... Nu reuşesc să mă împac cu gândul acesta. Degeaba mă tot gândesc la asta, în fel şi chip, de două zile încoace, tot nu reuşesc.

Face eforturi să îşi stăpânească emoțiile, părând a căuta o prezență prietenească. Pe unul dintre degete poartă un inel straniu, vechi, din argint cizelat, care sare în ochi prin comparație cu sobrietatea taiorului. E deosebit de curtenitoare — un amestec subtil de simplitate şi de politețe ceremonioasă.

— Să intrăm, îl invită. Vântul ăsta mă irită.

Face câțiva paşi în vestibul, apoi se întoarce.

— Cum a murit? Simt nevoia s-o ştiu.

— Îmi este imposibil să vă spun. A fost rănit cu un proiectil pe care nu am reuşit să îl identificăm cu certitudine.

Femeia închide ochii.

— A suferit?

— Nu. Moartea a fost instantanee. Asta e sigur.

Intră în livingul vast, un adevărat muzeu.

— Locul acesta a fost întotdeauna o enigmă pentru mine. Aici am aflat că mama a murit când m-a născut. Aici am făcut primii paşi. Tata stătea pe fotoliul de acolo şi bunicul pe canapea...

Mângâie spătarul acesteia.

— Nimic nu s-a schimbat. Totul este la fel de misterios... Dramele vieții mele, aici le-am conştientizat. Pe toate. Începerea are o magie puternică. Nu vi se pare?

— Într-adevăr e stranie.

— Am solicitat ca trupul bunicului să rămână aici în ultima noapte. Fiindcă tot sufletul lui e aici. Simțiți asta, nu-i aşa?

De pe peretele din stânga, o colecție de măşti africane priveşte fix musafirul. Una dintre ele este albă, cu două despicături longitudinale în locul ochilor.

— Tribul dogon, explică Bérénice ca pentru a schimba vorba şi a alunga emoția. E o mască pentru dans.

Într-o vitrină se văd nişte silexuri de toate mărimile, lucrate în formă de frunze de salcie. Deasupra, nişte fluiere cu găuri laterale, foarte lungi.

— Acestea provin din regiunea Sepik, din Noua Guinee. Sunt şi cele mai misterioase, dar şi cele mai răspândite obiecte cu putință.

— Dar fluierele?! aproape că strigă de Palma. Ce fel de sunet produc?

— Un soi de şuierat, ca o respirație. Tandră şi profundă în acelaşi timp. E destul de captivant.

În lemn erau sculptate personaje fantastice, cu capete de pasăre.

— Puteți cânta la aşa ceva? întreabă de Palma.

Cererea o descumpăneşte pe Bérénice.

— Nu sunt specialistă... La drept vorbind, nu sunt decât câțiva oameni care se pricep.

Ia tubul lung de lemn şi şi-l aşază pe umăr, ridicându-l.

— De ținut, aşa trebuie ținut. E destul de greu.

Țuguie buzele şi suflă în muştiuc. Nu iese niciun sunet.

— Nu e simplu...

— La ce folosesc fluierele acestea?

— Sunt instrumente importante în viața papuașilor. Se utilizează în cadrul mai multor festivități, dar și al ritualurilor inițiatice. Unele dintre instrumente sunt considerate glasurile spiritelor.

— Glasurile spiritelor?

— Da, care nu trebuie auzite de profani. Cei care nu sunt inițiați nu trebuie să afle originea acestor glasuri.

— Și dacă totuși?...

— Urmează moartea.

Bérénice lasă fluierul pe raftul lui.

— Acest instrument este mascul. Există însă și femele. Se pot deosebi prin dopul de la capăt. Aici avem o figură masculină. Cel de acolo este din corn de animal, lucru destul de rar. Provine de undeva din zona râului Yuat, nu departe de Sepik.

Arată spre alt fluier, ceva mai mare decât precedentul.

— Iată și o femelă. Priviți contururile ochilor de la spiritul crocodilului, sculptat pe dop. E ceva magnific!

— Da, zice de Palma aplecându-se spre obiect. Știți pe cineva care știe să cânte la aceste instrumente?

Bérénice îl privește uimită. O cută i se adâncește de-a lungul frunții.

— De ce vă interesează atât de mult fluierele acestea?

— Muzica este marea mea pasiune.

— Înțeleg. Din păcate, nu cunosc pe nimeni care să se priceapă. Nici bunicul nu știa să cânte la ele. Numai în Noua Guinee se găsesc muzicieni care să poată scoate astfel de note. Vreau să zic, sunete care să aibă sens, fie inițiatic, fie de sărbătoare.

— Ritualurile respective se mai practică?

— Da şi nu. E greu de zis, ţinând cont de fiecare societate în parte şi de gradul de creştinare. Pe platourile de pe înălţimi, cred că da. În zonele de coastă nu mai sunt decât o amintire sau un magnet pentru agăţat turişti. Oricum, e nevoie de prudenţă...

O rază de soare trece prin perdelele vechi, din dantelă.

— Aici avem un cuţit din os pentru omoruri ritualice şi o trompetă a unor vânători de capete, explică Bérénice, fără să observe tulburarea Baronului.

Obiectele şopteau o poveste îndepărtată, ceva din secretele lor, a căror importanţă poliţistul o putea percepe, fără însă a o înţelege. Cel puţin nu pentru moment.

— Puteţi lua loc, domnule de Palma, îl invită Bérénice, arătând spre două fotolii în faţa cărora se găseşte o masă joasă.

Pe peretele din faţă sunt aşezate la rând pânze mai recente, toate de aceeaşi mărime, foarte întunecate şi din care transpar chipuri de aborigeni australieni. Pentru o clipă, se lasă liniştea. Bérénice îşi încrucişează mâinile. Degetele îi sunt zgâriate uşor, ca după o activitate manuală. De Palma presupune că se ocupă cu sculptura.

— Impresionante colecţii! spune poliţistul pentru a mai destinde atmosfera.

Nepoata doctorului îi răspunde cu un zâmbet amabil.

— Sunt mai degrabă semne de îndrăgostire. Fiindcă era un mare pasionat! Aveţi în faţa dumneavoastră rezultatul a mai bine de şaptezeci de ani de cercetări.

— Şi pânzele?

— Sunt ale unui artist contemporan care trăieşte la Arnhem, în Teritoriul de Nord din Australia.

— Mărturisesc că nu mă simt deloc în largul meu în fața privirilor acestor oameni.

— Da, fiindcă tablourile exprimă întreaga suferință a unui popor asasinat tot mai mult, zi după zi. Artistul a dorit să reprezinte un chip care se pierde în noaptea istoriei. Bunicul meu se simțea foarte apropiat de oamenii aceia.

— Ieri, descoperind capul mundurucu am avut un sentiment straniu.

— Ați fost la muzeul de aici, din Marsilia?

— Da, un avocat mi-a vorbit despre capul respectiv şi atunci am trecut pe acolo. Chiar doream să îl văd.

— Splendid! A făcut parte din colecție. Bunicul avea un talent special de a alege tot ce era mai frumos. Şi a donat vreo optzeci de cranii muzeului.

— Mi-am pus întrebarea cum ar fi putut apărea o astfel de pasiune.

Femeia ridică ochii spre o mască din Columbia Britanică, figură căreia îi atârnă buza de jos şi are o căutătură feroce.

— Este vorba despre forța acestor obiecte... Uitați-vă la puterea care se degajă din acest chip. Privirea îi este asimetrică, de parcă ar avea un defect de vedere. O privire care te ține-n loc.

— Aşa e. Cu toate că este greu să i-o prinzi.

— Acum doi ani am fost în insulele Marchize şi am putut intra de mai multe ori în contact cu obiecte sacre. Unele adevărate, nu imitații din care se găsesc din ce în ce mai multe. La un moment dat mi s-a făcut rău, un fel de senzație de vomă. Ceva ce nu mi se mai întâmplase niciodată. Şi am înțeles de ce oamenilor de pe acolo le fusese dintotdeauna frică de obiectele acelea: energia care se degajă din ele este inexplicabilă, însă reală.

Mângâie cu vârful arătătorului o statuetă aşezată pe măsuța rotundă.

— În fond, ce poate fi mai puternic decât să fii iubit de o femeie, să te înțelegi cu ea şi să vă recunoaşteți ca atare doar privindu-vă adânc în ochi? Nu-i aşa, domnule de Palma?

Michel se simte jenat.

— Păi, da..., răspunde învârtind în mâini dosarul pe care îl adusese cu el.

— Relația mea cu arta primitivă este de aceeaşi natură. Sigur, este şi ceva narcisist în povestea asta. André Breton spunea: „Nimic nu mă opreşte să recunosc că lucrul acesta din urmă nu mi-a vorbit despre nimic altceva în afară de mine, că m-a condus întotdeauna spre propriile-mi înălțimi." Pe scurt, te cauți pe tine însuți prin intermediul unor obiecte...

— Vă înțeleg, răspunde de Palma. Am întrezărit acest fapt uitându-mă la craniul mundurucu.

Nepoata doctorului deschide un dulap chinezesc lăcuit într-o nuanță de roşu bătând în maro.

— Acum vom comemora amintirea bunicului meu în cel mai frumos mod cu putință. În fiecare seară, bea câte un Islay pe ascuns, să nu îl vadă Victoria... S-ar fi bucurat să poată ciocni cu noi. Fiți sigur de asta.

— Fie!

Bérénice toarnă whiskyul în nişte pahare tăiate oblic. Rămân o clipă tăcuți, alături de ochii scobiți care-i spionează.

— Nu deținem decât extrem de puține elemente, explică de Palma dregându-şi glasul. Din biroul bunicului dumneavoastră a fost furat un anume obiect. Ştiți care?

— Am stat ceasuri întregi în birou. Imediat ce colegii dumneavoastră m-au rugat să arunc o privire prin casă, am realizat că lipseşte un craniu-trofeu de o rară frumusețe. Era în dreapta măştii aceleia în formă de inimă.

— Sunteți sigură?

Femeia nu are nicio ezitare.

— Ştiu pe dinafară toate lucrurile din birou.

— Am luat la poliție o anumită carte care acum e sub sigiliu. Jurnalul de bord al goeletei *Marie-Jeanne*. De citit, nu am citit-o. Ştiți ce cuprinde?

Chipul Berenicei se schimbă brusc. E limpede că nu se aşteptase la o asemenea întrebare.

— Unde ați găsit-o?

— În bibliotecă, pe raftul de jos. În stânga.

Deschide carnetul şi caută printre notițe.

— Se afla alături de un catalog vechi al unei colecții..., adaugă. Este vorba despre colecția Pinard, dedicată măştilor din insulele Aleutine.

Desface mapa cartonată care conține fotografii de la locul crimei şi îi întinde una făcută în bibliotecă.

— Vă spune ceva?

— Da.

— Puteți fi mai clară?

Gazda se concentrează, cu privirea în gol.

— În 1930, o expediție franceză a plecat de la Marsilia ca să ajungă, traversând Oceanul Pacific, în Noua Guinee.

Arată către o fotografie prinsă în ramă de argint: o goeletă zveltă, cu toatele pânzele în vânt. De Palma recunoaşte în ultimul plan castelul de pe insula If.

— Vechea goeletă fusese cumpărată de un prieten al bunicului. Se numea *Marie-Jeanne* şi fusese reparată special în vederea deplasării. Cala încăpătoare trebuia să

fie utilizată la depozitarea obiectelor şi operelor de artă pe care expediția avea să le cumpere pentru Muzeul de Etnografie din Paris. Sigur, se adăugau şi cumpărături făcute în nume personal. Proprietate privată, ca să zic aşa. Cu totul, aproape două mii cinci sute...

Îşi îndreaptă privirea spre o mască mare, ovală, cu contur alb, ai cărei ochi asimetrici şi negri intrau până în fundul sufletului celui care se uita la ei.

— Prietenul bunicului se numea Robert Ballancourt. Normal, a plecat şi el în călătorie. Era foarte tânăr pe vremea aceea.

— Care îi era rolul în cadrul expediției?

— Ballancourt era un bărbat cum nu mai găseşti în ziua de azi. Putred de bogat, pasionat de artă, aventurier... Era fascinat de papuaşi, datorită apropierii care se face între ei şi o primă etapă din existența omenirii. Îşi dorea să descopere cu orice preț unele obiceiuri precum canibalismul şi vânătoarea de capete. Spectrul antropofagiei e pe-aproape când vine vorba despre papuaşi şi arta din insulele Pacificului. Ați auzit de Margaret Mead şi de povestirile ei din călătoriile la triburile de canibali? În al doilea rând, Ballancourt visa în secret să descopere o populație-fosilă, care să nu fi fost niciodată în contact cu albii.

Bérénice Delorme are darul de a-şi captiva ascultătorii. Fiecare dintre cuvinte părea încărcat cu un înțeles anume. De Palma nu înțelege nimic din trimiterile la autori ca Mead, de a cărei existență nu aflase vreodată.

— Pe birou am mai găsit o carte: *Totem şi tabu* a lui Freud.

— Deschisă?

— Da. Avea un pasaj subliniat.

— Care?

De Palma îi întinde o fotocopie a textului. Nepoata doctorului o citeşte cu voce gravă:

— „Într-o zi, fraţii eliminaţi din grup îşi omoară şi îşi mănâncă tatăl, punând astfel capăt hoardei paterne. Împreună, au avut puterea de a îndrăzni şi de a duce la capăt ceea ce altfel ar fi fost imposibil unui singur individ."

Se opreşte şi se uită lung la poliţist.

— „Tatăl primitiv", continuă Michel privind-o, la rândul lui, adânc în ochi, „violent, fusese fără îndoială modelul de dorit şi de temut pentru fiecare din grupul de fraţi. În consecinţă, prin actul de a-şi consuma tatăl, au ajuns să se identifice cu el, fiecare apropriindu-şi o parte din puterea lui."

Pronunţă rar ultimele cuvinte. Femeia nu îşi revine din uimire.

— Este pentru prima dată când dau de cineva care îmi poate cita dintr-un text al lui Freud, spune cu un zâmbet. Impresionant!

— Cred că misterul morţii bunicului dumneavoastră s-ar putea găsi în acest fragment.

— În carte, Freud spune ceva ce mi s-a părut întotdeauna îngrozitor, dar care corespunde perfect concepţiei de la începutul secolului trecut despre originile noastre.

— Sălbăticia celor dintâi oameni... Între altele, se referă şi la aborigeni.

— Da. Populaţiile acelea sunt atât de îndepărtate de noi şi, în acelaşi timp, atât de apropiate...

— De ce cunoaşteţi aşa bine textul?

Femeia trece pe poziţii defensive.

— Am vorbit deseori cu bunicul despre el...

— De ce?

— În tinerețe a fost cucerit de tezele lui Freud. În anii 1930 era ceva revoluționar. Freud încă mai trăia! Şi bunicul a cunoscut bine vremea aceea! Opiniile i-au evoluat în timp... Până când s-a detaşat complet de teoria respectivă. E o chestiune destul de complexă...

Tonul i s-a schimbat. De Palma consideră modificarea un semn discret de bunăvoință, un fel de a disimula orgoliul condiției sociale conştientizate.

— Vorbiți-mi despre capul furat, o roagă.

— Este vorba despre un cap supramodelat.

Privirea Baronului se încordează.

— Puteți fi mai explicită?

— Bunicul mai avea unul... Ținea mult la ele, fiindcă fuseseră aduse din celebra călătorie a goeletei *Marie-Jeanne*. Prin urmare, avea o energie specială. Mă tulbură gândul de a-l şti ajuns pe mâinile unui hoț.

Duce mâna la gură şi tuşeşte.

— Aveți fotografii cu capul acela? întreabă de Palma.

— Da, mai multe. A fost subiectul unei lucrări publicate.

— Pot să le văd?

Chipul lui Bérénice Delorme devine iarăşi liniştit. Se ridică şi se îndreaptă spre biblioteca ocupând o mare parte din perete. Fără ezitare, scoate un volum gros din ultimul raft şi se întoarce pe canapea.

— Poftiți, spune deschizând cartea, uitați-vă.

Polițistul e cam jenat de invitația de a se aşeza lângă ea. Femeia se dă puțin într-o parte în timp ce dă paginile.

O figură supramodelată în întregime. Tuşe ocru plecau de la baza nasului, dădeau ocol ochilor rotunzi şi scobiți cu o linie groasă, urcau apoi în motive curbe,

întretăiate până pe tâmple, pe frunte şi pe ceafă. Gura era subțire, practic lipsită de buze, lăsând să se vadă câțiva dinți tociți.

— Puteți să îmi spuneți ce semnificație are?

— Eu... Da. Pentru anumite comunități papuaşe, sculpturile de genul acesta au legătură cu nemurirea sufletului, cu viața de după moarte... Cam aşa ceva. Unii cred că sufletul umblă fără țintă atâta vreme cât craniul nu a revenit la forma omenească. Vreau să spun că este vorba în primul rând despre morți importanți, despre ființe care şi-au marcat tribul cu personalitatea lor. În anumite locuri din Papua sunt supranumite Big Man. Numele vrea să arate exact ceea ce spune. Mai era şi vânătoarea de capete. O practică rafinată! Să ajungi să ucizi un duşman şi să-i iei capul era ceva ce ținea de glorie, dând o mare valoare făptuitorului. În 1924, puterea colonială a interzis obiceiul... Pentru noi, occidentalii, a tăia capete înseamnă pură barbarie... Pentru tribul iatmul, de pildă, era o practică denotând civilizație, care îşi găsea justificarea într-un mit fondator. Şi acum închipuiți-vă că, pe de o parte, administrația interzisese ritualul, iar, pe de alta, albi ca bunicul erau gata să cumpere respectivele cranii...

— S-ar putea face o legătură între capul furat şi citatul din Freud?

Bérénice cade pe gânduri câteva clipe, uitându-se la fotografie.

— Nu, sincer, nu cred. Nu văd cum.

Mâna îi tremură uşor. Trece cu vârful arătătorului peste imagine.

— Vorbiți-mi şi despre alți membri ai expediției.

— Nu ştiu decât de unul... Robert Ballancourt. Dar v-am mai spus deja despre el.

— Nu mai aveți detalii?

— Era moştenitorul familiei Ballancourt care, pe vremuri, era regele textilelor.

Numele Ballancourt ținuse câteva luni prima pagină a ziarelor, simbolizând sfârşitul unei epoci, înmormântarea capitalismului de stil vechi, fenomen care a generat cohorte de şomeri.

— Bunicul era unul dintre apropiații lui. Şi pe post de colecționar, dar şi ca prieten. Luaseră amândoi parte la nişte expediții mai discrete, ca să zic aşa. Ballancourt se ducea des în Noua Guinee în anii de după război.

— Ce făcea acolo?

— Salva ce se mai putea salva.

— Ce vreți să spuneți?

— Mă refer la pastorii protestanți care au... evanghelizat papuaşii. Ceea ce se traduce prin distrugerea sistematică a numeroase obiecte, printre care şi astfel de capete. Prin anii 1960, Ballancourt a avut deseori probleme cu forțele armate indoneziene, care ocupaseră o jumătate din insulă şi distrugeau totul în calea lor, oameni şi opere de artă.

— În indiferența generală...

— Da, domnule de Palma. Continuă să nu ne pese de masacrarea fraților şi surorilor noastre mai mari în lunga istorie a umanității.

Un clopot bate ora cinci după-amiază. De Palma se ridică şi închide mapa cartonată.

— Trebuie să mă duc să fac legătura cu ultimele probe prelevate de cei de la criminalistică. Mai rămâneți în Marsilia?

— Da. Am o mulțime de probleme de rezolvat în legătură cu succesiunea.

— Aveți cumva un telefon mobil?

— Bineînțeles.

Bérénice ia o carte de vizită dintr-un port-vizit argintat, care rămăsese pe o măsuță.

— Aştept să mă sunați, domnule de Palma.

Polițistul îi întinde mâna, pe care gazda i-o reține o secundă.

— Mă simt dintr-odată stupidă..., zice Bérénice cu voce firavă.

— De ce spuneți asta?

— Am uitat să vă spun că mai lipsea un obiect din birou.

O priveşte atent.

— De ce nu le-ați spus celor de la criminalistică?

— Am considerat că nu contează.

— Totul contează! Despre ce este vorba?

— Un arc pe care bunicul l-a adus dinspre izvoarele Sepikului cu ocazia expediției din 1936. Un arc vechi, mare, de război, cu săgeți. Iată ce mai lipseşte.

Respirația îi revine la normal şi îl strânge pe de Palma de antebraț.

— Cum a murit bunicul? Spuneți-mi!

— Nu... Nu pot, răspunde de Palma îndreptându-şi privirea spre uşă.

*

În seara asta, e deja trasă perdeaua din vitrina brutăriei de pe bulevardul Capelette. Uşa, însă, a rămas deschisă. De Palma reduce viteza şi aruncă o privire înăuntru. La casă, patroana, enormă, cu şorțul violet, număra banii alături de soțul ei îmbrăcat doar într-un maieu care-i lăsa la vedere brațele păroase. Nici urmă de Eva. Baronul accelerează dezamăgit.

Odată acasă, pune Concertul pentru vioară al lui Elgar şi se aşază pe canapea, cu jurnalul căpitanului Meyssonnier în mână.

Marsilia, 6 iunie 1934.
Suntem zece oameni în echipaj, dacă mă număr şi pe mine. Plus Robert Ballancourt, Fernand Delorme şi tânăra lui nevastă, Lisette. Deci treisprezece. Nu sunt superstiţios, dar pentru genul acesta de expediţii aş fi preferat să rotunjim la paisprezece. Spre după-amiază trebuie să vină un mus. Mi-a fost prezentat de un marinar bătrân de la Royale, care bea în *Bar des Galères*. O să-l trec la bucătărie şi la curăţenie în cabine.
Am îmbarcat şi o pisică neagră pe care am botezat-o Bébert. Poartă noroc pe navă.

...

Timpul e bun. Suntem sub anticiclon. Fără să exagerăm, ne-am putea gândi că va fi tot aşa până la Gibraltar. Pe urmă, mai vedem noi. *Marie-Jeanne* este o goeletă zdravănă şi echipajul suficient de obişnuit cu genul acesta de traversări. N-o să avem probleme.
Mă grăbesc să plec, pentru că vizitele ziariştilor încep să mă calce pe nervi. Ballancourt şi Delorme spun că această publicitate e importantă pentru expediţie.

...

Marsilia, 7 iunie.
L-am rugat pe preotul de la Notre-Dame-des-Accoules s-o binecuvânteze pe *Marie-Jeanne*. Ballancourt n-a găsit

altceva mai bun de făcut decât să cheme un operator care să imortalizeze evenimentul. Preotul a sosit puțin după zece, îmbrăcat ca pentru slujbă şi cu doi copii din cor. Şi-a plimbat cădelnița pe punte, de la teugă până la bara cârmei.

Astăzi este foarte cald. Şi ceață. Abia de se distinge Notre-Dame-de-la-Garde. Cheiul, în fața primăriei, e ticsit de butoaie venite din Algeria. Docherii picotesc pe un munte de saci cu cafea. Se pare că un vas cu trei catarge al Companiei Transatlantice a intrat în carantină din rațiuni sanitare, din câte mi s-a spus la căpitănie.

De Palma îşi imaginează portul dinainte de război, dinainte ca nemții şi autoritățile de la Vichy să spintece oraşul şi să îi dinamiteze centrul.

Imobile înalte, cam triste, se văd deasupra Portului Vechi. Străduțe de legătură, ca nişte carotide întunecate, irigă viața oraşului. Zumzetul a ceea ce romanii numeau *mare nostrum* coboară încă de pe colinele sacre ale vechilor cartiere. Pe strada Bouterie, cea mai dubioasă dintre toate, prostituate cu ciorapi de mătase agață tot soiul de namile din trupele coloniale, mateloți şi soldați ai Legiunii Străine cu ochii lor albaştri. Cele mai îndrăznețe sucesc mințile domnilor care se aventurează pe-acolo şi nu le mai dau drumul decât după ce-i toacă de banii pe care-i duc peştilor lor. Ultimele veliere de mari dimensiuni acostează la Cheiul Belgienilor, umăr la umăr cu vapoare deja pline de rugină. În tot acest pântece neruşinat, *Marie-Jeanne* părea o nepoțică a mării, o insolentă îndrăznind să se dea pe lângă bătrânele clipere ori cargouri marcate de semnele trecerii pe oceanele lumii.

Ne-am urnit de la chei când clopotul de la Saint-Victor bătea slujba de seară dedicată Bunei-Vestiri. Pe mal, în timp ce dădeam ordinul de ridicare a scării de bord, activitatea ajunsese la apogeu. Ballancourt se învârtea ca un titirez în mijlocul ziariştilor. Unul dintre aceştia, fără îndoială un tip sosit de la Paris, a ținut chiar şi un mic discurs: „Misiunea dumneavoastră de explorare este cu siguranță cea din urmă de acest fel. Veți salva opere de artă care sunt printre cele mai autentice din lume. Întreaga Franță este cu ochii pe dumneavoastră."
Uneori mă gândesc la dimensiunile vasului nostru şi mă întreb dacă vor putea încăpea în ea toate cele ce şi-au plănuit să adune Ballancourt şi Delorme. Ar fi mai bine ca, înainte de a ajunge în Noua Guinee, să mai lăsăm din încărcătură la Nouméa. În definitiv, obiectele respective ar putea fi trimise şi cu un cargobot cu aburi în Franța.

...

La asfințit am trecut de farul de la Planier. Spectacolul soarelui scufundându-se dincolo de linia orizontului a fost cu adevărat fantastic: un bulgăre enorm, roşu se lăsa încet în mare. *Marie-Jeanne* aleargă cu cincisprezece noduri şi spre est e o uşoară hulă. Vântul şuieră în focuri. Când mă gândesc că aceasta este neîndoielnic ultima mea călătorie pe un vas cu pânze!

Marie-Jeanne schimbase cursul în Golful Lion. Căpitanul nu mai notase decât date tehnice despre direcția vântului şi cea a navei. Până la Gibraltar marea fusese liniştită, abia agitată de valuri. În schimb, în Atlantic,

începuse furtuna. Un vânt de gradul şapte îi zguduise bine pe tinerii exploratori încă de la început.

> Lui Ballancourt îi este rău mai tot timpul. Mă-ntreb dacă va rezista până la capăt. Dar ce să-i faci? Să-l debarci? Imposibil, fără el misiunea nu ar mai avea niciun sens. Şi-apoi Delorme nu îl poate înlocui, chiar dacă simt eu că nu i-ar displăcea rolul. Ieri, când am intrat de cart, am surprins un schimb de şoapte între acesta şi Lisette, nevastă-sa. Cum m-au observat, cum au schimbat discuția. Chestia m-a pus pe gânduri.

De Palma lasă gânditor caietul deoparte. Ceasul arată ora opt seara.

> Am făcut escală la Fort-de-France. E o ploaie deasă care nu se mai opreşte odată. N-ai cum să cobori pe uscat fără să te uzi leoarcă. În piața Savane, cea dinspre mare, patrulează trupe coloniale. Pe aici, prin Martinica au avut loc ceva răzmeriţe. Jandarmii au fost nevoiți să deschidă focul. S-a lăsat şi cu morți, patru, după câte mi s-a spus. Nişte muncitori agricoli care cereau mărirea salariilor. Piața Savane e realmente imensă, o adevărată grădină tropicală prin care îmi place să mă plimb.
> Ieri i-am dat voie musului să iasă pe uscat timp de un cart. S-a întors beat mort, aşa că l-am consemnat la bord pentru două zile. Corsican, de... Îl cheamă Ange Filippi. Are şaisprezece ani, însă deja e dezvoltat ca un bărbat în toată firea. Cred că va ajunge un marinar bun.
> Delorme şi Robert Ballancourt au luat cina la guvernator. Când s-au întors pe navă, puțin după miezul nopții, tocmai fumam o țigară uitându-mă la Les Trois-Ilets şi la

rada portului Fort-de-France. Familia Delorme abia dacă m-a salutat. Ballancourt în schimb a venit lângă mine şi am vorbit de toate. Este un personaj captivant. La început l-am luat drept un fiu de bani gata care şi-a plătit şi el un tur al lumii, dar trebuie să recunosc că omul ăsta nu e lipsit de sare şi piper.

Aici fusese smulsă o foaie cu mare grijă. Fără îndoială cu ajutorul unei lame de bărbierit ori al unui cutter, însă era o tăietură făcută de demult. Povestea se reia din momentul în care *Marie-Jeanne* ajunge la intrarea în Canalul Panama. Meyssonnier notase toate tracasările administrative din partea autorităţilor care controlau canalul. Nimic altceva. Ce să se fi întâmplat oare în Martinica sau în primele zile de la plecarea goeletei? De Palma îşi spune că asta chiar n-o va afla niciodată, doar dacă nu va da de unul dintre martorii de atunci. Trece în carnet numele lui Ange Filippi. Singurul care ar fi de crezut că mai trăieşte.

Pacificul îl recunoşti dintr-o mie. Hula e mult mai vastă. De fiecare dată am senzaţia unui vid imens care ne înconjoară. De aici şi până în Australia ori în China nu mai dai de altceva decât de insule minuscule, de arhipelaguri asemănătoare unor munţi făcuţi bucăţele şi împrăştiaţi printre valuri. Gândul mă poartă la polinezienii care au colonizat bolovanii ăştia pierduţi în mijlocul oceanului cu nişte ambarcaţiuni mult mai mici decât a noastră (care oricum nu e cine ştie ce vas uriaş!) şi nu mă pot opri să nu îi admir. Ballancourt e şi el de părerea mea. Ţine mult la arta celor din Australia, Tahiti sau din Insulele de sub Vânt. Ieri, când stăteam unul lângă altul, iar nava

zbura şuierând pe valuri, am stat mult de vorbă despre istoria polinezienilor. Cândva au fost un popor ciudat, cu obiceiuri barbare precum canibalismul şi moravurile uşoare... Ballancourt mi-a spus că nu e cazul să judecăm noi locuitorii acestor insule. După părerea lui, nu facem mai mult decât ei, însă nu îi împărtăşesc opinia.

...

Robert Ballancourt ține morțiș să facem escală în Insula Paştelui. Şi Delorme e de aceeaşi părere.

S-a făcut trei dimineața. De Palma închide cartea cu pleoapele căzându-i de somn. Noaptea era plină de mii de zgomote abia perceptibile.

Peste câteva ceasuri, un coşmar.

Stă singur la masă pe puntea de comandă, cu o ceaşcă în mână şi privirea pierdută peste lambriuri. Vântul psalmodiază în scote cuvinte necunoscute. Aude paşi pe puntea superioară. Urcă treptele care ajung lângă pasarelă. Timonierul stă aplecat ca o broască țestoasă. O lumină albă face să sclipească marea ca o foaie de staniol.

— Înaintăm cu şase noduri, se aude o voce hârâită venind ca de nicăieri. Cap la 140, murele la babord. Vânt de est puterea şase.

Marea se vede tot mai clar. *Marie-Jeanne* navighează cu vela mare, cu focurile, trinca şi gabierul.

— Aşteptăm schimbarea vântului pentru a creşte viteza. Ce părere aveți?

E acum în spatele căpitanului. Din față, nava e izbită de un val.

— Sunteți?...

Marinarul se întoarce. Ochi îi sunt goi. În lumina lunii, osul frunții e ca de ceară. O coroană de pene roşii îi împodobeşte ceafa. O bucată de lut fisurată într-o mulțime de mici romburi îi alcătuieşte gura tare şi uscată. Două scoici albe s-au afundat sub sprâncenele de răşină.

De Palma sare din somn cu fruntea udă de sudoare. Simte o prezență alături. Se duce în baie şi se stropeşte cu apă rece. Senzația de a nu fi singur încă nu a dispărut, ci îl urmăreşte clipă de clipă. Dă ocol încăperii. Nimic. Nu adoarme decât spre ziuă, cu pistolul în mână.

Se considera necesar ca fiecare băiat chambuli să ucidă, încă din copilărie, o ființă omenească. Pentru asta erau cumpărate victime de la alte triburi, de obicei nou-născuți sau copii mici. Putea fi de ajuns şi un prizonier de război sau un criminal din alt cătun chambuli. Tatăl conducea mâna dreaptă a băiatului care, tremurând de groază, era inițiat astfel în cultul vânătorii de capete. Cu sângele victimei erau stropite pietrele din fața casei ceremoniale. Dacă fusese vorba despre un copil, acesta era îngropat lângă stâlpii casei. Capul era supramodelat cu lut şi apoi pictat cu motive stranii în alb şi negru. Locul ochilor îl luau nişte scoici şi pe craniu erau lipite şuvițe de păr.[3]

---

[3] Margaret Mead, *Obiceiuri şi sexualitate în Oceania*, Ed. Plon, Colecția *Terre humaine*.

6

— Trebuie făcută deosebirea între craniile trofeu şi craniile strămoşilor, explică Voirnec îndreptând arătătorul spre tavanul galeriei.

Bărbatul care stă în faţa anticarului poartă o haină Barbour udă toată de ploaie şi pantaloni groşi de catifea. Are maxilarul proeminent, ochi uşor ieşiţi din orbite, cenuşii, însufleţiţi de o strălucire stranie.

— Craniile trofeu sunt în acelaşi timp mai puţin rare şi nu atât de frumoase. Fiindcă li se acorda mai puţină importanţă.

— Dar ale strămoşilor?

— Unele sunt absolut magnifice şi extrem de rare. Totul depinde de colecţia din care provin.

— Am văzut aşa ceva la Muzeul de Artă Primitivă de pe cheiul Branly. Mi s-au părut impresionante.

— Colecţiile de acolo sunt excepţionale.

Voirnec se întreabă dacă în faţa lui se găseşte un potenţial cumpărător sau încă un curios, cum trec atâţia prin magazinul lui. Nu că l-ar deranja cea din urmă posibilitate. Bărbatul nu arată a poliţist. Aruncă o privire spre ceasul din fundul Galeriei Rigodon. Se apropie ora închiderii.

— Îmi ziceam că ați putea avea vreun craniu din acesta...

— Nu pentru moment, răspunde Voirnec.

În fața vitrinei se oprește un trecător. Voirnec ridică ochii. Figura i se pare cunoscută. Trecătorul se uită o clipă la un scăunel de orator așezat pe o estradă, apoi dispare. Undeva, în Paris, un clopot anunță slujba de seară.

— Vă las cartea de vizită. Dacă dați de un astfel de craniu al strămbunilor, nu uitați să mă sunați. Sunt cumpărător serios. Puteți verifica.

Voirnec se uită la cartea de vizită. Un nume cu rezonanță nobilă şi o adresă, un castel undeva în Bretagne.

— S-ar putea să am totuşi o anume ofertă.

— Până la cât se poate negocia?

Pe Voirnec întrebarea îl surprinde. De obicei, clienții care caută asemenea obiecte le ştiu şi prețul.

— Prețul poate pleca de la patru mii de euro pentru un trofeu banal, dacă pot să zic aşa, şi creşte şi de douăzeci de ori dacă este vorba despre o piesă excepțională, provenind dintr-o colecție prestigioasă.

— Nu prețul contează, sunați-mă când găsiți!

— O s-o fac fără întârziere, răspunde anticarul cu zâmbet mieros.

Clientul cel curios iese. Voirnec îl conduce până la uşă, unde rămâne un moment privindu-l cum se îndepărtează. Strada e liniştită, trecătorii sunt puțini, storurile de la ferestre sunt trase. Fațade cu ziduri umflate de vreme apasă greu pe imaginea imobilelor cu patru sau cinci etaje. Voirnec mai aruncă un ochi la cartea de vizită şi se întoarce în galerie. Nu, nu fusese un sticlete de la OCBC.[4]

[4] OCBC: Oficiul Central pentru Combaterea Traficului cu Bunuri Culturale.

Încăperea din spate era ticsită de cutii de ambalaj. Huse de plastic cu bule fuseseră puse peste cutiile de lemn care încă mai aveau pe ele ştampilele albastre şi roşii ale vameşilor australieni. Voirnec trage o placă albă: în spatele ei e ascuns un seif. Învârte butonul cu cifru şi deschide uşa blindată.

Pe ultimul raft, alături de bijuterii şi de pietre prețioase care pâlpâie în lumina rece, se află o cutie din lemn, cubică, având latura de vreo cincizeci de centimetri, cu mai multe urme de lovitură şi o etichetă mare, în roşu şi alb, pe care scrie: *Handle with care*. Voirnec ia cubul şi îl pune pe un sac de plastic.

— Bun..., zice.

Închide la loc uşa seifului şi formează iarăşi cifrul.

În acelaşi moment aude un sunet tremurător, nearticulat. Îngălbeneşte. Nu-i e necunoscută vocea gâtuită parcă de un tub lung. Îi aflase semnificația secretă, magică. Notele se armonizează încet-încet, umplând spațiul cu o undă palpitantă. Nimeni nu trebuie să ştie originea vocii. Nimeni.

— Doar nu e decât o veche superstiție, îşi zice ca să îşi dea curaj. Superstiție de primitivi! Nu sunteți decât nişte sălbatici!

Ritmul muzicii se accelerează. Are impresia că vine din cel mai profund ungher al sufletului său. Privirea îi pluteşte peste haosul de ambalaje şi de postamente pe care moțăie statuetele din Oceania, indiferente la strania melodie. Zâmbete înfometate le trec peste fețele de lemn.

— Moarte! strigă anticarul retrăgându-se într-un colț. Nu trebuie să îți văd chipul. Niciodată!

7

La prima oră a dimineții, comisarul Legendre îl opreşte pe de Palma pe coridorul poliției, în timp ce acesta se îndreaptă către biroul lui cu creierul ca un vas fantomă căutându-şi căpitanul prin ceața din larg.

— Au sunat cei de la laborator. Au noutăți despre bucata de lemn descoperită în creierul doctorului.

Comisarul lasă să treacă o secundă de liniște, schițând un zâmbet.

— E cu siguranță o săgeată sau ceva de genul ăsta!

Îşi trece palma peste fața obosită. Fără discuție, nu dormise decât câteva ceasuri. Munca îl absorbea cu totul, permițându-i să uite de cealaltă fatalitate a vieții — soția.

— Mărturisesc că nu mai pricep nimic, mormăie rostogolindu-şi ochii trişti, asortați cu cămaşa şi pantalonii. Cine-ar putea folosi săgeți de trestie? Normal, trebuie să fie din plastic ori din lemn! Am trecut în revistă toate genurile de săgeți care pot fi găsite pe piață. Nici urmă de săgeți din trestie.

— Bérénice Delorme mi-a spus că a dispărut un arc din biroul bunicului ei.

— Aha! exclamă comisarul. În sfârşit avem ceva concret. Ține-te de urma lui.

Ia corespondența şi trece pragul biroului trăgând în barbă câteva înjurături după ce vede cam ce primise. De Palma o şterge. Bessour e deja la locul lui, aşezat confortabil în fotoliu.

— Noroc, fiule! zice Baronul fără vlagă.

— Salut, Michel, răspunde Bessour. Ai auzit vestea?

— Tocmai am dat nas în nas cu Legendre...

— O săgeată, exact asta era.

— Delorme avea un arc în birou. Care a dispărut. Cu siguranță în seara crimei.

Bessour ridică fruntea surprins.

— Crezi că de el s-a folosit ucigaşul?

— Posibil, răspunde de Palma. Numai că, dacă Delorme avea un arc, trebuie să fi fost ceva tare vechi, adus din vreuna dintre expedițiile lui. Mi se pare că soiul ăsta de armă se uzează destul de repede. Mai ales coarda...

— S-ar putea să ai dreptate. O fi doar o coincidență. Putea utiliza la fel de bine o arbaletă. E mai silențioasă şi mai eficientă.

Aşchia de trestie părăsise institutul medico-legal pentru a ajunge în dulapul poliției, unde era păstrată într-un toc din plastic transparent. Ceara sigiliului se întinsese într-o picătură prelungă, roşie, peste sfoara de la eticheta din carton.

— Dacă plecăm de la ipoteza că despre o săgeată este vorba, meditează de Palma, atunci criminalul a ucis doctorul cu un singur proiectil, după care a plecat. Deci ocheşte, are tot timpul...

— Eu aşa cred. Şi când dă să scoată săgeata, aşchia rămâne înfiptă în creier.

Moartea trebuie să fi fost instantanee, însă regia trăda o pregătire îndelungată.

Tot criminalul să fi aşezat şi cartea lui Freud? Şi dacă da, atunci înainte sau după ce înfăptuise omorul?

Să-l fi obligat pe Delorme să citească pasajul în care părintele psihanalizei se referă la uciderea tatălui originar?

— Chiar crezi că poți să omori un om cu un arc dacă-i ții săgeata aproape de frunte? întreabă de Palma.

— Sigur că da! răspunde Karim uitându-se la monitorul computerului. Dacă vârful îi este extrem de bine ascuțit. Trebuie să fii la cel puțin doi metri ca să aibă un minimum de forță.

— Totuşi! Ca să treacă prin osul frunții!...

— Crede-mă, Michel, se poate. N-ai idee ce puternice sunt arcurile astea. Iar arbaletele sunt utilizate şi de trupele de comando.

— Se pare că te cam pricepi!

— Când eram puşti am făcut tir cu arcul la Centrul Social Orăşenesc, ca să vedem că mai e şi altceva pe lume decât fotbalul şi artele marțiale. Mă descurcam binişor.

— Ceva tot mă intrigă.

— Ce?

— Când scoți săgeata, măreşti gaura, ca să zic aşa... De ce e vârful mai gros decât tija?

— M-am gândit şi eu la chestia asta, însă ştiu că există o grămadă de tipuri de săgeți al căror vârf e ceva mai gros decât restul.

De Palma reflectează cu voce tare:

— Delorme îşi vede asasinul. Îl priveşte în ochi. Un nebun e fix în fața lui. Îl roagă. Nu. Încearcă să-l convingă rezonabil. Bărbatul pune cartea lui Freud pe birou. A citit-o, fiindcă pasajul e subliniat de mult.

— Delorme nu a avut niciodată de-a face cu nebunia, precizează Bessour. Nu era nici psihiatru, nici psihanalist. Lucra doar în domeniul epilepsiei.

— Al epilepsiei, repetă de Palma. Pentru unele civilizații îndepărtate, cel care face crize de epilepsie este tratat cu mare respect, considerându-se că știe mai multe decât ceilalți.

Bessour ia în mâna stângă o foaie de hârtie pe care și-a trecut câteva însemnări cu scris ordonat. De Palma se uită la el câteva clipe. Întotdeauna considerase că stângacii sunt mai inteligenți decât ceilalți oameni sau, cel puțin, că au un alt fel de a vedea lucrurile și ființele decât dreptacii.

— Am dat o raită pe la specialiștii în tir cu arcul de pe net, zice locotenentul rontăind capătul pixului. Nu vinde niciunul săgeți de genul acesta. Nici măcar pe site-urile care furnizează echipamente fanilor vieții medievale ori în sălbăticie.

— Așadar, săgeți de fabricație artizanală, constată de Palma punându-și pistolul în sertarul biroului. Poate că a utilizat chiar săgeți din colecția doctorului.

— Crezi?

— Să zicem că simt.

— Putem să scormonim prin cluburile de tir cu arcul din zonă. S-ar putea să fi văzut un disperat care se antrena cu săgeți de trestie.

— Ar fi ușor, zice Baronul, mult prea ușor.

— Merită, totuși, să încercăm, nu? Există asociații de tir sportiv, competițional, și mai sunt și cercurile de vânători. Nu se știe niciodată!

— Dacă vrei, n-ai decât. Tu te-ai băgat!

Baronul întoarce iar și iar, pe toate părțile, citatul din Freud. Deocamdată considera prioritară varianta conform

căreia un fost pacient se întorsese, din cine ştie ce cauză, pentru a-l ucide pe doctorul Delorme. Un bărbat care, poate, fusese supus la electroşocuri.

— Îţi pierzi vremea, Karim, spune renunţând la gândurile care îl frământă. Cluburile de tir cu arcul n-or să aducă nimic nou. Ar fi prea simplu pentru un individ atât de bine organizat!

Bessour îl priveşte îngrijorat. Cunoaşte prea bine îndelungata experienţă a lui de Palma.

— Crezi că va mai omorî? îl întreabă.

— Da şi nu. Dacă este vorba despre un fost pacient care se răzbună, atunci răspunsul ar fi nu.

— Un fost pacient?

— Ţinând cont de tipul de tratamente ale doctorului, pista merită verificată.

— Şi dacă nu?

— Atunci trebuie să fie un dement care ţine să demonstreze cine ştie ce întregii planete.

— Ai idee care ar putea să fie mesajul pe care vrea să-l transmită?

Baronul fluieră. S-ar bucura să răspundă cât mai repede cu putinţă la întrebarea asta, dar e peste poate. Textul lui Freud trimite la originea tabuurilor esenţiale şi la complexul lui Oedip.

— Hoarda originară..., murmură. Uciderea tatălui.

Bessour îl priveşte lung. Expresia feţei îi dădea de gol emoţiile de tânăr locotenent încă în curs de dresaj. Teritoriul psihopaţilor încă rămânea pentru el o regiune periculoasă în care până acum nu se mai aventurase.

— Nu am încredere în deducţiile prea comode, explică de Palma. O crimă de felul ăsta nu e niciodată ceva la

îndemână. Criminalul a aşteptat răbdător să vină ora potrivită. Şi-a pregătit arma, şi-a ales săgeata... Dacă nu cumva este vorba despre o dezlănțuire de furie. Vede arcul, îl încordează şi trage...

Oftează de parcă o greutate suplimentară vine să se lase peste gândurile şi aşa apăsătoare.

— Şi mai sunt şi dezvăluirile avocatului...

— Ai încredere în el, Michel?

— Nu trebuie lăsat nimic la o parte. S-ar putea ca în spatele întregii poveşti să fie nişte traficanți de opere de artă. De acum, înaintăm supraveghind fiecare detaliu.

Chipul Baronului se întunecă.

— S-ar putea să fi făcut totuşi criminalul o greşeală, Karim!

— Care?

— De ce a scos săgeata?

Bessour reflectează câteva secunde, încruntându-se.

— Ca să pună masca pe figura doctorului.

— Corect, însă poate că mai este ceva. De ce nu a lăsat săgeata lângă cadavru? Aşa, ca o semnătură.

De Palma îşi muşcă buza de sus şi lasă să treacă un moment înainte de a continua.

— Fiindcă sunt rare, mai încearcă Bessour, poate chiar prețioase şi îi este greu să şi le procure...

— Aşa, fiule. Ai descoperit prima fisură. Utilizează săgeți foarte rare. Poate că nu le-a găsit decât la Delorme. Dacă arcul nu se poate folosi, săgețile, în schimb, da.

*

Seara, coborând spre cartierul portului, de Palma fredonează aria din Madame Butterfly:

Un bel dì, vedremo
Levarsi un fil di fumo
Sull'estremo confin del mare.

Urmăreşte un gând ceţos, ceva ce-i spune că nu trebuie să mai judece ca un simplu poliţist, dar nu reuşeşte să pună degetul pe rană.

E poi la nave appare.
Poi la nave bianca
Entra nel porto,
Romba il suo saluto.

Autostrada litoralului trece pe lângă şantierele navale demolate prin anii 1970 şi pe lângă fostele ateliere de manufactură care asiguraseră castelatura pentru marina comercială. Macaralele îşi întind umbrele în asfinţit, iar portul lasă impresia că e, de acum, nemişcat şi rece.

Maistre l-a invitat la cină cu ocazia faptului că gătise pentru prima oară în viaţă o bouillabaisse[5]. De la hipermarketul din Estaque cumpărase două sticle de vin alb de Cassis. Casiera avea ceva din Maria Callas cu nasul ei un pic strâmb, cu gâtul subţire şi ochii uriaşi şi fragili. De Palma plătise cu o bancnotă mare doar pentru plăcerea de a se uita la degetele ei arămii, cu unghii lungi, date cu lac, care aşezau restul pe tejgheaua neagră.

E come sarà giunto
Che dirà? Che dirà?
Chiamerà Butterfly dalla lontana.

[5] Ciorbă provensală făcută din mai multe feluri de peşte fiert într-o compoziţie cu şofran. (*N.t.*)

Nimeni alta în afara Mariei Callas nu cântase mai bine *Madame Butterfy*. De Palma se întorsese la automobilul parcat cu roțile din dreapta pe trotuar, în fața chioșcului vânzătorului de chichi[6]. Cartierul Estanque nu se va schimba niciodată prin comparație cu megalopolisul care pare un perpetuu șantier. În barurile de lângă mare, clienții obișnuiți, cu figuri plictisite, discută serios mereu aceleași idei tocite. Cea mai mare parte dintre ei sunt marinari, docheri sau muncitori specializați în îndepărtarea ruginii de pe coca navelor. Toți fuseseră atinși de agonia marelui port și a industriilor ce gravitau în jurul lui.

Când sună la poarta din fier forjat dincolo de care începe grădina terasată, din bucătărie vine până în stradă zgomot de cratițe. Evident, Maistre acolo trebuie că se află.

— Baroane, vino să m-ajuți, nu mă descurc deloc!

De Palma urcă scara care duce spre casă, scoțându-și haina.

— Ce tot îndrugi?

— Nu știu ce să fac cu plevușca asta!

Jean-Louis era aplecat peste chiuvetă. În jurul lui, miros pregnant de mare.

— Nu, Jean-Louis, nu trebuie spintecați și peștii mărunți.

Maistre scosese la iveală o cratiță enormă, cumpărată din centru cu ocazia primei sale bouillabaisse. Își pusese un șorț bleumarin care îi ajunge până la genunchi și pe care și-l înnodase peste pântecele rotund.

— Trebuie lăsați la marinat mai bine de-un ceas cu ceapă, morcovi și sos de praz. Sare, piper, usturoi, mărar,

---

[6] Specialitate spaniolă „reinventată" la Toulon și apoi la Marsilia de Alexis Guglielmi în 1907, făcută din făină de grâu și năut, aromată cu ulei de măsline și esență de portocale, la care se adaugă zahăr și sare. (*N.t.*)

ulei de măsline, cimbrişor, dafin şi alte plante aromate plus un pic de portocală.

— Nu le-am găsit în cartea de bucate!

— Mi se rupe mie de rețeta din cartea de bucate! Mama aşa făcea!

Din bucătăria lui Maistre poți ghici, prin perdeaua de ploaie, arhipelagul Frioul aşezat ca un vapor uriaş în mijlocul mării cenuşii, apoi, mai departe, ca o umbră, stâncile de la Maïre şi Tiboulen care închid golful.

— Marinata asta o pun la frigider sau o las lângă aragaz?

— Lângă aragaz.

De Palma aruncă o privire la cratiță şi amestecă compoziția multicoloră adăugând un vârf de lingură de cimbrişor.

— O să facem sosul de usturoi chiar înainte de a mânca. De crutoane ai avut grijă?

— Mi-a dat brutarul.

Livingul lui Maistre era înghețat. Ani de zile luase masa cu ochii la golf. Nevasta se aşeza de fiecare dată cu spatele la oraş, băiatul mai mare, Christophe, în stânga lui şi cel mic, Sylvain, în dreapta. Acum puştanii crescuseră, cel mare era la Paris, la Politehnică, cel mic la medicină. Maistre nu-i prea mai vedea, mai ales pe cel mare, pentru care avusese întotdeauna o slăbiciune fiindcă dovedise o stare precară de sănătate. Dar era mândru de ei. Nevasta începuse să lipsească tot mai des, sub pretextul că se ducea la părinții care îi îmbătrâniseră. Absențele ei îl măcinau. Pe brâul şemineului aşezase o fotografie în ramă de argint a mamei, de când el avea doar cincisprezece ani. Se numea Juliette. Din când în când, bătrânul polițist se uita la ea când cu tandrețe, când cu spaimă. Tatăl nu şi-l cunoscuse niciodată.

— Ce e, Jean-Louis, îți faci griji?

— Nu, Baroane. E-n ordine şi sunt un om mulțumit. Am avut dreptate să mă întorc la brigada noastră.

— Rezişti?

— Nu uita că am ajuns acolo înaintea ta. Acum, în sfârşit, m-am întors acasă!

— Mdaaa... Lângă cadavrul unui doctor care punea la frigare creierii pacienților. Aşa că asta e o cină festivă...

— Mai rămâne vinul de Bandol!

Maistre îşi scoate şorțul, îşi trece mâna prin părul negru şi aruncă un ochi spre portretul mamei sale, Juliette.

— Mi-e cam jenă să te anunț, însă, ştii, între mine şi Brigitte nu mai e nimic. Nu ne mai iubim, ce s-o mai lungim! Aşa că a plecat. Definitiv.

De Palma îl bate pe umăr, ceea ce ar vrea să zică: „Bun venit în clubul solitarilor!" Nu o plăcuse niciodată pe nevasta lui Maistre.

— Bun, de-acum trebuie ținut regim pentru revenirea la un fizic tineresc! Mai e un pic şi se dă drumul la sezonul de vânătoare...

— Mă tem că pentru noi n-au mai rămas decât naşpetele!

— Nici vorbă! Doar avem încă plutonierițe la fel de frumoase ca dubele pentru razii.

— Amor în bleumarin, ce să zic!...

Maistre deschide uşa. O pală de aer proaspăt îl întâmpină în prag. În grădina care coboară în trepte până în stradă plantase măslini pe care îi ține scurt din foarfecă. Între pietrele albe care se ivesc din pământ plantase tufe de levănțică şi de plante aromatice.

...Dacă Occidentul a produs etnografi, asta s-a întâmplat din cauză că a fost tulburat de remuşcări puternice care l-au obligat să îşi confrunte imaginea cu aceea a unor societăţi diferite, în speranţa că şi acestea vor dovedi aceleaşi tare sau îl vor ajuta să îşi explice cum de ale sale s-au dezvoltat pe propriul teritoriu.[7]

---

[7] Claude Levi-Strauss, *Tropice triste*.

8

Vizitatorul se opreşte câteva clipe pe pasarela Debilly. De aici, turnul Eiffel se poate zări întunecat încă, la prima oră a dimineții. Sena se umflase de atâta ploaie câtă cade în rafale peste capitală de două zile încoace. Un şlep trage din greu, cu pântecele plin de ciment, urcând spre Île de la Cité şi stârnind valuri în apa neagră.

Pe cheiul Branly roțile maşinilor şuieră pe asfaltul ud. Vizitatorul traversează pe alături de trecerea pentru pietoni şi intră în Muzeul Artelor Primitive. Edificiul seamănă cu un pachebot enorm tras afară din apă, pe grinzi.

— Un bilet pentru colecții, vă rog.

Nişte copii intră ca din puşcă după care se îngrămădesc în fața uşilor albe. Trece pe lângă ei. Dincolo, o sală imensă în care o scară albă în spirală se înfăşoară în jurul vitrinelor pline cu tobe, fluiere şi alte instrumente aşezate pe etajere cu fond negru. Trece prin uşa de control şi o ia pe treptele care urcă la colecții. Frica îl strânge de gât. Sus de tot, culoarul lung şi întunecat se termină în fața unei sculpturi, marea statuie Djennenké de cel puțin doi metri înălțime.

Se opreşte o vreme. Vocile străbunilor! Sunetul fluierelor sacre urcând până la el prin larma vizitatorilor. Cum de e cu putinţă?

Deschide portofelul şi se uită la fotografia iubitei. Cu vârful degetului mare îi mângâie faţa, buzele şi rămâne o clipă ţintuit de privirea ei enigmatică ieşind parcă din poză.

Pentru tine toate astea nu vor mai exista, îşi spune.

Colecţiile de artă papuaşă sunt la doar câţiva metri: sculpturile care se aşezau în vârful casei bărbaţilor, scările dăltuite, marea tobă orizontală şi stâlpul lucrat cu forme secrete. Luminate de spoturi, armele marilor vânători apar în întreaga lor aspră noblеţe. În aceeaşi clipă înţelege. Un difuzor mic împrăştie sunetul amar al fluierelor enorme ale iniţiaţilor. Aici e! În mijlocul anonimilor care tropăie nerăbdători în faţa unei arte din care nu pricep nimic. Dezgustul îi întoarce stomacul pe dos. Mulţimea asta de curioşi i se pare dintr-odată grasă, stupidă şi murdară. Într-un sens, se ura şi pe sine însuşi fiindcă a venit aici.

Trebuia, însă, îşi zice.

Craniile se află alături. Primul este despicat în două pe lungime. O bară de lemn este fixată în interior, pe lăţime, pentru a-i putea veni între dinţi. Faţa fusese remodelată cu argilă şi împodobită cu un guleraş negru, nasul fiind puţin cam lat.

Pe un monitor se desfăşoară o scenă de remodelare a unui craniu al străbunilor, filmată la tribul iatmul de pe malurile fluviului Sepik. Pe un altul e difuzat un fragment din *Dead Birds* în care se poate vedea o scenă de luptă de undeva, de pe platourile aceleiaşi regiuni. Războinicii trăgeau cu săgeţi lungi din trestie şi unul dintre ei flutura o pană mare, albă.

Individul pe care îl căuta e şi el aici, la doar câțiva metri distanță, în fața unui grup de statuete. Nu se aştepta să dea peste el atât de uşor. O pură întâmplare care îl obligă să schimbe strategia. Îl priveşte atent, îndelung, cu un sentiment în care se amestecă spaima şi curiozitatea. Bărbatul e îmbrăcat în blugi încrețiți la glezne şi pulover de lână destul de grosolan împletit, iar în picioare are nişte pantofi scâlciați.

Vizitatorul trebuie să reflecteze. Totul se precipită. Face turul colecției, merge printre vitrinele cu obiecte din Melanezia şi se opreşte în fața picturilor timpului viselor, care acoperă o parte din peretele sectorului Australia. Nicio clipă nu îl pierde din ochi pe bărbatul pe care îl căuta. Se numeşte Lescure şi nu s-a schimbat deloc, deşi are vreo cincizeci de ani, dacă nu ceva peste. Vizitatorul îl cunoscuse când era mult mai tânăr, doar un doctorand mort de foame.

O tânără, fără îndoială studentă, îl însoțea şi îşi lua notițe într-un dosar. Vizitatorul se întoarce. Câteva secunde privirile i se încrucişează cu ale lui Lescure şi are senzația că a fost descoperit. Dar nu e cu putință.

Un grup de copii hăbăuci trece urmându-şi învățătoarea. Unul dintre ei se strâmbă la craniul unui străbun. Lescure îşi pune nişte mănuşi albe, deschide o vitrină şi introduce un obiect pe care i-l întinde tânăra. Vizitatorul se apropie, cu ochii pe pumnalul ritualic care îşi regăsea locul în colecție. Acesta este momentul, îşi spune. O bună ocazie de a intra în vorbă.

— Dacă-mi permiteți, i se adresează vizitatorul lui Lescure, sunteți responsabilul colecției?

— Da, răspunde cel întrebat, privindu-şi interlocutorul cu curiozitate.

— Şi al craniilor de colo? adaugă vizitatorul.

Lescure aprobă din cap, scoţându-şi mănuşile.

— Şi de cranii mă ocup. Şi de cele de aici, şi de cele de la Muzeul Omului.

Vizitatorul ezită în a-şi continua seria de întrebări. O prea mare curiozitate ar putea trezi bănuieli.

— De unde provin obiectele acestea? întreabă, totuşi, fixându-şi privirile pe capetele tăiate.

— Din expediţia vasului *Marie-Jeanne*, din 1936.

— *Marie-Jeanne*?

— Câţiva tineri pasionaţi care au închiriat o navă pentru a face turul lumii şi a cumpăra obiecte de artă.

— Trebuie să fi fost o călătorie grea!

Etnologul se dă la o parte pentru a lăsa să treacă un nou val de copii. Tânăra îşi bagă creionul după ureche.

— O întâlnire stranie între două lumi, constată fata. Nu sunt convinsă că s-au înţeles cu adevărat.

Vizitatorul surâde ciudat, după care chipul îi devine dintr-odată serios.

— Craniile pe care le studiaţi la Muzeul Omului provin din aceeaşi... operaţiune de colectare?

— Da. Este şi subiectul tezei mele de licenţă, explică studenta. Nu mă refer decât la rezultatele acelei expediţii.

— Am fost şi la Muzeul Omului, dar nu le-am văzut.

— Au fost retrase de la expunere, zice Lescure. Au fost mutate în Sala Malinowski.

— De ce?

— În Muzeul Omului e un du-te-vino groaznic. Aşa, studenţii le pot examina în linişte.

Vizitatorul îndreaptă o privire insistentă spre studentă. Ochii lui negri, adânci, au un reflex metalic care o indispune.

— Vă... Vă place muzeul de aici? îl întreabă pentru a schimba subiectul.

— Da. Mult.

— De ce?

— Am venit să caut adevărul despre lumea în care trăim.

Fata râde.

— Şi l-aţi găsit?

— Aproape.

Delphine, studenta, observă ciudatul colier de la gâtul vizitatorului. Ar jura că este vorba despre unul care te apără de mistreți. Un obiect extrem de vechi.

— Cunoaşteți Oceania? o întreabă.

— Nu, nu încă. Dumneavoastră?

— Am călătorit nu de puține ori prin Teritoriul de Nord. De la Newcastle Waters la Darwin, în golful Carpentarie...

— Ați întâlnit şi populații aborigene? întreabă Lescure deodată interesat de conversație.

— Pe ultimii care încă mai trăiau din vânătoare şi din culesul roadelor pământului. Şi în zona Arnhem şi pe insule. Lardilii care vânau broaşte țestoase, rațe sau şopârle...

— Ați vânat împreună cu ei?

— Nu, nu. Nu eram decât un străin, aşa că nu aveau încredere în mine. Ca să mergi la vânătoare trebuie mai întâi să fii adoptat de comunitate or, pentru asta, trebuie enorm de mult timp. Însă am văzut tot felul de lucruri, precum ritualul circumciziei. E impresionant. Am ajuns până în insulele Melville şi Bathurst... Nu există decât câteva misiuni acolo, la Snake Bay, la Garden Point...

— E exact călătoria pe care o visez! exclamă studenta.

— Da, însă uşoară nu e. Tribul Tiwi, care trăieşte în acele insule, nu au descoperit omul alb decât de abia un secol. La ei am asistat la nişte funeralii. Sculptează şi vopsesc totemuri. Bătrânii îşi pictează faţa în alb.

— Aţi fost demult acolo? întreabă Lescure.

— Acum o eternitate. Sau pentru mine, cel puţin, o eternitate a trecut de atunci... Acum mai bine de douăzeci de ani. Poate douăzeci şi cinci... Presupun că s-au mai schimbat lucrurile. Am avut norocul de a întâlni oameni foarte bătrâni. Astăzi trebuie să fie morţi cu toţii, iar restul a fost supus ravagiilor modernităţii.

— Treburile merg repede în Australia..., mormăie Lescure.

— Foarte repede, într-adevăr. Evident, am fost şi în Noua Guinee. Concluzia rămâne aceeaşi.

— Ce aţi făcut în Noua Guinee? întreabă Lescure.

Ochii vizitatorului sclipesc uitându-se la o statuetă.

— Am căutat adevărul despre originile omenirii. În genul acesta de călătorii întotdeauna te cauţi un pic şi pe tine însuţi, nu?

Lescure zâmbeşte.

— Am senzaţia că ne-am mai întâlnit pe undeva, spune. Figura dumneavoastră îmi spune ceva...

— Poate în Noua Guinee.

— Ciudat, dar nu reuşesc să îmi amintesc.

Se apropie ora închiderii muzeului.

— Credeţi că aş putea vedea şi piesele din colecţia de la Muzeul Omului? insistă vizitatorul.

— Bineînţeles, confirmă Lescure. Aşa poate vom încerca să aflăm şi dacă ne-am mai întâlnit.

— Unde vă pot găsi?

— La muzeu. Sunt zilnic acolo. Întrebaţi de mine.

— Mulțumesc. Nu voi rata șansa.

Vizitatorul așteaptă ca tânăra să se îndepărteze.

— Sunt colecționar și cumpărător, zice încet.

— În momentul acesta există pe piață lucruri foarte frumoase.

— Cranii supramodelate?

Lescure se uită de jur împrejur. Studenta se întoarce cu un nou obiect emailat protejat de o țesătură albă.

— Poftiți cartea mea de vizită. E trecut și domiciliul.

Vizitatorul strecoară dreptunghiul de carton în buzunar fără a-l mai citi și dispare în spatele totemurilor din Insulele de sub Vânt.

9

Inspectorul de vamă Gérard Marlin tocmai îşi aranjează binoclul în biroul său de pe Quai de Charbons.

— Ce naiba caută ăia doi? mormăie.

Doi bărbaţi stau pe aceeaşi piatră rece de pe chei, cu picioarele atârnând deasupra apei. Două undiţe aveau vârfurile îndreptate spre centrul radei, cu firele abia vizibile bine întinse. Unul dintre ei scoate din coşul cu capac o sticlă şi i-o întinde vecinului care îl refuză cu un semn al mâinii.

Încă doi gagii care-şi încearcă norocul la lupi de mare, îşi zice Marlin îndreptându-şi privirea spre bazinul pentru repararea navelor şi către hangare.

Grămezi de lăzi roşii şi albastre îl aşteaptă pe *Aldebaran*, un cargou de marfă care trebuie să ajungă diseară în port. Dinspre terminalul Mourepiane, un du-te-vino necontenit de hamali îşi trimite de jur împrejur vacarmul de fiare şi de motoare Diesel. La dana D, un remorcher trage în faţa vaporului *Ville de Tunis*. Marlin reglează binoclul. Un marinar dă din mână către pilot. Manevra pentru ieşirea pe mare începe. Marlin lasă binoclul deoparte. Mai mult de atât nu are astăzi de aflat. Îşi notează

în carnet ora plecării feribotului şi îl bagă în buzunarul hainei. De două zile, ascuns pe o mică ambarcațiune cu pânze folosită la antrenamentele marinarilor pompieri, urmărea mişcările a doi gardieni de la o firmă privată de pază, care se tot învârteau în jurul unui container pe care îl ştia plin ochi cu țigări de contrabandă. Acestea sosiseră din La Goulette, un port tunisian, şi tranzitau prin Marsilia pentru a ajunge în Europa de Nord.

Bun, îşi spune uitându-se la ceas. S-a făcut ora prânzului, ar trebui să mă întorc.

Părăseşte ascunzătoarea şi îşi croieşte drum prin coridoarele arse ale vasului. Marinarii pompieri aruncau cu regularitate litri de benzină peste metalul ruginit pentru exercițiile făcute în mijlocul petardelor fumigene şi al văpăilor.

Cei doi pescari nu se mişcaseră de la locul lor. Întorc amândoi odată capul spre Marlin când acesta îşi face apariția pe chei. Cel aparent mai tânăr scosese un sandvici învelit în staniol din care muşcă cu poftă. Marlin se opreşte lângă ei.

— Muşcă?

— Nu prea. N-am prins nimic.

— Totuşi, locul e bun.

— Mda, bombăne cel mai în vârstă încrucişându-şi brațele.

Are un profil ascuțit, barbă de trei zile şi obraji supți. O şuviță rebelă îi cade ca un cârlig pe frunte. Marlin aruncă o privire în cutia cu momeală. Un recipient de plastic conține nişte râme care se răsucesc în interiorul umed şi doi viermi americani mai groşi.

— La ce dați? mai întreabă inspectorul de vamă.

— La lup de mare.

— Baftă!

— Mulțumim, șefu'!

Marlin intră în mașină și demarează. Ca bătrân pescar ce se află, știe că nu te duci la astfel de prădători acvatici cu viermi americani ori cu alte momeli de genul ăsta.

Ia să punem noi mâna pe ei, își zice. Și-asta acum, imediat!

*

Cam o sută de persoane s-au strâns în fața catedralei Sainte-Marie-Majeure și intră încet în incintă. Bérénice Delorme, în rochie lungă, neagră și cu voal pe față stă pe ultima treaptă alături de o doamnă în vârstă. Un octogenar care și-a prins o droaie de decorații pe reverul hainei gri întinde mâna nepoatei doctorului Delorme. Abia dacă schimbă câteva cuvinte. Cele mai importante personaje ale Academiei din Provence sosesc cu chipuri grave. Un secretar de stat își face și el apariția.

Dincolo de farul de la Planier, la orizont, se strâng norii. De Palma se gândește la plecarea goeletei *Marie-Jeanne*. Îl vede parcă pe tânărul doctor pe punte, fascinat de mișcarea pânzelor, a fungilor și a focurilor care se întindeau în vânt.

În fața treptelor se oprește o mașină mare, cu geamuri fumurii. Șoferul coboară și deschide ușa din spate. Coboară primarul îmbrăcat de doliu și începe să strângă mâinile care i se întind. Se oprește apoi în fața lui Bérénice și o îmbrățișează, asigurând-o de întreaga simpatie a municipalității. Urmează prefectul și directorul Serviciului Regional al Poliției Judiciare, cu aceleași figuri adecvate evenimentului.

— Ai zice c-au învățat la şcoală să fie aşa trişti! mormăie Bessour. Parc-ar avea toți aceeaşi mutră.

De Palma privea cu mare atenție fiecare dintre chipurile pe care le vedea. Maistre se afla la celălalt capăt al esplanadei, cu spatele spre mare, fotografiind discret mulțimea.

— O să facem filaj şi la cimitir, comandă de Palma.

— Crezi c-ar putea da pe acolo?

— Nu e imposibil. E ceva ce atrage uneori criminalii la înmormântări.

Baronul face semn din cap spre adunarea din fața catedralei.

— Doar e un adevărat spectacol, adaugă.

— Nu sunt prea mulți tineri, constată Bessour.

— Da. Ținând cont de vârsta defunctului, mi se pare logic.

Se întorc la maşina brigăzii şi pleacă în grabă la cimitirul Saint-Pierre, în cartierul de est al oraşului. Un vânt rece suflă printre mausoleele şi tisele prelungi. De Palma pândeşte fiecare dintre formele omeneşti care se pot zări printre crucile de piatră şi contururile chiparoşilor.

— Să mergem undeva, mai sus, spune indicând o zonă mai ridicată a cimitirului. De acolo putem supraveghea totul.

— Michel, ce zici, semănăm a polițişti?

— Nu, ce-ți închipui!...

Se opresc la intersecția a patru alei şi încep să scruteze. Un angajat face virgule nonşalante cu mătura pe aleile pline de praf. Din când în când, cu o mişcare expertă a lopeții adună micile grămăjoare de ace de pin pe care le strânge într-un colț. Într-un perimetru care pare nesfârşit se întinde lumea morților, chipuri de marmură, mausolee asemănătoare unor temple de operetă, coloane ciobite, cruci mândre sau mai modeste. Cavoul familiei

Delorme se găseşte pe o alee îngustă, pavată cu mici pietre rotunde. De Palma nu îl scapă din ochi, aşezat pe o bancă din metal vopsită în verde, ţinându-şi mâinile în buzunare. Bessour a îngenuncheat între două morminte şi şi-a scos din geantă un binoclu. La început urmăreşte cavoul, apoi lărgeşte câmpul de observaţie luând ca puncte de reper mormintele care-i sar în ochi.

Timp de o oră niciun personaj suspect nu se prezintă în haoticul decor. Soseşte cortegiul funebru. Bérénice păşeşte înainte, urmată de membrii familiei şi de câteva personalităţi ale lumii ştiinţifice. Patru angajaţi ai cimitirului stau în dreapta cavoului. Se îmbrăcaseră în costume negre care îi fac să pară încordaţi.

Un bărbat apare brusc de pe o alee laterală. Se deplasează destul de repede, urcând în direcţia groparilor. Karim îndreptă binoclul spre el.

— Ceva nou? întreabă de Palma.

— Un ins care nu se prea potriveşte cu decorul. Circa cincizeci de ani, blugi şi hanorac gri.

— De ce nu se potriveşte?

— Cu excepţia mea, cred că este singurul arab din bătătură!

— Ia să vedem.

De Palma e nevoit să regleze de mai multe ori lentilele până la poziţia optimă. Individul se apropiase de mormânt şi acum aruncă priviri în toate părţile.

— Ciudat gagiu!

— O fi vreun gropar...

— În orice caz, nu e îmbrăcat în ţinută de doliu.

Necunoscutul se apropie de angajaţii cimitirului şi întinde o bucată de hârtie celui mai mic dintre aceştia, care o strecoară în buzunarul hainei.

— Să ne apropiem discret, ordonă Baronul.

Când trec de şirul de cruci care îi ascundea, bărbatul îi zăreşte, se opreşte o clipă şi se uită la cortegiul care mai are doar câțiva metri până la mormânt. Apoi se întoarce în direcția opusă celei din care vin cei doi polițişti.

— Ceva chiar nu e în ordine cu insul, repetă Bessour.

— Poate ai dreptate. Ia-o pe jos. O să încerc să îl prind pe aleea centrală, în caz că o ia la fugă.

Polițiştii se despart. Câtă vreme nu poate fi văzut, de Palma se deplasează rapid. Cei de la pompe funebre coborâseră sicriul doctorului Delorme şi acum aranjau coroanele de flori pe placa de marmură a mormântului. Bérénice Delorme ține fruntea în pământ, privind fix groapa. Preotul vine lângă ea şi citeşte un pasaj din Evanghelie.

Necunoscutul coboară pe aleea principală. Bessour, care se află dincolo de un şir paralel de morminte, grăbeşte pasul pentru a-l ajunge. Deodată, suspectul o rupe la fugă. Bessour țâşneşte după el, sare peste două pietre tombale şi face slalom printre ghivecele cu flori aşezate pe pietriş.

— Poliția! strigă desfăcând tocul pistolului.

Cel urmărit măreşte viteza. Lui Karim i se pare că picioarele i se mişcă în gol. De Palma înțelege ce se întâmplă, aşa că se îndreaptă în fugă spre poarta cimitirului, aflată la doar câteva secunde distanță. Îl încolțiseră. Necunoscutul se opreşte dintr-odată, cu mâinile în aer.

— Nicio mişcare! strigă Karim care abia de mai suflă.

Individul începe să se smiorcăie. Complet îngrozit, îşi mută privirea de la un polițist la altul.

— Milă! Fie-vă milă!

Are un puternic accent est-european. De Palma realizează că au de-a face cu unul dintre țiganii care se

învârt prin jurul cimitirului Saint-Pierre pentru a vinde lumânări şi alte mărunţişuri de un gust îndoielnic sau flori şterpelite din piaţa centrală a oraşului. Îi pune fără menajamente cătuşele şi îl obligă să se aşeze pe o bancă.

— Ce i-ai dat groparului?

— O hârtiuţă...

— De ce?

— Domnu' mare de afară... Daţi-mi zece euro ca să duci hârtia...

— Cum arăta domnul ăsta?

— Mare ca el, răspunde arătând spre Bessour. Ochi negri, piele albă. Pălărie şi ochelari...

— Ţine-l aici, spune de Palma. Mă duc să vorbesc cu groparul.

Preotul terminase de citit. Baronul se strecoară discret printre grupurile care se formaseră. O evită pe Bérénice Delorme, care primeşte condoleanţe din partea unor personalităţi de vârstă foarte înaintată, şi-i face semn groparului să vină deoparte.

— Poliţia judiciară, spune arătându-i legitimaţia. Un bărbat v-a dat mai adineauri o hârtie. O mai aveţi?

Groparul se scotoceşte prin buzunare şi scoate un pliculeţ.

— Nu l-am deschis. Bărbatul mi-a spus să i-l dau doamnei.

Din priviri o arată pe nepoata doctorului.

— Mulţumesc. Vă rog să nu vorbiţi cu nimeni despre chestia asta.

— Foarte bine, domnule.

Groparul se lasă când pe un picior, când pe altul, cu mâinile împreunate în faţă. De Palma ajunge lângă Bessour.

— Ei?

— Dezleagă-l.

Țiganul își freacă încheieturile și nu îndrăznește să îi privească în ochi.

— Ești liber, zice de Palma, după care deschide cu precauție pliculețul, din care extrage o carte de vizită:

> Urcați pe Sepik și dați de sălbatici, de mâncători de oameni. Fiți prudenți. Ceea ce ați văzut printre ai noștri nu trebuie să vă orbească, ei sunt din altă specie, veți vedea.

*

— Textul aparține lui Margaret Mead și apare în *Obiceiuri și sexualitate în Oceania*, spune Bérénice dându-i înapoi biletul lui de Palma. Mai mult nu știu. Puteți găsi ușor citatul.

În salon, aerul e greu. Nepoata doctorului tămâiase. Storurile lasă să treacă raze arămii în care plutesc fire de praf.

— Haideți să ieșim, adaugă. Uneori am senzația că pereții sunt cu ochii pe mine, că mă pândesc. Simt că mă sufoc. Astă-noapte am visat că toate statuile și măștile îmi cereau să le duc înapoi, în locurile în care s-au născut. Când m-am trezit nu am văzut decât ochi fără pupile care nu mă scăpau de sub observație.

Coboară pe strada Notre-Dame-des-Grâces până la poteca grănicerilor. După-amiază, mistralul mai slăbise din intensitate. Marea e acoperită ca de un talaș alb care se învârte pe spinările de cobalt ale valurilor.

— Îmi place vântul, spune Bérénice închizând ochii. Și bunicului îi plăcea.

Face câțiva paşi şi se opreşte aproape de un cactus Opuntia, care crescuse într-un gol dintre stânci.

— „Îl iubesc pe cel care visează la imposibil"!, strigă spre vântul sărat. E o expresie a lui Goethe. Bunicul mi-o tot repeta. Era singura cugetare de care se simțea legat. Ca de un colac de salvare în plină furtună. Mereu îmi zicea că viața nu este altceva decât suma visurilor din copilărie. Ce părere aveți, Michel?

— În acest caz, cred că viața mea e ratată.

— Nu ați vrut să vă faceți polițist?

— Nu, nu chiar. Să spunem că habar nu am avut ce voiam să ajung şi că nu întotdeauna faci ceea ce vrei. Mai ales atunci când eşti leneş şi nicidecum bogat.

— Leneş?!

— Da. Plus că oricând poți să o iei şi pe altă cale.

Vântul îi încurcă părul. Nepoata doctorului s-a îmbujorat şi îl priveşte amuzată.

— Ia nu-mi jucați rolul polițistului fără voie! Avocatul meu mi-a comunicat să sunteți unul dintre cei mai buni specialişti de la brigada criminalistică.

— E părerea lui...

— Şi sunt convinsă că e şi adevărul.

— Am dus mereu lucrurile până la capăt. Chestie pe care am moştenit-o de la tata. Când făceau grevă el şi tovarăşii lui, era în stare să îşi ia adio de la toți şi de la toate şi o lună dacă se dovedea necesar. Aşa că blocau toată activitatea în port. Acasă, ne descurcam cum puteam. Că aveam un pic mai multe ori mai puține, tot cam aia era!

— Vă gândiți deseori la tatăl dumneavoastră, nu-i aşa?

— Fără să îşi fi dat seama, m-a învățat destule. Cât a fost în viață am refuzat să-l mai văd, însă acum, când e în lumea de dincolo, încerc să refac legătura cu ceea ce m-a învățat.

— De pildă, cu ce?

— Cu nişte cugetări de proletar al mării care te fac să zâmbeşti, însă îți dau curaj când totul îți iese pe dos...

Se plimbaseră pe lângă podul Fausse-Monnaie. Bolțile de piatră erau udate de valuri. În micul golf, vasele păreau nişte scoici uriaşe de toate culorile.

— Mi-ați vorbit despre Margaret Mead, spune Baronul. Nu ştiu nimic despre ea.

Bérénice se opreşte cu fața spre mare şi îşi strânge haina mai bine.

— A fost unul dintre marii antropologi americani. Şi o feministă. A scris o carte celebră care i-a făcut pe americani să scrâşnească din dinți prin anii 1930: *Adolescență în Samoa*. Pasionantă.

Vocea ei îşi pierde dintr-odată nuanțele. Se uită fix la marea răscolită de mistral.

— Mi-ați spus că fragmentul pe care mi l-ați citit provine dintr-o altă carte...

— Da. Însă ambele titluri sunt deseori publicate împreună.

— Vedeți vreo legătură cu Freud?

— Nu. Ar trebui să mai citesc o dată cartea. Din câte îmi amintesc, analizează obiceiurile a trei triburi papuaşe. Astăzi analiza ei este controversată. Unii specialişti afirmă că a scris şi multe prostii. S-a dus pe Sepik pentru a căuta clişee occidentale şi bineînțeles că a găsit... De fiecare dată reuşim să lipim fantasmele noastre de astfel de civilizații. Tot aşa se întâmplă şi cu arta primitivă: găsim adesea unele semnificații extrem de îndepărtate de sensurile originare ale anumitor obiecte.

Baronul îşi aprinde o țigară. Fumul înecăcios o face să tuşească.

— Margaret a stat multă vreme pe Sepik?

— Da, răspunde alb Bérénice. În zona tribului iatmul.

— În ce an?

— Pe la începutul lui 1930...

Se uită lung la de Palma. Ceva s-a schimbat în privirea ei, lăsând loc unei unde de suspiciune.

— Bunicul dumneavoastră cunoştea textele lui Margaret Mead?

Femeia lasă să treacă câteva secunde înainte de a răspunde. O şuviță de păr îi ascunde obrazul drept şi buzele.

— Da, bunicul cunoştea studiile lui Margaret Mead.

— Îmi puteți spune mai multe?

— Nu cred că ar folosi anchetei, îi răspunde începând iarăşi să meargă.

— Eu cred că din contră. Mesajul care vă era destinat face limpede referire la Margaret Mead. Dacă se dovedeşte că Mead a făcut cercetări în regiunea pe care bunicul dumneavoastră a explorat-o în 1936, cred că bărbatul care a trimis mesajul a ținut să îi dea o semnificație extrem de precisă. Chiar dacă nu ştim încă să o descifrăm...

Nepoata doctorului păşeşte uitându-se la vârfurile pantofilor. Un val mai puternic trimite câteva picături de spumă pe cimentul care acoperă pe alocuri poteca grănicerilor.

— Mead a studiat populațiile arapesh, mundugumor şi chambuli. Trei etnii care trăiesc nu departe de fluviul Sepik. Pasagerii de pe *Marie-Jeanne* au cumpărat obiecte din aceeaşi regiune. Asta este tot ce ştiu.

— De unde provenea capul furat de la bunicul dumneavoastră?

— Era un craniu făcut din argilă, scoici şi păr din colecția lui Robert Ballancourt, prietenul bunicului.

— Vă mai pun o dată întrebarea, reia de Palma aruncând țigara într-o gaură din stâncă. Ştiți de ce bunicul dumneavoastră îi dădea o importanță cu totul deosebită?

— Craniul era al unui bărbat mundugumor, din satul Kenakatem, de pe malul râului Yuat, afluent al Sepikului. Nu ştiu nici cine îl ucisese, nici de ce. Fără îndoială, faptul s-a consumat în timpul unui război tribal.

Baronul nu îşi mai dă seama dacă femeia care se găseşte în fața lui încearcă să îl manipuleze ori nu. Îşi aminteşte de cuvintele avocatului, care îi sugerase pista traficanților de artă. O idee iese la lumină din magma gândurilor.

— Vorbiți-mi despre tatăl dumneavoastră.

Pe Bérénice nu pare să o tulbure invitația.

— Avea aceeaşi meserie ca şi mine. I-am dus-o mai departe. A murit într-un accident de circulație, răspunde cu voce lipsită de nuanțe. În 1983.

Lasă senzația că ascunde o imensă ruptură din propria-i viață, o copilărie nefericită în pofida banilor şi afecțiunii bunicului, poate o decepție în dragoste. Ceea ce de Palma considerase la început că este orgoliu se dovedea a fi pudoare. Femeia nu zâmbeşte decât foarte rar şi cel mai adesea din convenință, din politețe. O fi iubit vreodată pe cineva? Să îşi fi bătut vreun bărbat joc de ea?

*

— Salut, Michel! strigă Eva lăsându-şi degetele lungi pe placa de marmură a tejghelei. Te simți bine?

— Dar tu, frumoaso?

— N-ai de ce să-mi mai zici frumoaso...

Îi aruncă o ocheadă cochetă.

— Ia zi-mi, Eva, ce s-a întâmplat cu părul tău? L-ai uitat în cuptor?

— De ce, nu îți place?

La fiecare două luni, Eva își schimbă culoarea părului. Ultima dată bătea în negru ca antracitul, întunecându-i pielea și așa bronzată.

— Ba da, mi se pare că îți stă bine și noua tunsoare.

Eva își dă la o parte o șuviță de pe față.

— De cât timp ne cunoaștem noi, Michel?

— Din școala primară.

Eva poartă o cămașă veselă de mătase maro și o fustă înflorată care dansează la fiecare mișcare.

— Bine... Să-ți dau o baghetă?

— Da, și patru ecleruri cu frișcă.

În vitrină, două porții de pizza așteaptă răbdătoare de dimineață.

— Pune-mi și bucățile astea două.

— Ai invitați diseară?

De Palma coboară ochii spre portmoneu.

— Nu. Dar voi mânca unul gândindu-mă la tine.

Femeia ia bancnota mușcându-și buzele.

— Uneori îmi spun că noi doi am ratat ceva, nu crezi?

— Cine știe, Eva. În unele zile este mai bine să știi să te bucuri de ce ai și să nu te mai întrebi care va fi urmarea...

Ea îi face cu ochiul.

— Încă mai ești frumos ca un prinț! Am multe prietene care îmi tot vorbesc despre tine.

— Dă-le numărul meu de telefon!

— Asta nu, să știi că sunt geloasă!

— Nu e niciuna care să-ți ajungă măcar până la gleznă.

Eva îi trimite un surâs complice. În momentul în care dă să treacă pragul brutăriei, de Palma se întoarce.

— Sună-mă dacă ai timp. De prietenele tale nu-mi pasă.

— Nu am numărul tău.

— Doar îmi ştii adresa...

După ce a fost creat pământul, au fost creați și copacii. După care a venit cuvântul. Și după, străbunii noștri.

Străbunii noștri l-au creat pe primul om. Biblia a venit apoi. Biblia nu l-a creat pe om. Străbunii mei l-au făcut demult, tare demult.

Cu multă vreme înainte, străbunii noștri au prezis sosirea albilor. Și ne-au sfătuit să nu ne luăm niciodată după ei.

Unul dintre străbunii mei avea trei fii. A preferat să îi ceară unuia dintre ei să își taie beregata decât să se ia după albi. Omul acela era tatăl meu.[8]

---

[8] „Povestea unui războinic uli", în *Evanghelia după papuași*, documentar al lui Thomas Balmès.

10

Pe bulevardul Diderot, la numărul 120 se află un imobil din piatră fasonată, la doar câțiva paşi de Piața Națiunilor, în estul Parisului. Trecând prin fața gheretei, Lescure salută administratoarea care îi întinde corespondența: facturi lipsite de interes, o scrisoare de la muzeu şi *Revista de Antropologie*.

Apartamentul e la etajul doi. Urcă treptele cu pas greoi, desfăcând plicul în care e pusă revista. Titlul articolului pe care l-a scris e trecut şi pe copertă: „Redescoperirea artei de pe Sepik". În săptămâna care urmează va primi deci felicitările majorității colegilor şi criticile duşmanilor. Şi are şi din aceştia destui în cercul restrâns al antropologilor.

Culoarul întunecat al apartamentului e plin de reviste de antropologie şi de teancuri de lucrări ale studenților. De luni de zile îşi tot spune că trebuie să facă ordine în talmeş-balmeşul de hârțoage, dar până acum nu a găsit nici timp, nici destul curaj.

Larma Parisului pătrunde pe fereastra livingului. Aprinde o lumină slabă, îşi lasă paltonul pe spătarul ros al fotoliului şi se duce la frigider să-şi ia o bere. Fereastra

de la bucătărie e întredeschisă. Se înjură fiindcă a lăsat-o aşa într-o zi friguroasă ca asta.

Biroul imens e acoperit de grămezi de hârtii şi de dosare de cercetare. Un spaţiu îngust a fost amenajat în întregul haos de documente pentru a putea fi aşezat laptopul. Deocamdată, însă, e ocupat de un craniu trofeu, o piesă minunată provenind dintr-un sat din apropierea lacului Chambri, dinspre izvoarele fluviului Sepik. Lescure urma să îl vândă unui colecţionar pe care abia îl cunoscuse, dar care era dispus să plătească zece mii de dolari, un preţ bun pentru un obiect de acest gen. Aşteptând cumpărătorul, îşi permite luxul rar de a-l contempla aşezat pe biroul său. O enigmă stranie susţine privirea ochilor scobiţi.

— Măcar tu n-o vei sfârşi prin pivniţele cine ştie cărui muzeu, murmură savantul, ci vei străluci într-o vitrină frumoasă. Păi, ăsta nu e cel mai rău lucru... În fond, îţi doreai nemurirea şi uite că ţi-o redau...

Robotul telefonic anunţă trei mesaje. Le ascultă: nimic interesant. Continuă să-şi citească articolul clătindu-şi gâtul cu mici înghiţituri de Spaten, cum face de fiecare dată când se întoarce acasă. Redacţia i-a respectat cu scrupulozitate cele scrise. E vorba despre un studiu asupra magnetismului exercitat de obiectele de artă din Oceania, ale căror preţuri ating adevărate recorduri la case de licitaţie prestigioase precum Sotheby's sau Christie's.

Apropie de craniu vechea lampă de birou din inox, de care nu s-a mai despărţit încă de la universitate. Desene geometrice împodobesc fruntea şi obrajii. Pometele stâng a fost uşor fracturat, probabil în cursul unei lupte. Şi una dintre arcade purta semnele luptelor, ca şi osul temporal drept. Craniul spunea o poveste îndepărtată, dintr-o lume a violenţei.

Gândul îl poartă la suma rotunjoară pe care o va obține și simte o strângere de inimă. Ceva îi spune că a trădat multe dintre promisiunile cercetătorului debutant care fusese și că, în definitiv, nu suportă traficul cu obiecte de artă. Că inima i s-a uscat iască.

— Ce naiv poți fi când ești tânăr!...

Dintr-odată se aude un șuierat ca dintr-un tub și o notă scurtă. Lescure ciulește urechile. Încă o notă se aude de pe coridor și încă una. Etnologul îngheață de groază. Nu îndrăznește să se întoarcă pentru a vedea cine e autorul muzicii pe care a recunoscut-o foarte bine.

— Nu trebuie să știu, urlă privind țintă craniul trofeu. Nu trebuie să știu. Pleacă!

Și nu își dezlipește ochii de pe capul retezat. Degetele îi tremură. Nu reușește să se controleze.

— Pleacă, te rog.

Ritmul muzicii se accelerează. Optimi gâfâitoare.

Lescure întinde mâna în față și o mișcă sacadat.

— Nu vreau să văd. Nu vreau să știu.

Cuvintele plutesc în aer. Trofeul se strâmbă a dispreț, iar duritatea privirii e înfiorătoare. Puteai zări în ei moartea pe care atât de des o încarnase.

— Gata! urlă Lescure. Gata, de ajuns!

Strânge picioarele și își astupă urechile. Intră în panică. Nu are cum să-i facă față. Sunetul ascuțit și dulceag al fluierului se izbește de pereți.

— Pleacă!

Mantra se oprește subit. Lescure expiră adânc, de parcă ar vrea să alunge o durere dinăuntru. Se caută prin buzunarul hainei și găsește cartea de vizită a cumpărătorului. Ridică receptorul telefonului.

— Cu cât mai repede, cu atât mai bine, şopteşte. Abia aştept să scap de tine.

Săgeata lungă îl izbeşte în tâmplă.

11

Paul Brissone, „Paulo" căzuse. Pe bitumul unei cornişe abrupte, în faţa vechilor uzine Solvay, clădirile acelea din care n-au mai rămas decât zidurile, de deasupra golfului Marsiho.

De Palma revede încăperea arestului preventiv, într-o zi de decembrie, în zori, clipe negre pentru cei încarceraţi la Evêché. Brissone, încordat şi tăcut, gata să muşte, cu trupul noduros ghemuit, cu figura plină de răni, unele mai vechi, altele mai recente.

— Haide, Paulo, mergem afară! spusese de Palma.

La început, Paulo îl cântărise îndelung pe Baron. Vorbiseră despre trecut şi dăduseră pe gât câteva sticle de bere aduse de la popota Poliţiei Judiciare. Paulo se descheiase la haină. Înainte de a-l duce la Parchet, de Palma umblase prin procesul-verbal al „finului", transformând greutăţile ca de plumb în păcate scuzabile. În orice caz, în toate poveştile astea din zona interlopă, răul nu era niciodată chiar acolo unde credeai c-ai dat de el. Mai bine de cincisprezece ani, Brissone îi oferise informaţii lui de Palma în foarte multe cazuri. Un soi de bunicuţ de aur!

Poliţistul o ia ca pe o glumă proastă acum, la nici un an până la pensionare.

— Tâlharii sunt toţi nişte nefericiţi! mormăia deseori Paulo. Numai de disperare dai printre ei.

Dincolo de centrul de la Estaque, drumul urcă în serpentine aproape distruse de trecerea atâtor camioane şi o ţine aşa până se termină zona industrială aflată acum în agonie. Uzine mutilate încă răspândesc un miros puternic de substanţe chimice şi sare, iar micile citadele muncitoreşti din piatră albă, cărămidă şi tablă ruginită din vecinătatea lor, au amuţit.

De aici, perspectiva se deschide către întregul golf Marsiho, încă încălzit de razele soarelui.

— Parchează acolo, spune Baronul. Colegii de la laborator nu vor întârzia să apară.

Maistre poartă cămaşă albastră şi jeanşi negri strânşi cu o centură lată.

— Salut! îi zice de Palma, bătându-l pe umăr fără a-l privi în ochi.

Maistre, în schimb, îl urmăreşte câteva clipe şi îşi dă seama că prietenul lui e înfuriat de-a binelea. Paşii îi sunt încordaţi, umerii i se clatină, violenţa se poate citi în fundul ochilor negri. Vântul îi împinge părul peste tâmple.

— Unde e?

— Acolo.

De aproape treizeci de ani de când se cunosc, Maistre şi de Palma nu mai au nevoie de cuvinte. Trec de banda de siguranţă a poliţiei. Pe jos sunt numai cutii de conserve, saci menajeri şi sticle goale. Un televizor vechi folosise drept ţintă băieţilor din cartier, iar acum ecranul spart varsă cabluri şi tranzistori.

— Michel, vrei să-l vezi?

— Da.

Paulo zace ghemuit, îmbrăcat cu o cămaşă Lacoste de culoare închisă şi cu pantaloni din pânză cenuşie, cu pantofi de pânză în picioare şi capul sprijinit de un mic perete din piatră albă. Pumnii puternici zgâriaseră pământul înainte de a-şi fi dat duhul. Cei care trăseseră nu îl desfiguraseră complet, cum au obiceiul. Ţintiseră burta şi toracele.

De Palma pune un genunchi în pământ şi îşi lasă mâna pe umărul lui Paulo. Corpul e deja ţeapăn ca lemnul. Moartea îşi împrăştie mirosul de ceară rece şi de iarbă putrezită. O amintire îi revine în minte: Paulo, cu aerul lui de câine bătut, pocnind cu ghiulul în tejgheaua barului.

— Mai punem! strigă pentru a-şi anunța întoarcerea lângă beţivii sprijiniţi de tejghea.

Brissone bea tot atât pastis cât vinde.

— Faceţi loc! Michel, păi tot plin e paharul?

— Nu-mi place pastisul.

— Hai, măcar să-mi faci plăcere.

În spatele zâmbetului larg şi al dinţilor rupţi în scandaluri şi bătăi, Paulo ascunde greu dorința de a o termina odată cu existența marcată de frică şi de încurcături. Mediul în care trăise îi dăduse însă lovitura de grație. Trebuie să fi suferit groaznic, fiindcă rănile la burtă sunt cele mai teribile.

De Palma se îndreaptă, cu privirea rătăcită. Sirena unui cargou care o ia către Africa se aude când trece prin dreptul castelului de pe insula If.

— Jean-Louis, nu ai nişte biscuiţi?

— Nu. Ce să-ți zic? Reglare de conturi. Nici martori, nici probe.

Vântul ridică în aer foile unei reviste prinse într-o tufă de brâncă.

— Oricum, şopteşte Baronul, ştia că aşa o să se termine.

Maistre se scarpină în cap.

— Va trebui să îi anunțăm mama.

— O s-o fac eu, dacă nu ai nimic împotrivă. Cred că tocmai se ducea s-o vadă. Locuieşte la doi paşi de-aici.

Cei doi se privesc lung.

— Ştiu, răspunde Maistre care i-a ghicit gândurile Baronului. Ştiu. Foarte puțini erau la curent cu faptul că mama lui Paulo stă prin împrejurimi...

— Cine a chemat poliția?

— Un muncitor care lucrează la firma de depoluare a zonei. Mourad Kelbir. Vorbeşte destul de prost franțuzeşte. E Karim cu el.

— La ce oră?

— Pe la trei şi ceva după-amiază. Parchetul ne-a sunat la patru.

— Din fericire, nu l-au halit pescăruşii.

La o aruncătură de băț, o barieră opreşte intrarea în fosta uzină chimică fondată de Compania Rio Tinto pe vremea lui Braque şi a lui Cézanne. Arcadele de piatră încă susțin terasamentele lipite de stânca albă şi de grămezile de pământ ghiftuit cu arsenic şi azbest. O pancartă mâncată de trecerea timpului e agățată de ochiurile rectangulare ale grilajului:

Teren industrial
Intrarea interzisă

Baronul îngenunchează o ultimă oară în fața cadavrului şi murmură câteva cuvinte, ca o rugăciune. Apoi se ridică.

— Nu mai e nimic de aflat, Jean-Louis. L-au urmărit de la bar şi aici l-au împuşcat. În singurul loc unde s-a bucurat şi el de viață, în copilărie.

— Nu ştim încă nimic despre arma crimei.

— Şi maşina lui?

— Furată.

— Ciudat...

— Mda. De ce să-i ia maşina?

De jos se aude sunetul sirenei de la maşina poliției.

— Mă duc să-i anunț mama.

— Vrei să vin cu tine?

— Nu, mulțumesc, Jean-Louis. Trebuie s-o tai de-aici până apar geniile, savanții ăştia ai noştri de la poliție...

Maistre clatină din cap întristat.

— Curios lucru, adaugă de Palma, exact când mai aveam puțin până să ies din serviciul poliției, Paulo dă colțul. Tocmai ne dăduserăm întâlnire ca să facem o pizza la el, în Goudes.

Ridică din umeri şi îşi aprinde o Gitane.

— Să stai să bagi în tine, tu şi un caraliu! Era felul lui de a trăi şi o viață normală. Ba-mi şi zisese: am o chestie tare pentru tine.

— Ai idee ce-o fi vrut să spună?

— Nu. Sigur e că voia, cum ar veni, să-mi întoarcă un serviciu. Zicea: Ştiu nişte chestii care te vor ajuta...

— Crezi că îi cunoştea pe cei care l-au împuşcat?

De Palma scoate fumul pe nas şi dă jos de pe buza inferioară o bucățică de tutun.

— Sigur că da, răspunde întorcând ochii spre răsărit, mediul ăsta nu e cine ştie ce filosofie de înţeles. Şi tu, ca şi mine, simţi cam de unde bate vântul care să-ţi aducă şi un glonţ în...

— Fii calm, Michel. Nu face prostii.

Când furgoneta gri a celor de la criminalistică îşi face apariţia, Baronul este deja la intrarea cetăţii Penarroya. Casa copilăriei lui Paulo e doar la câteva zeci de metri. O rablă de bicicletă fusese aruncată pe spaţiul viran acoperit de graminee uscate. Un ţigan bătrân, cu faţa ciupită de vărsat, lustruieşte un Renault Safrane uzat, desenând virgule ample cu o piele de căprioară pe suprafaţa metalică.

— Bună ziua. O caut pe doamna Brissone.

— Pe Jeannette? întreabă bătrânul cu voce piţigăiată. Prima casă de aici, şefu'! După smochinul ăla mare.

— Ştiu, ştiu. De fapt, voiam să ştiu dacă e acasă.

— Cred că da. Aproape că nu mai iese. Cumpărăturile i le face fata mea.

— Cum se simte?

Ţiganul ridică ochii negri:

— E vreo nasulie?

— Una mai rea nici că se poate...

Bătrânul lasă fruntea în jos, spre mâna încărcată de ghiuluri cât toate zilele. Pielea de căprioară străluceşte. O scutură cu un gest scurt şi începe iarăşi să frece maşina.

Casa mamei lui Brissone e pitită în ceea ce pare ar fi un cătun de mineri, înghesuită între un garaj cimentat, acoperit cu tablă ondulată, şi un umbrar dărăpănat. De Palma împinge portiţa cu grilaj şi înaintează pe terasa betonată. Două oale ciobite adăpostesc doi cactuşi chumbo obosiţi de atâta soare. Jeannette e aşezată pe o

bancă de pe care s-a cam dus lacul şi alege nişte fasole verde păstăi, cărora le rupe capetele cu unghia. Se ridică cu greutate când de Palma ajunge suficient de aproape ca să-l zărească.

— Doamne, Dumnezeule, Michel! E atâta timp de când...

Poartă o bluză cu flori mici, pastelate, care dă să plesnească pe pieptul enorm, de matroană. Ochii încă negri se sting încet-încet, având acum aceeaşi nuanță cenuşie ca şi părul.

— Ştii, sunt aproape oarbă! Apropie-te, puişor, să te văd mai bine. Trebuia să apară şi şmecherul de Paul în seara asta, însă văd că întârzie. O să vă fac o supă de pistou[9] de-o să vă lingeți pe degete! Aşa mult ce-i place!...

Din trandafirii pe care Jeannette îi plantase pe pământul arid, ieşiseră însă flori din soiul Queen Elisabeth de un mov discret, care împrăştiau un parfum dulceag.

— Gata, cred că ajunge, zice aruncând fasolea într-o oală de pământ.

De Palma simte că îl invadează emoția şi că, în curând, n-o să mai poate spune niciun cuvânt. O prinde de braț pe Jeannette.

— Mămăiță, am venit să aduc o veste proastă. Paul n-o să vină în seara asta..., anunță şoptit, cu un nod în gât.

Jeannette îl priveşte lung, cu ochii încețoşați de cataractă.

— Vrei să zici că...

Polițistul îi strânge mâinile firave şi deformate de reumatism.

---

[9] Sos provensal făcut din busuioc măcinat, usturoi, ulei de măsline şi sare, ingredient esențial al supei de *pistou*.

— Puişor..., spune bătrâna în şoaptă, rămânând pierdută minute în şir.

Jeannette este o femeie puternică şi mândră, aşa că îşi păstrează lacrimile şi disperarea doar pentru ea.

— Doamne, nu era un sfânt! A făcut multe prostii... Dar tot era un băiețel bun. Poți să mă crezi.

Se uită la decorul părăginit care o înconjoară. Vântul mişcă o bandă metalică ruginită, care atârnă din jgheab.

— S-a bătut toată viața pentru a supraviețui. Ce-ai vrea? Taică-său numai tată nu a fost... Un adevărat monstru. Să-i ia dracu' pe el şi pe tot neamul lui! Dac-ai şti de câte ori m-am băgat între ei ca să-l apăr pe Paul! Sigur că eu încasam, dar mă obişnuisem. Michel, vai de Paulo şi vai de mine...

De Palma strânge pumnii. Jeannette stă dreaptă, cu palmele deschise lipite de tăblia scorojită a mesei. De-acum mintea îi este departe, în cea mai îndepărtată încăpere a memoriei.

— Când era la puşcărie, îi călcam schimburile pe care trebuia să i le duc şi puneam în ele şi puțină levănțică. Ținea s-o fac de fiecare dată, aşa că mă duceam la cules pe muntele ăsta din fața casei. Şi de fiecare dată gardienii i-o luau şi i-o aruncau. Dumnezeu nu prea umblă pe la puşcărie...

Soarele care se îndrepta către asfințit trecea prin spărturile norilor şi aprindea parcă întreg arhipelagul Frioul. O briză uşoară aducea până aici zgomotele litoralului şi freamătul marelui oraş.

— Vreau să-mi văd băiețelul, murmură ştergându-şi ochii spălați de vreme.

— O să vin eu să vă conduc.

Cu privirea stinsă, femeia se uită în zare.

— Michel, o să-i găseşti pe cei care au făcut-o? Paulo mereu zicea că eşti cel mai bun poliţist din câți a cunoscut.

— Aşa zicea?

— Da, da. Aşa că o să mai trăiesc până-i prinzi. Pe urmă, o să mă duc şi eu... Ştii bine că doar pe el îl aveam! De-acum, nimic nu mai e bun de nimic...

Sirena maşinii marinarilor pompieri străpunge traficul din Estaque.

— Paulo m-a sunat de dimineață. Ştiți ce dorea să-mi spună?

— Nu mi-a spus niciodată nimic despre afacerile lui. Nimic. Singurul lucru pe care ți-l pot spune e că era tare nervos de câteva zile încoace.

— A trecut cineva pe aici în ultimele zile? Vreau să spun, oameni pe care să nu-i cunoaşteți.

Jeannette cade pe gânduri câteva clipe.

— Da, au fost doi tipi la începutul săptămânii. Ziceau că sunt prieteni cu Paul. Şi voiau să-l vadă.

— V-au spus cum îi cheamă?

— Deloc... Sau nu-mi mai aduc eu aminte... Şi nici feţele nu prea le mai ştiu. Dar parcă erau cam de vârsta ta.

Lui De Palma îi e ciudă pe el că s-a apucat să interogheze o bătrână care tocmai şi-a pierdut fiul, dar îşi zice că din amintirile lui Jeannette s-ar putea ivi o pistă de luat în seamă.

— Şi ce voiau bărbații aceia?

— Seara, când s-a întors Paul, i-am spus despre ei. Îi cunoştea şi mi-a zis să nu-mi fac griji, dar din tonul lui am simțit că ceva nu era în ordine.

— Mai multe n-a spus?

— Nu, puişor. Doar că o să-ți dea telefon. Că trebuia neapărat să stea de vorbă cu tine.

Jeannette îşi lasă coatele pe masă şi îşi ascunde chipul în palme. În faţa casei se opreşte o vecină care trecea pe drumul spre mare. De Palma îi face semn să intre. E o bătrână cu pielea arsă de soare. Părul argintiu îi este ascuns sub un batic.

— O cunoaşteţi bine? şopteşte Baronul.

— Sigur că da!

— Aveţi grijă de ea. A murit Paul.

— Sfântă Fecioară! exclamă vecina.

Porţile terminalului de la Mourepiane şi-au aprins luminile în vederea descărcării de noapte a vapoarelor. În faţă, rada şi arhipelagul Frioul se întunecă într-o multitudine de nuanţe de gri. La capăt, singur în ultimele raze ale soarelui, farul de la Planier. Marea poartă a lumii.

12

Paul Brissone avusese un chioşc cu băuturi, *Le Beau Bar*, în cartierul mărginaş Blancarde, pe unde ajungeai imediat în zona Equateur. Localul modest se găsea între clădiri joase şi platani enormi, prin coroanele cărora nu se mai zărea cerul. Paulo se simțea în siguranță aşa, lângă tejgheaua îmbrăcată în muşama roşie. Într-un colț, un flipper obosit se trezea funcționând de capul lui şi țipând: „Milionul! Milionul!"

Împingând uşa, de Palma observă cum chelnerul bagă mâna sub tejghea.

— François, lasă lupara în sertar. Doar suntem prieteni.

— Şcuzați, şefu'! Nu vă lecunoşcusem.

Când François vorbea cu prune-n gură, încercând să n-o facă peltic, era semnul invariabil că trăsese din sticla de pastis mai mult decât de obicei. Pusese pe el un tricou cu figura lui Che Guevara şi nişte pantaloni reiați albaştri, care îl făceau să semene cu un personaj nesărat din serialul *Hélène şi băieții*.

— Ce-ai, nu mai miroşi caraliii?

Băiatul îşi muşcă buzele şi aruncă o privire sălbatică pe geam.

— Nu e asta, şefu'. E că vremurile astea...

În semn de doliu, François pusese o fotografie a lui Paulo în faţa sticlelor de sirop, care nu folosiseră niciodată la nimic. Interlopul zâmbea larg din poză, cu ţigara între buze, cu faţa suptă pe jumătate arsă de bliţ. Alături, mănuşile de box atârnau de propriile şireturi înnodate de gâtul unei sticle de bere călugărească de un litru şi jumătate. La douăzeci de ani, Paulo începuse cariera pugilistică pe ringurile provensale, până când fusese făcut zob de stânga unui boxer din Nisa.

— Am venit să-ţi pun nişte întrebări ca între prieteni, explică de Palma. Ştii că peste puţin timp nu voi mai fi în poliţie.

— Mda, mi-a zis Paulo. Foarte bine, şefu'!

— Ţi-a zis cumva Paulo de ce ţinea să ne vedem astăzi?

Chelnerul se încruntă şi îşi pune palmele pe tejghea. Un ghiul de aur cu diamant în montură îi apăsa degetul mic de la mâna stângă.

— Singurul lucru pe care îl mai ţin minte este momentul în care a plecat de aici, în seara în care a fost omorât. Ne băuserăm liniştiţi pastisul! Şi pe urmă, când dă să plece, face: „Trebuie să-l văd pe Gilbert!"

— Gilbert?

— Episcopul!

Gilbert Maglia, zis Episcopul din cauza fizicului său „ecleziastic", semăna, cel puţin în privinţa figurii, cu un cunoscut monsenior. Duşmanii îl porecleau Gigi şi, uneori, Naşa. De Palma îl ştia din cauza loviturilor date de fiecare dată cu mână de maestru. Un artist care lucra cu toată fineţea posibilă.

— De ce să-ţi fi vorbit despre Episcop?

François îşi freacă unul de altul arătătoarele.

— Erau foarte buni prieteni. Gilbert abia a ieşit din pârnaie. Deci Paulo era bucuros şi hotărât să-l ajute un pic. Normal!

Ia o sticlă de Pastis 51 şi îi toarnă lui de Palma.

— Asta e tot ce ştiu.

— Ştii vreun loc unde pot da cu siguranță de Episcop? N-am niciun chef să fac pe figurina în prostrație sub bradul de Crăciun pe la controlul judiciar, pân-or să pună ăia mâna pe el.

François ia un bloc-notes de pe tejghea şi mâzgăleşte cu scris şovăitor o adresă şi un număr de telefon. Cu vârful degetelor împinge foaia spre Baron.

— Mulțumesc, François.

— Pentru nimic, şefu'.

— Va trebui să mai aştepți până să închizi. Or să apară colegii mei pentru percheziție. Ai ceva să îmi arăți până să îşi bage ei nasul?

— Nimic, şefu'.

Cu mâna pe inimă, chelnerul refuză cei cinci euro pe care i-i întinde de Palma.

*

În tot acest scenariu ultraclasic al reglării de conturi între şefii a două bande rămânea o singură zonă întunecată: un glonț calibru 38 special, descoperit la treizeci de metri de cadavru. Ce noroc! Maistre solicitase să fie adusă tigaia[10] şi să fie plimbată pe un perimetru relativ întins.

— Paulo nu avea pistol de calibrul 38, zice de Palma bătând cu țigara Gitane în cartonul albastru al pachetului.

— Eşti sigur?

---

[10] Instrument în formă de tigaie utilizat la detectarea metalelor.

— La fel de sigur ca faptul că mă cheamă Michel.

— Este posibil să fi fost doi asasini.

Pe locul unde fusese descoperit cadavrul rămăseseră o pată maronie şi un marcaj făcut cu creta.

— După direcţia în care a fost găsit glonţul de 38, s-a tras de aici.

— Deci a făcut-o fie Paulo, fie cineva care îl însoţea.

Baronul se întoarce cu faţa către golf pentru a reflecta. La capătul portului Estaque, o mică ambarcaţiune cu coca plină de nituri rotunde putrezea lent. Hublourile păreau doi ochi negri, mari, iar uşa de la punte o gură ştirbă.

— Jean-Louis, să ştii că nu era singur.

— Asta voiam să-ţi zic şi eu.

— S-a aflat ceva despre maşină?

— Nu.

— Tot o să apară ea la un moment dat.

— Mă mir că nu i-au dat foc.

— Poate-o fi pe fundul mării.

Un tren trece pe podul cu picioare subţiri aşezate pe cei doi umeri de calcar şi dispare şuierând în pântecele dealului.

— Criminaliştii au mai găsit şi alte urme de sânge?

— Habar n-am, răspunde Maistre. Aştept raportul, dar mai durează.

Moartea unui hoţ era mereu pusă la rând după alte crime, fără prea mare speranţă să fie rezolvată. Procentul de elucidare a reglărilor de conturi se apropia de zero. Cifrele te făceau să te ia ameţeala: sute de hoţi şi criminali muriseră fără ca măcar una dintre anchete să fi fost dusă până la capăt.

— Trebuie să ne întoarcem şi să-i interogăm pe muncitorii de pe şantier, conchide Maistre.

Un scuter escaladează panta dinspre uzine şi dispare trosnind între pereții de tablă ondulată care despart şantierul de demolări de drumul desfundat.

— Ce-au descoperit la percheziția din bar? întreabă de Palma.

Maistre scoate telefonul mobil, schimbă câteva cuvinte cu Bessour, care este la bistroul lui Paulo, apoi închide.

— Nimic deosebit, cu excepția unor sticle de pastis căzute din camionul de aprovizionare...

— Tot acolo sunt?

— Nu, de ce?

— Consider că ar trebui să se întoarcă şi să mai treacă o dată totul prin sită. Mi se pare că ascunsese un carnet sub tejghea.

— Putem să mergem noi, când vrei.

— Acum...

*

Peste un sfert de ceas intră în *Le Beau Bar* pe uşa din spate. Mirosul de anason şi de fum de țigară s-a impregnat în pereți.

— L-am văzut deseori băgând aici un carnet, explică Baronul aplecându-se pentru a arunca o privire sub casa de marcat. La dracu', nu mai e nimic!

— Colegii au periat cu grijă tot locul.

— Dar în locul în care îşi ținea pistolul s-au uitat?

Maistre ridică din umeri.

— De unde să ştiu eu unde îşi ținea pistolul?

— În al doilea sertar din stânga. Aproape de locul unde îşi pusese şi scaunul pe care stătea.

Maistre dă ocol tejghelei şi deschide sertarul.

— Nimic.

— Dă-o-n mă-sa! Aţi verificat numerele de pe mobil?

— Nu i-a fost găsit.

— Avea două.

— Poate chiar trei. Ca toţi hoţii!

Brissone ţinea un carneţel negru în sertarul în care avea şi pistolul. Carnet care nu ieşea niciodată din bar. Numai câţiva apropiaţi şi chelnerul ar fi putut cunoaşte existenţa carnetului.

— Ştii pe unde umblă băiatul ăsta al lui?

— Cine, François? Locuieşte la doi paşi de aici.

De Palma împinge sertarul la loc şi se îndreaptă spre uşă.

— Hai la el, mormăie.

*

François locuieşte într-o clădire mică, cu două etaje, la câţiva paşi de Gara Blancarde. Maistre trebuie să bată la uşă de mai multe ori până îşi face apariţia cu faţa descompusă şi căştile pe urechi.

— A, dumneavoastră eraţi!

— Salut, zice de Palma.

— Tocmai am căutat carnetul lui Paulo, adaugă Maistre împingând uşa cu piciorul.

— Păi... Păi...

— Lasă, lasă, doar ştim că e la tine! punctează Baronul. Dă-l încoa' şi taci din gură.

În apartament miroase a transpiraţie şi a canabis. Pe tapetul cu flori mari, care probabil a fost lipit prin anii 1970, François prinsese în piuneze fotografii ale

lui Johnny Hallyday şi Michel Sardou, starurile lui preferate.

— Cum de poți asculta asemenea rahaturi? întreabă de Palma aruncând o privire spre combina hi-fi.

— Mie-mi plac.

— Johnny, hai, mai treacă-meargă, dar Sardou? Doar caraliii mai ascultă aşa ceva!

— Nu toată lumea e pasionată de operă ca tine! strigă Maistre care începe să îşi piardă răbdarea.

François ridică din umeri şi dispare în cealaltă încăpere, care trebuie să fie dormitorul. De Palma îl urmează.

— François, fii atent, fără şmecherii.

— Nicio problemă, şefu'.

Salteaua este aşezată direct pe podea şi acoperită cu o pilotă pe care e imprimat un peisaj western, Monument Valley şi un vultur cu aripile desfăcute. Un revolver P38 iese de sub pernă.

— Frumoasă armă! exclamă de Palma. Legendară pentru mine. Tata a avut aşa ceva când lupta în Rezistență. Ce faci cu ea?

François tremură cu mâinile încrucişate sub buric.

— Haide, François, ce naiba, puțină demnitate!

De Palma goleşte încărcătorul şi pune arma pe o comodă şubredă.

— Mi-e frică, şefu'!

— Şi mie...

— Păi, cum? Nu pricep!

— Mi-e frică să nu ai necazuri.

— Nu vreau, şefu'!

— Carnetul.

François întinde mâna spre comodă, dă la o parte două slipuri şi scoate carnețelul negru.

— Mă gândeam să nu dea poliția peste el. Nu se ştie niciodată!...

— Ai dreptate. Nu se ştie niciodată cu poliția asta...

De Palma verifică dacă nu lipseşte vreo pagină şi îl bagă în buzunar.

— Mulțumesc, François.

— N-aveți pentru ce, şefu'!

De Palma îl bate pe umăr.

13

Silueta lui Bessour desenează o umbră subțire pe pardoseala strălucitoare.

— Patroane, avem noutăți!

— Delorme?

— Nu, Brissone. Avem nevoie de lumina minții tale.

— Gata, sosesc... Două minute.

De Palma trage un şut în maşina de cafea ca să cadă mai repede moneda înăuntru şi apasă pe butonul Expresso cu zahăr. Culoarul este luminat slab de fereastra cu zăbrele care dă spre catedrala Sainte-Marie-Majeure şi către bazinul portului Joliette. Pe panoul de afişaj, cei de la sindicat prinseseră lista candidaților la viitoarele alegeri.

— S-o lega?...

Cele mai multe numere din carnetul lui Paulo erau de telefoane mobile. Unele nu aveau niciun nume notat alături. Altele ori nu mai erau valabile, ori nici nu existaseră vreodată. În anumite cazuri, polițiştii dăduseră peste persoane care nici nu-l văzuseră, nici nu auziseră vreodată de Paul Brissone.

— Numerele anonime şi le-a codat, explică de Palma aruncând la coş paharul de plastic.

— Nu e prea prudent, observă Maistre.

— Trebuie doar să ne punem meningele la treabă, nu pare prea complicat. Doar Paulo nu a absolvit nici Politehnica, nici şcoala de telecomunicaţii...

— Întrucât e valabil şi pentru noi, o să ne pierdem timpul!

— Evident. Oricum, ar trebui să începem cu numerele pe care le-a trecut pe ultima pagină.

Erau treizeci, pe care le scriu pe o tablă albă. Îmbrăcat într-o haină cenuşie, Bessour face mari ochii lui negri ca smoala şi se uită atent la tabla acoperită de cifre, de litere şi de săgeţi.

— Karim, o să dăm ochii peste cap!

Bessour îşi scoate haina şi îşi umflă pieptul de parc-ar sta să sară la bătaie.

— Ar trebui să-i rugăm pe colegii de la DST! Doar nu le e greu să demonteze astfel de coduri de două parale.

— Mda, numai că sunt şi ăştia muţi ca nişte caracatiţe, bombăne Maistre. Mai bine sunăm la ora exactă...

Bessour se dă un pas înapoi. Ochii pătrunzători îi parcurg fără grabă fiecare număr.

— Băieţi, e chiar uşor! exclamă după cinci minute.

Maistre şi de Palma se uită la el fără un cuvânt. Karim e celebru în întreg Serviciul Regional al Poliţiei Judiciare ca fiind regele cuvintelor încrucişate şi al altor jocuri ale minţii în care-ţi crapă capul.

— 01 după 06... imposibil...

Arată cu degetul al treilea rând de cifre.

— 01 nu este un indicativ de telefon mobil. Aici se permutează două grupe de cifre.

Bessour se apropie de tablă.

— Rămâne să descoperim care grup de cifre schimbă ordinea.

— Primul în locul ultimului! încearcă de Palma.

— De ce? întreabă Bessour.

— Fiindcă asta ar semăna cu stilul lui Paulo.

— Dacă e pe-aşa, nu e de permutat decât o singură cifră, sugerează Maistre. Sau, poate, un grup de trei cifre.

De Palma se sprijină de birou şi mângâieşte combinaţia în carnet. Maistre şi Bessour formează câteva numere. Dau peste un instalator şi o secretară de la transporturile navale comerciale. Încă două apeluri rămân fără rezultat.

— Ai dreptate, Jean-Louis! strigă dintr-odată Bessour. Ultimele trei devin primele trei.

— Păi, tocmai am încercat, răspunde Maistre.

— Da, numai că a inversat ordinea celor trei, decalându-le. Al doilea devine primul şi al treilea, al doilea. Eşti atent?

Maistre roade vârful pixului cu dinţii.

— Cum ai descoperit? întreabă Baronul.

— Eei... Din întâmplare... Încercând o combinaţie, am dat peste numărul tău de mobil.

Maistre respiră greu şi îşi desface gulerul cămăşii ude de transpiraţie.

— Michel, sper că înţelegi ce ar putea însemna asta, dacă ar ajunge carnetul pe mâinile unui judecător sau ale unui coleg rău-intenţionat.

— Da, însă deocamdată e în mâinile noastre.

Maistre dă din cap şi se îndreaptă spre uşă.

— Karim, poţi întocmi un raport despre telefoanele astea? întreabă în timp ce o deschide. Un raport detaliat

şi precis, nu şmecherii de-astea de intuiție, de-ale lui de Palma.

— S-a făcut, domnule comandant, zice Bessour care deja se apucase să noteze numere noi pe tablă.

*

A doua zi, operatorii de telefonie mobilă le furnizează identitățile abonaților. Erau nu puține femei, figură clasică pentru spărgătorii care au mereu câte două sau trei telefoane, dacă nu şi mai multe, achiziționate sub nume false.

Pentru a le pune sub urmărire, polițiştii au nevoie de o comisie rogatorie, caz în care există riscul să se piardă prea mult timp. Hotărăsc să procedeze altfel: pe o primă listă, de Palma trece telefoanele „feminine", pe o a doua, Maistre notează numele celor cu cazier. Nu sunt decât trei. Apoi, pe o altă listă pe care o botează VIP, scriu numele care nu corespund criteriilor precedente.

— Dacă ne apucăm să telefonăm celor de pe lista feminină ori a haimanalelor, nu doar că n-o să obținem nimic, dar în două zile îşi schimbă toți telefoanele.

— Ai dreptate, Karim. La VIP avem două nume interesante.

— Care?

— Stéphane Martini şi Frédéric Faure.

Maistre le trece pe tablă. De Palma tastează accesând rapid fişierul poliției naționale (STIC) cuprinzând infractorii şi contravenienții.

— Martini nu apare. Nici măcar o amărâtă de contravenție, cât să ne mai relaxeze meningele. Uite un cetățean cinstit.

— Tocmai asta mă pune pe gânduri! exclamă Maistre.

— Mereu vezi peste tot numai răul.

Karim tastează numele Faure.

— Am dat de un Faure! Pe bulevardul Baille.

Karim își freacă fruntea. Încă de când s-a sculat are senzația că un burghiu i se înfige în creier.

— Ce dracu'! strigă pe neașteptate.

— Care e treaba? Ai dat nas în nas cu Maica Precista?

— Ăsta e locotenent la poliția de frontieră Marsilia!

— Ce e de făcut? întreabă Maistre.

— În primul rând, nicio mișcare la vedere, răspunde de Palma. O să ne informăm discret despre Faure. Îmi închipui că Paulo nu-i avea numărul din întâmplare. Ori nu mi-a fost fidel, ori avea o afacere cu tipul ăsta.

Clopotul de la catedrala Sainte-Marie-Majeure trimite patru lovituri pline și grave, care se pierd pe străduțele orașului vechi. Urmează o sirenă.

— Vijelioasa navă *El Djezaïr* își face apariția, zice de Palma.

— Măcar o dată vine și el la timp.

În birou stăruie o duhoare de rânced. Karim deschide fereastra. Curtea dreptunghiulară a sediului poliției de la Evêché e liniștită. Patrulele de seară mai au puțin până să preia serviciul.

— Haideți să îi interogăm pe băieții de pe șantierul din Estaque, propune de Palma. Mi se pare că mai au câte ceva să ne spună.

*

Urcă vreo douăzeci de metri și zăresc un bărbat înalt, cu ghete și salopetă gri. Bessour scoate legitimația de poliție.

— Anchetăm un caz de crimă care s-a petrecut ceva mai jos de aici. Vreau să-l văd pe Mourad Kelbir.

Bărbatul îşi dă pe ceafă casca de plastic albastru care îi apără capul ars de soare.

— Mourad e colo, sus, lângă tractor.

Şeful de echipă şuieră ţuguindu-şi buzele:

— Mourad!... Băi, Mourad!.. Ia vino-ncoa, vrea domnul să vorbească cu tine.

Un tip deşirat ca o prăjină, care păşeşte bălăngănindu-şi braţele de parcă ar fi dezarticulate, coboară poteca formată prin moloz.

— *Salam*, îl salută Bessour întinzându-i mâna. Îmi pare rău că vă mai deranjez o dată.

— *Salam*...

Mourad îşi duce mâna la inimă.

— Nicio problemă.

Are un accent magrebian puternic şi liniile feţei lipsite de fineţe. Ochii negri şi pătrunzători sunt ascunşi de sprâncenele stufoase.

— Unde vă aflaţi cu exactitate când aţi zărit corpul acela?

— Chiar aici! Stăteam de vorbă cu Adama... Dintr-odată am văzut corpul întins şi mi-am zis că ceva nu e în regulă. Aşa a fost.

— Nimic altceva?

— Nu, nimic.

— Nu aţi văzut şi nişte maşini trecând puţin mai înainte?

— Nu.

Bessour se întoarce în direcţia scenei crimei. Câteva raze de soare pătrund pieziş printre norii groşi de deasupra mării. De Palma, care coborâse din maşină ceva mai jos, studiază şoseaua.

— Vreau să vorbesc şi cu Adama, solicită Bessour cu ochii la şeful de echipă.

— Nu ştiu pe unde umblă.

Mourad lasă ochii în pământ, privindu-şi ghetele acoperite cu un strat gros de praf alb.

— Care e povestea? insistă Karim. Preferați să vă trimit citație şi să veniți la sediu, la Evêché?

— Nu, domnule, răspunde Mourad.

Polițistul se încruntă şi ia o figură severă.

— N-are acte, asta era?

Mourad evită privirea lui Bessour şi îşi freacă palmele.

— Duceți-vă şi aduceți-l pe Adama şi spuneți-i că mi se rupe de actele lui.

Şeful de echipă se îndepărtează şi revine după câteva minute cu un bărbat slab, de înălțime medie, având pe cap o cască galbenă. E îmbrăcat cu o cămaşă ale cărei carouri au ieşit de atâta purtat şi ale cărei mâneci suflecate lasă la vedere brațele pline de zgârieturi şi cu pielea crăpată.

— Ăsta e Adama!

Adama îşi scoate casca şi strânge mâna lui Karim. Pe tâmple i-au apărut şuvițe de păr alb. Fața îi este plină de riduri subțiri, care pleacă de o parte şi de cealaltă a ochilor înroşiți de aerul poluat de pe şantier.

— Anchetez cazul omului găsit mort în josul străzii. Ați văzut ceva deosebit?

Adama se lasă când pe un picior, când pe altul, răsucindu-şi casca între degete.

— N-am văzut nimic...

Bassour se apropie de el.

— Cred că e exact invers. Ați văzut totul, însă, cum nu aveți documentele în regulă, ați preferat să depună Mourad mărturie.

Adama zâmbeşte.

— Când am venit să văd cadavrul, continuă Bessour, am zărit nişte muncitori care lucrau chiar aici unde ne aflăm. Nu eraţi printre ei?

Africanul neagă vehement din cap.

— Ceea ce îmi veţi spune nu voi nota adăugându-vă numele, înţelegeţi? Nu veţi fi chemat la poliţie.

— Vorbeşte, zice şi Mourad, domnul n-are treabă cu hârtiile.

Adama mai rămâne tăcut o clipă, cu privirea plimbându-i-se pe suprafaţa mării.

— Erau două maşini, sfârşeşte prin a articula cu timiditate. Una albă şi una albastră, cred... Cea albă era parcată de-a latul străzii. Când s-a oprit maşina albastră, n-am înţeles ce se întâmpla. Şoferul a ieşit să vadă care e treaba. În maşina albă nu era niciun şofer. Dintr-odată, şoferul maşinii albastre a căzut. Apoi a ieşit şi pasagerul. S-a auzit un foc de armă şi pe urmă nimic. Am văzut un bărbat care a apărut de acolo, de după taluz, şi care a plecat în marşarier.

— Îmi puteţi descrie bărbaţii respectivi?

— Erau albi, dar prea departe ca să le văd feţele.

— Dar maşinile?

Adama se gândeşte câteva secunde, cu pleoapele strânse, de parcă i-ar trece filmul evenimentelor prin faţa ochilor. Văzuse un om murind în faţa lui, fără a-şi fi dat cu adevărat seama. Faptul că, în fond, fusese martor la o crimă şi că se descoperise corpul produsese probabil un adevărat şoc, care ştersese unele detalii din memorie.

— Era o maşină albă, ceva foarte obişnuit. Mică... Ca un Clio. Da, un Clio ca al dumneavoastră.

Arată spre maşina fără însemne specifice a brigăzii.

— Şi cealaltă?

— Oho! Era una de lux. Albastră... Sau poate neagră? Cu tracțiune pe toate patru roțile.

— Asta e tot?

Adama ridică mâna dreaptă cu palma deschisă spre Karim.

— Tot.

— Doar un foc de armă?

— Unul singur, şefu'.

Bessour nu mai insistă. Îi strânge mâna lui Adama şi îi întinde cartea de vizită.

— Dacă aveți vreo problemă, sunați-mă imediat.

Adama ia cartonaşul, coborând privirea pentru a vedea ce scrie pe el. Bessour se întoarce la locul crimei. O perdea de ploaie, împinsă de vântul din larg, lasă în spatele lui, pe mare, o urmă vizibilă.

— Ceva nou? se interesează de Palma.

— Mda, ar cam fi. Au fost trei. Doi în maşina lui Paulo şi un individ ascuns, care şi-a lăsat maşina de-a latul străzii pentru a-i putea opri.

— Deci le-o luase un pic înainte. Mereu i-am zis lui Paulo să-şi păzească fundul, dar să se uite şi la ce are în față...

— Ar fi trebuit să te asculte, dar tot a apărut o problemă.

— Care?

— Un singur foc de armă. Ar fi întâia oară când văd pe unul din lumea interlopă pus la pământ cu un singur glonț. Normal, se lasă cu ciuruială.

— Ai dreptate, mârâie de Palma. Un singur foc ar însemna că a fost împuşcat în altă parte şi abia apoi adus aici.

— Sau că Paulo nu a fost decât rănit şi a rugat pe cineva să îl ducă la maică-sa. Numai că a apărut barajul.

— Şoferul a reuşit s-o şteargă şi, între timp, Paulo a ieşit din maşină şi a mai urcat până în locul în care a fost găsit.

— Cam asta cred şi eu.

Bessour trage un şut într-o cutie de lapte degresat, care zboară în tufele de iarbă crescute prin asfalt.

— Bun, zice de Palma. Mă duc să mă văd cu Gilbert Maglia.

— Cine e ăsta?

— Cel al cărui nume mi l-a dat chelnerul lui Paulo.

— Nu vrei, mai bine, să punem mâna pe el? întreabă Bessour.

— Nu, nu încă. Dacă-l băgăm la zdup, există riscul să nu ne mai spună mare lucru. Mai bine încerc altcumva.

Primii stropi de ploaie se abat asupra digului alb de la Estaque. O macara rămasă, pesemne, de pe vremea când se străpungea tunelul Rove, îşi lăsase ghearele să atârne deasupra ambarcaţiunilor pentru plimbări pe mare, care se legănau în apropierea malului râpos.

14

Episcopul locuieşte în cartierul abatoarelor, pe bulevardul Bernabo la numărul 45, într-un imobil cu patru etaje, la câțiva paşi de imensele silozuri de zahăr ale portului autonom şi bazinului Preşedintele Wilson.

Apartamentul e la etajul doi. Aşa, cu storurile lăsate, pare nelocuit. Casa scărilor, întunecată şi îngustă, miroase a lavandă. Probabil că administratorul spălase de puțină vreme scările. La etajul doi, Baronul lipeşte urechea de uşa din dreapta. Din interior vine zumzetul unui televizor. Sună. Vocea de la aparat se întrerupe brusc. Mai sună o dată. Nimic.

Abia după a treia încercare, fața unei femei apare în crăpătura uşii închise acum doar cu lanțul de siguranță. Un chip încă drăguț, supt şi obosit, cu ochii dați cu puțin cam mult rimel negru.

— Pe cine căutați?

— Pe Gilbert. Baronul vrea să-i vorbească din partea lui Paulo.

Femeia îl măsoară din cap până în picioare, cu un zâmbet ironic pe buze.

— Nu cunosc niciun Gilbert şi cu atât mai puțin vreun Paulo! De altfel, nici Baronul nu-mi spune nimic.

Voce groasă. Dăduse zdravăn cu creion roşu în jurul buzelor pline de riduri, pentru a le sublinia conturul.

— Bine, zice de Palma care intuieşte că Episcopul stă în spatele uşii, aproape sigur cu pistolul în mână. Sunt un prieten al lui Paulo. Trebuia să mă întâlnesc cu el în seara asta, dacă nu ar fi fost împuşcat.

— O fi, dar tot nu ştiu niciun Gilbert.

Baronul ridică vocea:

— Auzi, Episcope, ştiu că eşti înăuntru şi că mă auzi! Ori îmi deschizi, ori vin cu mandat. Oi fi eu prieten cu Paulo, dar sunt şi polițist! Mă înțelegi sau e nevoie de explicații cu poze?

Femeia îl mai priveşte atentă o clipă, apoi se dă înapoi şi desface lanțul de la uşă.

Livingul e în penumbră şi miroase a transpirație şi a deodorant dulceag. Lumina pătrunde oblic prin storuri. Gilbert Maglia se aşază pe sofaua Régence, îmbrăcată în piele maro învechită, cu picioarele goale şi telecomanda în mână. Maieul pe care îl poartă lasă să i se vadă părul rar de pe piept.

De Palma pricepe că s-a nimerit în plină partidă de sex. Părul grizonant al lui Maglia e încă ud de efort. Are față rotundă şi aer de popă şmecher. Două şanțuri adânci coboară de sub nări până în bărbie. Nu s-a mai bărbierit de cel puțin două zile.

— Cu ce vă pot fi de folos? gâfâie răsucind crucea de aur pe care o poartă la gâtul subțire.

— Înainte de a ajunge pe lumea cealaltă, Paulo ținea să îmi spună ceva important. Ai idee despre ce ar fi putut fi vorba?

Episcopul își freacă mâinile. La stânga poartă o verighetă care îi joacă pe deget.

— Nu văd... Nu mi-a zis nimic. Plus că nu vă cunosc!

Tace câteva secunde.

— Ce făcea Paulo înainte de...?

Femeia își face apariția în cadrul ușii de la bucătărie. Își legase părul și își aprinsese o țigară.

— Doriți o cafea?

Cu un gest, Maglia îi dă de înțeles să dispară, apoi mai lasă să treacă un timp care să-i sublinieze ezitarea, uitându-se în gol.

— Zică fiecare ce-o zice, adaugă încet, dar Paulo a fost un om corect. Poate cam apucat de streche, dar un băiat de nota zece!

— Știu!

— Voia să se retragă! Avea și vârsta... Dumnezeu să-l odihnească.

Vocea lui Maglia e ușor voalată, posesorul întărind fiecare frază cu un gest al mâinii.

— Își dorea să se retragă din activitate după o ultimă lovitură. Și voia să știe dacă mă bag și eu. I-am zis că nu. Normal! Am terminat-o cu chestiile astea!

Baronul îl aprobă din cap, chiar dacă nu crede o iotă.

— Ce fel de lovitură?

— Nu știu mai multe. Paulo nu era genul de om care să-și dea drumul la gură fără rost.

Maglia se ridică și ia un pachet de Marlboro așezat pe masa rotundă din mijlocul livingului. În aceeași clipă, dintre pernele sofalei se ivește țeava unui revolver.

— Bine, Gilbert, acuma ia să schimbăm noi treapta de viteză. Dacă Paulo ținea să stea de vorbă cu mine, în niciun

caz nu o făcea ca să mă anunțe de unde avea să-şi încaseze el prima de pensionare. Era ceva ce-l sâcâia, şi asta vreau să aflu. Trebuie să mă ajuți înainte să mă apuce năbădăile.

— Păi dacă n-am ce să vă spun...

— Cel puțin explică-mi la ce îți trebuie pistolul ăsta. Ai ceva pe suflet?

Maglia se foieşte pe sofa.

— N-am doar prieteni!

— Nici eu, dar tot cred că mai ai ceva să-mi spui. Până atunci, ia dă tu puşcociul ăla, însă vezi să-l ții de țeavă!

Episcopul scoate un Smith & Wesson 44.

— Ia te uită, un tun clasa-ntâi! fluieră de Palma admirativ. Domnul nu se zgârceşte când e vorba de puterea de foc.

Privirile li se încrucişează. Baronul goleşte încărcătorul şi lasă să-i alunece cartuşele în buzunar.

— Miroase-a încurcătură, zice Maglia uitându-se la arma din mâna lui de Palma. A-ncurcătură naşpa rău! Nu ştiu despre ce era vorba, dar de ceva tot îi era frică lui Paulo.

— Nu poți să-mi spui mai multe?

— Dorea să mă duc cu el la Paris ca să rezolvăm o treabă.

— Atât?

— Atât.

— Ce rol urma să ai în toată povestea?

— Doar să merg cu el. Intrase pe fir cu un tăinuitor şi lucrurile o luaseră razna.

— Un tăinuitor?

— Bietul Paulo n-a avut timp să-mi zică mai multe. Şefu', pe bune, dac-aş mai şti aş mai spune. Zău, mi-a zis că sunteți un tip corect.

De Palma se ridică. Episcopul rămâne jos, cu mâinile pe genunchi.

— OK, vă duceați să vă arătați mușchii, parte din artilerie, doar-doar l-oți impresiona pe tăinuitor. Dar de ce s-o fi luat razna afacerea lui Paulo?

— N-am eu cum să-mi dau cu presupusu', șefu'.

— Ia te uită! Băgăm vorbe mari? Nu asta îți cer, ci doar să-mi zici ce făcea un prieten al meu înainte să moară.

— Bine, totuși...

— În clipa asta când îți vorbesc, consideră că nu sunt polițist. Cum să zic, am o datorie față de Paulo. Deci, dacă mai trec pe aici, cu mine personal stai de vorbă, nu cu marea instituție. Poate că pentru tine ar fi fost de preferat a doua variantă. Nu știu dacă mă urmărești...

Episcopul clatină din cap și dă televizorul mai tare. Femeia s-a dus la ușă și a pus la loc lanțul de siguranță. De Palma își aduce dintr-odată aminte chipul ei: o fată care făcea ocazional trotuarul în cartierul Operei, numai în weekend. La nevoie, știe deci unde poate s-o găsească.

— Hai că te-ai băgat în belea, încearcă de Palma.

— Ce vreți să spuneți?

— Deținere ilegală de armă și proxenetism.

Maglia știe și legea, și prețul încălcării ei. Fiind recidivist, poate să ia zece ani ca nimic.

— Eu zic că m-am săturat, sunt prea bătrân de-acum. Dacă mă-ntorc la gherlă, nici că mai ies viu de acolo. Pula mea!...

— Doi bărbați au vizitat-o pe mama lui Paulo cu puțin înainte ca el să moară. Îți spune ceva chestia asta?

Maglia suceşte şi răsuceşte telecomanda. Pe ecran se desfăşoară un joc grotesc, în care hohotele de râs se amestecă fără pauze cu claxoanele pentru răspunsuri.

— E tot din cauza chestiei care-a mers nasol și tot de aia și ținea să vă vadă. Aia cu doctorul care a murit.

De Palma nici măcar nu clipeşte.

— Eu am făcut ancheta. Ce legătură poate să fie?

— Doi gagii trebuiau să fure nişte lucruri şi s-au întors cu mâna goală. Eram şi eu de faţă în seara când s-au întors. Paulo i-a sfătuit să vă sune ca să nu creadă poliţia că ei au fost cei care l-au omorât pe doctor.

— Şi de-asta voia să stea de vorbă cu mine?

Maglia îşi lasă coatele pe genunchi şi îşi ia capul în mâini.

— Cine l-a omorât pe Paulo? întreabă de Palma.

— Habar n-am, băga-mi-aş! Poate gagiul de la Paris a crezut că-i face concurenţă.

Nu, nu, indivizii erau de aici, îşi spune Baronul. Ţineau de vreun clan rival.

— Gilbert, vreau numele celor doi hoţi.

— Gilles Berry, lasă să-i scape Episcopul. Doar pe ăsta îl ştiu.

Numele nu-i spune nimic Baronului, deci nu e prea sus în ierarhia spărgătorilor. Trebuie să fie un fiţos de cartier care se hotărâse să îşi îmbunătăţească venitul minim garantat adunând de pe la burghezii de top.

— Berry, repetă Maglia. Dar, vă rog, nu v-am spus nimic, da?

— Bine, uităm şi de banii din scos gagica la produs şi de flinta de sub perne, precizează de Palma. Unde pot da de Berry?

— La *Coquet Bar*, murmură pentru a nu fi auzit de femeie. Pe riviera.

— Mulţumesc, monseniore.

De Palma lasă Smith & Wesson-ul pe masă, ia mobilul lui Maglia şi îi scoate cartela SIM.

— Ce faceţi? strigă Maglia.

De Palma face în două cartela şi îi dă drumul pe mochetă.

— Archebuza ți-o dau înapoi, dar cornul ți-l tai pentru o vreme. În caz că-ți dă prin cap să suni retragerea.

*

Basculante încărcate cu moloz înaintau spre cartierele mâncate de lepră şi goale ale vechilor docuri. Un turn imens creştea câte puțin cu fiecare zi alături de poarta Arenc. Aici va fi sediul GCM, uriaşul specializat în navlu maritim.

De Palma formează numărul de mobil al lui Maistre.

— Maglia a mărturisit un nume şi rada în care ancorează: Gilles Berry, *Coquet Bar*. Îți spune ceva?

Maistre se gândeşte câteva secunde.

— Nu.

— Nicio problemă, vino acolo după mine cât de repede poți.

Uşa barului se deschide scârțâind. Clădirea trebuie să fi fost construită prin anii 1950 şi, la origine, fusese probabil bordel pentru navigatorii care făceau escală înainte de a ajunge în portul Preşedintele Roosvelt. Pereții fuseseră ridicați din câteva plăci întărite cu blocuri de piatră sustrase de pe şantierele unde se construiau halele pentru reparații navale. Deasupra uşii, un panou publicitar de la Stella Artois, masacrat de soare şi de mistral, se mai ține încă în trei şuruburi ruginite. În vitrină fusese lipit logoul restaurantelor pentru şoferi, cercul acela albastru, alb, roşu.

— Numără atuurile, haide că nu e greu!

Patru marinari bătrâni, cu figurile marcate de riduri fine în colțul ochilor, jucau cărți pe o masă de plastic roşu, înjurând de fiecare dată când unul dintre ei nu tăia corect.

— Ce pula mea, merg la bicolor... Să-mi frec coaiele-n atuurile tale!

Baronul înaintează până lângă barul lambrisat. O matroană boită ca un careu de aşi sare de pe un taburet înalt şi trece cu o cârpă peste tejghea. Îşi desfăcuse primii trei nasturi ai cămăşii de nailon negru, ca o invitație de a veni cineva să o posede în spatele lăzilor de bere din magazie.

— Cu ce vă servesc? întreabă fâțâindu-şi târtița strânsă în pantaloni de piele.

— Una mică. Am p-aci un prieten, Gilles Berry. Îl ştiți?

— Depinde cine-l caută...

De Palma îi aruncă o ocheadă neruşinată.

— Dac-aş avea timp, pe soarele ăsta mişto v-aş invita la o plimbărică pe la Carry.

— De vis, nu alta! răspunde femeia ridicându-şi una dintre bretelele sutienului.

— Ehei!...

Îl priveşte amuzată. Părul vopsit blond pai e pieptănat cu o cărare neagră în mijlocul capului. Când zâmbeşte i se luminează ochii cenuşii, iar chipul are ceva mişcător.

— Gilles abia ce-a ieşit. A zis că se-ntoarce în câteva minute. Sunteți de la poliție?

— De unde şi până unde?

Femeia aruncă o privire malițioasă către umflătura pe care o face pistolul Bodyguard pe şoldul Baronului.

— Vin ca între prieteni, adaugă de Palma. Aducătorul de pace.

Matroana pocnește din limbă.

— Atunci, n-aveți decât să-l așteptați.

Unul dintre jucătorii de cărți se ridică pentru a se duce la toaletă. Nasul îi e umflat de atâtea turniruri cu pastis prin câte trecuse.

— Gisèle, mai bagă-ne un rând, îi strigă autoritar când trece prin dreptul chelneriței.

Aceasta străbate încăperea și ia cele patru pahare de bere pe care le clătește, după care le umple cu o asemenea poșircă încât abia de face un pic de spumă.

— Merge afacerea? întreabă polițistul.

— Nu! Nu mai sunt clienți. S-a dus naibii... Tata a pus treaba pe picioare pe vremea când era plin de marinari pe-aici. Acum, vapoarele nici n-au venit bine că le și descarcă până dimineața, când se și urnesc din loc, așa că nu mai dă nimeni pe la bar. O catastrofă. Nici nu știu cum să mai trag de el până la pensie.

Soarele bate cu putere în geamuri. Dincolo de șoseaua care merge de-a lungul litoralului, se zăresc grămezile de containere albastre și roșii de la terminal. Din coșul lui *Napoli*, nava de la chei, iese un fum gri care se pierde în azurul cerului.

— Chiar mă deprimați, zice de Palma.

— Nu se poate!

Gisèle izbucnește într-un râs sonor, diabolic.

— Nu e de râs. Tata a fost marinar, bunicul la fel. Mă-ntoarce pe dos să văd cum se duc toate astea...

Baronul înmoaie buzele în pișoarca pe care i-o servise Gisèle. Berry împinge ușa. Observând sticletele, stă un moment pe loc, apoi întoarce spatele.

— Te caută domnul, zice patroana arătându-l din cap pe de Palma.

Berry vine lângă tejghea. Trebuie să aibă vreo treizeci de ani şi e îmbrăcat în blugi cu talie joasă de mai-mai să i se vadă tot fundul. Un lanț de aur gros de un deget îi atârnă pe pieptul lucitor. Un fițos dintr-o generație pe care polițistul n-o prea cunoaşte.

— Ce doriți? zice Berry exasperat.

De Palma scoate o fotografie a lui Paulo şi o aşază pe tejghea.

— A căzut pe câmpul de onoare al bandelor. Uită-te bine şi spune-mi dacă ți-a revenit memoria...

Berry aruncă o privire în oglinda din față. Printre sticlele de pastis, pot fi zăriți trei dintre bătrânii care numără punctele celei de-a enşpea partide de cărți. Nimeni nu ridicase ochii.

— Eei?

— Nu-l ştiu. Nu l-am văzut în viața mea.

— Sigur?

— Dacă vă spun că nu-l cunosc!...

— Chiar nu-ți spune nimic?

— Ia nu mă mai futeți la icre cu poveştile astea!

Dintr-o mişcare, de Palma îl prinde pe Berry de guler şi-l dă cu capul de tejghea. Gisèle dispare pe loc în camera din spate.

— Ştii cine sunt, băi, căcăciosule?

— Mi se rupe pula! scrâşneşte Berry încercând să scape.

— Sunt polițist, iar tu eşti cel care a telefonat după vizita la doctorul Delorme.

De Palma strânge mai tare. Nasul lui Berry s-a înroşit şi un fir de sânge i se scurge printre buze.

— Te sfătuiesc să-ți aduci mai repede aminte.

— Gata, şefu'!

Baronul slăbește menghina. Un pahar de bere se sparge căzând pe duşumea.

— Aha! Avem probleme! strigă unul dintre bătrâni.

— Rămâi la locul tău, tataie, strigă Maistre apărând în cadrul uşii cu brasarda Poliția şi arma în poziție de tragere. Mai bine numărați cu grijă atuurile, dacă nu vreți să ajungeți în curu' gol, ca alde episcopul Belzunce, la caz că mai e ceva de golit.

De Palma se uită cu subînțeles la ceasul de la bar.

— Jean-Louis, ai venit pe jos?

— Nu, cu cataraga aia de maşină...

Gisèle îşi face din nou apariția.

— Nu te amesteca, îi spune unuia dintre marinarii bătrâni care se ridicase cu mecla vânătă de furie.

Berry se lăsase pe tejghea şi încerca să îşi vină în fire. De Palma îi bagă încă o dată fotografia sub nas.

— Uită-te bine. Bărbatul ăsta a murit la câteva zile după ce i-ai făcut maică-sii o vizită. Acum ți-a revenit memoria?

Berry îşi freacă sprâncenele.

— Bine..., zice de Palma băgând poza la loc în buzunarul hainei. Atunci o să facem o plimbare noi trei.

— Unde mă duceți?

— Nu-ți face griji, intervine Maistre, n-o să te băgăm în sala de tortură de la poliția națională. O să fie mai rău!...

De Palma aruncă o bancnotă de cinci euro pe tejghea şi îi face cu ochiul lui Gisèle, care îi răspunde cu o strâmbătură amenințătoare. Îl ia apoi pe Berry de braț şi îl trage spre ieşire.

— Iubitule, acum o să o luăm spre Saumaty. Aerul dimineții o să-ți facă bine.

Semiremorci încărcate de containere ies pe poarta terminalului de la Mourepiane, îndreptându-se către Estaque.

— Ia povesteşte-ne cum ai fost tu în vizită la doctor, spune Maistre. Vrem să ştim totul.

— Normal trebuia să doarmă. Am intrat, am luat nişte chestii şi am dat să plecăm.

— Ce chestii?

— Capete, măşti...

— Şi pe urmă?

— Am ajuns într-un fel de birou şi am văzut un mort cu nu ştiu ce pe cap. M-am prins imediat care e treaba şi am plecat fără să mai iau ceva. Asta e.

— Cine conducea maşina?

— Abia ce mi-ați arătat fotografia...

— Paulo?

Barry dă din cap pe post de răspuns.

— Cine era ăla cu care te-ai dus la maică-sa?

Berry strânge pumnii.

— Chiar nu vi se poate ascunde nimic?

— Chiar, zice Maistre. Avem noi aşa, o ştiință a noastră...

— Gagiul venea de la Paris. Ținea morțiş să-l vadă pe Paulo. M-am dus cu el la *Beau Bar*. Chelnerul mi-a zis că Paulo era la mă-sa. Şi-atunci, acolo l-am dus. Fiindcă nu cunoştea Marsilia.

— Ce-avea cu Paulo? întreabă de Palma.

Berry se tot piteşte pe după cei doi polițişti, atent la fiecare maşină. O sirenă străpunge zumzetul oraşului.

— Uite-l şi pe *Napoli*, schimbă vorba Baronul ca să mai destindă atmosfera.

Berry îl priveşte surprins.

— Hai mai departe, Gilles. Deci: cine era tipul?

— Şi eu m-am tot întrebat.

— Şi eu! Dar tu nici c-ai dat de răspuns... Măi, dat în paşte Gilles ăsta! Băi, tu chiar ne iei de idioți?

— Nu.

O maşină de mare tonaj se opreşte cu frânele scârțâind la semafor. Printre munții de containere, coca gigantică şi roşie a lui *Napoli* manevrează încet, îndepărtându-se de chei.

— Problema cu ăi ca tine, intervine Maistre, e că simți de fiecare dată nevoia să-i umpli de cucuie ca să-i faci să vorbească. Băi, mi se pare mie, ori îți place piureul de degete?

Ajung lângă Renaultul Clio de serviciu. Maistre descuie şi scoate cătuşele.

— Hai... Îmbarcarea.

— Nu, zice de Palma.

Mai scoate o dată fotografia şi o pune în fața lui Berry.

— Înțelege o dată: Paulo era prietenul meu. Cum îl cheamă pe tipul pe care l-ai însoțit?

— N-ai de ales, adaugă Maistre. În toată povestea asta sunt două crime: doctorul şi Paulo. Deocamdată eşti doar martor şi n-am venit după tine ca să te căutăm şi-n cur. Dacă însă o să continui s-o dai cotită, te ducem direct în fața judecătorului. Acolo, gata, devii suspect şi mâine seară deja dormi la Baumettes cu tinicheaua „L-am omorât pe Paulo" de gât... Vezi tabloul? În varianta doi, te întorci la chef la *Coquet Bar* şi nici n-am auzit de tine, nici nu te-am văzut.

Berry îşi muşcă buza de jos.

— Treaba asta nu miroase-a bine.

— De ce?

— Nu ştiu. Aşa mi se pare mie.

Pleacă fruntea şi trage un şut într-o piatră de pe asfalt.

— Cine ți-a făcut legătură cu tipul? Paulo?

— Nu, Castella.

— Nono?!

— Da. Dar a fost numai ca să-i fac un serviciu. Mi-a zis: „Du-l pe tipul ăsta la Paulo." Asta a fost tot.

Maistre nu îşi poate înfrâna un zâmbet satisfăcut.

— Nu-ți face griji, n-o să-i spunem nimic. Ce ai vorbit cu necunoscutul ăla?

— Nu mare lucru. Despre vreme...

— Înțeleg... Descrie-ni-l.

— Nu era un şmanglitor. Asta e sigur. Un gagiu bine îmbrăcat şi care vorbea cum se cade... Înălțime mijlocie şi ochelari.

— Despre ce a vorbit cu mama lui Paulo?

— Nimicuri. Doar dorea s-o vadă.

De Palma pune mâinile pe capotă şi îşi trage capul între umeri.

— Băi boule, e ceva de care mi se pare că nu te-ai prins: tot o să te legăm şi-o să-ți fie al dracului de bine dup-aia. Ia dă-mi brățările, Jean-Louis, că le-am uitat pe-ale mele.

Maistre îi întinde cătuşele.

— Mâinile la spate, fără gălăgie.

Berry îl roagă din priviri. Maistre îşi desface tocul pistolului.

— Nu, nu. Aşa e, nu v-am zis tot. Ştiu cum e poreclit gagiul.

— Bagă! strigă de Palma.

— Anticarul.

— De unde ştii?

Berry bagă mâinile în buzunare.

— L-am auzit pe Castella vorbind despre el şi-i zicea „Anticarul".

— De ce „Anticarul"? Asta îi e meseria?

— Da, sau cel puțin aşa am înțeles.

— Tăinuitor?

Berry aprobă din cap.

— Tăinuitor de ce? insistă Maistre.

— Nu ştiu. Jur!

— Îmbrățişeaz-o pe Gisèle din partea noastră, zice Baronul. Eşti liber.

De Palma urcă în maşină.

— Numai asta mai lipsea! mormăie. Paulo în rol de traficant de artă. Şi Castella trăgând sforile.

— Cu Castella trebuie s-o luăm cu grijă, spune Maistre. E altă categorie...

Noël Castella nu fusese agățat decât o singură dată, pentru jaf armat. O greşeală a tinereții care îl costase opt ani din viață la puşcărie. Saint-Martin-de-Ré, pe urmă Clairvaux, timp suficient pentru a-şi pune la punct carnetul de adrese din mediul interlop. Nimeni nu ştia cu adevărat cu ce îşi ținea zilele. Se spunea că este rău ca un pitbull şi lipsit de milă, un ticălos în toată puterea cuvântului. Avea relații printre polițişti şi printre aleşii locali.

— Mâine luăm dosarul Delorme de la zero, anunță de Palma. Vreau să mă văd cu un psiholog de la curtea de apel. Un expert bătrân cu care mi s-au încrucişat de vreo două ori paşii.

— De ce psiholog?

— Vreau să îmi clarific povestea asta cu totemul şi tabuul. Încearcă împreună cu Karim să descurci cât de cât chestia cu traficul de obiecte de artă. Trebuie să ne fie ceva mai clare lucrurile.

Berry bate trotuarul în lung şi-n lat, trăgând şuturi într-o sticlă de plastic care desenează curbe umede pe asfaltul prăfuit.

— Dă-i drumul, spune de Palma, am o întâlnire importantă diseară.

— Pot să ştiu şi eu cu...

— Nu.

După vreo sută de metri, Berry coteşte pe o străduţă care urcă în trepte pe lângă un perete din pietre albe, strălucitoare, vile ruinate, terase umbrite de smochini uscaţi cu trunchiuri cenuşii, pergole de fier forjat şi vii neîngrijite. Dispare în lumea lui fără însemnătate, cu vedere spre golfuri, chiar deasupra şoselei abandonate şi a depozitelor de containere.

*

Seara, puţin după ora opt, Eva sună la uşa Baronului cu o sticlă de şampanie în mână.

— I-am spus viitorului meu fost soţ că merg pe la o prietenă. Sigur că nu m-a crezut, dar, oricum, nu-i pasă. Se uită la un meci la televizor.

Parfumul ei dulce umple apartamentul. Poartă o fustă cu volane care flutură în jurul ei. În colţul buzelor are aceeaşi aluniţă care lui Michel i se pare sublimă. O sărută tandru pe obraji.

— Cred c-o să fac o prostie, îl anunţă.

Şi înaintează până în living. Nişte blugi zac pe spătarul fotoliului, aşa că de Palma îi ia şi îi aruncă pe holul care duce către cealaltă încăpere. Eva are un fel de a fi direct, o rămăşiţă de caracter masculin care îl înflăcărează. Ochii femeii parcurg cărţile din bibliotecă.

— Da' citeşti, nu glumă!

Se opreşte în fața colecției de discuri.

— Impresionant!

— Doar mă ştii...

— Ce nu ştiam e că ai atâta muzică acasă!

Se încruntă.

— Doar operă!...

— Mai sunt şi Rolling Stones şi Clash, se scuză Baronul. Ba chiar şi Ramones!

— Numai antichități!

Îl priveşte ironică. Tumultul bulevardului *Mireille-Lauze* bate în pereți.

— Fă-mă să descopăr ceva frumos. Nu mă pricep deloc.

Michel îşi aminteşte că, atunci când fosta lui nevastă i-a cerut acelaşi lucru, i-a oferit scena finală din *Tristan şi Isolda*. Succesul s-a dovedit discutabil.

— Atunci să ascultăm una dintre cele mai frumoase arii ale repertoriului.

Scoate o înregistrare veche cu *Tosca* în interpretarea Renatei Tebaldi şi o pune în aparat.

Vissi d'arte, vissi d'amore,
Non feci mai male ad anima viva!
Con man furtiva

— Am trăit pentru artă, am trăit pentru dragoste...

— Ce frumos şi trist, totodată, răspunde Eva.

— Este o tragedie.

Perchè, signore,
Perchè me ne rimuneri così?

— Cine cântă?

— Renata Tebaldi. Cea mai mare...

— Ce voce magnifică! Mă duci într-o zi la operă?

— Da.

Se simte un pic stângaci cum stă aşa, la marginea canapelei.

— Ce fericit sunt că te-am regăsit! zice Michel într-o şoaptă care de-abia se aude.

Eva îi trage una pe neaşteptate.

— Ia fă lumina mai mică şi du-te de adu două pahare, în loc să faci pe sfinţişorul. Ca să avem cu ce ciocni.

De Palma răscoleşte prin veselă până dă de ultimele pahare cu picior care-i mai rămăseseră din timpul căsniciei. Nu le mai folosise de ani de zile. Când se întoarce în living, Eva deja se ridicase. Michel îi ia sticla din mână şi îi caută buzele.

— Nu fi atât de grăbit, îi spune punându-i mâna în piept. Cred că-mi mai datorezi câteva capitole din poveste...

15

— Am găsit lucrul acesta în pod.

Bérénice Delorme poartă nişte pantaloni care i se mulează pe picioarele lungi şi o cămaşă de mătase bej. Chipul i s-a mai liniştit. Ţine în mână o cutie ruginită, din oţel, de cinci centimetri grosime.

— O bobină de film, explică de Palma.

— Mai sunt încă patru. Doriţi să le vedeţi?

Îl sunase afirmând că a descoperit un element important. De Palma trecuse în trombă prin oraş, cu sirena urlând, fără a scăpa măcar un semafor pe roşu, fără ca măcar să o fi întrebat despre ce era vorba. Îi ascunde decepţia de a nu fi vorba decât despre o peliculă foarte veche.

— Am găsit şi un proiector pentru 16 milimetri, adaugă nepoata doctorului. În perfectă stare de funcţionare. Dacă doriţi, putem să proiectăm chiar acum filmele.

— Cu plăcere.

— Poftiţi cu mine.

Îl conduce la etajul unu, într-o încăpere cu tapet înflorat, în care miroase a stătut. Pe rafturi sunt aliniate jucării pentru copii, o colecţie ciudată de păpuşi cu ochi

de sticlă, de trenuri electrice din oțel, de roboți din alte vremuri. În mijlocul camerei, pe un scaun, este așezat un proiector Heurtier. Bérénice fixează bobina și trage filmul prin mecanismul aparatului.

— Se vede că vă pricepeți, o laudă de Palma.

Femeia acționează maneta și lasă să treacă un metru și jumătate din peliculă.

— Vreți să instalați dumneavoastră ecranul?

Polițistul desface trepiedul și ridică ecranul.

— Foarte bine. Acum stingeți lumina și veniți să vă așezați lângă mine.

Fotoliile sunt lipite, așa că de Palma și-l trage puțin mai la o parte pe al lui. Bérénice pune aparatul în funcțiune și se așază și ea.

Primele imagini sunt neclare, prezentând niște copaci pe malul unei ape.

— Este fluviul Sepik, precizează gazda. Un curs important de apă, care se varsă în Marea Bismarck, la nord de Noua Guinee. Se poate urca pe el pe o distanță destul de lungă. Acolo a ajuns *Marie-Jeanne* în 1936. A urcat fluviul până a eșuat pe un banc de nisip. Câțiva membri ai expediției au continuat drumul pe jos sau în pirogi.

Peste câteva secunde, imaginea devine mai clară. Camera de luat vederi se găsea pe o ambarcațiune ce se apropia de mal.

— Yuarimo, explică Bérénice, pradă unei neașteptate agitații.

— Ați fost acolo?

Nu-i răspunde, dar privirea îi e febrilă, devorată parcă de imaginile care se succed pe ecran.

Nişte copii care se joacă în apă o iau la fugă la vederea camerei. Un bătrân zbârcit face nişte gesturi către ambarcațiune.

Câteva femei se pitesc după frunzele unui bananier. În secvența următoare, nişte războinici mai tineri stau în jurul bătrânului.

— Este cu siguranță ceea ce se numeşte un Big Man, un bărbat respectat pentru valoarea cuvintelor pe care le spune, a curajului în luptă şi a generozității. Big Man îşi cheltuieşte averea fără a sta pe gânduri, pentru bunăstarea comunității. N-ar fi rău să luăm exemplu...

Bérénice se aplecase mult înainte, de parcă ar vrea să scruteze cât mai adânc cu putință fiecare imagine.

— Michel, ceea ce vedeți este deosebit de rar. Era fără îndoială întâia oară când o cameră de luat vederi pătrundea în lumea aceea.

O clădire mai mare. O mască imensă este prinsă în triunghiul acoperişului de deasupra intrării, o figură înspăimântătoare, dăltuită cu volute şi spirale. Gura arcuită, deschisă într-un zâmbet, lasă să se vadă dinți ascuțiți. În imagine apare un alb, un bărbat înalt, cu chip ascetic, cu ochii înfundați în orbite, cu mărul lui Adam proeminent. Pe cap are o pălărie de pânză şi poartă pantaloni cu buzunare laterale încăpătoare. Îmbrăcămintea e marcată de cele câteva zile petrecute în junglă.

— Robert Ballancourt! exclamă Bérénice.

Ochii îi sorb fiecare detaliu.

— Pe bunicul nu-l văd...

Este vizibil dezamăgită că nu îşi poate zări bunicul în fotogramele care defilează în zgomotul sacadat al proiectorului.

Două planuri fixe, apoi mai multe panoramări arată încet interiorul casei bărbaților. Peste tot sunt agățate măşti cu fețe stranii, cu ochii larg holbați, vorbind despre frică, uneori despre furie. De asemenea, capete prinse în cârlige fasonate.

— Sunt cranii trofeu, explică Bérénice. Capete ale duşmanilor vânați prin satele vecine.

Prim-plan pe o figură modelată cu expresie înfricoşătoare. De Palma nu îşi poate stăpâni un mic strigă de surpriză. Era capul pe care îl văzuse în coşmarul de noaptea trecută.

— S-a întâmplat ceva, domnule de Palma?

— Nu, o crampă abdominală... Mi se mai întâmplă...

Imaginea dispare, iar pe ecran apar cifre şi linii. Bérénice se ridică şi aprinde lumina.

— Ce părere aveți?

— Tristă, acum, după ce am văzut filmul.

Îl priveşte atentă.

— De ce?

— Fiindcă lumea aceea a dispărut şi îmi închipui că nepoții bărbaților şi femeilor din film mănâncă acum chipsuri şi beau Coca-Cola, îmbrăcați în tricouri.

— Aşa e.

— Tristă, fiindcă au fost furați. Mă gândesc că acele capete pe care le-am văzut în imagini sunt acum prin muzee ori în colecții particulare.

— Da, şi se vând pe adevărate averi.

— Cine să fi furat capul pe care îl avea bunicul dumneavoastră?

— Nu ştiu.

Chipul i se întunecă. Arată spre o cutie cu colțurile îndoite.

— Mai sunt şi alte bobine. Mi-ar face plăcere să vi le arăt.

Aşază cutia în fața proiectorului. Cu un zgomot scurt, care o face să clipească, motorul porneşte.

— Aceasta a fost filmată tot acolo, la Yuarimo.

Imaginile sunt într-o stare foarte proastă. Planuri de ansamblu arată satul împrăştiat printre palmieri, case dreptunghiulare ridicate pe stâlpi.

— Tot ceea ce vedeți nu mai există. Sunt nevoiți să reconstruiască totul cam la zece ani o dată.

— De ce?

— Din cauza climei şi a insectelor. Uitați-vă: în casa bărbaților, stâlpii mai vechi sunt deja putrezi.

— Deci casa aceasta nu mai există?

— Da şi nu, din moment ce au reconstruit una identică.

— La Yuarimo ați fost?

Întrebarea pare a o deranja. Totuşi, răspunde:

— Da.

Bărbații împletesc nişte coşuri lungi din răchită, lipindu-le fibre vegetale.

— Croiesc măştile de ceremonie. O fac în cinstea vizitatorilor.

În poiana cea mare din fața casei bărbaților, apar două personaje imense, duse de dansatori.

— Magnific! se entuziasmează de Palma.

— Nu-i aşa?

Pe Bérénice pare a o nelinişti fiecare imagine care se derulează din această ultimă bobină, de parcă s-ar teme să nu ridice un colț de perdea de deasupra vieții neştiute a bunicului ei. Tonul observațiilor îi e mai degrabă rece şi distant.

— Ce semnificație are dansul?

— Cum are loc în fața casei bărbaților, la Yuarimo este un dans de întâmpinare. Dovadă că au fost bine primiți.

Ochii îi parcurg rapid fiecare centimetru pătrat al ecranului, căutând să nu scape nici cele mai mici amănunte.

— Ce părere aveți?

— Pasionant, răspunde de Palma clipind. Nu știu însă ce poate aduce nou pentru ancheta noastră.

— Am ținut doar să înțelegeți care este originea capetelor din cabinetul bunicului și mediul în care a trăit. O parte a vieții lui este foarte cunoscută, mai ales aici, la Marsilia, dar cea pe care v-am prezentat-o e prea puțin știută. Ba chiar secretă! Trebuie văzute și celelalte bobine pentru a înțelege ceva mai mult.

Polițistul are senzația că gazda e pe cale de a marca un anumit drum care să îl ducă la destinația pe care ea o alesese dintr-un motiv sau altul. Dacă nu, atunci care să fie motivul pentru care insistă cu aceste imagini dintr-o altă vreme? Se gândește la jurnalul de bord de pe *Marie-Jeanne*. Vechiul manuscris îl trăgea către spațiile unei povești de demult.

Berenice arată cutiile rămase.

— Vreți să le vedeți?

— Da, dar nu aici. Trebuie să respect procedura și să le arăt și colegilor mei. Ca atare, trebuie să le iau cu mine.

Așteaptă o reacție care, însă, nu vine.

— Nicio problemă, răspunde relaxată. Vă stau la dispoziție dacă aveți nevoie de explicații.

— Bineînțeles. Vă voi suna mâine.

Ia cutiile și le bagă în geantă. Nepoata doctorului îi întinde o mână fragilă.

— Pe mâine.

O priveşte lung.

— Nu m-ați întrebat cum se desfăşoară ancheta... Nu vă interesează?

Femeia îşi dă la o parte o şuviță de păr şi zâmbeşte palid.

— Pur şi simplu, nu vreau să mă bag în munca dumneavoastră.

Michel iese fără a mai spune ceva. Ploaia care cade razant udă pereții şi îl obligă să îşi găsească adăpost sub cedrul din grădină. Iedera se cățărase în fire lungi, de un verde închis, pe fațadă, până la acoperişul de țiglă. La primul etaj este aprinsă o lampă. Prin fața ferestrei trece o siluetă. De Palma strecoară notesul sub haină pentru a-l proteja şi se pregăteşte să o ia la fugă până la poartă.

Se mişcă o perdea. Se preface că se uită la cer, dar nu scapă din ochi fereastra. Perdeaua alunecă la loc şi lumina se stinge.

*

De când a plecat de la sediu, Bessour fredonează aceeaşi melodie:

Îmi plac fetele din Elle,
Îmi plac fetele din reviste...

De Palma e pe locul din dreapta. Lăsat cu totul pe bancheta din spate, Maistre se uită la defilarea fațadelor opulente din centru. Timpul e posomorât. Ideea de a viziona nişte filme vechi pentru a căuta un asasin nu e deloc pe gustul tuturor.

Dacă eşti aşa, haide sună-mă!
Dacă eşti la fel, haide sună-mă!

— Nu vrei să mai schimbi placa? bombăne Maistre.

— Ziceam să mai destind şi eu atmosfera.

— Pot să vă las să ascultaţi o chestie dată naibii de tare, intervine Baronul scotocindu-se prin buzunarul hainei. O variantă piratată a *Boemei*, înregistrată la Gran Teatro La Fenice în 1973, pe care mi-a dat-o un amator de operă. Renata Tebaldi... Sublim!

— Lasă, Michel, e bine şi-aşa. Oricum ajungem imediat.

Holul cu pereţi negri ai cinematografului *Le Breteuil* este tapetat cu fotografii îngălbenite din *Blow up* al lui Antonioni şi *Prizoniera din deşert* al lui Ford.

— Nu prea sunt de-acum! fluieră Karim a pagubă.

— Bune filme, spune Maistre.

— Adică vrei să zici că nu se mai fac de-astea în zilele noastre?

— Corect. Era generaţia de aur...

Pe faţa lui Bessour se citeşte îndoiala. Prefera literatura cinematografiei. Citea una sau două cărţi pe săptămână şi urma cu asiduitate cursuri de arabă pentru a se putea scufunda în marii autori clasici, cu convingerea că asta îi va lua toată viaţa, dar că într-o bună zi tot îi va putea citi pe Ibn Khaldun, Ibn Sina sau Taha Husayn.

Uşa de alături se deschide şi operatorul apare în cadrul ei.

— Poftiţi pe aici. Cealaltă persoană este deja în sală.

Un coridor lung, acoperit cu mochetă roşie, uzată, duce către sălile de proiecţie. Un afiş boţit al *Vacanţelor domnului Hulot* este aninat deasupra intrării în sala 4.

— Tot mai merge cinematograful de artă? întreabă Maistre.

— Nu, peste două–trei luni închidem.

— Păcat. Veneam des pe aici.

— Nu mai sunt nici destui spectatori, nici subvenții. Oamenii își iau mașinile și se duc la mutiplexurile de la marginea orașului.

— Și ăsta ce-o să devină?

— Habar n-am. Vreun mini-market sau vreun butic de țoale. Cine știe?

— Măcar azil de bătrâni să nu facă!

Operatorul împinge ușile batante ale Sălii Jean-Vigo. Berenice stă în al doilea rând. Se ridică observând intrarea celor trei polițiști. De Palma face prezentările.

— Luați loc, îi invită operatorul. O să pun prima bobină. Dacă doriți la un moment dat să mă opresc, ridicați mâna.

Se instalează pe primul rând. Berenice își reia locul din spatele lor.

— Gata? strigă operatorul din cabină.

De Palma aprobă și își pregătește stiloul și o pagină goală din carnet. Maistre își pune ochelarii. Operatorul trage capul filmului în mecanismul de rulare.

— După câte e scris pe hârtia din cutie, explică Berenice, filmul următor a fost turnat în 1961, în timpul unei expediții la care a participat și bunicul.

— Sunt și nume?

— Niciunul. Este indicat doar că expediția a avut loc în Noua Guinee, în munți.

Intensitatea luminii scade. Pe ecran apare o bandă albă, traversată de linii trase cu creionul și de alte dungi.

Imagini colorate şi fără sonor şi panorame largi arată peisajul povârnit. Covoare de zăpadă acoperă câteva piscuri care se ivesc din ceaţă. Versanţii munţilor sunt acoperiţi de jungle compacte.

— Recunoaşteţi locurile? întreabă de Palma.

— Nu, răspunde Bérénice cu voce vibrândă.

După câteva secunde apare un prim sat: case rotunde, cu acoperişuri din frunze uriaşe, înconjurate de o palisadă încropită din crăci răsucite. Câţiva locuitori trec prin faţa obiectivului fără să le pese.

— Membrii expediţiei trebuie să fi fost familiarizaţi cu locurile, murmură Bérénice. De obicei, băştinaşii erau mai sălbatici.

Operatorul filmase mai multe etape ale expediţiei care pătrunsese într-o trecătoare. Vreo douăzeci de hamali îi urmează pe cei trei albi care merg înainte, cu puşca în bandulieră, printre gramineele înalte, pe care vântul le apleacă la fiecare rafală.

— Magnific! exclamă Bessour.

— Este prima dată când văd imaginile acestea, spune Bérénice cu vocea tremurând de emoţie.

Dintr-odată, camera îşi schimbă direcţia. Pe o înălţime, la cel puţin o sută de metri, apar nişte capete ascunse de vârfurile galbene ale ierbii care se unduieşte. Camera se întoarce către Delorme, care ţine puşca în poziţie de tragere.

Înfricoşaţi, hamalii s-au lăsat pe vine, unii dintre ei ascunzându-se după lăzile pe care le-au aruncat pe jos. Operatorul revine rapid la bărbaţii adunaţi pe vârful colinei. Unul dintre ei s-a ridicat în picioare, a încordat arcul şi ţinteşte coloana de exploratori. Părul pare o coamă de leu şi la gât poartă un colier alb.

De Palma cercetează repede întreg ecranul, căutând şi cele mai mici detalii. Intuitiv, realizează că sunt pe cale de a intra pe o nouă pistă.

Alt plan. Camera se mişcă şi îl urmăreşte pe Delorme care se desprinde de grupul de hamali şi se apropie de războinicii ce holbează ochii. Ține în mână scoici albe şi deschide brațele în semn de pace. Războinicii dau înapoi, fiecare încercând să se ascundă după umărul celui din față. Privirile le oscilează între spaimă şi agresivitate. Cel mai masiv dintre ei, cu musculatură de atlet, înaintează până la câțiva metri de Delorme, agitând o suliță. Face paşi mici, pe loc, de parcă ar schița un dans.

Urmează alte secvențe, filmate în locuri diferite. Femeile se ascund cel mai adesea în spatele unui zid de bărbați goi. Cea mai mare parte dintre ele poartă un voal lung, cusut grosolan, amintind de ochiurile unui năvod.

— Cred că am fost martorii întâlnirii dintre două lumi, zice Bérénice cu ochii înlăcrimați. Două universuri care se ignorau total. E absolut extraordinar.

Pe măsură ce filmul merge mai departe, privirile devin mai prietenoase şi chipurile mai relaxate. Uneori poate fi surprins chiar şi câte un zâmbet. Evident, cei trei exploratori au reuşit să se facă acceptați de tribul peste care dăduseră.

O bucată de peliculă goală inundă ecranul cu lumină albă, se văd câteva zgârieturi, apoi alte imagini filmate clar mai târziu. Delorme stă în mijlocul unui cerc de bărbați care, toți, par a-l fi acceptat fără rezerve. Schimbă cuvinte şi gesturi şi uneori râd de ceea ce le spune doctorul. După care camera se opreşte pe chipurile unor fete care râd spre obiectiv. Una dintre ele atrage în mod deosebit interesul operatorului.

— Ce chip frumos! exclamă Bessour.

— Da, trăsăturile îi sunt pure, adaugă Bérénice.

Figura este a unei fete abia trecută de pubertate, cu nasul mic şi puţin cam lat, cu buzele lacome şi fine, cu ochii migdalaţi. Sânii mici şi tari se ivesc de sub colierele de scoici. Surâde melancolic, pătrunzând cu privirile obiectivul camerei de luat vederi. Delorme intră pe neaşteptate în cadru şi îşi lasă palmele pe umerii fetei, provocând râsetele celorlalte.

Filmul s-a terminat. Figura operatorului apare la fereastra cabinei sale.

— Doriţi să le revedeţi?

— Da, răspunde Maistre, însă nu azi. Se pot copia pe DVD?

— Ştiu un specialist care ar putea rezolva...

— Nu vrei să încerci la noi la laborator? întreabă Bessour.

— Nu, ar lua prea mult timp.

— Pot să vă trimit DVD-ul până la sfârşitul săptămânii. Vă convine?

— Perfect, răspunde de Palma întorcându-se spre Bérénice Delorme. Îmi pare rău că trebuie să mai ţinem filmele. Vom avea însă cea mai mare grijă de ele.

— O să mai caut prin casă, spune nepoata doctorului. Trebuie să mai fi rămas câte ceva. Mai ales fotografii.

— Tot ceea ce ne poate folosi trebuie examinat, adaugă Bessour.

Bérénice nu îşi ascunde tulburarea. De Palma se întreabă dacă nu cumva descoperise în imaginile filmate un adevăr care o emoţionase peste măsură.

— Nu văd unde ne-ar putea duce chestia asta, mormăie Maistre.

Bérénice își bagă în geantă pixul și carnetul. În grabă, îi cade oglinda. Karim o ridică și i-o întinde.

— Mulțumesc, îi spune încet.

— După părerea dumneavoastră, de ce nu v-a arătat niciodată bunicul filmele acestea? întreabă Bessour.

Femeia ezită o clipă, de parcă răspunsul la întrebare ar obliga-o să înfrunte o realitate de care se teme.

— N-am... N-am idee, zice până la urmă punându-și mantoul.

— Știu că erați foarte apropiați, insistă Karim aruncând o privire către colegii care rămăseseră în urmă.

— Așa și e, însă nu îmi spunea chiar totul despre viața lui din trecut. Mai ales în ceea ce privește aceste capitole...

— De ce?

— Nu știu...

— Bărbaților le place să păstreze pentru ei unele mici secrete, intervine de Palma.

Nepoata doctorului își pune pe umăr cureaua genții.

— N-o să vă mai reținem, adaugă polițistul.

Bessour o privește îndepărtându-se pe strada Breteuil, cu părul dansându-i pe umeri.

— Ciudată femeie, constată Maistre.

— Și foarte seducătoare, adaugă Bessour. O minune de mincinoasă.

— Și tu crezi asta? întreabă de Palma.

— Da, zice Karim. Am urmărit-o în timpul proiecției. Sunt convins că doar se prefăcea că abia atunci descoperea imaginile.

— Și eu cred la fel, îi întărește Maistre spusele.

De Palma se uită la ceas și îi face cu ochiul lui Maistre.

— Bun... Trebuie s-o şterg.
— Putem afla unde?
— Am eu o idee. Mă duc să caut o fantomă. Cine ştie, poate chiar există.

*

Pătrunde în valul de maşini care se scurge spre cartierul Joliette. O foreză străpunge strada făcând aerul să vibreze. Traficul se desfăşoară pe o singură bandă până la şoseaua de centură care merge pe deasupra bazinului de la Arenc cu macaralele lui ruginite pentru trenurile de marfă.

Intră pe bulevardul Dames şi mai-mai să lovească un break 405 încărcat ca un munte, care o luase către terminalul pentru Algeria. *Napoleon Bonaparte* era la chei şi un fuior subțire de fum îi ieşea din coş.

Bar des Colonies se găseşte la cotitura unei străzi pline de praf, ale cărei clădiri nu au fost renovate niciodată. Pe la ferestre atârnă cearşafuri puse la aerisit. Uşa cafenelei este împodobită cu o hartă a Corsicăi şi cu un cap de maur.

— Bună ziua, zice de Palma zărindu-l pe patron care tocmai ieşea din încăperea din spate.
— Cu ce vă servesc?
— O Heineken mică.

Cârciumarul are ochii duşi în fundul capului, pleoapele umflate şi buzele subțiri şi uscate. Aşază un pahar sub robinet şi pune mâna groasă şi păroasă pe maneta cromată.

Pereții îngălbeniți de fum sunt împodobiți cu portrete dedicate gloriei echipei Olympique Marseille. Deasupra mesei de biliard, o fotografie în alb-negru într-o

ramă sclipitoare: Josip Skoblar, cu şuviţa neagră căzută pe frunte şi zâmbetul cinstit ca un penalty.

— Caut nişte marinari bătrâni, explică de Palma. Nişte bărbaţi care să fi navigat înainte de război.

— Sunteţi de la poliţie?

— Bunicul venea deseori să bea un păhărel aici.

— Cum îl chema?

— Henri de Palma.

Faţa patronului se luminează.

— Domnul Henri! Mi-amintesc de el, dar a fost demult, demult.

— Da, de mai bine de treizeci de ani.

— Era pe vremea când barul îl ţinea bietul tata. Ştiu fiindcă bătrânii spuneau tot felul de poveşti marinăreşti. De pe când mergeau la Singapore sau la Sydney... Când eşti puşti, chestii de-astea te fac să visezi!

— Chiar şi când eşti adult...

Patronul, care se numeşte Jean-Marc, pune paharul cu bere pe o plăcuţă de carton.

— Parcă-l văd pe bunicul dumneavoastră, zice uitându-se în direcţia unei mese goale. Un domn înalt, mereu bine îmbrăcat, cu părul complet alb. Stătea de fiecare dată acolo şi discuta cu vechii lui prieteni. Iar eu ascultam. Odată mi-a spus o poveste de la Capul Horn. Cu astfel de poveşti rămâi...

— A trecut pe lângă el într-o corabie cu pânze, prin 1910, chiar înainte de primul război mondial.

— Câţi ani să fi avut?

— Dacă era născut în 1882...

Jean-Marc fluieră uimit. Henri de Palma, ca mulţi alţi navigatori, se căsătorise târziu. Primul şi unicul fiu i se născuse pe când avea patruzeci şi cinci de ani.

— Păi, atunci, când venea pe aici să îşi bea pastisul nu prea mai era tânăr...

— A murit la câteva zile după o aniversare. Cred că împlinise nouăzeci şi opt de ani.

— Sper să prindem şi noi anii ăştia, zice Jean-Marc aranjând paharele dintr-un coş pentru veselă.

Un bărbat de vreo cincizeci de ani juca îndârjit bingo. Inelul îi bătea în metalul nichelat al automatului de jocuri.

— Deci căutaţi nişte marinari bătrâni? întreabă patronul.

— Nişte oameni care să fi navigat şi pe vase cu pânze, precizează de Palma.

Patronul fluieră mirat încă o dată.

— Nu cunosc niciunul, zice. Nu cred să mai fi rămas.

— Nu e sigur. Ultimele veliere au ieşit din uz prin anii 1930. Unele dintre ele au navigat chiar până la sfârşitul războiului. Un bărbat născut prin anii 1920 s-ar putea să le fi prins. Pe vremea aia te îmbarcai foarte tânăr.

Patronul aruncă o privire spre jucătorul de bingo.

— E preşedintele asociaţiei foştilor navigatori de la Capul Corsica. Să-l întrebăm pe el. Ia zi, Richard, nu ştii nişte tipi care să fi fost pe mare înainte de război?...

Richard ridică nasul din aparat.

— Au mai rămas câţiva, zice cu voce monocordă.

— Caut un marinar care să fi fost îmbarcat pe un velier plecat din Marsilia în 1936. Conform jurnalului de bord, a existat şi un mus. Îl chema Ange Filippi.

Richard se încruntă.

— Ştiu mai mulţi Filippi. Prenumele îmi spune ceva... trebuie să mai cer nişte informaţii.

De Palma îşi scrie numărul de telefon mobil pe o bucată de hârtie şi i-o întinde lui Richard.

— Vă sun imediat ce am noutăți.

— Velierul se numea *Marie-Jeanne*. O goeletă pentru explorări... Colecționau obiecte de artă din perimetrul Oceanului Pacific.

Preşedintele asociației se încruntă iarăşi.

— Povestea asta a dumneavoastră îmi spune ceva-ceva! Cred că unul dintre bătrânii noştri ştie multe chestii în sensul ăsta. Uneori organizez seri dedicate amintirilor bătrânilor marinari. Îi incit să vorbească, iar băiatul meu îi filmează. Nu vrem ca toate lucrurile astea să dispară.

— Şi bine faci, Richard, îl laudă Jean-Marc.

Richard se sprijină cu un cot de tejghea.

— Cum îl chema pe căpitan?

— Meyssonnier. Fortuné Meyssonnier.

— Într-un fel, pot spune că l-am cunoscut. Am fost la înmormântarea lui, ca preşedinte al asociației. A murit nu chiar atât de demult. Prin anii 1980.

— Locuia la Marsilia?

— În cartierul Saint-Laurent, ca atâția alții.

— Are urmaşi?

— După câte ştiu, nu... La înmormântare, în cimitirul Saint-Pierre, nu au luat parte decât nişte prieteni. De altfel, acolo am şi auzit de *Marie-Jeanne*, fiindcă un vechi căpitan de navă a ținut un discurs care nu se mai termina. Se înțelegea că au dat ocol pământului şi au adus cu ei o grămadă de obiecte rare.

— Țineți minte dacă a mai vorbit cineva în memoria căpitanului Meyssonnier? Un savant sau o personalitate de genul ăsta?

Richard se cufundă în cele câteva amintiri păstrate de la ceremonia de adio pentru bătrânul marinar.

— Nu, răspunde. Nu-mi mai amintesc. Îl revăd pe comandantul Joubert citind un discurs lung, dar nu şi pe altcineva. Totuşi, au trecut mai bine de douăzeci de ani...

— Deci e îngropat la cimitirul Saint-Pierre?

— Nu, acolo a fost incinerat. Cenuşa i-a fost împrăştiată în larg, dincolo de farul de la Planier. A fost emoţionant.

— Aţi participat?

— Da, mi-aduc aminte de parc-ar fi fost ieri.

Richard ridică ochii şi îl priveşte lung pe de Palma.

— Ange Filippi există! Prost mai sunt! Doar de acolo îl cunosc pe Ange Filippi!

— A fost mus pe *Marie-Jeanne*... Ştiţi cumva dacă mai trăieşte?

Richard aprobă hotărât din cap.

— Sigur că ştiu, zice după câteva secunde. Locuieşte şi el tot în cartierul Saint-Laurent.

— Credeţi că ar fi de acord să îi fac o vizită?

— Fiul lui are toată grija de el. Locuieşte în Piaţa Lenche. Daţi foarte uşor de el.

De Palma dă berea pe gât, mai schimbă cu ei câteva banalităţi despre viitorul incert al portului autonom, după care îi salută şi pleacă.

Pe stradă nu mai e nimeni. Uşa şi fereastra de la Bar des Colonies desenează în întuneric două dreptunghiuri de lumină, două fante prin care ţâşnesc amintiri din largul mării. Gabierii surâd din înaltul vergilor. Marinarii coboară vela mare strigând cuvinte duse de vânt. Pacificul iar avea una dintre acele toane care făceau să urle pânzele întinse. Unii mateloţi se gândesc la amantele lăsate baltă pe strada Bouterie, alţii la grăsanele din bordelurile de la Papeete. Aproape de Insulele de sub Vânt,

furtuna se potolește. Aerul e gros de să-l tai cu cuțitul. În briza călduță, glasurile fantomelor de pe *Marie-Jeanne* ies din lunga noapte a uitării.

*

La *Bar du Pont*, Michel cumpără două pachete de Gitanes. Claude, patronul, îi întinde o mână grea.

— Salut, Michel, nu te mai vede omul! Ce-ai pățit? Ești îndrăgostit?

— Deh... Nu încă!

— Bei un pastis?

— Nu, mulțumesc. Trebuie să plec. Salut.

Ieșind, traversează bulevardul Capelette și se hotărăște ca măcar o dată să mănânce sănătos. Așa că se oprește la măcelăria *La Dédé*.

— Salut, măi băiete! Cum mai merge?

— Ca avionul!

Lina Baldini, o doamnă în vârstă pe care o cunoaște de când s-a născut, se întoarce și îl măsoară din cap până-n picioare.

— Doamne, Michel!

Desface brațele și lasă un sărut discret pe obrajii descărnați ai Linei. De când i-a murit bărbatul nu se mai îmbracă decât în negru, cele câteva bijuterii groase, de aur, fiind unicul ei element de cochetărie.

— Ce bucuroasă sunt să te văd!

— Și eu, Lina.

Femeia îi scutură mâna. Are un reflex ciudat, sticlos, în privire.

— Știi, m-am gândit mult la tine în ultima vreme! Doamne, Dumnezeule...

— Daa... Peste zece zile ar fi fost aniversarea lui!

— Bietul Pierre! O să comanzi o slujbă?

Baronul răsuceşte cheile de la maşină în mână.

— Sigur că da, Lina. Marţea viitoare, la cinci după-amiază. Nu poate preotul mai devreme.

— Ce bun eşti, puişor. Mama ta mereu zicea că eşti un necredincios, dar nu eşti decât un băieţel drăguţ.

Măcelarul întinde un pachet peste vitrina frigorifică, fără să-l scape din ochi.

— Poftiţi, doamnă Baldini!

Două mâini slabe prin punga de plastic.

— Ai grijă, băiete! Să fii cuminte!

— O să mă duc peste câteva zile la operă.

— Vaaai! Şi ce-o să vezi?

— *Hernani*.

— Ce frumos! Am văzut-o şi eu cu sărmanul meu soţ. Doamne, da' cât a trecut de-atunci!

— Când o să ajung, o să mă gândesc la tine.

Bătrâna se încruntă.

— Să nu-mi spui că te duci cu brutăriţa...

— Păi... ba da.

— Hai că eşti norocos! Atunci, pe marţi.

Lina iese din măcelărie cu mâna strânsă pe baston.

Căsuţa Linei, de pe strada Laugier, de la numărul 20, miroase a vopsea proaspătă şi a supă de peşte cu şofran. Pietro, soţul ei, critică tineretul din cartier cu voce de tenor, pronunţând r-*urile fără probleme şi* ü-*urile ca pe u.*

Ajuns acasă, Michel desface o sticlă de bere şi se afundă în lectura jurnalului de bord al goeletei *Marie-Jeanne*.

Vom rămâne ceva timp în Noile Hebride. Ballancourt şi cei doi Delorme au fost invitați la cină la ambasadorul Franței. E deja un obicei. Am senzația că vestea sosirii noastre ne-o ia înainte la fiecare escală. Parcă ne-ar conduce un spirit, ca zeii vechilor polinezieni. Indigenii pe care îi întâlnim sunt, în general, foarte primitori.

...

Cala lui Marie-Jeanne e aproape plină. Ne-am hotărât să mai facem o escală la Nouméa, unde să rămânem aproape o lună. De acolo voi trimite acasă, cu vaporul, cel mai mare container.
Ballancourt şi Delorme cheltuie fără să se uite la bani. E adevărat, însă, că nici nu dau prea mult pe obiectele de artă pe care le cumpără. Cel mai adesea este vorba despre măşti sau totemuri, unele de mari dimensiuni, din moment ce avem nevoie de mai mulți oameni pentru a le aduce la bord.

...

Am pus măşti şi la mine în cabină. Se pare că provin de la un trib de canibali din centrul insulei. Trebuie să spun că fețele astea de lemn cu ochi negri şi goi chiar mă impresionează. Cum am dormit prost noaptea trecută, cred că le voi muta în altă cabină. De altfel, modul în care au fost achiziționate e cam dubios. Dacă e să te iei după Delorme, au cam riscat până le-au obținut. O parte a tribului a refuzat să se despartă de ele. A trebuit negociat îndelung. Ballancourt a fost nevoit să ofere mai multe lucruri din fier şi pachete de tutun. La Nouméa vom fi obligați să refacem stocurile.

...

Ieri, când ne pregăteam să ne desprindem de țărm, şi-au făcut apariția nişte sălbatici. De nicăieri! Şi s-au apucat să ne amenințe. Mă bucur că am plecat din Noile Hebride şi că ne îndreptăm către Noumea.
Măştile înfiorătoare le-am dus în fundul calei. O să le trimit în Franța cu prima ocazie.

Din Noile Hebride, *Marie-Jeanne* a luat-o spre sud-vest şi a ajuns în Noua Caledonie. Despre escala la Noumea, căpitanul Meyssonnier nu spune mare lucru. Echipajul a rămas acolo trei săptămâni. Obiecte de artă kanak în număr mare au fost cumpărate din Nord şi din insula Loyauté.

Pentru prima dată de la începutul călătoriei, căpitanul face un inventar al pieselor achiziționate. Două sute douăsprezece! Totemuri maori legate de catargul mare, statuete de toate dimensiunile şi zeci de măşti. Destul de multe arme şi obiecte gospodăreşti. Pe goeletă fuseseră încărcate numai astfel de relicve ale unei lumi pe cale de dispariție.

Pe lista cu arme nu apar nici arcuri, nici săgeți, ci doar sulițe şi cuțite din os. Din Noua Caledonie, *Marie-Jeanne* plecase în septembrie 1936.

Vom urca spre nord-est, urmând un drum paralel cu coasta australiană. Delorme ține să facem o pauză de câteva zile în arhipelagul Trobriand. Ştie multe despre indigenii care trăiesc pe acolo. Seara, vorbeşte despre asta pasionat. De fiecare dată când se înflăcărează, soția îi pune mâna pe braț şi îl roagă să se potolească. Cel mai adesea, şi doar acest gest îl linişteşte. Uneori am impresia că are friguri, atât de exaltată îi este privirea.

Astăzi, Delorme ne-a propus să facem un ocol până în insula Bougainville şi, de ce nu, şi în Noua Irlandă care este şi mai mare şi mai sălbatică. Ballancourt obiectează că nu trebuie să ne împrăştiem şi că scopul călătoriei este explorarea detaliată a platourilor înalte din Noua Guinee şi regiunea fluviului Sepik. Le-am explicat că pentru fiecare caz sunt de rezolvat anumite probleme administrative. Francezii nu sunt întotdeauna bineveniți în aceste arhipelaguri de la capătul lumii. Australienii şi olandezii înțeleg să fie ei stăpâni aici. Ca să nu mai vorbim despre britanici şi despre americani. Uneori chiar suntem luați drept spioni.

***

În insulele Trobriand întâlnim un etnolog care studiază populațiile locale. Este un polonez pe care îl cheamă Bronislaw Malinowski. A trăit multă vreme în Statele Unite. Am discutat îndelung cu el, dar engleza mea prea săracă nu m-a lăsat să port un dialog adevărat cu acest om uimitor. În schimb, Delorme şi Ballancourt vorbesc limba lui Shakespeare la perfecție. Şi i-au şi citit una dintre cărți, *Argonauții Pacificului occidental*.

Malinowski ne-a explicat cât de dificil este să te detaşezi de opiniile tale şi de prejudecăți atunci când studiezi populații aflate atât de departe de noi. Nu e vorbă, pare deosebit de interesat de sexualitatea locuitorilor din Trobriand... Mă întreb în ce măsură s-a integrat în societatea băştinaşă. Nu mai are niciun fel de legătură cu străinii de insulă, cu excepția cazurilor în care câte un vas ca al nostru face escală pe-acolo.

Arhipelagul este absolut magnific. Chiar ai senzația că descoperi o lume nouă. Oamenii de pe aici sunt îmbrăcați

şi împodobiți foarte bogat, semănând din acest punct de vedere cu cei pe care i-am putut vedea la Port Moresby, în Noua Guinee. Culorile sunt foarte vii, contrastând cu pielea foarte închisă la culoare a locuitorilor care seamănă până la confuzie cu papuaşii. De altfel, fac parte din aceeaşi familie. Am ajuns aproape de coastele Noii Guinee.

De Palma pune cartea deoparte. Sub clarul de lună, vântul împinge norii către est. Este ora la care se iese de la birouri şi din cele câteva uzine care au supraviețuit crizei. Oraşul se mai zbate o dată înainte de a ațipi.

Până la urmă am lăsat baltă Port Moresby şi am luat-o direct spre gurile fluviului Sepik. Acum plutim suficient de departe de mal pentru a evita eventuale atacuri. Ballancourt şi Delorme vor urca pe fluviu în pirogi. Au obținut numele unei călăuze care locuieşte într-un sat de la gura fluviului. Un bărbat care a mai lucrat şi cu alte expediții franceze sosite înaintea noastră prin aceste locuri.

...

Vântul e bun. Regulat. Îmi place să văd focurile şi vela mare umflate. Mă bucur când *Marie-Jeanne* tresaltă la fiecare suflare. Peste puțin, vase ca ea nu vor mai exista şi e păcat. Ai senzația că sunt vii, într-atât trosnesc şi vibrează. În afară de asta, țin cursul pe mare fără egal. Mai ales când au vânt bun.
Ballancourt se grăbeşte vizibil să ajungem. Dau de el deseori pe punte, scrutând coasta întunecată care

defilează la babord. Fumează dintr-o pipă de argilă, pe care a cumpărat-o din Tahiti.
În două, poate trei zile vom ajunge la gurile fluviului Sepik, punctul de plecare spre o nouă aventură. Fiindcă este programat să rămânem acolo mai multe săptămâni. „Cât o să fie nevoie!", a exclamat Ballancourt la cină.
Primul sat pe care vor să îl viziteze se numeşte Palembei. Sunt sate şi mai în aval, dar au fost deja vizitate şi răsvizitate de alte misiuni asemănătoare cu a noastră. Partea asta a lumii nu mai e chiar atât de virgină ca acum treizeci de ani.

...

Yuarimo, 3 octombrie 1936
Satul nu e departe de fluviu. Se zăresc cu uşurinţă casele înălţate pe piloni, cu acoperişurile lor din paie şi scările şubrede, care permit accesul la primul şi unicul etaj. Prin ferestre iese fum. Pesemne că femeile gătesc.
Copiii se joacă în apă. Unul dintre ei se preface că este un dragon care iese din fluviu şi atacă scăldătorii. Sosirea noastră a ridicat în zbor un nor de păsări roz, care ating apa bătând repede din aripi pentru a se aşeza pe celălalt mal, ceva mai în amonte.
Casa bărbaţilor este în mijlocul satului, în piaţa ceremoniilor. Delorme mi-a explicat că faţada reprezintă o figură de femeie, iar clădirea corpul acesteia. Tot ceea ce aparţine în exclusivitate bărbaţilor se găseşte astfel în corpul unei femei, ca şi când opoziţia dintre masculin şi feminin ar fi gata depăşită.
O mască gigantică este agăţată deasupra intrării propriu-zise. Gura are formă semi-circulară, iar dinţii sunt

ascuțiți. Pe tâmple şi pe obraji, de o parte şi de alta a nasului, sunt desenate linii negre şi albe care formează volute complexe.
Aici intră numai bărbații inițiați. La parter, fiecare pilon este sculptat cu simboluri totemice. Înainte de a ajunge în sat, Delorme ne-a explicat că fiecare familie are locul ei bine stabilit. Apar nişte coloane crăpate, mari, de lemn. N-am mai văzut aşa ceva, sunt enorme. Unele trebuie să aibă peste doi metri. Sunt tăiate din trunchiuri de copaci şi împodobite cu sculpturi şi picturi.

...

Am fost invitați în casa bărbaților. Un moment, am rămas emoționați în prag. Bătrânul care ne-a primit are o mutră simpatică şi ochi mari, vioi. Nu ne scapă o clipă din priviri.
Uşa e făcută dintr-o perdea de liane roşii. Intrăm. Delorme este primul. E greu de descris ce am simțit, dar, fără îndoială, a fost una dintre cele mai mari emoții ale vieții mele. Niciun alb, niciun străin nu a mai intrat vreodată aici.
Încăperea în care ne găsim este luminată prin nişte fante înguste, care lasă să treacă doar câteva raze difuze şi blânde. Fiecare pilon este împodobit cu picturi sau cu sculpturi. Şi pereții sunt pictați. Peste tot, aceleaşi motive sinuoase şi corpuri care se înlănțuie. De nişte cârlige extrem de fin sculptate şi pictate atârnă măşti halucinante. Cea mai mare parte seamănă cu capete de pasăre.
Delorme tace şi fotografiază, iar Ballancourt face schițe. Fie că se află pe tavan sau pe pereți, măştile au expresii

înghețate, traducând groaza ori furia... Însă din expresii țâşneşte o flacără intensă, de parc-ar trăi. Iată un aspect al artei acestor popoare primitive care mă mişcă şi mă tulbură, având forța de a se adresa direct celor mai mari profunzimi ale tale, acelei părți necunoscute din noi înşine. Nu poți rămâne insensibil la muzica secretă care se naşte din privirile desenate ori sculptate.
Şi mai impresionante, ca să nu zic mai înfiorătoare, sunt capetele străbunilor şi craniile duşmanilor păstrate în casa bărbaților. Am sesizat că bărbații nu le privesc şi nu răspund la întrebările pe care li le pune Kaïngara în legătură cu ele. Fac doar semne de negație, ca şi când un tabu ar proteja sculpturile îngrozitoare.

***

Am parcurs întreaga casă. Şi aici fiecare familie îşi are locul ei. La capătul încăperii, o uşă dă spre terasă, de unde perspectiva este extraordinară. Se pot zări, de o parte şi de alta a fluviului, terenurile cultivate ale satului. Nişte câmpuri minuscule sunt delimitate după un cadastru precis şi sinuos. Orizontul este închis de munți, dincolo de o linie verde. Este domeniul pădurii de nepătruns, unde trăiesc nenumărate spirite.
Mâine vom pleca dincolo de linia verde, către platourile de pe înălțimi. Puțini străini s-au aventurat până acolo. Kaïngara mi-a spus că oamenii aceia habar nu au de existența noastră şi printre ei canibalismul încă se practică. I-am anunțat pe Ballancourt şi pe Delorme, dar mi-au râs în nas, zicând că sunt prea romantic şi prea credul.

16

Doctorul Bernheim este unul dintre cei mai buni experți în psihiatrie de pe lângă curtea de apel din Aix-en-Provence. Când îl vede pe de Palma, își aranjează ochelarii pe nasul subțire și îi face un semn prietenesc. Semănând cu personajul de benzi desenate Grand Duduche, medicul este un lungan uscățiv, cu mâinile cam prea lungi pentru fizicul lui, cu alură de călugăriță (fireşte, insecta cu acelaşi nume), cu țeasta rasă, fața simpatică, privirea conciliantă şi buzele lacome.

— Sunteți domnul Michel de Palma, presupun...

— Presupuneți corect! îi zâmbeşte Baronul. Ne-am mai întâlnit...

— Da. Aici, la tribunal. Poftiți. Astăzi prea am fost făcut să sufăr.

— Cazul infanticidului, nu?

— Da. Avocatul este un imbecil. S-a chinuit să mă convingă că i-ar fi nebun clientul! Ce să-i răspunzi?

— Că e responsabil, nu dement.

— Aveți dreptate, domnule de Palma. Dar ştiți cum sunt avocații...

Un grefier în robă neagră traversează sala paşilor pierduți a tribunalului din Aix-en-Provence, cu un dosar gros la subsuoară. Câțiva jurnalişti stau la taclale cu aer de cunoscători. Bernheim şi de Palma ies.

— Haideți să bem un pahar la restaurantul Roi René.

În piață, chiar în fața coloanelor sobre şi a frontonului cenuşiu al vechiului palat de justiție, s-a deschis un târg. Iau loc la o masă.

— Aceasta este *Totem şi tabu* a lui Freud, spune Bernheim, aşezând în fața Baronului o ediție ieftină, de buzunar. Obiectul neliniştitor dumneavoastră! Ieri, după ce m-ați sunat, m-am hotărât să caut cartea. Era în pivniță. Am descoperit şi pasajul de care mi-ați vorbit.

O pagină e marcată cu un post-it albastru.

— Acesta este, da?

— Da.

Psihiatrul se uită lung la polițist.

— *Totem şi tabu* este o carte care, la vremea ei, a suscitat o polemică enormă, adaugă el cu o mimică de dandy. În fond, problema care se punea atunci era a universalității psihanalizei şi conceptelor sale. Oedip s-o fi potrivind pe la noi, însă pentru africani, chinezi, indieni, ca să nu mai zic de fundul Amazoniei, e altă mâncare de peşte!

— Freud vorbeşte despre o hoardă primitivă. Ce înseamnă asta mai exact? întreabă de Palma.

Bernheim îşi lasă coatele pe masă şi cade pe gânduri.

— Un grup uman imaginar, plasat sub autoritatea unui tată atotputernic, singurul în stare să aibă toate femeile tribului.

Îşi priveşte arătătorul lipit de tăblia mesei şi desenează cu el un cerc imaginar.

— Fiii sunt geloşi pe tată. Vor să posede ei femeile. Se revoltă şi îşi ucid tatăl.

— Şi îl mănâncă!

— Da, de aici şi conceptul de masă totemică.

— Adică?

— Păi, cum să vă spun... După ce şi-au devorat tatăl, au oarecare remuşcări. Aşa că, în cinstea tatălui — şi mai ales de frica răzbunării acestuia — construiesc un totem cu imaginea lui. Şi stabilesc, ca întotdeauna, regulile.

— Care reguli?

Bernheim îşi încrucişează degetele şi îşi duce palmele la gură.

— Cele două tabuuri principale: incestul şi paricidul. Interdicţia de a se acupla cu femeile aceluiaşi totem şi interdicţia de a ucide.

Soseşte chelnerul: un ins scund, cu mânecile suflecate, cu un aer blazat. Bernheim comandă o cafea. De Palma ia un pahar de apă de Vittel.

— Freud se întreabă, continuă Bernheim, de ce interdicţiile privind omorul şi incestul sunt atât de importante.

— Paricidul chiar are un loc special în codul penal.

— Exact!

Psihiatrul se concentrează câteva secunde.

— Ceea ce trebuie înţeles este că Freud a dorit să facă o paralelă între copilărie şi cultură. Apoi, între cultură şi psihopatologie. Pentru el, lumea primitivă, hoarda sălbatică este copilăria omenirii. Consideră că se întâmplă cam la fel şi cu copilul, în toate stadiile prezentate. Tabuul incestului este interdicţia de acces la mamă, stabilită de tată. Tabuul omorului este interdicţia de a ucide tatăl pentru a avea acces liber la mamă.

— Şi care ar fi pedeapsa?

— Dacă îți ucizi tatăl, rămâi singur. Pentru copil, este tot ce poate fi mai înfricoşător, întrucât nu poate supraviețui astfel nici fizic, nici psihic.

— Ceea ce face copilul să renunțe la mamă.

Bernheim răspunde cu un zâmbet.

— Pentru a simplifica, Freud afirmă că primitivii sau sălbaticii, cum îi numeşte, sunt încă în stadiul anal pe când noi, evoluații, am ajuns la stadiul falic.

— Simpatică treabă pentru primitivi!

Bernheim izbucneşte într-un râs sonor.

— Hoarda primitivă a lui papa Freud nu a existat niciodată.

— Drept care întreaga lui teorie nu face două parale!

— Nu... Nu e numai asta... Afirmă şi că remuşcarea stă la originea culturii. Aşadar, cultura s-a născut sub auspiciile crimei şi incestului, permițându-ne să ne apărăm de aceste pulsiuni şi să renunțăm la ele.

— Dacă am înțeles bine, zice Baronul, societățile primitive sunt o umanitate rămasă în stadiul copilăriei, pe când noi suntem ființe mai avansate.

— Da. Chiar vorbeşte despre asta în legătură cu trecerea de la totemism şi politeism la monoteism.

— Dumnezeu Tatăl..., intervine de Palma care îşi aminteşte că Delorme fusese un catolic practicant.

— Într-adevăr. Căutarea tatălui ucis de hoarda primitivă. Astăzi, teoria este puternic atacată, întrucât mitul care constituie cheia de boltă a lucrării *Totem şi tabu* a fost demolat de comunitatea ştiințifică.

Psihiatrul dă din cap, uitându-se la cartea lui Freud. Coperta albastru-închis este îndoită la colțuri.

— Textul trebuie însă văzut în epoca în care a fost conceput, Michel, deci în 1913! Vă dați seama?

— Mare lucru nu se ştia despre acei primitivi şi, oricum, erau priviți cu ochi de colonizatori. Pe vremea aceea, Occidentul era centrul lumii.

— Valorile noastre sunt universale, deci Oedip este universal, mormăie de Palma.

— Cam aşa ceva.

De Palma nu îi explicase lui Bernheim de ce îi pusese întrebările despre opera lui Freud, iar psihiatrul îi respectase secretul profesional.

— L-ați cunoscut bine pe doctorul Delorme?

— Foarte bine, răspunde Bernheim cu o mină amuzată. De ce mă întrebați?

— Lângă cadavrul lui a fost găsită *Totem şi tabu*. Deschisă la pagina în care Freud se referă la hoarda primitivă.

Psihiatrul se încruntă.

— Simt întrebarea care urmează, însă nu am răspuns. De ce Freud? Nu înțeleg. Doctorul Delorme nu credea absolut deloc în psihanaliză. La drept vorbind, nici prea prietenos cu psihiatrii nu era. A fost un cercetător, un medic dedicat ştiințelor exacte. Teoriile lui Freud probabil i se păreau confuze.

— Cam asta cred şi eu. Numai că faptele sunt fapte: *Totem şi tabu* era deschisă în fața lui.

Chelnerul aduce consumația. În piață, comercianții începuseră să-şi strângă dezamăgiți standurile.

— O ultimă întrebare, zice de Palma. Legătura dintre Freud şi papuaşi are vreun sens?

Bernheim face ochii mari.

— Ciudată întrebare.

— De asta v-am şi adresat-o...

Psihiatrul se gândeşte mult înainte de a răspunde.

— Nu sunt nici etnolog, nici antropolog, însă știu că Malinowski a respins teza lui Freud. Malinowski a lucrat în insulele Trobriand, nu departe de Papua. Acolo „apartenența" copilului era pe linie maternă și unchiul dinspre mamă conta mai mult decât tatăl biologic. Ceea ce aruncă în aer teoria lui Freud despre universalitatea complexului lui Oedip.

— La ce epocă vă referiți?

— La anii 1920, cred. Freud a încercat să demonstreze contrariul prin alt etnolog. Mai multe nu știu. Problema teoriei lui Freud este că se referă la primitivi, deși n-a întâlnit în viața lui vreunul. E drăguț, dar nu prea just.

— Dumneavoastră ce părere aveți?

— În cursul expertizelor ori al experienței clinice, am dat uneori peste persoane care venerau astfel de societăți calificate drept primitive. În mare majoritate, relațiile familiale sunt mai complexe și, mai ales, mai elaborate decât ale noastre. Deci, într-o anumită măsură, mai moderne decât ale noastre.

Soarele trece prin plafonul de nori în tonuri cenușii și zugrăvește orașul în culori aurii. Bernheim aruncă un ochi la ceas.

— Audierea reîncepe la ora două, zice, ridicându-se. Sper că v-am fost de ajutor.

— Cred că da, răspunde de Palma. Dar mi-e încă greu să spun în ce sens.

Bernheim se uită cu invidie la carnetul Baronului.

— Mi-ar plăcea să analizez subiectul, dacă mi-l aduceți.

— Cred și eu.

Baronul îşi închide carnetul. Telefonul vibrează în buzunar. Răspunde. Maistre pare furios.

— De două ore te caut, Baroane!

— Dar în sertar te-ai uitat?

— Ha, ha...

— Opresc soneria când am o întâlnire. Ce s-a întâmplat? Ai dat nas în nas cu fantoma lui Joe Strummer?

— Din păcate, nu. Am primit doar un telefon de la vamă. Ai întâlnire cu ei după-amiază. Au găsit nişte cranii.

— Unde?

— Pe chei. Mai multe nu ştiu. Se pare că scrie în ziare.

— Nu citesc niciodată maculatura asta.

— Nici eu.

Ieşind din cafenea, Baronul cumpără un ziar de la cel mai apropiat chioşc. Pagina întâi era ocupată de ultima înfrângere a celor de la Olympique Marseille. Trei goluri luate acasă şi titlul: „Coborârea în infern!" Michel caută pagina „fapte diverse". O notiță se referă la descoperirea unor cranii pe cheiul portului autonom. Nimic altceva. Face ghemotoc ziarul şi îl aruncă la primul coş de gunoi.

Coborând pe bulevardul Mirabeau, dă de o librărie universitară. Intră şi întreabă de *Obiceiuri şi sexualitate în Oceania* de Margaret Mead.

— Pe aici, vă rog, îl conduce vânzătoarea cu ochelari şi fața albă ca hârtia. La raionul etnografie...

Găseşte o ediție ieftină, de buzunar. Plăteşte şi iese.

*

Textul care fusese interceptat în timpul înmormântării doctorului Delorme se referea la comunitatea

mundugumor. Se găsea în capitolul IX al cărții lui Mead, care se intitula *Ritmul vieții unui trib de canibali*. Antropologul american compara mentalitatea tribului mundugumor cu cea a tribului arapesh, studiat în capitolele precedente, pe ai cărui membri îi considera paşnici.

> Violența, stranietatea reacțiilor acestei populații vesele, dure şi arogante am resimțit-o ca pe un şoc, pentru care nu eram pregătiți...

Mead descrie mai departe cursul râului Yuat, de-a lungul căruia era stabilită comunitatea mundugumor. Se referă la maluri fertile, la pământuri nedesțelenite şi goale.

> ...tribul mundugumor inspiră o asemenea spaimă, încât niciun alt trib nu se aventurează să le ocupe locurile...

Pe vremea călătoriei goeletei *Marie-Jeanne* nu erau decât vreo mie, descrişi ca vânători de capete lipsiți de credință şi de lege. O populație în care frații se temeau de frați, iar tații nu aveau mai multă încredere în fiii lor decât în duşmanii tradiționali. Textul era ilustrat cu gravuri, ca, de pildă, o mască sprijinită de spătarul unui scaun de orator. Apoi o casă a bărbaților de la Kanduanum, de pe la jumătatea cursului fluviului Sepik.

Ținta călătoriei goeletei *Marie-Jeanne* fusese fluviul Sepik. Tribul mundugumor trăia la o confluență, la zeci de kilometri de zonele explorate de către Delorme şi Ballancourt. Ce semnificație ar putea avea citatul?

Cartierul general al vămii portuare e la doi paşi. De Palma are programată întrevederea peste un ceas. Trecând prin fața restaurantului turcesc de pe bulevardul Dames,

cumpără o shaorma grecească pe care o condimentează cu o doză zdravănă de sos alb şi o devorează la volan, uitându-se la secretarele în taioare şi la funcţionarii unui birou, care se încrucişează prin faţa clădirilor renovate ale docurilor.

*

În parcarea subterană a vămii miroase a cauciuc şi a ulei rece. Inspectorul Marlin păşeşte greoi şi caută prin mormanul de chei.

— Uite-o, zice gâfâind.

Cu un gest scurt, introduce cheia plată în broasca electronică şi învârte. Oblonul metalic al magaziei se ridică scârţâind din balamale.

— Le-am pus aici fiindcă în altă parte nu am mai avut loc, explică Marlin, proptindu-se pe picioarele scurte. La noi, la vamă, e plin de n-ai unde să arunci un ac, dar ştii cum e!

Deşi e răcoare, Marlin asudă din greu şi îşi scarpină vârful nasului ca o trompetă. O şuviţă de păr i s-a lipit de creştetul chel şi lucios. Ochii bulbucaţi îi ies în evidenţă pe faţa plină ca o lună. În ciuda aparenţelor, era un vânător de primă mână, capabil să adulmece maşina contrafăcută în kilometrii de coadă în care se coceau la soare automobilele din zona de aşteptare pentru Africa. Observa asta în privirea goală a celor care intrau.

— Tu le-ai dat de urmă? întreabă de Palma.

— Mda. De la o vreme tot mişuna ceva dubios pe cheiul Charbons. Cam prea mulţi tipi pescuiau lupi-de-mare în bazinul Mirabe.

— Păi, dacă sunt?

— Lupi-de-mare? Măi, să fie, chiar așa! Am luat odată unul de trei kile... Însă ăia nu prindeau niciodată nimic. Așa că am stat cu ochii pe ei. Discret. Și în momentul când au dat să facă schimbul...

— I-ai interpelat?

— Din păcate, au dispărut. Poliția de frontieră n-a vrut să ne dea vreo mână de ajutor...

Oblonul de fier se izbește cu zgomot de grindă.

— Pe aici, arată Marlin.

Vameșii depozitau o parte din obiectele confiscate într-un subsol al direcției regionale a poliției, nu departe de gara maritimă, într-un hangar imens, luminat cu neoane, un adevărat mic muzeu al contrabandei în mijlocul căruia trona un alambic enorm de aramă printre animale împăiate, piei de șarpe și vechi statuete africane din lemn.

— Uite acolo, în spate, zice Marlin, dând la o parte cu o lovitură capacul unei lăzi pline de tricouri cu însemnele echipei Real Madrid.

Într-o altă încăpere, rafturile sunt pline până la tavan cu cartușe de Marlboro de contrabandă, din China. Un container pentru Londra fusese deschis în apropierea bazinului Mirabe: zece tone de țigări.

— În ultima vreme am pus mâna pe o mulțime de opere de artă, explică vameșul. Dar de cazul ăsta se ocupă mai mult cei de la Paris. N-om fi având noi suficient creier pentru chestia asta...

Arată către două dulapuri metalice blindate, cu numele unui cargou pe ele — Pass of Melford — și portul de înmatriculare — Panama — trecute cu litere groase, roșii, pe o bandă adezivă galbenă.

— Aici sunt antichități mesopotamiene. Așteptăm expertul, un tip de la direcția centrală... Dar nu asta te

interesează. Traficul avea destinația Olanda. Tare frumoase piese!

— Nu urmau să fie coborâte aici?

— Nu, nu. La noi au făcut doar escală. Vin din Irak, fără îndoială furate de la muzeul din Bagdad. De aici trebuiau să plece în Belgia, la Rotterdam şi de acolo în Statele Unite. N-avem noi oameni suficient de bogați ca să-şi poată cumpăra aşa ceva!

Vameşul deschide un al treilea dulap. Uşa miorlăie ciudat, de parcă cine ştie ce spirit ar fi scăpat din închisoarea metalică.

— Ei, aici, în schimb, s-ar putea să fii direct interesat...

Patru lădițe de lemn cu latura de treizeci de centimetri sunt aşezate pe un raft.

— Conform avizatorilor noştri[11], coletele trebuiau să ajungă la Paris. Au fost descoperite săptămâna trecută în spatele unui container de pe *Melbourne*, o navă înregistrată în Singapore, de proveniență indoneziană. A făcut escală aici, înainte de a-şi continua drumul spre Spania.

— Unde zici că erau cutiile?

— În spatele containerului.

— Mi-ai spus că indivizii au şters-o...

— Zona era urmărită cu binoclul, de la un post care supraveghea digul. A fost văzut un ins coborând scara mobilă a vasului *Melbourne* şi stând de vorbă cu cei doi falşi pescari puşi sub urmărire. Au dispărut toți în spatele containerului. Ne-am gândit că are loc tranzacția şi am intervenit...

— Iar păsările au zburat...

— Ai priceput.

[11] Informatori ai vămii. Contrar modului de acțiune al poliției, serviciile vamale pot plăti pentru informațiile oferite de „avizatori".

— Şi individul de pe *Melbourne*?

— Nici c-a mai fost văzut. Probabil că s-a întors la bord, însă cum nu a putut fi identificat... Am scotocit noi vaporul, dar n-am dat de nimic.

Vameşul aşază una dintre cutii pe o masă plină de piei de leopard şi de panteră, apoi scoate cu grijă ceva ce, la prima vedere, pare o minge mare, împachetată, desfăcând unul câte unul straturile albe de protecție.

— Fantastic, nu?

Un craniu. Oasele lustruite şi netede strălucesc ca date cu lac. Dinții din față lipsesc. Ceafa e împodobită cu o coroană de pene albe de cocoş şi cu scoici de aceeaşi culoare. Nasul mic şi lat fusese remodelat cu ajutorul unei paste maronii încrustate cu grăunțe roşii.

— Conform experților, este un craniu de strămoş. Artă papuaşă. O piesă rarisimă furată, probabil, dintr-o colecție particulară.

Cea de-a doua cutie conține un alt cap împodobit cu fibre vegetale. Fața fusese remodelată. Linii pictate în ocru pleacă de la baza nasului, înconjoară ochii rotunzi şi scobiți cu o tuşă groasă şi urcă apoi sinuos, şi se întrepătrund pe tâmple, frunte şi ceafă. Gura subțire, practic lipsită de buze, lasă să se vadă câțiva dinți măcinați.

— Pe al treilea nu ți-l pot arăta fiindcă este în curs de expertizare.

— Ai şi fotografii?

— Îți dau dosarul, însă... discret.

— Mulțumesc.

Marlin aşează înapoi în cutiile de lemn cele două capete şi încuie dulapul cu gesturile pioase ale unui diacon care pune la locul ei sfânta împărtăşanie după ce fusese scoasă pentru slujba de duminică.

— Se vând scump chestiile astea?

— Depinde de cât sunt de rare! Expertul ne-a spus că un astfel de cap s-a vândut recent la Christie's cu aproape nouăzeci de mii de euro. Dar se poate ajunge şi la două sute de mii... Depinde de calitate şi de raritate. Astea sunt şi rare şi... foarte frumoase.

De Palma fluieră uluit.

— Fostul proprietar cu siguranţă l-a obţinut pentru două scoici de la vreun bătrân şef papuaş. Nu e rău ca profit...

— Monstruos!

Acest comerţ clandestin se practica de o bună bucată de vreme în mediul interlop. Nimeni nu ar fi putut spune cu exactitate până la ce sume urca piaţa neagră de artă, dar sumele vehiculate erau serioase. Acum e la modă arta primitivă.

— Mai supravegheaţi *Melbourne*?

— Nu, nu mai avem cum. În clipa asta suntem cu ochii pe droguri, care intră cu chintalele.

— E mai rentabil!

— Aşa e, Michel. Suntem şi noi ca ăilalţi: treaba trebuie să meargă înainte... Altfel, li se rupe tuturor de operele de artă. Doar dacă e vorba de pânze ale marilor maeştri mai...

Marlin introduce cheia în broasca electronică. Oblonul coboară încet.

— Melbourne este consemnat la cheiul de Maroc, adaugă Marlin. Căpitanul trebuie să fie la bord. Se numeşte Shane Mulligan. Un australian. Oficial, nu avem nimic să-i reproşăm, dar nu m-ar mira să mai pună ceva la cale.

— Mulţumesc, colega.

*

Pe la ora zece seara, de Palma își parchează mașina la capătul cheiului Wilson. Linia lungă a docului se termină sub strălucirea verde a farului. Mai departe nu mai este decât noaptea din larg. Terminalul pentru containere este luminat puternic. De Palma se suie pe digul Grand Large cu o lansetă în mână și o plasă pentru depozitat peștele prins, pe umăr: modelul perfect al celui plecat la pescuit lupi-de-mare, din care picau destui între flux și reflux.

Vântul bătea cu putere, iar valurile se spărgeau de blocurile de beton ale digului. Baronul își aprinde o țigară și aruncă o privire spre nava *Melbourne*, până la care sunt cam două sute de metri. Destul pentru a vedea ce se petrece pe-acolo fără ca marinarii de cart să se prindă. Luase cu el anticul binoclu Zeiss. De-a lungul cheiului, iluminatul era suficient pentru a putea observa cine pleacă și cine vine în jurul vaporului.

Scara lui Melbourne e ridicată la trei metri deasupra solului. O Audi veche, înmatriculată în Bouches-du-Rhône, este garată lângă o baba de amarare. Michel își notase în trecere numărul de înmatriculare și-l anunțase prin stație pe Maistre pentru a-l verifica în fișier. Nimic special. Proprietarul nu avea cazier, iar fișierul informatizat al poliției nu semnala nicio contravenție.

În port, totul era mișcat. Din când în când, sunetul câte unei sirene venea dinspre spitalul din nordul orașului sau dinspre sediul poliției, de la Evêché. Dincolo de bazinele portuare și de diguri, Marsilia vibrează până în străfundurile-i ațipite. Pe cer pâlpâie câteva stele, în depărtare, deasupra castelului de pe insula If cu stâncile ei cernite de culoarea de tuș a mării.

Michel pune momeala în cârlig, aruncă puternic, cât mai departe cu putință și fixează coada undiței într-o gaură din beton. Un val mai înalt sapă parcă în apă și împinge aerul în scobiturile digului. Polițistul îndreaptă binoclul către *Melbourne*. Puntea de comandă este luminată. Doi bărbați, doi asiatici, stau la palavre pe dunetă, aruncând scrumul țigărilor peste bord. Luminile vasului le proiectează pe fețe umbre și reflexe aurii.

A trecut aproape un ceas. De Palma se gândește la plecările tatălui lui pe cargourile de mesagerie, la despărțirile de pe digul Cap-Janet, cu inima sfâșiată, și la întoarcerile care însemnau zeci de daruri. Perle din întreaga lume dedicate zeilor penați.

— Tati, ne-ai adus ceva bun? întreba invariabil fratele său, Pierre, privind admirativ marinarul.

— Ați fost cuminți?

Le trecea mâna prin păr sub privirile îmblânzite ale mamei care nu mai zicea nimic despre miile de prostii ce se strânseseră în săptămânile când tatăl fusese pe mare. Într-o zi voi fi căpitan, își zice Michel. Cu cinci fire aurii pe mânecă! Visurile, însă, se stingeau doar peste câteva zile. Furiile tatălui reveneau. Nu suporta strigătele copiilor și capriciile lor, mai ales în serile în care bea cu prietenii. Mecanicul de clasa a doua avea mereu idei noi. Idei care să facă lumea mai bună și care sfârșeau de fiecare dată exact în locul în care se nășteau, pe vastul domeniu al viselor carnivore.

La unsprezece și un sfert, un zgomot metalic îl scoate pe Baron din toropeală. Nici nu își dăduse seama cum trecuse timpul. Scara lui *Melbourne* cobora. Își aranjează undița și fuge la mașină. Podul mobil de peste bazinul

portuar e ridicat, prin urmare are timp să ia legătura prin radio cu Maistre.

— Grasule, Audi-ul o taie!

— Sunt la tine în două minute. Şi poarta de la Arenc, şi celelalte sunt închise.

— Bun. Păstrăm legătura.

Un bărbat coboară pe scara lui *Melbourne*. De Palma porneşte motorul şi aşteaptă.

— Baroane, sosesc la Arenc. Pun mâna pe el şi vii şi tu după noi. Dacă se lasă cu scandal, pot solicita intervenția celor de la Brigada Anti-criminalitate.

— Las-o baltă. E ca şi prins.

Bărbatul trece prin fața maşinii Audi şi o ia pe jos spre podul care coboară. De Palma aşteaptă ca individul să treacă de el înainte de a accelera, fără a-l scăpa din ochi, păstrând o distanță de vreo două sute de metri, rulând cu toate luminile stinse şi având grijă să nu fie văzut; rămâne fie după câte un hangar, fie în spatele vreunui munte de containere.

— Îl văd! anunță Maistre. Trece prin poarta Arenc. Un metru optzeci, poate ceva mai mult... Patruzeci sau cincizeci de ani. Păr de culoare închisă. Piele albă. Fără semne particulare. Nu m-aş mira să luăm țeapă.

— Oricum ar fi, urmăreşte-l.

Personajul îşi continuă plimbarea urcând în direcția terminalului pentru pasageri, pe lângă zidurile docului Joliette. De Palma opreşte maşina între două bariere ale şantierului, iese şi se conturează ca un vagabond lângă poarta unei societăți hi-tech. Silueta supravegheată se conturează în haloul galben al iluminatului public, strecurându-se prin colțurile cât mai puțin expuse becurilor, prin spatele stâlpilor de beton ale drumului rapid.

Din când în când, farurile albe şterg pereţii părăginiţi ai vechilor imobile. Semiremorci care încarcă şi descarcă la terminalul Africa de Nord fac să se cutremure asfaltul.

Bărbatul evită zonele prea luminate ale Pieţei Joliette şi îşi continuă drumul printre faţadele întunecate şi palisadele acoperite de afişe care maschează terasamentele. Bulevardul Dames este plin de buldozere şi de bene. Ditamai maşinile sunt garate în aşteptarea îmbarcării pentru Algeria. Proprietarii ridică ochii umflaţi de somn către bărbatul care se plimbă de unul singur. La intersecţia cu bulevardul Republicii, acesta se opreşte în dreptul unui bar din reţeaua pariurilor pentru cursele de cai, care aruncă pe trotuar o lumină verzuie.

— Se uită pe o hartă, zice Baronul. Continui urmărirea pe jos.

— De acord, bătrâne, te recuperez când îmi faci semn.

Individul grăbeşte pasul pe bulevardul Republicii. De Palma se opreşte lângă un bancomat şi se preface că scoate nişte bani. Săpăturile împărţiseră strada în două. O macara imensă îşi ridică scheletul puternic deasupra unei crevase iluminate de nişte proiectoare. Doi muncitori cu căşti strălucitoare fixează un tub într-o conductă plină de noroi. Bărbatul se prelinge pe lângă ziduri, fără a-l interesa dacă este sau nu urmărit, mergând în ritm constant până la cheiul Belgienilor, unde se opreşte în faţa zonei pentru plecări ale navelor rapide de la Frioul. Pe o banderolă e scris cu albastru pe fond alb: „Vechiul Port e-n sărbătoare". Individul se uită la decorul care îl înconjoară. De Palma se ascunde după vitrinele clădirii Samaritaine şi aşteaptă. Bărbatul scoate iarăşi harta din buzunar şi o consultă fără grabă.

— L-aş cam strânge cu uşa să vedem ce dă din el, şopteşte Baronul.

— Nu-ți pierde răbdarea. Mai bine îl urmărim mai departe ca să ne lămurim.

Necunoscutul traversează cheiul Belgienilor, trecând pe lângă terasele goale ale barurilor de noapte. Cartierul Operei e doar la doi paşi.

— Am senzația că filăm un marinar care se duce să-şi deşerte boaşele, zice de Palma.

— N-ar fi cine ştie ce chestie de laudă, Baroane.

Bărbatul o ia pe strada Glandèves. Trotuarul e plin de hârtii murdare şi se împiedică de un coş de gunoi. De Palma aşteaptă câteva secunde, apoi grăbeşte pasul. Când intră şi el pe aceeaşi stradă, o prostituată, care face trotuarul, îi trimite un zâmbet batjocoritor. De Palma mătură cu privirea ferestrele roşii ale cluburilor private, prin care nu vede decât chipuri blazate şi picioare lungi ca nişte promisiuni. Bărbatul a dispărut. La aproape toate geamurile, luminile sunt stinse. La etajul doi al unui imobil cu fațada coşcovită, atârnă o plapumă de puf peste balustrada din fier forjat a balconului.

— L-am pierdut.

— Aşteptăm să iasă. N-a ținut niciodată prea mult o partidă de craci în aer.

Nici după un ceas, însă, bărbatul nu iese la suprafață.

— Baroane, mor de foame! După toate emoțiile astea, parcă mi-ar umbla călare stomacul în fața ochilor!

— Luăm un kebab la turcul de pe Republicii? Sau o pizza?

— Da, da... Dar eu nu pun gura pe toate mizeriile alea. Hai să mergem la mine.

*

Maistre îşi pune şorțul de bucătărie, care îl face să pară un pompier. Bagă o tavă de lasagna la cuptor şi desface o sticlă de vin de Bandol.

— Să ştii că nu e nevoie să te găteşti ca mama-mare ca să bagi ceva la cuptor.

— Sunt un bărbat model! răspunde Maistre, săgetându-l cu privirea. Nu un coate-goale ca tine, se-ndoapă toată ziua numai cu kebab.

Baronul caută două farfurii în dulapul pentru veselă.

— De mult nu m-am mai făcut de râs ca în noaptea asta, bombăne. Să stai pe urmele unui marinar care se duce să-şi deşerte boaşele.

Maistre umple paharele.

— Chiar mi-a făcut bine escapada asta. Ție nu?

— Nu, răspunde de Palma, înmuindu-şi buzele în vin. Nu-mi place să mă plimb fără rost.

Ceasul cuptorului sună de două ori. Lasagna e gata. Maistre îşi pune o mănuşă groasă şi scoate tava.

— Acum o să te apuci să-mi spui cine ştie ce noutăți... Înțelege că până şi un fiu de macaronar ca tine mai poate da cu oiştea-n gard! Ia te uită: lasagna congelate de patru stele!

— Ba mai scrie şi „cordon-bleu" pe cutie. Bine, pune totuşi în farfurii...

Maistre lasă tava pe masă.

— M-am mai gândit la citatul din Freud găsit în fața cadavrului lui Delorme.

— Şi eu. Nu mai zic că-mi umblă cu cizmele prin creier... Ți-l pot spune pe de rost.

Trece o clipă de tăcere. Maistre înghite repede, cu fața întunecată, cu cămaşa de blugi întinsă pe umerii puternici şi pe pieptul ieşit în afară.

— Ştii că nu mi-am cunoscut niciodată tatăl..., zice, fără a-şi ridica ochii din farfurie.

— Ştiu, confirmă de Palma pe care confidențele prietenului îl pun de fiecare dată în încurcătură.

— În copilărie mi l-am imaginat de multe ori. Singurul lucru pe care îl ştiam despre el era că a fost un bărbat frumos care mi-a sedus mama într-o seară, la balul de 14 Iulie. Un rahat de bal al pompierilor într-o cazarmă amărâtă din arondismentul 14, din Paris. Şi-mi închipuiam că era unul dintre acei eroi care-ți umplu viața de glorie...

Maistre îşi lasă tacâmurile cruciş în farfurie şi se uită lung la fotografia mamei lui, aşezată pe şemineu.

— Mama nu mi-a spus niciodată despre cine a fost vorba, însă eu l-am căutat neîncetat. Singura anchetă despre care mi-am zis că merită întreprinsă. Am ajuns până şi la cazarma aia din arondismentul 14. M-am uitat la toate căpățânile de pompieri şi nu am dat de unul care să-mi semene. Poate că n-a fost decât un tip în trecere pe acolo. Un ins care s-a îndrăgostit şi el în noaptea aia, după care a dispărut fără urmă.

Trăsăturile lui Maistre se înăspresc.

— M-am tot întrebat dacă, la rândul meu, m-am dovedit un tată bun.

— Sigur că da! zice de Palma încet, scoțând o Gitane din pachet.

— Şi-atunci de ce în seara asta, de pildă, casa e goală?

— Fiindcă cei mici au crescut. Pur şi simplu. Chiar îi vezi în clipa asta gata să împartă lasagna cu doi polițişti bătrâni?

Maistre se ridică şi face câțiva paşi prin living, târşâindu-şi ghetele Doc Martens. Pune apoi un disc antic cu Patti Smith, idolul tinereții lui.

Every Sunday I will go down to the bar
And leave him the guitar...

— Iartă-mă, Baroane, spune strângând masa, dar operă n-am!
— Trebuie să înveți să fii tânăr...

Say you dream of me
Dream of my brother...

Maistre se lasă să cadă pe canapea.
— Chiar crezi în teoria aia a lui Freud? întreabă, uitându-se fix la vârfurile pantofilor.
Baronul bate țigara de pachet.
— Mi s-a întâmplat şi mie să-mi urăsc tatăl, răspunde după o clipă. Dar nu chiar până la a-l tăia şi a-l hali...
— Ce imagine!
— Cred că ține de normalitate povestea asta. Acum, când nu mai este, mi-e ciudă pe mine că mi-au dat asemenea tâmpenii prin cap, dar trebuie să recunosc că mi-au dat. A fost dur cu toți cei pe care i-a iubit. Îmi dau seama că mama a tras destule lângă el. Mai ales după moartea fratelui meu. Bun, un tată aspru, dar drept.
— Îi semeni...
Străzile oraşului strălucesc în depărtare, printre formele neliniştitoare ale dealurilor. Maistre curăță masa şi mai toarnă vin în pahare.

Oh the stars shine so suspiciously for we three
You said when you were with me that nothing made you high.

De Palma deschide fereastra şi se apleacă în afară pentru a-şi aprinde țigara.

— Mâine urcăm pe *Melbourne*, spune.

— Karim o să fie liber. Şi-a luat o zi ca să se ocupe de mama lui, care e internată.

— E ceva grav?

— Nu ştiu. La capitolul confidențe, e mut ca un peşte.

— Nu i-o fi nici lui uşor. Copiii de magrebieni sunt tare rari în poliția judiciară. Pesemne îşi închipuie că-l aşteaptă toată lumea la cotitură.

Portul se întinde în fața lor în linii lungi, întunecate. În depărtare, corpurile albe ale feriboturilor liniei Corsica sunt ca două puncte luminoase. Michel revede încă o dată silueta marinarului singuratic pe care îl urmăriseră, fragilă în imensitatea docurilor şi pe străzile goale ale oraşului. Striveşte țigara într-o scoică Saint-Jacques lăsată pe marginea ferestrei.

You say you pray for me
Pray for my brother…
Oh, the way that I see!

17

Prin poarta Arenc se poate ajunge în portul autonom, pentru îmbarcările spre Africa şi liniile maritime de material agricol de ocazie: tractoare casate, remorci încărcate cu pluguri şi cu grape. În dreapta, în faţa vasului *City of Macao*, care îşi înalţă castelul central ca un bulb enorm deasupra apelor de cobalt, un şir de lăzi de lemn pe care sunt înscrise ideograme şi numere misterioase. Elevatoarele Manitous ale docherilor zac răbdătoare, cu ghearele către cer.

Înaintând către barieră, de Palma îi întinde legitimaţia paznicului în cămaşă albă şi cu ochelari negri pe nas.

— Poftiţi, şefu'!

Rulează de-a lungul cheiului Maroc, pe digurile goale, apăsate parcă de azuriul cerului. Un cargou alb cu albastru al liniilor Societăţii Naţionale Corsica-Mediterana dormitează în rada pentru reparaţii. În faţa arestului de la Arenc, doi funcţionari de la poliţia de frontieră escortează un pasager clandestin cu cătuşele la mâini. Cum de Palma detestă astfel de imagini, accelerează. Podul mobil care permite accesul la digul Large şi la cheiul Wilson este coborât. La capătul lui face stânga, trece de-a lungul bazinului

Pinède şi parchează în spatele unei barăci cam ruginite a şantierului. Restul drumului îl parcurge pe jos, pentru a nu trezi bănuielile membrilor echipajului de pe *Melbourne*.

La vreo sută de metri de navă, zăreşte vechiul container în spatele căruia vameşii descoperiseră capetele. Scoate telefonul şi îl sună pe Maistre. Soarele izbeşte în dalele albe ale cheiului. Degeaba începuse iarna, căldura tot mai persista.

Melbourne este o navă de mici dimensiuni, lungă de aproape o sută de metri, cu suprastructurile albe. Din etrava curbată, care chiar arată bine, pleacă parâme albastre cu fire ieşite de atâta utilizare. Coca e corodată de ambele părți ale liniei de plutire. La capătul de sus al scării mobile apare un marinar. Baronul îi face semn cu mâna.

— Îl caut pe Shane Mulligan.

Marinarul îi răspunde cu gesturi largi, invitându-l la bord. Scara e compusă din două sectoare prinse în unghi drept şi se ridică la vreo zece metri deasupra cheiului. Mulligan apare la primul nivel al punții de comandă.

— Pe mine mă căutați? întreabă cu accent melodios.

— Căpitane, sunt de la poliția judiciară. Putem sta de vorbă?

— *Okay! No problem!*

Mulligan este un flăcău înalt, cu mâini puternice şi fața acoperită de pete de roşeață. Doi ochi mici, albaştri şi vioi par a-şi lua zborul de pe chipul ridat.

— *Sit down, please!* îl invită arătându-i un scaun de lângă masa cu hărți a postului de comandă. Deci... Ce-aş putea face pentru dumneavoastră, domnule?

Se străduieşte să pronunțe cât mai bine cele câteva cuvinte franțuzeşti pe care le cunoaşte, făcând continuu mici grimase.

— Sunt aici în legătură cu problema obiectelor de artă descoperite lângă vasul dumneavoastră.

Lucrul nu pare să-l surprindă pe marinar. Îşi învârte mâinile prin aer.

— Of... Avem nevoie de traducător.

Ia telefonul încorporat între două ecrane de radar şi mormăie câteva cuvinte de neînţeles. După două minute, la capătul pasarelei apare un bărbat scund care intră imediat în cabina de comandă.

— Bună ziua.

— Vorbiţi franţuzeşte? întreabă Baronul, hotărât să-şi ascundă cunoştinţele de engleză.

— Da, da. Sunt din Pondichéry şi m-am angajat timonier pe *Melbourne*.

Vorbeşte subţire şi pe nas, aruncând priviri speriate către căpitan.

— Să ne lămurim, spune de Palma privindu-l ţintă pe Mulligan. Întreprindem o anchetă într-un caz de crimă. A fost ucis un om şi este posibil să existe o legătură cu furtul obiectelor de artă. Cred că ar fi mai bine pentru dumneavoastră să îmi spuneţi tot ce ştiţi. Înţelegeţi?

Timonierul traduce într-o engleză nazalizată. Căpitanul se scarpină în ciuful blond, pune mâna pe cârmă şi răspunde sacadat, cu glas subţire.

— Căpitanul Mulligan spune că nu are răspunderea a ceea ce se găseşte pe chei, traduce timonierul. Chiar îi pare rău. Căpitanul nu poate verifica tot ce fac marinarii, ar fi imposibil. A vorbit despre asta şi cu vameşii.

De Palma ridică mâna pentru a da de înţeles că pricepe foarte bine şi nu acuză pe nimeni.

— Îmi puteţi arăta lista echipajului?

— *No problem*, răspunde căpitanul care înțelege fără ajutor solicitarea.

Face un semn timonierului, care dispare. Prin hublourile mari se zăresc linia lungă a digului Large, bazinele portuare bleumarin şi dungile albe ale cheiurilor radei Wilson. Pe punte, mateloții vopsesc într-un verde ca smaraldul o gură de aerisire a sălii maşinilor.

Un om se uită atent la pasarelă. Are vreo patruzeci de ani, poate cincizeci, e înalt şi părul îi e negru. De Palma se gândeşte imediat la individul urmărit noaptea trecută. Asemănarea este evidentă. Bărbatul întoarce capul şi se preface că se alătură vopsitorilor. Timonierul se întoarce cu un carnet.

— Pe domnul acela cum îl cheamă? întreabă Baronul indicând cu mâna.

— Leacock, răspunde timonierul. E bucătar-şef.

Pe punte, Leacock se îndepărtează de vopsitori şi se apropie de scara mobilă, cu ochii pe pasarelă. De Palma iese şi îl strigă:

— Hei! Domnu'! *Stay here.*

Leacock se opreşte o clipă, apoi o ia la fugă, răsturnând o cutie care-i stătea în cale.

De Palma coboară repede pasarela şi scara ce ajunge la primul nivel. Bucătarul a dispărut. Baronul zboară pe o a doua scară, aleargă până la bastingaj şi se apleacă peste bord. Leacock goneşte pe chei spre podul mobil, întorcând din când în când capul pentru a măsura distanța care îl desparte de urmăritor.

De Palma desface tocul pistolului şi se aruncă în cursă. Marinarul aleargă, nu glumă. Ajungând la maşina fără însemne a poliției, Baronul aproape că nu mai poate să respire.

În acelaşi moment, braţele podului mobil se pun în mişcare. Baronul demarează şi întoarce cu frânele scârţâind pe pavajul denivelat al cheiului Englezilor. La trei sute de metri, Leacock urcă în fugă podul.

De Palma accelerează nebuneşte, abia reuşind să evite o furgonetă a Companiei Generale de Navigaţie. Când ajunge la capul podului, între cele două braţe de fier nu mai sunt decât trei metri. Sare din maşină şi îndreaptă arma spre bucătar.

— Poliţia! Nicio mişcare!

Ţeava pistolului ţinteşte spre pulpele lui Leacock.

— Lasă prostiile şi vino spre mine!

Marinarul întoarce capul pentru a măsura distanţa care îl desparte de celălalt braţ al podului. Cam doi metri. De Palma trage în aer. Leacock se lasă pe vine, scoţând sunete de neînţeles. Baronul înaintează încet, cu ambele mâini strânse pe patul armei. O maşină apare la intrarea pe pod. Leacock profită, se ridică şi sare pe celălalt braţ al podului mobil. De Palma dă să îl urmeze, dar ideea de a sări pe deasupra valurilor întunecate ale mării îl îngrozeşte. Mai trage o dată în aer. Bucătarul-şef dispare după o grămadă de containere.

Cele două braţe de fier se închid ca nişte fălci, cu un teribil scârţâit metalic. Mirosul acid de cordită pluteşte prin aerul umed. De Palma formează numărul poliţiei de frontieră, dând semnalmentele lui Leacock.

— Blocăm zona şi trimitem patrule peste tot, anunţă plutonierul de serviciu.

— Eu mă întorc pe *Melbourne*. Pe curând.

Căpitanul Mulligan aşteaptă pe punte, cu braţele sprijinite de parapet, uitându-se cum poliţistul vine trăgând adânc din ţigară. În clipa în care de Palma ajunge

la capătul de sus al scării, timonierul apare şi el lângă căpitan.

— Conduceți-mă în cabina lui Leacock, îi cere timonierului.

— Nicio problemă.

Înaintează pe puntea dunetei spre pupa. Cabina lui Leacock se găseşte dincolo de sala de mese a subofițerilor. Uşa e încuiată.

— Mă duc să caut cheia. Aşteptați-mă aici.

Balustrada este umflată de rugină. Pe puntea din spate, doi marinari lucrează ceva la baza unui troliu de ridicare.

— Am rezolvat, anunță timonierul, agitând un vraf de chei.

— Rămâneți în spatele meu.

Cabina miroase a mirodenii şi a fructe coapte. O muşama cu desenul hărții Oceaniei acoperă masa minusculă. Cafetiera e aşezată lângă o scrumieră goală. Pe perete, Leacock prinsese câteva fotografii: o vedere a ceea ce trebuie să fi fost Port Moresby cu câteva zeci de ani înainte şi mai multe imagini în alb-negru ale unor sate alcătuite din colibe dreptunghiulare, cocoțate pe dealuri stâncoase, deasupra unor văi largi din junglă. Bărbați goi pozaseră cu figuri neliniştite, cu teci lungi pentru penis sub pântece şi mâinile strânse pe sulițe.

— Papuaşi, constată de Palma.

Timonierul ridică din umeri. Într-o altă fotografie peste care trecuse timpul, un băiat în pantaloni scurți şi cămaşă încremenise între doi bătrâni războinici cu arcurile încordate.

— Leacock?

— Da, da...

Războinicii papuaşi surâd cu mândrie, iar feţele ciocolatii le sunt marcate de riduri adânci.

Sub saltea sunt ascunse teancuri de dolari australieni şi o statuetă de cam treizeci de centimetri, cu chip enigmatic, prelung, cu ochi migdalaţi şi nas triunghiular, al cărui vârf ajunge până sub bărbia ascuţită.

— Aţi mai văzut obiectul acesta?

Timonierul scutură din cap, negând hotărât.

Trebuie să fie artă papuaşă, îşi zice de Palma, care mai văzuse statuete asemănătoare. Lemnul brun şi tare e neted. Prin scobituri se adunaseră praf şi grăsime. De Palma o înfăşoară în nişte foi de ziar aruncate pe un raft.

— Vorbiţi-mi despre Leacock. De unde venea? Cu ce se ocupa?

— Mare lucru nu ştiu. La Singapore s-a îmbarcat. Nu-l ştiam dinainte.

— Îl cunoştea căpitanul?

— Nu, nici el. Leacock a fost angajat să înlocuiască bucătarul nostru, care s-a îmbolnăvit. Nimeni din echipaj nu îl cunoştea.

Baronul mai aruncă o privire prin cabină, notându-şi detalii în carnet, făcând un inventar precis al obiectelor şi o schiţă a amplasamentului acestora. Căpitanul Mulligan apare în prag.

— După ce plec, să nu vă atingeţi de nimic, îi cere de Palma. Înţelegeţi?

— *No problem!* răspunde Mulligan. Vom încuia cabina, OK?

Baronul îl priveşte atent.

— Cum l-aţi cunoscut pe Leacock?

Mulligan răspunde ca pentru sine.

— Prin serviciul portuar din Singapore, traduce timonierul. Ni se îmbolnăvise unul dintre bucătari.

— De ce boală?

— Ceva la ficat... Destul de grav, după cum am înțeles.

— Cum se numeşte bucătarul bolnav?

Căpitanul nici nu clipeşte.

— Nguyen Van Minh.

— Vietnamez?

— Da. Din Saigon.

— Nu-i aşa că Leacock nu avea documentele necesare?

Timonierul traduce vorbind încet.

— Ne-a spus că aşteaptă reînnoirea paşaportului.

— I-ați verificat ori nu actele?

Căpitanul înțelege întrebarea şi neagă din cap.

— Păi... Nu. Ştiți cum e..., răspunde timonierul în locul lui.

— Când plecați?

— Nu ştiu, a apărut toată povestea asta cu vama. Aşteptăm aprobarea lor.

— Şi dacă nu se întâmplau toate astea?

— În mod normal, joi.

— Cu ce destinație?

— În principiu, Barcelona, explică timonierul, apoi o escală în Senegal. Numai că, uneori, armatorul schimbă programul. Credeți că vom fi reținuți la chei din cauza anchetei?

— Cu siguranță.

De Palma scotoceşte şi restul cabinei, dar nu mai descoperă nimic. Timonierul îi priveşte atent fiecare gest şi îi zâmbeşte scurt de câte ori ochii li se întâlnesc.

— Vreau să văd locul de muncă al lui Leacock.

— Poftiți în bucătărie.

Coboară o serie de scări înguste şi trec pe pasarele mişcătoare până în inima cargoului. Baronul observă cât de uşor se poate ascunde ceva în încurcătura de ţevi şi de cabluri, ca să nu mai vorbim despre pereţii dubli.

În bucătărie este o căldură înăbuşitoare. Dintr-o marmită enormă în care fierbe ceva, se împrăştie un miros puternic de curry.

— Aici lucrează.

Un scaun e aşezat lângă o masă din metal cu câteva sertare în care se află borderouri cu comenzi de alimente şi hârtii cu cifre lipsite de interes. Dacă Leacock este cărăuş de obiecte de artă, îşi zice poliţistul, atunci căpitanul a mințit afirmând că a înlocuit bucătarul vietnamez silit de împrejurări. Leacock efectua o călătorie programată în vederea livrării sau preluării de obiecte de artă.

Solicită să coboare în cală. Motorul funcţionase timp de o oră pentru reglaje de rutină. Mirosul înţepător de ulei şi de vopsea proaspătă te strânge de gât. Doi mecanici numai cu maiourile pe ei demontează un cuzinet cu ajutorul unor chei enorme. Şi aceştia confirmă că nu îl cunosc pe Leacock decât de când s-a îmbarcat şi adaugă faptul că ieri după-amiază l-au văzut plecând de două ori cu nişte pachete mari. De Palma urcă din nou pe puntea superioară cu certitudinea că Leacock e traficant de obiecte de artă şi că nu a ajuns pe *Melbourne* din întâmplare, pentru a înlocui un marinar bolnav.

Căpitanul Mulligan e la el în cabină.

— Cu ce aţi plecat din Singapore?

— Cu cafea din Irian Jaya, traduce timonierul. Şi câteva containere cu materiale electronice, încărcate chiar acolo.

Soarele a apus. Pe *Melbourne* au fost aprinse luminile de pe vinciuri. Pe pasarele şi pe puntea superioară s-au aprins de asemenea lumini albe. Un soi de viață cu încetinitorul revine la locurile de muncă ale echipajului. Numele lui Leacock trece din gură în gură.

Baronul interoghează mai mulți mateloți, cea mai mare parte dintre ei malaiezieni şi filipinezi. Într-o engleză aproximativă, punctată de gesturi vagi şi de grimase, răspunsurile nu diferă unele de altele: nimeni nu văzuse şi nu auzise nimic. Căpitanul îl însoțeşte apoi pe polițist până la capătul de sus al scării. Maistre tocmai sosise şi îl aşteaptă pe de Palma jos, uitându-se la pachetul pe care acesta îl ține sub braț.

— Baroane, nu prea pari în apele tale.

— Ce să zic, ca oricine care ar pierde de două ori la rând un criminal. Ai întârziat.

— M-am întâlnit cu colegii de la poliția de frontieră şi le-am dat o mână de ajutor. Nici urmă de Leacock. A dispărut.

— Băga-mi-aş...

— Uite o observație corectă!

Maistre priveşte țintă pavajul cheiului Charbons.

— În cabina lui Leacock am dat de o statuetă papuaşă, zice Michel. Foarte frumoasă.

— Papuaşă?

— Aproape sigur. Trebuie să întrebăm un specialist.

*

Sună cineva la uşă. De Palma se uită la ceas: e şapte seara. Deschide. Eva e îmbrăcată într-o fustă scurtă, cu

model simplu, şi o haină de aceeaşi culoare peste cămaşa albă de dantelă. Baronul fluieră admirativ.

— Doar n-ai uitat că avem întâlnire, nu? spune ea, uitându-se cu severitate la blugii Baronului.

— Păi... Nu! Dar, ştii, la operă nu mai e chiar atât de strict cum se spune...

— O fi, dar nu te oprea nimeni să faci măcar pentru mine un efort!

Michel se repede în dormitor şi caută în şifonier ultima cămaşă albă care îi mai rămăsese. Îşi trage pe el pantalonii negri cu dungă, pe care nu i-a mai purtat de o veşnicie şi o haină asortată.

— Aşa îți convine?

— Nici că te-am mai văzut aşa elegant!

La ora asta tunelul Vieux-Port e plin ochi. Tuburile de neon cu lumină galbenă se reflectă în capotele maşinilor.

— Nimic nu se leagă, bombăne Michel.

— Care e treaba?

— Mi-a scăpat un individ. M-a făcut ca pe ultimul fraier.

— E grav?

— Era un criminal, Eva.

Femeia devine brusc conştientă că bărbatul de lângă ea merge zilnic braț la braț cu moartea şi gândul o poartă la femeile care au intrat în viața lui, pentru ca, mai apoi, să plece. Într-un sertar al noptierei îi găsise câteva fotografii care îi strânseseră inima. De ce să-l fi părăsit femeile acelea? Intuitiv, ştia răspunsul. În unele seri, Michel mirosea a moarte. Ori îl acceptai aşa cum era, ori îl refuzai.

— Este vorba despre cel care l-a omorât pe doctor? îl întreabă.

De Palma se uită la ceas şi fluieră îndreptându-şi ochii spre aglomerația de pe şosea.

— De unde ştii?

— Mai citesc şi eu ziarele, Michel. Cumva, îți urmăresc aventurile.

— S-a scris deja în ziare?

— Da.

— Păi, atunci, ştii totul. Da, despre el este vorba. Îl aveam practic în mână. Nimic nu putea fi mai simplu.

Eva lasă să treacă o clipă de tăcere.

— Noaptea trecută, după ce-ai adormit, ai început să vorbeşti prin somn despre nişte cranii. Ziceai că trebuie arestat marinarul. La bărbatul pe care l-ai urmărit te refereai?

— Las-o-aşa. N-a fost decât un coşmar...

Dincolo de uşile batante ale Operei Municipale, de la înălțimea balconului te lua amețeala dacă îți plimbai privirile peste sala imensă şi publicul nerăbdător. Eva descoperă tavanul înalt, larg cât cerul, frescele argintii, măştile de comedie antică şi ochii lor negri, larg deschişi către publicul minuscul, friza de deasupra scenei, reprezentând artele, pictată pe marmura trandafirie.

— Mă simt ciudat, murmură femeia.

De Palma o ia de mână.

Balconul al doilea şi galeria sunt pline. Premiera cu *Hernani* în regia celor de la Opera din Paris fusese uşor ironizată de critica locală. De Palma îl aştepta pe marele bariton Leo Nucci în rolul lui Carol Quintul, fiindcă nu îl mai auzise de vreo zece ani.

Eva zâmbeşte plasatoarei care îi întinde biletul şi coboară una câte una treptele îmbrăcate în pluş ale scării centrale, cu răbdare, ca la o ceremonie. Au locurile lângă

balustradă. De Palma are 35, ea 34. O femeie la cincizeci de ani, acoperită de bijuterii, stă liniştită în fotoliul numărul 33, un meloman cu ochelari de baga e pe locul 32, cu nasul în program şi degetele agitându-se pe paginile lucioase. Eva îl priveşte amuzată.

În fosă, muzicienii repetă. Triluri înfuriate izbesc pereții de marmură ai sălii. Eva ridică ochii şi mătură sala dintr-un capăt în celălalt. Intensitatea luminii scade. Din fotoliu în fotoliu, murmurele sunt alungate de şoapte insistente. Intră dirijorul. Sala vibrează.

Când ultimele acorduri se sting, Eva îşi lasă capul pe umărul Baronului care, pentru o clipă, îşi închipuie că partenera lui a ațipit.

— Ți-a plăcut?

— Mai mult decât atât. Dacă mi-ar fi zis cineva că frumosul tenebros al cartierului mă va aduce aici într-o bună zi, nu l-aş fi crezut cu niciun chip. Acum ştiu că, împreună cu tine, totul e posibil.

Îl împunge cu degetul în piept.

— Ce se face, de obicei, după spectacolul de la Operă?

— Se mănâncă şi se critică.

— Şi dacă nu prea îți este foame?

— Îmi închipui că te duci acasă şi faci dragoste până dimineața.

— Eşti sigur?

— Asta spun adevărații pasionați ai artei lirice.

18

Apartamentul lui Ange Filippi, fostul mus de pe *Marie-Jeanne*, domină cheurile de la Joliette până la Estaque. Fiul lui îl vizitează de două ori pe zi, aducându-i cele necesare. La fiecare lăsare a serii, Ange coboară până în piața Lenche şi soarbe două sau trei pahare de pastis, elixirul personal de viață lungă. Deşi a navigat pe toate oceanele, nu s-a aventurat niciodată mai departe de bulevardul Canebière. Viața şi-a petrecut-o, de când se ştie, doar peste mări şi țări, iar chipul îi este brăzdat de riduri pricinuite de bătrânețe şi de soarele de deasupra valurilor.

— De ce sunteți atât de interesat de *Marie-Jeanne*? întreabă, ațintindu-şi ochii albaştri asupra Baronului.

— Sunt polițist şi anchetez moartea doctorului Delorme.

Ange tuşeşte.

— Am citit în ziar. Proastă veste. Trebuie să fi fost nişte tâlhari care i-au luat ce îi mai rămăsese...

— Fără îndoială. Încerc acum să aflu ceva mai mult despre viața lui. Iar dumneavoastră sunteți ultimul care a apucat să îl cunoască pe când era tânăr.

— Bine-ar fi fost să mai rămânem aşa! La treisprezece ani m-am îmbarcat. *Pe Marie-Jeanne* am făcut a doua călătorie. Înainte am fost cu o navă de linie până în Singapore, cu Cyrnos, un vas cu aburi, cum se zicea pe atunci.

Ange se freacă la ochi cu palmele osoase. Un deget nu şi-l mai poate mişca în urma unui accident pe când schimba cuzineții unei biele, pe furtună, în largul Capului Bunei Speranțe.

— Câți ani aveați în 1936? întreabă de Palma.

— Nu prea mulți. Cincisprezece. Aproape şaisprezece.

— Mai țineți minte călătoria?

— Ce părere aveți? De parc-ar fi fost ieri. A fost singura dată când am navigat pe un velier. Era ciudat. Nici vorbă de zgomot de motor, de toate astea care huruie mereu. Nu auzeai decât marea, lemnul trosnind şi vântul.

Ange stă în fotoliul îmbrăcat în catifea cu flori mari de crin din mijlocul livingului, cu fața spre televizorul oprit. Pe pereți sunt prinse măşti negre, sulițe primitive şi marionete thailandeze. Pe o comodă este aşezată fotografia lui împreună cu soția la împlinirea a şaizeci de ani de la căsătorie.

— Îmi aduc aminte că ne-am desprins de la țărm într-o după-amiază. La bord mă adusese Meyssonnier. Bun căpitan. Ştia toate manevrele. Am făcut escală în Martinica, pe urmă am ținut-o întins până în Panama. După care, Tahiti... Fără probleme.

— Pe Delorme şi pe Ballancourt îi mai țineți minte?

Ange pare că n-a înțeles. De Palma repetă întrebarea ceva mai tare.

— Doar erau proprietarii... Şi erau tineri.

— Stăteați de vorbă cu ei?

— La început, nu prea. Pe punte stăteau separat, nu departe de catargul de la pupa şi discutau fumând. Noi, ceilalți, aveam treburile noastre şi nu stăteam să-i ascultăm. În Tahiti, lucrurile s-au schimbat. Au început să cumpere opere de artă, un fel de totemuri... Am uitat cum le zicea. Au cumpărat şi când am ajuns în Noile Hebride şi în Noua Caledonie. Peste tot, pe vas, apăruseră chestii din astea, de-ale sălbaticilor. Chiar şi în cabine. Dormeam lângă tobe şi statuete. Se adunaseră atâtea încât, la Nouméa, au mutat totul pe un vapor, pe *Oraşul Tanger*. Îmi amintesc fiindcă bietul văru-meu era marinar pe nava aceea.

— Şi după Nouméa?

— Am mers până în insulele de la nord. Nu-mi mai aduc aminte cum se chemau. E plin de insule şi insulițe pe-acolo. De fiecare dată când trebuia să ne oprim, aruncam ancora în vreun golfuleț, la adăpost. Lăsau şalupa pe mare şi se duceau să mai cumpere câte ceva. Uneori apăreau după o zi sau două.

— Ați fost şi pe uscat cu ei?

Privirea lui Ange se aprinde.

— De câte ori am putut. Întâlneam bărbați nemaipomeniți şi femei la fel.

— De Noua Guinee vă mai amintiți?

— Cum să nu? Trebuia să rămânem o lună şi n-am mai plecat un trimestru. Şi-am crezut că nici c-o să mai vedem vreodată casa...

— De ce?

— Am urcat spre nord ținând linia coastei vreo două mile, până la gurile unui fluviu căruia i-am uitat numele.

— Sepik.

— Ăsta e! Un fluviu mare cu păduri dese cât vedeai cu ochii. Era al naibii de cald. Şi ţânţari peste tot!

Lui Ange i se usucă gâtul. Face semn spre masa cu o carafă şi două pahare. După care ochii şi-au schimbat direcţia către sticla de Pastis 51.

— Să nu puneţi gheaţă, doar un pic de apă, îmi face rău la stomac.

De Palma umple paharele. Un timp, niciunul nu spune nimic. Ange îşi înmoaie buzele în băutura de anason, cu figura relaxată.

— Pe Sepik am avut probleme. Am eşuat pe un banc de nisip şi nu am mai avut cum ieşi. Pe Meyssonnier l-au apucat pandaliile, dar măcar am scăpat fără avarii. Pur şi simplu ne înfipseserăm într-o ridicătură. Aşa că am coborât toţi, pe rând. Şi eu parcă mai mult decât ceilalţi.

— De ce?

Ange face şmechereşte cu ochiul.

— Mă împrietenisem cu domnul Ballancourt. Mă vedea el, aşa, cu ochi buni. Şi mă lua cu el la ţărm.

— Delorme ce făcea?

— Fie venea cu noi, fie de capul lui, cu alţi marinari.

— Vă spunea pe unde umbla?

— O fi spus, dar nu-mi mai aduc aminte. A fost tare demult... Şi-apoi, la drept vorbind, nu l-am prea avut la inimă pe Delorme ăsta...

— De ce?

— Se dădea mare. Toată ziua stătea nas în nas cu nevastă-sa şi nu vorbea de niciunele cu marinarii. Doar ne dădea ordine.

— Dar Ballancourt?

— Un domn adevărat! Mereu găsea ceva de vorbit cu tine şi te întreba tot felul de chestii despre navigație ca să mai învețe. Or, şi el era domn mare!...

Ridică ochii spre balcon. Se aude o sirenă. Din rada Sainte-Marie iese un cargou maltez. O cruce mare, roşie e desenată sub nara ancorei.

— Mai ții minte câte ceva din expedițiile alături de Ballancourt?

— Da, da, răspunde Ange. Aşa ceva nu se poate uita! Plecam cu pirogile pe fluviu şi ne opream prin sate. Pe măsură ce trecea timpul, urcam tot mai în sus pe fluviu. Trebuia să fim foarte atenți fiindcă triburile alea erau în război.

— Erați înarmați?

— Sigur că da. Şi călăuza la fel. Ballancourt avea un revolver.

— Şi ce însemna o astfel de expediție?

— De fiecare dată se întâmpla acelaşi lucru: ne întâlneam cu bătrânii din partea locului, stăteam la taclale şi Ballancourt cumpăra obiecte de artă. De cele mai multe ori, oamenii ne aşteptau pe țărm gata pregătiți cu ce voiau să le vândă. Ştiau bine că străinii vin să cumpere.

— Credeam că era sălbăticie!

— Mai sus, da! S-a plecat o dată, în pirogi, trei zile şi nici nu mai ştiu câte de mers pe jos. Acolo erau oameni care nu văzuseră albi în viața lor.

De Palma îi întinde fotografiile capetelor supramodelate.

— De obiectele acestea vă mai amintiți?

Privirile bătrânului marinar se întunecă. Se uită îndelung la craniul pe care liniile pictate desenează vârtejuri în jurul ochilor şi al tâmplelor.

— Pe ăsta îl țin minte.

— De ce?

— Ballancourt l-a cumpărat dând pe el nişte topoare pe care le-am transportat cu pirogile. Fiindcă, pe acolo, nu aveau decât topoare din piatră. Nişte drăcii preistorice, ca să zic aşa...

Ange ține fotografia în mână.

— Senzația mea a fost că oamenii din sat doreau să scape de căpățâna asta... Ei, şi-abia după au început necazurile.

— Ce s-a întâmplat?

— La întoarcere am fost atacați. De pe mal, nişte sălbatici trăgeau cu săgeți în noi. Încă-i mai văd alergând cu arcurile în mâini. Erau dezbrăcați şi urlau. Am vâslit până la mijlocul fluviului unde, lat fiind, nu ne puteau ajunge săgețile. După un timp, am tras şi noi cu puştile. Ballancourt, care ochea bine, cred că a şi omorât unul.

— Şi-apoi?

— Apa a scăzut şi mai tare. *Marie-Jeanne* s-a lăsat uşor spre tribord, alunecând la vale. O adevărată catastrofă. N-aveam cum s-o ridicăm la loc.

— Credeți că toate astea s-au întâmplat din cauza craniului?

Ange oftează. Degetele uscate se strâng pe mânerele tocite ale fotoliului. Soarele coboară spre orizont, inundând livingul cu o lumină portocalie. Un pescăruş cu picioare galbene s-a lăsat în balcon, aruncându-le priviri piezişe.

— Sălbaticii aceia au nişte blesteme groaznice. Să ştiți că Ballancourt chiar credea în toate chestiile acelea.

— Dar Delorme?

— Delorme!... Nici în Fecioara Preacurată nu credea! Doar capetele îl interesau. De tot restul i se rupea.

— Restul?

— Cu altă ocazie, la care eu nu am luat parte, de pildă, Ballancourt a plecat doar el şi călăuza. S-a întors cu alt craniu, dar care parcă te speria mai puțin. Şi cu două statui... În sfârşit, parc-aşa... Şi cu un arc. Mă rog, pe Delorme doar capetele îl interesau.

— Un arc?

— Da. Cu toate săgețile din tolbă. Lui Ballancourt i-l dăruise un bătrân dintr-un sat. Țin foarte bine minte fiindcă ne-am distrat trăgând într-un fel de şobolani uriaşi care tot alergau pe mal. Grozavă chestie.

Ange povesteşte o mie şi-una de întâmplări din perioada sejurului forțat de la gurile fluviului Sepik. Nici măcar o zi nu a trecut fără cel puțin o mică întâmplare neplăcută. Până când au început ploile torențiale. Nivelul fluviului a crescut şi *Marie-Jeanne* s-a putut elibera.

— Ne-am întors prin Singapore şi Drumul Indiilor, până la canalul Suez.

— Aşadar, ați făcut înconjurul lumii!

— Ei, n-a fost singura dată!

Ange se ridică şi îşi ia ochelarii cu lentile groase de pe comodă.

— Să v-arăt ceva.

Deschide şifonierul. Într-un album cu coperte cartonate ține câteva fotografii cu *Marie-Jeanne*. O goeletă minunată. Fotografia fusese făcută de pe cheiul Belgienilor. În depărtare se pot distinge turnurile pătrate ale mănăstirii Saint-Victor şi bastionul fortului Saint-Nicolas.

— Era de o sută de picioare, adaugă Ange. După ce am ieşit în largul Pacificului, cu vânt bun în pupa, am avut senzația că zbor.

Dă pagina. Mai multe poze de mici dimensiuni îl arată pe puntea goeletei, cu cizme, caschetă şi un fular în jurul gâtului.

— Trecusem de Azore şi era un frig!...

Caută şi alte pagini. Prin faţa ochilor le defilează câţiva mateloţi. Şi imagini ale unor rade îndepărtate. Apoi, un portret. Un bărbat frumos, cu muşchi lucioşi, perfect conturaţi. Pe marginea albă a fotografiei este trecut şi un nume, cu creionul: Kaïngara.

— Ăsta era călăuza. Un tip formidabil. Vorbea o grămadă de limbi şi se înţelegea cu toţi sălbaticii. Fiindcă acolo, câte sate sunt, tot atâtea şi limbi.

— Unde l-aţi întâlnit?

— Nu-mi mai aduc aminte. Pe la gurile fluviului, cred.

O altă imagine era luată de pe puntea goeletei. În planul apropiat se pot observa nişte parâme făcute sul.

— Uitaţi-vă, explică Ange, sunt eu trăgând cu arcul de care v-am zis.

Pune degetul tremurător pe fotografia cu marginile zimţuite.

— Acela e domnul Ballancourt. Se ţine-aşa mândru fiindcă tocmai a atins ţinta.

— Arcul a fost adus în Franţa.

— Mi-nchipui că da. După ce a crescut nivelul fluviului, nu l-am mai folosit. Nu mai aveam timp. Probabil că şi l-a dus în cabină.

Marie-Jeanne a trecut din nou pe lângă farul de la Planier în 1937, pe la sfârşitul toamnei, la aproape doi ani de la plecare. Ange coborâse deja la Alexandria. Găsise un cargou care pleca spre Saigon. La bord dăduse de un văr al lui, corsican.

— Ulterior ați mai aflat ceva despre Robert Ballancourt?

— Am fost la înmormântarea lui.

Marinarul se oprește câteva clipe.

— Anul nu mi-l mai amintesc...

— 1984.

— Dacă spuneți... M-a anunțat căpitanul Meyssonnier prin intermediul asociației foștilor angajați ai marinei comerciale.

— Din ce cauză a murit?

— Un infarct. Biata mea soție mai trăia. Ne-a părut foarte rău. Și ce de lume a fost la înmormântare!...

— L-ați văzut și pe Delorme?

— Nu. Pe el nu. N-a venit.

— Știți de ce?

— Nu. Nu făcea parte din lumea în care am trăit.

Ange a obosit. Degetele îi tremură când pune albumul la loc în dulap și închide încet ușa.

— La înmormântare, a fost cineva care a cântat o muzică stranie.

— O muzică stranie?

— Îmi amintesc mai mult instrumentul: un fel de fluier ca în țările acelea îndepărtate.

— Ați observat și cine a cântat?

— Nu. Eram undeva în spatele acelor oameni importanți. Pe urmă, am plecat. Numai că a fost emoționant și îmi trezea tot felul de amintiri.

— De ce?

— Fiindcă muzica aceea o mai auzisem acolo, la sălbatici...

Ange încremenește câteva clipe, cu privirea întunecată. Buzele îi tremură.

— Fiul meu mai are puțin până să vină, spune ridicând ochii spre ceasul împodobit cu un şervet violet, de deasupra televizorului.

Când urcă la bordul automobilului său Alfa Romeo Giulietta, parcat la doi paşi de esplanada bisericii Saint-Laurent, de Palma e pierdut în gânduri. La înmormântarea lui Ballancourt, Ange l-a auzit pe cântărețul la fluier. Ceea ce devine pistă prioritară. Cu Bérénice Delorme nu va vorbi despre acest subiect, în orice caz nu înainte de a avea încredere în ea.

Căpitanul Meyssonnier nu se oprise la avariile goeletei *Marie-Jeanne*, preferând să se refere la deplasările pe uscat. Poate de ruşine, îşi zice de Palma într-un târziu. Căpitanul nu a dorit să recunoască faptul că a eşuat pe un banc de nisip, ca un începător.

Din Portul Vechi, din lumea lui Ange Filippi şi a căpitanului Meyssonnier nu a mai rămas mare lucru, cu excepția unor cheuri închise pentru public cu bariere groase din lemn alb şi a câtorva cluburi de yachting ale înaltei societăți.

*

— Pe unde-ai umblat?

— Prin altă viață. Prin vremuri care nu mai există.

— Ăsta nu e răspuns!

— Am fost la un marinar bătrân.

Eva şi-a schimbat culoarea părului. De la negru a trecut la şaten.

— Asta e nuanța mea naturală, explică privind pe fereastra maşinii.

— Chiar te poți vopsi şi decolora cum ai chef? întreabă Baronul.

— Chestii femeieşti, tot n-ai înțelege.

— Maistre se tot colora aşa când lucra la narcotice. Într-o zi a apărut roz bonbon. Pesemne că au ceva pe acolo care îi şi decolorează.

— Şi ce-a pățit?

— Nimic, se infiltrase printre drogați, pe unde nu e cine ştie ce chestie să îți bagi nasul dacă ai părul roz ori verde.

— Acum ce e, îți pare rău că nu mai eşti la narcotice?

— Nu. Nu mi-a plăcut deloc.

Eva coboară geamul şi se uită la Michel cu tandrețe. Afară e călduț, în pofida anotimpului. Îşi lasă mâna să plutească în curentul de aer.

— Mai ții minte când trăgeam jointuri şi ascultam Mahler?

— Da. Puneam Mahler fiindcă nu-mi plăceau Pink Floyd, dacă vrei să ştii. Şi-mi mai aduc aminte şi că refuzai să faci dragoste cu mine fiindcă te dădeai artistă şi mă băteai la cap că nu pricep nimic din muzica pop.

— Hai, nu te enerva!

— Păi dacă nu e nimic de înțeles din Pink Floyd?

Parchează cam la întâmplare, la intrarea în micul port Vallon des Auffes, în fața micii bărci a lui Roger Minelli, fost polițist la brigada crime.

— Îți mulțumesc că m-ai adus aici! exclamă Eva, trântind portiera. N-am mai fost de o eternitate.

— Aici am rezolvat primul meu caz legat de stupefiante, împreună cu Maistre.

— Când avea părul roz?

— Nu, pe vremea aia lucram împreună.

Micile bărci se legănau uşor în apa liniştită. Un pescăruş picotea ţinându-şi echilibrul pe stâlpul metalic al unui fileu.

— Mereu nostalgic, Michel.

— Mai c-ai zice că trăiesc cu trecutul lipit de conştiinţă. Nu prea mă potrivesc cu vremurile de acum...

Împinge uşa restaurantului *La pescăruşi*. Ca un înger salvator, Salvatoru' Paoli le iese în întâmpinare.

— Michel, dragule! Ai mai dat şi pe la noi?! Nici nu ştii cât mă bucur!

Salvatoru' lasă o privire tandră să alunece spre Eva.

— Ţi-o prezint pe Eva.

— Bună ziua, domnişoară.

Gazda întinde mâna.

— Eu sunt Salvatoru'... Mă prezint singur fiindcă, dacă aşteptăm după Michel, rămânem aşa mult şi bine.

Se aşază lângă peretele de sticlă. Două arcuri imense ale falezei Kennedy trec peste Vallon des Auffres ţinându-l cumva deoparte de restul oraşului. Drept în faţa lor, la capătul unor alei abia vizibile, se înalţă colina neagră a catedralei Notre-Dame de la Garde, având în vârf statuia placată cu aur a Maicii Domnului care priveşte în depărtări, dincolo de valuri.

— Garantez că aici vă veţi simţi minunat.

Salvatoru' mai păstrează ceva din fizicul de june prim de altădată, însă se gârboveşte pe zi ce trece. Obişnuiţii locului îl porecliseră Trabuc, nu fiindcă ar fi fumat de să iasă fum din el ca dintr-o sobă, ci fiindcă fusese amestecat în afacerea *Combinaţia*, după numele unui cargou de mic tonaj care făcea trafic de ţigări prin anii 1950.

— Ia zi, Michel, Maistre ce mai face?

— Pe bune, parcă n-ai şti! Se dă misterios!

— Al naibii Jean-Louis! Noroc că nu e şi el aici în seara asta.

— De ce?

— Pentru că mi-ar mirosi bucătăria a friptură de pui.

— Păi, cum, nu-ți place carnea de pasăre?

— Aici nu gătesc decât peşte.

Eva izbucneşte în râs. Buzele şi pleoapele îi sunt foarte discret machiate. Michel nu i-a mai văzut cerceii din seara asta. Salvatoru' serveşte cele două porții de lup-de-mare, toarnă peste ele conținutul unei crăticioare minuscule cu pastis fierbinte şi aprinde un chibrit. Peştele trosneşte sub flacăra albastră a alcoolului.

Până la desert schimbă tot felul de banalități. De Palma a rezolvat deja două treimi din sticla cu vin de Bandol.

— Pot să îți pun o întrebare indiscretă? întreabă Eva.

— De ce nu?...

— Un coleg care lucrează la voi, la sediu, la Evêché, mi-a spus că ai trăit la un moment dat cu o colegă de-a ta, Anne. Aşa e?

— Da.

— Nu vrei să-mi povesteşti despre ea?

— Nu prea. Ne-am despărțit fiindcă nu prea mai aveam ce face împreună. A luat concursul pentru promovare în funcția de comisar şi, uite-aşa...

Eva nu mai insistă. Salvatoru' completează fişa unui pariu pentru cursele de cai de a doua zi. Trebuie să aibă el vreun pont, fiindcă prea câştigă des. Dacă nu cumva cumpără din când în când bilete câştigătoare ca să mai spele din banii câştigați pe căi nu tocmai cinstite. De Palma se duce lângă el.

— Ia, zi, Salvatorule, mi-a şoptit cineva că s-ar fi băgat mai nou Castella şi prin traficul cu obiecte de artă. E la mişto ori pe bune?

Gazda bifează şi calul pentru ultima cursă.

— Nu ştiu. Însă dacă aş vrea să cumpăr ceva şi sigur şi frumos, cu siguranţă la el m-aş duce. E un adevărat specialist.

— Dar Maglia?

— Un bou. Un nimeni care se chinuie să urce, dar şi când o să cadă o să-şi rupă noada... Asta dacă nu se potoleşte...

Salvatoru' stă câteva clipe pe gânduri.

— I-a-nghesuit poliţia belgiană. După toate aparenţele, traficul trece pe acolo.

— Dar aici, în port?

— Se zice, pe-aici, pe colo, că nişte caralii şi nişte gardieni portuari ar băga la buzunar olecuţă de mălai ca să mai închidă ochii. Mai mult nu ştiu.

— Mulţumesc.

— Pentru nimic, măi băiete. Să n-aud de bacşiş.

La întoarcere, oraşul doarme până în cele mai obscure unghere. Eva şi-a lăsat obrazul pe marginea portierei. Vântul nopţii îi face şuviţele să fluture. Baronul conduce fără grabă, cu braţul sprijinit de cotieră. Aerul e uşor şi dulce ca nicăieri în altă parte.

19

Michel pătrunde în umbra rece a bisericii Saint-Jean şi îşi face cruce. Venise mai devreme. Lina Baldini spune o rugăciune rulând mătăniile şi uitându-se la fresca scorojită de deasupra altarului. Mijloceşte probabil în favoarea sufletului soţului ei care nu fusese tocmai un ascet şi care, fără îndoială, aşteaptă răbdător înaintea porţii Sfântului Petru. De Palma o salută discret cu mâna, iar ea îi răspunde cu un zâmbet liniştit. Părintele Joseph iese din altar.

— Bună, Michel! Ce mai faci?

— Ca orice om care vine să vă vadă pentru comemorarea fratelui său.

Mâna părintelui Joseph e plină de vigoare. Un surâs îi împodobeşte tot timpul chipul colţuros, pe care străluceşte o pereche de ochi limpezi, dar cu o strălucire stranie.

— Am aflat că vei ieşi din poliţie.

— Da, aştept pensia.

— Toţi ajungem la asta mai devreme sau mai târziu. Şi după, ce ai de gând să faci?

— Să trec de partea bisericii... Cred că ține de latura mea funcționărească.

— Păi, tocmai tu, necredinciosul?! Hai, că mă faci să râd!

— M-am gândit de multe ori la asta după moartea lui Pierre. Mi-aş fi dorit să trăiesc pe planeta lui Dumnezeu, dar cred că nu m-a prea vrut...

Părintele Joseph îl priveşte cu severitate. În astfel de momente nu puteai şti dacă glumeşte ori nu.

— Nu huli, Michel! Doar eşti în casa Atotputernicului... Şi Dumnezeu te iubeşte, cum bine ştii.

Dumnezeu ăsta al tău mi-a luat fratele şi nu mi l-a mai dat înapoi, îşi răspunde Baronul în gând.

Preotul se întoarce spre uşa joasă a sacristiei.

— Parcă vă văd când ați venit la împărtăşanie. Pierre a trecut cel dintâi, ținând în mânuțe cartea groasă de rugăciuni, cea îmbrăcată în piele. Îşi scosese pieptul înainte. Tu erai tare mândru că duci Sfântul Potir... Mereu îi făceai pe toți să râdă.

— Asta ținea de latura mea de „artist".

Părintele Joseph este un preot foarte tânăr al unei biserici rătăcite între calea ferată care duce la docurile de descărcare, uzinele pâlpâitoare, sulf, ateliere mecanice şi fabricile de cărți de joc şi de căşti coloniale.

Zona Capelette este roşie şi aproape fericită. Cei mai mulți credincioşi sunt imigranți italieni la prima generație în Franța, veniți de la Neapole sau din munții Siciliei, şi care se tem de mânia divină mai mult decât de ucazurile partidului, mai ales când vine vorba de botezuri, căsătorii ori înmormântări. La slujbele duminicale, biserica se umple de proletari în costume cu dungi subțiri, bine călcate, cu mâini zdrelite de

ciment sau de gesturile dure la care îi obligă munca în fabrică, cu ghiuluri de aur și ghete scârțâitoare, date cu cremă. Cracii pantalonilor nu sunt niciodată de lungimea cuvenită, adică fie prea scurți, fie prea lungi, iar femeile poartă întotdeauna rochii de doliu și bijuterii pe piepturile enorme.

Când i-a fost înmormântat fratele, tot cartierul a luat parte la slujbă. Copiii cuiva sunt puțin și ai tuturor celorlalți. Reprezentanții celulei de partid au depus o coroană mare, albă, iar elevii de la colegiu și de la școala primară, desene. Sicriul lui Pierre de Palma e acoperit de flori...

— Michel, aștepți pe cineva?

— Da, pe prietenul meu Jean-Louis! Mi se pare ciudat că întârzie.

— Atunci, să mai avem un pic de răbdare.

Părintele Joseph se uită la ceas.

— Problema e că mai am două slujbe în seara asta, una la Pont-de-Vivaux și alta la Saint-Loup! După aceea trebuie să fug la capela spitalului. Până la urmă tot or să mă omoare ceilalți preoți. Bun, acum mă duc să mă schimb, explică părintele Joseph. Când îmi pun patrafirul, or să vină și cei aflați în întârziere.

Maistre apare în dreptunghiul de lumină albă al ușii. Își face neîndemânatic cruce. De mai bine de douăzeci de ani nu lipsește niciodată de la comemorare. Preotul îngenunchează în fața altarului.

— În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh...

De Palma își pierduse credința în primii ani de meserie și are senzația că nu o va mai găsi niciodată. Dumnezeu încetase să mai existe într-o seară de iunie, în fața cadavrului unui copil, în arondismentul 13 al Parisului. Maistre, deși sub semnul îndoielii, tot credea el în ceva.

Cu voce tărăgănată, pierzându-se la încheierea fiecărei fraze, preotul citeşte Fericirile, unicul cuvânt al Evangheliei pe care de Palma îl solicită de ani şi ani de zile.

Fericiți cei săraci cu duhul,
Că a lor este Împărăția Cerurilor...
Fericiți cei blânzi,
Că aceia vor moşteni pământul.

Pierre e întins pe jos. Un firişor de sânge îi iese din ureche. De ce l-o fi rugat să vină cu el?

De ce se află pe strada asta goală, între zidurile înalte, din piatră ridicată în zidărie uscată, ale uzinelor?

Aerul miroase a electricitate. Un aparat de sudură se aude nu departe, la atelierele mecanice. De nicăieri niciun ajutor, iar Pierre de acum nu mai respiră. Vina e a ta, îi şopteşte conştiința. Îi vine să plângă, dar din gât nu-i iese decât un strigăt ce se ridică în decorul de sfârşit de zi.

Slujba se încheie fără ca Michel să-şi dea seama când a trecut timpul. Îi salută pe părintele Joseph cel mereu grăbit, pe învățător, apoi pe o bătrână pălărieră care îşi şterge o lacrimă. Lina mai spune două sau trei rugăciuni.

— La revedere, Lina.

— La revedere, puişor. M-am rugat Domnului să te aibă în pază.

Maistre aşteaptă lângă agheasmatar, evident rupt de oboseală şi cu cearcăne vineții în jurul ochilor.

— Haide, Jean-Louis, luăm una mică la *Bar du Pont*.

— Nu, n-am chef. Şi-aşa umblă numai lepre pe-acolo şi, oricum, sunt sătul până peste cap de poşirca lor.

— Cum vrei!

În piațeta din fața bisericii, nişte copii joacă fotbal cu o minge obosită, pe care încă se mai pot ghici culorile echipei Olympique Marseille. De Palma driblează un puştan care îl provocase cu ochi veseli, încearcă o şmecherie şi scapă mingea din vârful pantofului.

— Avem o problemă, zice Maistre. Chiar una serioasă. A fost ucis un anticar parizian, un anume Grégory Voirnec. Acum cincisprezece zile. Cu o săgeată în mijlocul frunții şi una în umăr.

De Palma încremeneşte.

— Poftim?

— Ancheta o conduce direct Ministerul de Interne. La fața locului au găsit două lucruri: o săgeată, în curs de expertizare, şi o carte de vizită pe care era scris: „Barbar e în primul rând cel care crede în barbarie".

— Frumos citat. Din cine e?

— Colegii de la Paris încă nu au descoperit. Nici nu ştiu dacă au căutat.

— Era şi vremea să ne informeze. Scandalos, zău aşa!

— Nu te enerva. Nici nu aveau cum face legătura, ținând cont de discreția cu care s-a lucrat.

— Aşa e. Totuşi, acum de ce ne-au anunțat?

— Fiindcă au dat de un nume în carnetul de adrese al anticarului: Paul Brissone.

Baronul nu scoate un cuvânt.

— Ne-au trimis prin fax dosarul, adaugă Maistre.

Se duce până la maşină şi se întoarce cu o mapă albastră din plastic pe care i-o întinde Baronului. Fotografiile de la locul crimei arată un bărbat ghemuit, cu capul dat pe spate, cu figura deformată de groază. Criminaliştii pozaseră de mai multe ori săgeata.

— Presupun că ăsta e anticarul.

— Da, dar asta nu e tot. Un anume Gérard Lescure a fost omorât în acelaşi mod la el acasă. Lescure a fost un antropolog specializat pe Papua.

— Avem şi în cazul ăsta un mesaj?

— Nu.

Ajung lângă maşina lui de Palma. Poliţistul cade pe gânduri.

— Crezi că individul vrea să ne încerce ca într-un labirint, oferindu-ne jaloane de orientare? întreabă Maistre.

— Posibil, răspunde Baronul gânditor, pierdut în imaginile ce-i revin în minte din filmele pe care i le prezentase Bérénice şi din care totul rămâne în continuare ermetic.

În piaţeta din faţa bisericii, micul portar aşezase mingea pentru corner. Un negru înalt, cu umerii transpiraţi sub maioul galben-verde ca al lui Ronaldo, se dă înapoi între două maşini, pentru a şuta dintr-un unghi imposibil. Mingea se izbeşte de uşa casei Domnului. Michel deschide portiera şi se aşază la volan.

— Din magazinul anticarului a fost furat ceva?

— Nu. Mă rog, nu conform inventarului făcut de soţia lui Voirnec. S-ar putea, însă, să fi avut şi obiecte de proveniență dubioasă.

Baronul lasă mâinile pe volan şi îşi muşcă buzele.

— Nu cumva Voirnec avea şi o încăpere în care tăinuia lucruri furate? întreabă.

Maistre îşi freacă bărbia.

— Greu de zis. Am stat mult de vorbă cu un coleg de la OCBC[12]. Numele lui Voirnec nu-i era străin. Există bănuiala că, sub acoperirea anticariatului, făcea trafic cu

[12] Office Central de lutte contre le trafic des Biens Culturels – serviciu specializat în furtul şi traficul de obiecte de artă al Poliţiei Naţionale Franceze. (*N.t.*)

obiecte de artă primitivă. E o chestie uşor de negociat şi banii se pot spăla simplu. O afacere bănoasă.

— Evident. Foştii proprietari nu vor veni niciodată să depună plângere.

— Mai rămâne savantul, continuă Maistre. Aici, chiar nu mai pricep.

— Şi e prima dată când nu lasă niciun mesaj.

— Poate că nu a mai avut timp.

— Mai vorbim mâine despre asta.

Maistre bate uşor cu palma în capotă şi se îndreptă către Renault-ul Clio al brigăzii. Copiii îşi iau mingea şi pleacă. În umbrele serii, imobilele lăsate de izbelişte de pe strada Saint-Jean fac o figură stranie. Cei câțiva trecători dispar în holurile de la intrări. De Palma formează numărul lui Bérénice.

— Vă aştept, îi răspunde aceasta simplu.

Baronul lasă pentru mai târziu întâlnirea cu Eva şi porneşte în sus, către cartierele elegante ale oraşului.

*

Bérénice poartă un taior de culoare închisă şi pantofi cu tocuri joase. Fața îi este umflată şi fruntea săpată de riduri adânci.

— „Barbar este în primul rând cel care crede în barbarie", repetă. Citatul este din Claude Lévi-Strauss. Şi încă unul foarte cunoscut.

Nu reuşeşte să îşi regăsească nici calmul, nici puterea de care dăduse dovadă până acum.

— Claude Lévi-Strauss l-a notat în *Rasă şi istorie*, adaugă. O carte de un militantism pronunțat, redactată sub egida UNESCO. Scopul era combaterea rasismului şi a

intoleranței. În scopul demonstrării ideii că nu există decât o singură rasă, rasa umană.

Despre Lévi-Strauss, de Palma ştie foarte puține lucruri. Dintre tomurile sale nu cunoaşte decât *Tropicele triste,* cu faimoasele cuvinte de deschidere: „Urăsc călătoriile şi exploratorii..."

— Credeți că, în continuarea celui din Freud, citatul acesta are un sens anume?

— Bineînțeles, răspunde Bérénice. Claude Lévi-Strauss a atacat dur teoriile lui Freud. Rezumând, sunt două poziții contrare, chiar dacă nu e tocmai exact ceea ce spun, întrucât Lévi-Strauss respecta psihanaliza. Îi recunoştea meritul de a fi demonstrat că rolul conştiinței este de a ne minți pe noi înşine. Nu recunoştea, însă, rolul pulsiunilor şi al emoțiilor şi nici importanța pe care le-o acorda Freud. Pentru el, toate acestea țineau strict de biologie.

Gazda răspunde răsucind nervos colierul de perle de la gât, cu privirea fixată pe măştile prinse de pereții livingului.

— Despre *Totem şi tabu* ce credea? mai întreabă de Palma.

— Claude Lévi-Strauss o detesta... Lucrarea îi făcea părul măciucă, întrucât statua mitul lui Oedip ca punct de plecare al întregii noastre culturi. Lévi-Strauss nu suporta ideea aceasta, demonstrând că gândirea sălbaticilor, la care Freud se referă în *Totem şi tabu,* a produs sisteme extrem de variate şi de complexe.

— Prin urmare, cineva care vrea să dea de pământ cu Freud poate cere ajutorul lui Lévi-Strauss.

Bérénice nu se poate abține să nu izbucnească în râs.

— Într-o anumită măsură, se poate spune şi aşa!

Își regăsise privirea scânteietoare. De Palma nu știe dacă e bine să o pună în temă cu uciderea anticarului parizian. Ezită câteva secunde.

— E ceva ce nu merge cum trebuie, domnule de Palma?

Polițistul lasă palma pe brațul fotoliului.

— Am la mine niște fotografii care s-ar putea să vă șocheze. Totuși, trebuie să vi le arăt.

— Despre ce este vorba?

— Cu siguranță, despre același gen de proiectil care l-a ucis și pe bunicul dumneavoastră.

Bérénice devine dintr-odată încordată.

— De ce nu mi le-ați arătat mai devreme? Avocatul mi-a comunicat că nu ați descoperit arma crimei.

— Vă voi explica mai târziu, numai că nu despre armă este vorba, ci doar despre proiectil...

Dosarul conține fotografii ale săgeții pe care cei de la laboratorul Direcției Generale a Poliției de pe Quai des Orfèvres o găsiseră înfiptă în trupul anticarului parizian.

— Săgeată papuașă, spune femeia fără ezitare. Din trestie. Făcută undeva, pe înălțimile de pe albia fluviului Sepik. Am văzut așa ceva la iatmuli, dar nu o pot spune cu certitudine. Genul acestea de armă este făcut de mai multe triburi.

Se ridică și se întoarce spre fereastră.

— E un obiect vechi, adaugă cu un oftat. Foarte vechi.

Se lasă tăcerea. De Palma blestemă obligația de a se afla aici, cu întrebările lui de sticlete. Detestă faptul că trebuie să o mâhnească.

— Îmi pare rău, spune.

— Și exact cu săgeata aceasta a fost omorât bunicul? Și cu arcul de la el din birou?

— Probabil. Nu pot fi sigur.

— De ce?

— Un arc vechi nu mai are aceeaşi putere, coarda poate să se rupă...

— Nu şi aceea...

— Îmi puteţi spune mai multe?

— L-am încercat o dată... Demult de tot... Poate să fi trecut douăzeci de ani. Bunicul îi schimbase coarda, întrucât cea veche se uscase complet.

— Au mai fost şi alte persoane prezente în ziua aceea?

— Nu...

Femeia scoate o batistă din buzunar şi îşi şterge lacrimile.

— La drept vorbind, îmi face mai bine să ştiu adevărul.

Se îndreaptă către un dulap, trage un sertar care scârţâie şi scoate un pachet de ţigări. De Palma nu îşi dăduse seama că fumează.

— Doriţi o ţigară?

— Nu, mulţumesc, răspunde de Palma.

— Aveţi un foc?

Poliţistul se apropie şi deschide bricheta Zippo. Bérénice nu îl scapă din ochi.

— Unde aţi găsit săgeata? îl întreabă, suflând fumul.

— În corpul unui anticar parizian. Grégory Voirnec. Îl cunoaşteţi?

Gazda loveşte ţigara cu vârful degetului, lăsând să cadă puţin scrum.

— Toată lumea din branşă îl cunoaşte pe Grégory Voirnec.

— Nu pare să vă emoţioneze dispariţia lui.

— Era un escroc! răspunde rece Bérénice. Un om care ne făcea de râs profesia.

— De ce spuneți asta?

Dintr-odată distantă, femeia tace și strivește țigara în scrumieră.

— Săgeata are cel puțin treizeci de ani, explică apoi. De multă vreme, în regiunea de sus a Sepikului puștile au înlocuit vârfurile de săgeată zimțate.

— Vârfuri zimțate?

— Erau folosite special pentru război. Nu trebuie să vă mai spun că rănile produse erau groaznice.

— Când am văzut filmul acela, chiar aici, v-ați referit la un anume *first contact*, își amintește de Palma.

Berenice aprobă din cap. Ține în față catalogul unei expoziții și are alături telefonul mobil și un carnet în care scrie niște cifre.

— În film, continuă polițistul, am putut vedea bărbați care aveau același tip de săgeți ca aceea care l-a ucis pe bunicul dumneavoastră. Ar fi posibil ca toată această poveste să fie legată de un eveniment special din viața bunicului dumneavoastră?

— *First contact* a fost una dintre fantasmele occidentalilor. Mai ales în prima jumătate a secolului XX. Ați auzit cumva vorbindu-se despre aventura fraților Leahy?

— Nu, răspunde de Palma care începe să își piardă răbdarea.

— Au fost niște căutători de aur australieni plecați în Noua Guinee prin anii 1920, convinși că vor face avere pe platourile înalte, pe care le credeau nelocuite. Numai că, pe platourile centrale, au dat de vreun milion de papuași care nu văzuseră în viața lor nici picior de alb. S-au mai produs și alte *first contact* și cu alte ocazii. De fiecare dată în aceeași regiune.

Berenice se uită în gol.

— În 1961, Robert Ballancourt a refăcut drumul, dacă pot să spun aşa, urcând pe râul Yuat cât mai spre izvoare. Nu mai era tânăr, însă avea destul curaj pentru a înfrunta o natură deosebit de ostilă şi populaţii nu întotdeauna paşnice. Asta aşa, pentru descriere de decor. Ballancourt avea să reuşească. Alături de tovarăşii lui, printre care şi bunicul, a mers zile în şir până să dea peste un trib care habar nu avea de „minunata" noastră civilizaţie. M-am întâlnit de mai multe ori cu Ballancourt, care era destul de mândru de descoperirea lui, dar, totodată, şi complet dat peste cap. Uneori aveam senzaţia că lăsase ceva acolo, în urma lui. Că părăsise o parte din sine însuşi prin ungherele Noii Guinee.

Chipul lui Bérénice îşi schimbă expresia. Femeia îşi scoate ochelarii, iar în ochi îi apare o sclipire stranie.

— Am răscolit prin toată casa, dar de alte filme nu am mai dat. Doar de un album cu fotografii din călătorie. Doriţi să le vedeţi?

— Bineînţeles, răspunde de Palma.

Într-o primă imagine în alb-negru se vede un sat aşezat pe o colină din junglă.

— Robert Ballancourt a intrat în sat pe 31 octombrie 1961, explică Bérénice. Observaţi, vă rog, colibele dreptunghiulare şi micile grădini din jurul lor. Stâlpii înalţi pe care sunt aşezate, după toate aparenţele, nişte cuiburi, cele pe care le puteţi vedea în al treilea plan, sunt posturile pândarilor. Urcă în vârful catargelor acestora şi se uită de jur împrejur pentru a vedea dacă nu cumva se apropie vreun duşman. Cum se întâmplă cam peste tot în Papua, triburile se războiesc neîncetat, conform unui cod vindicativ precis, fiecare grup dorind să îşi răzbune membrii ucişi în cursul ultimei bătălii.

De Palma se uită la fotografii una după alta. La început nu sunt decât peisaje cu munți prăpăstioşi, poteci înguste şi întortocheate, colibe primitive prin fața cărora porcii umblă după hrană.

— Iată şi „primul contact", zice pe neaşteptate Bérénice punând degetul pe o imagine.

Un bărbat îngrozit se uită fix la obiectivul aparatului de fotografiat, cu corpul aplecat înainte, cu un toc penian sub pântece şi cu un topor de piatră în mână.

— Nu mai e nevoie să comentez efectul pe care Ballancourt şi tovarăşii lui l-au avut asupra acestor oameni, murmură gazda.

O a doua imagine reprezintă un grup de bărbați înarmați cu sulițe lungi şi subțiri. Toți poartă apărători peniene, iar cel care trebuie să fie cel mai bătrân are un dinte de mistreț în nas.

De Palma se lasă furat de fiecare fotografie, căutând un semn, un declic. Expresiile nu se schimbă de la o imagine la alta: aceeaşi teroare, aceeaşi spaimă care sar în ochi. Aceleaşi femei cu sâni uscați, cu părul prins într-un fel de plasă şi cu o bucată de cârpă în jurul şoldurilor. Unele dintre ele mai puțin impresionate decât bărbații. Şi copii care li se ascund printre picioare. De la mâini le lipsesc una sau mai multe falange. Cei mai mulți sunt frumoşi şi voinici.

Ultima fotografie reprezintă portretul unei tinere extrem de frumoase, cu priviri melancolice. Sânii îi sunt tari, iar sfârcurile împung de sub şuvițele lungi de păr. Un surâs straniu lasă impresia că regretă un lucru anume, că în viața ei ceva s-a fisurat.

De Palma observă că pagina are colțurile îndoite. Pe marginea din dreapta este o pată abia vizibilă. Chipul

acesta nu îi este necunoscut. Realizează că l-a mai văzut în filmul doctorului Delorme. Era ultima fotogramă din cea de-a patra bobină.

— Figura aceasta vă spune ceva? întreabă.

Bérénice priveşte imaginea, apoi se întoarce.

— Femeia nu este din aceeaşi regiune cu ceilalţi. Şi are povestea ei, continuă cu tristeţe. Nu mi-o aduc prea bine aminte. Bunicul o numea Agnès, dar de fiecare dată a refuzat să-mi spună mai multe.

Măştile de pe pereţi par a rânji uitându-se la cele două fiinţe omeneşti aplecate asupra unor fotografii din alte vremuri.

— Domnule de Palma, vă rog, daţi-mi şi mie una dintre ţigările astea groaznice ale dumneavoastră. Ale mele s-au terminat.

Poliţistul îi întinde pachetul din care iese o ţigară şi o priveşte adânc în ochi.

— Aţi auzit vreodată de un anume Gérard Lescure?

— Da, ca om de ştiinţă.

— Şi el a fost asasinat.

Femeia se strâmbă, înghiţind un fir de tutun.

— Tot cu o săgeată?

Pe de Palma întrebarea îl descumpăneşte.

— Da, răspunde, fără a i se clinti însă niciun muşchi.

Bérénice striveşte ţigara abia aprinsă.

— Avea legături cu anticarul?

— Nu ştiu, îi răspunde nervoasă. Nu l-am cunoscut personal. Nici pe Voirnec! Gurile rele spuneau că îşi mai rotunjea venitul lunar vânzând unele obiecte de artă.

— Adică făcea parte dintr-o reţea de traficanţi?

Îi pândeşte reacţiile, dar femeia rămâne impasibilă, privind cele două statuete aşezate pe una dintre mobile.

— Spiritele s-au întors şi se răzbună, constată.

— Ce vreți să spuneți?

— Că obiectele despre care am vorbit la prima noastră întâlnire au o putere a lor. Că au fost şi sunt întotdeauna locuite! Că puterea nu le-a părăsit nicicând!

Coboară ochii spre imaginea goeletei *Marie-Jeanne*, cea prinsă în rama de argint. Chipul îi freamătă. În priviri i se citeşte anxietatea. Îi întinde lui de Palma albumul.

— Vi-l împrumut.

De Palma realizează că îi ascunde capitole întregi din viața bunicului ei. Poate fiindcă nu găseşte forța de a i le povesti. De ce să-l fi condus până la chipul tinerei aceleia?

Cinci bărbați goi, cu trupurile vopsite în alb, sunt așezați pe solul prăfos. Sculptorul stă pe un taburet. Lângă el, pe pământ, o oală plină de rășină. Sculptorul ia o mână și astupă găurile nasului. Zice: „Nasul adună îl el tot omul. La asta se uită mai întâi femeile". Pe urmă fasonează obrajii și fața. Din două scoici rotunde face ochii. Cu puțină rășină ies și urechile. Mortul prinde viață.

Sculptorul lipește apoi păr pe ceafă și îi face o coroană de scoici albe. După care înmoaie pensula în oala cu cernealã și trasează fără grabă volutele magice. Liniile sinuoase le începe de la rădăcina nasului și le duce până sus, pe frunte. Cei cinci bărbați îl privesc, omorând muștele care îi iau cu asalt. În câteva minute, craniul a redevenit figură omenească. Sculptorul zice: „Sufletul care umbla fără un loc al lui poate acum să locuiască la el acasă".

Cei cinci bărbați se ridică și se duc în casa bărbaților. Craniul ajunge în casa morților. De acolo va proteja culturile și războinicii.

20

Un fir de lumină albastră se strecoară pe fereastra clădirii administrative a cimitirului. Tăcerea e întretăiată de aplauze şi de o voce păstoasă. La ora aceasta, paznicul se uită probabil la programele slabe ale vreunui post de televiziune. În depărtare se aude rumoarea autostrăzii de est.

În tencuiala peretelui exterior, vizitatorul zăreşte o primă gaură care îi permite să îşi strecoare mâna dreaptă. Piciorul stâng şi-l sprijină pe o asperitate şi, cu ajutorul braţului, începe să se ridice. O despicătură largă dintre două pietre îi asigură o a doua priză pentru mâna rămasă liberă. Se trage în sus cu toate puterile, dar mâna îi intră într-un ciob de sticlă de pe coama zidului. Se taie adânc la degetul mare şi sângele i se prelinge pe antebraţ. Cu cealaltă mână îşi scoate geaca şi o aruncă peste coama plină de bucăţi de sticlă. O maşină se apropie din josul străzii, dar se opreşte la semaforul de la intersecţie. Dacă nu dispare într-o secundă, şoferul îl va zări fără discuţie. Forţează şi mâna rănită strângând din dinţi şi reuşeşte să ajungă deasupra hainei.

Mormântul se găseşte în careul 6, între crematoriu şi mica necropolă rezervată morților din Primul Război Mondial. Vizitatorul se strecoară pe prima alee şi grăbeşte pasul. După câte îşi aminteşte, ceea ce caută se află la capătul unui şir de morminte lipsite de monumente înalte. O pisică traversează aleea şi se opreşte o clipă, privindu-l cu ochii ei sticloşi.

Mormântul nu poate fi departe. La câțiva paşi se află un chiparos care îşi aruncă ramurile spre cer.

Inscripția nu s-a schimbat:

Robert Ballancourt
1899 – 1984

Nimic altceva. Pe piatra funerară este montată o placă pe un trepied:

Din partea foştilor elevi ai Şcolii de Drumuri şi Poduri

Vizitatorul dă la o parte placa, lasă jos geanta şi scoate două bare de fier pe care le înşurubează. O pasăre de noapte lasă să-i scape un soi de rugăciune pe o melodie cu note sumbre. La capătul aleii, mai jos, se zăreşte locuința paznicului. Televizorul aruncă reflexe reci în geamurile livingului.

Vizitatorul introduce partea lată a barei metalice în scocul de piatră folosit de gropari. La prima încercare, levierul reuşeşte să mişte doar un centimetru enorma placă de granit. Reia operațiunea furibund şi mai câştigă doi centimetri.

După vreo zece minute, lărgeşte suficient deschiderea cât să se poată lăsa să alunece în interiorul cavoului. Trage după el geanta, aprinde lanterna şi coboară.

Înăuntru nu este decât un singur sicriu, în stânga, pus direct pe jos. Vizitatorul își ține respirația. De mirosit a cadavru nu miroase. Lemnul sicriului s-a înnegrit. Partea din față e complet mâncată de cari. Loveşte uşor cu levierul şi face țăndări lemnul de stejar. Apare gulerul unui costum negru, pe jumătate devorat de viermi.

Vizitatorul despică scândurile, lovind încet cu bara metalică. Capacul cedează rapid. Apare capul. Un smoc de păr e încă prins de o bucată uscată de piele. Dinții ies în relief. În cavou se răspândeşte un miros înțepător de mucegai, de frunze uscate şi de rămăşițe omeneşti.

Nu mai pierde vremea. Cu o mişcare scurtă trage capul spre el. Vertebrele cedează pe loc cu un trosnet. Înlătură resturile de îmbrăcăminte şi ridică țeasta la înălțimea ochilor.

Fără grabă, pune craniul în geantă. Apoi se întoarce. Spiritele rele stau în fundul cavoului, cu fețele galbene.

— Ieşiți afară!

Cel dintâi se întoarce şi dispare în peretele mormântului. Al doilea continuă să privească fix vizitatorul.

— Afară!

Spiritul rău dă înapoi până îşi lipeşte palmele de zid.

— Afară! Ieşi din mine!

Spiritul rău dă din cap şi dispare.

PARTEA A DOUA

ȚARA UITATĂ DE TIMP

În dimineţile limpezi, pe cerul Oceaniei se zăresc crestele „Munţilor Înzăpeziţi" străpungând pătura groasă de nori. Deasupra norilor, ca un continent dispărut, se ridică platourile întunecate, stâncoase ale insulei celei mari a Noii Guinee, cu falezele lor abrupte plecând din strâmtoarea Dampier, din Oceanul Indian, şi întinzându-se către est pe o lungime de două mii patru sute de kilometri, înainte de a se prăbuşi din nou în ocean.[13]

---

[13] Peter Matthiessen, *Două anotimpuri în epoca de piatră*, traducerea în franceză de Guy Durand.

21

Satul Yuarimo, 7 februarie 1961

Kwenda este aşezată în faţa lui Ballancourt. De la mâna stângă îi lipsesc două degete. Cioturile lor par nişte bulgări sub pielea deja obosită de muncile la câmp. S-a mutilat în semn de doliu. Doliu după Kaïngara, tatăl ei, şi după Mawa, primul ei soţ.

— Deci, eşti fata lui Kaïngara, se miră Ballancourt.

— Da, răspunde Kwenda, uitându-se la albul uriaş care stă înaintea ei. M-am născut chiar după moartea lui.

Privirea femeii exprimă o anume insolenţă. Nu-i este teamă de bărbatul admirat de toţi ceilalţi. E seducător în pofida pielii lăptoase, a muşchilor şi a mirosului înţepător. Femeii i se pare că bărbatul miroase a moarte. Nu mai contează, privirea lui nu o lasă indiferentă.

— Am fost prieten cu tatăl tău. M-a călăuzit pe vremuri în sus pe Sepik, până în locuri pe care occidentalii nu le-au mai văzut niciodată. Undeva, spre munţii platourilor centrale. Tatăl tău a fost un viteaz.

Privire voalată. Ballancourt se simte jenat.

— Un bărbat cum nu se mai văd prin locurile astea. L-am văzut în război, stând drept în bătălii. Dădea ordine şi toată lumea îl asculta, chiar şi bătrânii vânători de capete. În mâna dreaptă ținea o pană lungă, albă, în stânga sulița şi la primul rănit oprea de fiecare dată lupta, considerând că răzbunarea e împlinită. Pentru el era de ajuns că şi ai săi, şi duşmanii s-au dovedit a fi viteji.

Kwenda nu şi-a cunoscut tatăl. Ştie doar că bătrânii încă îl comemorează şi că numele lui e la mare cinste în mintea tinerilor bărbați. O dată sau de două ori, bătrânul Wabe i-a vorbit despre Big Man, cel venit pe drumul fantomelor.

— Cum te-ai împrietenit cu tata? întreabă Kwenda.

— Într-o zi de bătălie. Veniserăm să cumpărăm nişte capete dintr-un sat al cărui nume l-am uitat când, dintr-odată, trecând repede fluviul, bărbații au atacat. Erau războinici pe care Kaïngara nu îi cunoştea. Ploua cu săgeți lungi, cu vârfurile zimțate. Numai că nimeni nu a fost atins. Am tras la vâsle pentru a ne pune la adăpost în stufăriş. „Bărbații aceia vor capul pe care l-ai cumpărat, aşa mi-a zis Kaïngara. Trebuie să fie al unui Big Man de la ei. S-ar putea ca aceia care ți l-au vândut să-l fi furat într-o incursiune. Să furi un cap e mare sacrilegiu." „Credeam că aşa ceva nu se face, că e tabu!" „Nu de când au venit occidentalii să le cumpere..." „Hai să-l dăm înapoi, i-am răspuns." Mă simțeam groaznic, realizând răul pe care l-am făcut noi, exploratorii. Tatăl tău s-a uitat lung la capul înfăşurat într-o cârpă albă. „Nu, oricum ne vor ucide." În acel moment, un războinic a țâşnit din stufăriş, şi-a încordat arcul şi era gata să-ți omoare tatăl. Am dus puşca la ochi şi l-am doborât.

— Deci i-ai salvat viața lui Kaïngara!

Ballancourt nu răspunde. Coboară privirea. Nu-i place să vorbească despre sine însuşi, iar evocarea amintirii lui Kaïngara îl aruncă într-o melancolie profundă.

— Tatăl tău a fost cu siguranță singurul meu prieten adevărat.

Kwenda observă ochii umezi ai „Domnului Robert". Lasă capul pe umărul lui, îi ia mâna şi i-o sărută.

— Ştii de ce m-am întors?

— Nu.

— M-am dus să cumpăr capul lui Kaïngara.

— Şi l-ai găsit?

— Da.

Domnul Robert tace. Sub cerul Oceaniei, înserarea nu este niciodată lipsită de sunete. Orăcăitul necontenit al unei broaşte accelerează şi aproape acoperă respirația profundă a europeanului. Peste tot, vietăți minuscule se înfruntă în tenebrele jilave.

— Cum ți-a murit bărbatul? întreabă Ballancourt.

— A fost omorât într-un război. Duşmanii au venit aici şi au distrus totul. Atunci a fost ucis şi Mawa.

— Când s-a întâmplat asta?

— Acum doi ani.

— A fost răzbunat?

— Da. În primăvară, ai noştri s-au dus să ia o viață. De atunci, nu ne-am mai luptat. Vinile au fost plătite.

— Dar tot duşmani v-au rămas!

Kwenda surâde trist. Războiul poate reîncepe la cel mai mic pretext. În viața ei ceva s-a rupt. Ballancourt se uită deseori la ea, când trece în picioarele goale. Are pas de regină, mişcări suple de şolduri care o fac să pară divină, în ciuda micului hârleț purtat pe umăr şi a plasei găurite în care duce cartofii dulci. În sat se ține deoparte.

Tinerii nu o doresc. Virgină nu mai este şi se zice că poartă ghinion. Ballancourt ştie că Mawa, defunctul ei soţ, numai bărbat bun nu a fost. Bea mult şi o bătea chiar şi după convertirea la creştinism. Nu i-a lăsat nici copii, nici bunuri. Kwenda nu s-a botezat şi crede încă în spiritele străbunilor şi în duhurile junglei. Bărbatul, da, i s-a făcut creştin şi a cheltuit toată averea pentru ridicarea capelei, evident, după convertire. În ziua când s-a ţinut prima slujbă, a tăiat o groază de porci şi a dat de mâncare întregului sat. Dacă ar mai fi trăit Kaïngara şi ar fi văzut toate astea, cu siguranţă şi-ar fi ucis ginerele. Era un om drept, calitate pe care Robert o aşteptase întotdeauna de la un bărbat şi pe care nu o descoperise decât în călăuza lui.

La căderea nopţii, Kwenda se strecoară în culcuşul lui Robert, care nu scoate niciun cuvânt. E goală. Trupul îi e fierbinte şi împrăştie aromă fină de scorţişoară. Îşi lasă palma pe pieptul lui Robert şi simte cu inima îi bate liniştit. Fiindcă în mintea ei, inimile eroilor bat liniştit. De pe malurile Sepikului urcă fără oprire zgomotele nopţii: şuierat de insecte mari, trilurile sumbre ale păsărilor nocturne, care zboară prin copacii uriaşi. Peste tot, şuvoaie de căldură. Puşca lui Robert e aşezată la capul patului, sclipind albăstrui în geana de lumină.

Kwenda ridică un picior şi îl freacă de sexul bărbatului, descoperindu-l tare, viguros. Caută buzele lui Robert şi, dintr-o mişcare de şolduri, vine peste el, mângâindu-i faţa cu pletele ei lungi, mirosind a pădure şi a fructe coapte. Ballancourt închide ochii. Respiraţia îi ajunge gâfâit în clipa în care femeia îi dăruieşte ceea ce aşteaptă încă de prima dată când a văzut-o.

22

De două zile, curenții atmosferici aduși de flux dinspre mare frământă cerul. Linii lungi de nori albi obturează azurul din larg până în munții calcaroși care împrejmuiesc Marsilia ca un zid de cetate.

— Salut, Baroane!

Maistre ridică banda care delimitează locul crimei. Un bărbat brunet zace crucificat parcă pe piatra rece a cheiului Wilson, cu o mână acoperindu-i fața și cu cealaltă atârnând deasupra valurilor.

— Avea vreo patruzeci de ani, adaugă Maistre. În niciun caz mai mult. Sângele nu este coagulat încă.

— Reglare de conturi?

— Mda, răspunde polițistul uitându-se la mașina patrulei unității de nord, care tocmai parchează dincolo de cordonul de siguranță. Cred că este individul pe care l-ai urmărit ieri.

De Palma dă la o parte o șuviță cenușie care îi stă pe frunte ca un semn de întrebare. Poartă o scurtă de piele arămie, pantaloni negri și cămașă gri, căreia i-a suflecat mânecile. Se lasă pe vine și se uită cu atenție la cadavru.

— Ce părere ai, Michel?

De Palma apasă arătătorul pe tâmpla mortului.

— Aceeaşi gaură ca şi în cazul lui Delorme.

— Aşa mi se pare şi mie.

Baronul ridică mâna care ascunde figura.

— El e.

La macazuri, şinele scot sunete ascuţite la trecerea fiecărui boghiu al vagoanelor cu produse chimice. Şeful brigăzii apare cu Bessour lângă el.

— Bună, Michel.

De Palma le răspunde din cap.

— Leacock e, şefu'.

— Căcat! îi scapă lui Bessour.

— Fiule, ai găsit exact cuvântul potrivit, mormăie de Palma.

Criminaliştii au dezbrăcat cadavrul şi au aşezat lângă el, direct pe jos, un sac alb special.

— O să căutăm martori, zice Legendre, dar uşor nu va fi. Karim va urca pe *Melbourne*.

Poliţiştii de la criminalistică iau cadavrul de încheieturile mâinilor şi de glezne şi îl lasă pe sacul de plastic. Fermoarul şuieră.

— Când a fost urmărit, s-a pierdut prin bordelurile de lângă Operă, explică Maistre. Am putea începe de acolo.

— Perfect, aprobă Legendre. Mă întreb doar de ce nu s-a făcut operaţiunea asta mai devreme.

— Ca să n-o luăm prea repede. Riscam să-l pierdem.

Legendre răspunde cu un mârâit.

De Palma reface în minte traseul urmat în timpul filajului lui Leacock. Revede cartierul Operei şi firmele barurilor rău famate. Se oprise la douăzeci de metri de Leacock, atunci când acesta o luase pe strada Glandèves,

şi aşteptase cam zece secunde, în niciun caz mai mult. În zonă erau două baruri: *Banana* şi *Marimba*. O prostituată, una înaltă şi brunetă, cocoțată pe nişte tocuri cât nişte picioroange, era în față la *Marimba* şi îl agățase când trecuse pe lângă ea. Celelalte cabareturi de pe aceeaşi stradă, *Săgetătorul* şi *Valparaiso*, erau mult mai departe. Leacock nu ar fi putut să dispară chiar aşa, într-o clipă, doar dacă nu fugise ca un apucat de streche, caz în care de Palma l-ar fi auzit cu certitudine. Scoate mobilul şi formează numărul unui inspector de la vamă, comandant al brigăzii care are în sarcină şi barurile.

— Salut, Christophe, de Palma sunt.

— Baroane! Ce surpriză! Ia te uită, Maica Domnului a mai făcut un prunc?

— În niciun caz cu mine. Am doar nevoie de numele patronilor a două baruri de lângă Operă.

— Zi-le!

— *Marimba* şi *Banana*.

— Simplu: Nono Castella, răspunde vameşul. Le-a trecut pe numele nevestei.

— Ştii din ce trăieşte Castella?

— Nu prea... Dacă afli, sună-mă, nu e rău niciodată să mai cunoşti detalii.

Baronul şi Maistre se apucă să stabilească geografia zonei. Maglia şi Berry lucrau pentru Castella. Marinarul pe care îl urmăriseră încă de la scara vasului *Melbourne* până la barurile din cartierul Operei îi condusese direct în parohia lui Castella.

— Face parte din somitățile împuțitului ăstuia de oraş, bombăne Legendre. Echipele lui lipesc afişe pentru jumătate dintre oamenii politici din bătătură, fie de dreapta, fie de stânga.

— Are un adevărat simț al serviciului public! glumeşte Bessour.

— Am putea să-i punem câteva întrebări, cu tot respectul cuvenit, intervine Maistre.

— Du-te împreună cu Karim, zice Legendre întorcându-se către de Palma. Acum. Cu genul ăsta de indivizi, fierul trebuie bătut cât e cald.

Lumina scăzuse. Umbre lungi, albăstrii, pun stăpânire pe docuri şi aruncă ungherele dintre hangare în întuneric. O maşină a autorității portuare opreşte lângă cordonul de siguranță al poliției. Un bărbat filiform, în costum albastru, înaintează cu paşi mari.

— Domnul procuror adjunct, constată Maistre.

— Pesemne îi lipseşte aerul mării.

— Bună ziua, domnilor, salută procurorul evitând să privească spre cadavru.

— Am luat-o iar de la zero, declară Maistre arătând spre corpul întins pe jos.

— Aveți idee cine este?

— Leacock.

— Nu e o veste bună.

— Moartea unui om nu e niciodată o veste bună, mormăie de Palma învârtind cheile maşinii pe deget, după care se îndepărtează de locul crimei.

Bessour transmite ceva prin stația radio. Digul lângă care se află merge drept înainte, ridicat din piatră albă punctată de babale ruginite şi de inele pentru parâme. De cealaltă parte, colina Garde şi clădirile cățărate pe ea par minuscule în lumina roşie a asfințitului.

*

Castella e în fieful lui, la *Bar du Galères*, la intersecția străzilor Paix şi Estienne-d'Orves, în inima a ceea ce cândva fusese arsenalul galerelor Regelui Soare.

— Rămâi două minute afară, spune Baronul, în caz că vrea s-o şteargă. O să dau afară chelnerul şi pe toți cei care ne-ar încurca. Pe urmă vii şi tu.

— Vrei să chem întăriri?

— Nu, Castella e un peşte din ăi mari. Trebuie lucrat cu finețe.

— Vorbeşti tu?...

— Da. O s-o facem pe polițiştii timizi. Un soi de draci în scutecele micului Isus.

— Se zice c-a pus la cale uciderea unei jumătăți din victimele oraşului.

— Da, măi băiete. Numai că lumea asta a lor e îngrozită de vid. Cum moare o jigodie, cum apare alta din umbră. Biotopul are exigențele lui şi ăsta de aici o ştie bine. Ține de noi să-l îmbârligăm.

— Cum ai de gând să procedezi?

— Nu avem obligația să-l anunțăm că Leacock a dat colțul din cauza unei săgeți trase de un maniac. Vom alege un pistol calibrul 38, ca să-l punem pe gânduri. Ți-au mai rămas pungi sigilate?

— Păi... da.

Bessour se caută prin buzunare.

— Poftim, zice scoțând o mică pungă de plastic.

De Palma pune înăuntru un cartuş şi sigilează punga.

— Țin mereu unul la mine, în caz de nevoie.

Bessour îl priveşte încordat.

— Ştiu, fiule, e o metodă josnică, dar nici Castella nu e tot ce a dat mai cinstit omenirea. Un interlop veteran

mi-a vândut un pont: se pare că ar fi unii de-ai noştri care-şi mai rotunjesc şi ei salariul acoperind ceva trafic portuar. Bag mâna în foc că este vorba despre cei doi caralii care apar în carnetul de adrese al lui Paulo.

Bessour clatină din cap. Apusul taie în două bulevardul, jumătate lumină, jumătate umbră. Primele păsări de noapte şi-au făcut deja apariţia pe terasele cafenelelor.

— Michel, eşti convins c-o să meargă?

— Fără probleme.

Castella e în picioare, dincolo de tejgheaua îmbrăcată în lemn exotic, plimbându-şi privirile peste trecătorii de pe strada Paix şi de pe bulevardul Estienne-d'Orves. Nu are nicio reacţie când îl zăreşte pe Baron în cadrul uşii.

— Bună ziua, salută de Palma.

— Bună ziua, răspunde interlopul fără a-şi muta privirea de la permanentul du-te-vino al străzii.

Are în jur de cincizeci de ani. De la ieşirea din închisoare, de la care au trecut doi ani, îşi vopseşte părul în negru intens pentru a ascunde cele câteva şuviţe cenuşii care i-au apărut la tâmple. O tânără cu aspect de manechin apare în uşa bucătăriei.

— Domnule Castella, aş vrea să vă spun ceva.

Cu privirea întunecată, patronul ordonă fetei să dispară. Baronul se aşază la bar şi comandă un pahar de bere.

— Bun... Ştiţi de ce am venit?

Castella se întoarce spre chelner.

— Parcă ziceai că vrei să fumezi o ţigară afară...

Chelnerul iese şi el.

— Ce-ar trebui să ştiu?

— Am venit ca prieten, zice Baronul.

Bessour intră grăbit.

— Rămâi pe loc, strigă de Palma aşezându-se în dreptul uşii de la bucătărie.

— Staţi aşa, strigă şi Castella, ce-aveţi de gând?

— Doar din precauţie, îi face Bessour semn să se liniştească. Pentru siguranţa dumneavoastră.

Baronul mai ia o înghiţitură şi lasă paharul pe tejghea.

— Domnule Castella, avem ordin să vă arestăm preventiv pentru complicitate la omor din culpă în legătură cu Jim Leacock.

— Ia staţi aşa, adică mă lucraţi cu chestia asta? Adică eu l-am omorât pe gagiu?

— Asta au declarat surse ale căror depoziţii concordă. Aveţi ceva de spus?

— Nu aveţi nicio dovadă! Nici măcar nu ştiu despre cine este vorba.

— Poate, însă suntem obligaţi să credem ceea ce ni s-a spus. Suntem constrânşi să vă ducem la Evêché... Îmi pare rău, domnule Castella. Ştiţi cum merge justiţia!

Interlopul se gândeşte câteva clipe.

— Aţi zis că veniţi ca prieten.

— Şi nu îmi calc niciodată cuvântul.

— Ce doriţi să ştiţi?

Baronul schimbă scaunul, aşezându-se la doar câţiva centimetri de Castella.

— Destinaţia containerelor de pe *Melbourne*.

Castella se încruntă.

— Nu ştiu nimic.

— Ceva cu trafic de artă pe aici, prin port...

Castella abordează o mină dubitativă.

— Un marinar de pe *Melbourne* a murit şi nu din întâmplare, adaugă de Palma.

— Hoții nu mor niciodată din întâmplare.

— Cu un glonț în tâmplă. Doar unul singur. Asta nu prea e moarte de hoț. Ce părere aveți?

Castella se uită când la unul, când la celălalt polițist care îl interoghează, la figurile lor pe care nu se poate citi nimic.

— Fără îndoială era sclavul propriului destin, ca toți cei care fură.

De Palma se apropie şi mai mult de Castella, privindu-l adânc în ochi.

— În după-amiaza asta s-a întâmplat ceva extrem de rar. Foarte, foarte rar!

Ia o măslină dintr-un bol aşezat pe tejghea şi o înghite.

— Pentru întâia oară de multă vreme au fost surprinşi doi inşi în plină reglare de conturi şi am pus mâna pe unul dintre ei. Colegul meu, care e trăgător de elită, i-a înfipt un glonț ca să-l liniştească. Îl dregem şi pe urmă stăm de vorbă. Probabil până diseară, n-ar avea rost să pierdem timpul.

De Palma mai ia o măslină.

— Şi vă spun eu că o să vorbească. Pot s-o jur! Nu pot să sufăr indivizii care omoară cu sânge rece. Nu e omeneşte ce fac. Ce părere aveți?

— Sunt de acord cu dumneavoastră.

Fața Baronului e la doi–trei centimetri de a lui Castella.

— Ce ne facem dacă ne trece numele dumneavoastră pe la ureche?

Castella are un rictus de satisfacție.

— Sunt complet liniştit. Nimeni nu are ce spune despre mine.

Cei doi se privesc sfidător.

— Nu ne întrebați ce s-a întâmplat cu cel de-al doilea?

Castella ridică din umeri. De Palma se întoarce spre Karim.

— Un coleg i-a cam defectat căpățâna cu un lansator de gloanțe de cauciuc Flash-Ball, explică rece Bessour. Când o iei, doare al dracului. Mă rog, acum e între viață și moarte pe un pat de inox...

Privirea lui Castella se tulbură, iar fața i se albește.

— Cred că v-ați prins că s-a declanșat un război și că s-ar putea să fiți următorul pe listă, adaugă de Palma. În pașnicul nostru oraș, nu de asasini ducem lipsă.

— Nu știu să am dușmani.

— Poate... Dar când se trece la defrișări, atunci chiar se defrișează! Domnule Castella, tăietorii de lemne au trecut la treabă...

De Palma aruncă pe tejghea mica pungă de plastic cu cartușul.

— Calibru 38. Aveți vreun nume?

— Drept cine mă luați?

— Drept unul care își cunoaște foarte bine interesul. Reglările de conturi nu fac niciodată bine nimănui. Nici din punctul de vedere al moralei, nici al afacerilor.

Castella are acea privire goală a răufăcătorilor când simt că lucrurile le-au scăpat de sub control și că o putere superioară lor le-a luat soarta în mâini.

— Bărbatul care a fost ucis cu glonțul acesta a fost zărit în stabilimentul dumneavoastră de pe strada Glandèves. Sper că mă înțelegeți, domnule Castella. La tribunal avem o pereche de cruciați care visează să facă din Marsilia ceea ce a fost în antichitate, adică un model de virtute.

De Palma se uită la Bessour.

— Da, domnilor... Patricienii romani îşi trimiteau odraslele la Massalia pentru a se reface moral. Oraşul era grecesc, domnule Castella, iar filosofia vorbeşte greceşte. Sau nu sunteţi de acord cu mine?

— Păi... ba da... Sigur că, uneori, judecătorii...

— Ce judecători? Cruciaţi, asta sunt, vă spun eu. Nu mai e tribunal, e Sfânta Inchiziţie!

Castella îşi lasă coatele pe tejghea cu ochii aţintiţi la reflexele albăstrui ale sticlelor.

— Am auzit ceva despre traficul din port. Ar fi şi doi inşi de la poliţia de frontieră, răspunde după o tăcere destul de lungă. Nu ştiu cum îi cheamă.

— Ce treabă avea Leacock cu ei?

— Nu ştiu... Mă rog, dacă... Aduceau obiectele, iar colegii dumneavoastră se ocupau de tot restul!

— Puteţi să mi-i descrieţi cât de cât?

— Unul e înalt, brunet, cu ochelari rotunzi şi rame de argint. Are o cicatrice pe frunte, cam ca dumneavoastră. Celălalt e mai scund şi grizonant. Şi gras. Vorbeşte cu accent parizian. Nu i-am văzut decât o dată.

— Au plasat multe obiecte de artă?

— Eu n-am cumpărat nimic de la ei. După câte mi s-a spus, acum ar fi al treilea transport. În sfârşit, aşa cred, dar nu pot fi sigur. Ce se mai şopteşte pe ici, pe colo... Cum vedeţi, încerc să vă fiu de ajutor.

— Proveniența obiectelor este de fiecare dată aceeaşi?

— Nu ştiu.

De Palma mai mănâncă o măslină şi îi întoarce spatele.

— Vă mulţumim, domnule Castella. Poliţiştii corupţi nu vă vor face probleme.

*

Când intră cu mașina în parcare, vede lumină la fereastra livingului. Rămâne câteva secunde uitându-se la geamurile de la al doilea etaj al imobilului B. De ani de zile nu a mai putut contempla această imagine liniștitoare. Urcă scările sărind câteva trepte o dată. Eva e la duș, așa că nu îl aude intrând. În apartament răsună celebra arie din *Aida*.

— Numai muzică de operă am găsit, îl anunță apărând în prag, cu un prosop înfășurat în jurul capului.

Pe canapea e așezat tratatul de navigație.

— Tu buchisești chestia asta?

— Da, la pensie vreau să îmi cumpăr un velier și să fac câteva călătorii.

— Mă iei și pe mine?

— Da. Însă mai înainte trebuie să învăț tot ce scrie în tratatul ăsta dat în mă-sa. Altfel, risc s-o sfârșesc în Triunghiul Bermudelor, în cine știe ce seară cu ciclon.

— Ar fi un sfârșit frumos, conchide Eva.

Lasă prosopul să atârne și se ridică pe vârfuri ca să-l sărute.

23

Marsilia. Octombrie 1976

— Ce mai face micul Kaïngara?

— Nu se simte prea bine, zice Ballancourt, strângându-i mâna lui Fernand Delorme.

— Ia zi, puştiule, cum merge? se întoarce doctorul spre Kaïngara.

Cel întrebat răspunde cu un zâmbet timid. De acum e un adolescent în toată puterea cuvântului. A ajuns aproape la fel de înalt ca tatăl lui, iar privirea înflăcărată pătrunde tot ce atinge.

— Robert, haide la mine în cabinet. Pe urmă o s-o rog pe Victoria să ne pregătească un peşte. În după-amiaza asta trebuie să merg la spital, dar mi-a mai rămas ceva timp.

Intră în cabinet. Kaïngara observă imediat măştile teribile din bibliotecă. E şi un craniu aici. Unul al străbunilor, pe care sunt pictate volute roşii. Privirea pare prietenoasă. A văzut unul asemănător în casa bărbaţilor, dar amintirile de felul acesta sunt tare îndepărtate. A trecut multă vreme de când nu s-a mai jucat la umbra arborilor

de piper şi nu s-a mai scăldat în apele liniştite ale râului. Privirea i se pierde în motivele florale sculptate în lemn.

— Fernand, de câteva săptămâni încoace, Kaïngara face crize de paralizie. În momentele acelea nu se mai poate mişca şi nici nu mai poate vorbi. Sunt tare îngrijorat.

Fernand Delorme îl priveşte pe tânăr câteva clipe.

— Cât timp durează crizele?

— Câteva minute, poate ceva mai mult, dar mie mi se pare o eternitate.

— Uneori gesturile îi sunt dezordonate?

Ballancourt ezită înainte de a răspunde.

— Nu. După câte ştiu eu, nu.

Doctorul se întoarce spre Kaïngara.

— Explică-mi ce se întâmplă.

Kaïngara îngaimă câteva cuvinte, apoi izbucneşte în plâns. Jenat, Delorme îşi lasă mâna pe umărul băiatului.

— Nu e nimic grav, fiule. Absolut nimic. Toată lumea are genul ăsta de crize. Uneori este deoarece creştem mai repede decât crezi.

Delorme ridică privirile spre Ballancourt.

— Du-te în living. Victoria o să-ți dea ce doreşti. Pe urmă poți să te joci cu Berenice, nepoțica mea. Cred că e pe acolo acum. Mai am ceva de vorbit cu tatăl tău.

Kaïngara iese. Trece prin sala de aşteptare şi intră în living pe o uşă care i se pare tare strâmtă. Victoria îl vede din bucătărie şi se uită la el binevoitoare.

— Vrei să bei ceva, puştiule?

Are un accent ciudat. Ca bărbații de pe platourile înalte, care vorbesc uşor cântat.

— Nu e nimic grav, Robert, zice Delorme lăsându-şi ochelarii pe birou. S-ar putea ca aceste crize să dispară cu timpul.

Doctorul îşi priveşte o clipă prietenul.

— De câtă vreme nu s-a mai întors în Yuarimo?

Ballancourt lasă ochii în pământ.

— De cinci ani.

— Îți dai seama cât înseamnă cinci ani în viața unui tânăr? Cinci ani lipsit de mama lui?

Robert Ballancourt clatină din cap. Delorme nu l-a mai văzut niciodată întristat. Acum, însă, bărbatul din fața lui este cu adevărat distrus.

— Haide, Robert, despre ce este vorba?

— Kwenda nu mai vrea să vorbească cu mine.

— Kaïngara ştie?

— Nu. N-am avut curaj să-i spun. Mi se pare atât de sensibil...

Delorme îşi lasă coatele pe birou şi îşi încrucişează degetele în fața gurii, căzând pe gânduri.

— De unde ai aflat?

— Mi-a telefonat acum două luni de la postul de poliție. Mi-a reproşat că am părăsit-o. Cine ştie ce prostii i-o fi băgat în cap vreun pastor.

Ballancourt nu mai are nimic din exploratorul curajos care fusese cândva. Se uită la vârful pantofilor cu priviri goale.

— Crizele lui Kaïngara cred că se datorează depărtării de mamă, spune Fernand Delorme.

— Nu lasă să se vadă...

— Uneori, copiii ascund foarte bine adevărul, Robert. Dar, pe dinăuntru, sunt măcinați.

În grădină, Kaïngara şi Bérénice s-au aşezat lângă piscină. Ballancourt este mândru de băiatul lui. Este deosebit de politicos, elev strălucit, gata să sară în ajutor atunci când este nevoie. Chipul îi este fin, ca al mamei lui, iar

muşchii amintesc de bunicul din Oceania. Evident, pe Bérénice nu o lasă indiferentă aceste calităţi.

— Nu ştiu ce să mă mai fac, Fernand.

— Să îi spui adevărul, răspunde Delorme cu o francheţe care a tulburat mereu educaţia rafinată a lui Ballancourt.

Exploratorul ridică din umeri.

— Adevărul este că ne-am lăsat o parte din suflete pe văile Yuatului şi Sepikului.

— Aşa e, întăreşte Delorme uitându-se la fotografia fiului său, pe care nu o mută niciodată de pe birou.

La puţină vreme după ultima călătorie, doctorul îşi pierduse soţia în urma unei boli pe care nimeni nu reuşise să o diagnosticheze. O degenerare a sistemului nervos central. Conform unui mare specialist britanic consultat de Delorme, s-ar fi putut să fi fost vorba despre o maladie tropicală. Câţiva ani mai târziu, tatăl lui Bérénice îşi pierduse viaţa într-un accident. Delorme îşi spusese că asupra familiei sale se abătuse un blestem.

— Uneori, astfel de maladii sunt provocate de o tulburare psihologică severă. Nu trebuie să îţi faci griji.

— Şi dacă nu e asta?

— Sigur, s-ar putea să fie vorba despre epilepsie...

Cuvântul i se înfige lui Ballancourt în inimă. Şi-a smuls fiul din braţele mamei şi ale poporului său, dorind să îl treacă în rândurile celor civilizaţi, ca el, iar acum eşecul îl distruge.

— Nu ar fi trebuit să îl aduc aici, murmură.

— Totuşi, a văzut multe şi a învăţat enorm. De acum, ar trebui să îl laşi să se întoarcă în satul străbunilor săi. Trebuie să îşi revadă mama. Ăsta e cel mai important lucru.

Ballancourt are senzația că un duh sălbatic dărâmă unul câte unul zidurile de certitudine care i-au încadrat viața.

— Vrei să fac niște investigații?

— Nu știu.

— Epilepsia poate fi astfel diagnosticată foarte rapid.

— Nu. Nu vreau. Fiul meu nu este nebun.

Sunt singurele cuvinte pe care Ballancourt reușește să le pronunțe.

— Nu despre așa ceva este vorba! Nu despre șocuri electrice, intervine doctorul Delorme.

Ballancourt se posomorăște, aducându-și aminte dureros de Kwenda. Și spunându-și că viața este nedreaptă. Delorme îl privește cu un zâmbet amabil.

— Îți amintești ce carte a lui Freud am luat cu noi în prima călătorie? Doar în ea aveam încredere!

— *Totem și tabu*?

— Da. Am recitit-o acum puțin timp. Și mi s-a părut aproape monstruoasă. Să asociezi populațiile de care ne-am îndrăgostit cu noțiunea de sălbaticie?!...

— Freud nu știa ceea ce noi am aflat. De ce te-ai întors la *Totem și tabu*?

— Fiindcă vorbeam deseori despre ea. Doar lectura ei a fost originea călătoriei cu *Marie-Jeanne*.

— Așa e, recunoaște Ballancourt bâlbâindu-se.

— Și fiindcă mi-am spus că tot ce am făcut a pornit de la această considerație față de oamenii pe care i-am întâlnit. I-am luat drept sălbatici, chiar dacă nu am îndrăznit să o mărturisim. Am senzația că eram, fără să o știm, în căutarea hoardei primitive.

Ballancourt se întunecă la față. Fernand Delorme expusese încă unul dintre raționamentele sale care îl

deranjau. Pe de altă parte, știa că prietenul lui nu prea greșește.

— Familia mea refuză să îl recunoască pe Kaïngara...

— N-au dreptul!

— Firește că nu, însă mama m-a amenințat că mă dezmoștenește. Are destui specialiști în Drept pentru a reuși. Sigur că nu poate să îmi ia totul, dar aș pierde mult. Acum, prea tânără nu mai este și cred că nici mult n-o mai duce.

— Du-te cu băiatul pe platourile înalte și lasă-l să se redescopere cât mai e timp. Pe urmă, mai vezi tu. Însă, în primul rând, îi datorezi adevărul.

Se întorc amândoi spre copiii care nu se mișcaseră din locul în care se așezaseră. Kaïgara pare fericit. Vorbește făcând gesturi de lord. Bérénice îl ascultă cu admirație. E îmbrăcată într-o fustă ecosez plisată și în picioare poartă pantofi de pânză.

— Ei sunt tot ce ne-a mai rămas, spune Delorme.

Ballancourt nu răspunde. Gândurile îi sunt departe. Se revede printre ierburile lungi și îngălbenite. Kwenda e alături. Kaïngara abia dacă e mai înalt decât iarba. În ziua aceea zărise un vultur care se învârtea deasupra junglei.

24

— Stéphane Martini, plutonier, cincizeci şi trei de ani, şi Frédéric Faure, treizeci şi opt de ani, locotenent.

— Adică, şi un ofiţer! strigă Legendre. O faci de-al naibii, Michel!

— Mda... Ăştia sunt cei doi indivizi din carnetul lui Paulo.

Legendre închide ochii şi scutură din cap.

— Baroane, dat în paşte eşti! Chiar o să ne lipseşti!

— Aşa sper şi eu.

Maistre dă de un briceag mic în talmeş-balmeşul din sertarul biroului său şi se apucă să ascută un creion. Fără a scoate vreun cuvânt.

— Niciun sentimentalism în cazul ăsta! E groaznic să pui mâna pe colegi corupţi! Indiferent de risc, o s-o facem. Trebuie prinşi, însă, în flagrant delict.

— Şi IGS-ul[14]?

— Tâmpită idee! O să-i dăm drumul şi-i vom anunţa când tortul e-n farfurie.

---

[14] Parte a Inspectoratului General al Poliţiei Naţionale franceze cu funcţie de control personal şi audit. (*N.t.*)

— E nevoie ca judecătorul Melville să constituie o comisie rogatorie, spune de Palma. Şi n-o să admită fără motive serioase.

— Adică ăştia doi curcani de la poliția de frontieră nu ajung?! exclamă Maistre aruncând creionul la coş.

— Vă atrag atenția că nu avem nicio dovadă împotriva lor, pune Legendre punctul pe *i*. Nicio probă, niciun dosar. Doar vorbele unui tâlhar care s-a pierdut în fața unui tertip.

— Am eu o idee, intervine Bessour. *Melbourne*. Să-i facem să creadă că marfa s-a întors la bord.

— Bună idee, Karim.

— Căpitanul Mulligan va juca pe mâna noastră, adaugă Maistre.

— De ce? întreabă Legendre.

— Are tot interesul să colaboreze, dacă nu, vaporul nu-i mişcă din radă. În consecință, nu are niciun motiv să nu ne dea o mână de ajutor.

Capul lui Legendre face mici mişcări cu fiecare pas al raționamentului.

— Karim, eşti liber să treci la treabă. Care e planul?

— Simplu. Îi cer lui Mulligan să telefoneze la poliția de frontieră. O să spună că vrea să stea de vorbă cu cei doi fiindcă a dat de nişte cutii în cală care s-ar putea să îi intereseze...

— Perfect, supraveghem *Melbourne* până când ridică ancora. Dacă e să se lase cu scandal, atunci acela va fi momentul. Noi rămânem afară şi îi urmărim pe toți cei care se fâțâie prin jurul vasului. Mulligan va supraveghea din interior.

Cu dosul mâinii, de Palma mătură o firimitură căzută pe birou.

— Zic că poate ne-o ajuta şi Dumnezeu...

— Acum crezi în Dumnezeu? se miră Legendre.

— Aproape tot atât cât un francmason ca tine...

— Sunt deist, protestează Legendre.

— Într-o zi ar trebui să îmi explici profunda diferență...

— Chiar există una!

Legendre aruncă un zâmbet de complezență spre Maistre, care se distrează copios. Baronul scoate arma din sertar, desface butoiaşul şi îl învârte în palmă.

— Acum, despre dispozitivul de filaj, continuă Legendre: ia să vedem, Jean-Louis.

Maistre se ridică, ia un marker şi, cu trăsături energice, desenează pe tablă digul Large, cheiul Charbons şi locul în care e amarat *Melbourne*.

— Karim supraveghează *Melbourne* de pe dig, zice făcând o cruce. El o să şi dea semnalul. Mai e nevoie de doi oameni lângă birourile poliției de frontieră, va să zică aici.

— Tu şi cu mine, decide Legendre.

Maistre mai desenează o cruce la celălalt capăt al bazinului pentru reparații navale.

— Să ne imaginăm şi căile pe care ar vrea să fugă.

De Palma se apropie de tablă şi însemnează două puncte.

— Aici şi aici. Poarta Arenc şi drumul spre Mourepiane. O fi cheiul lat, dar nici chiar aşa. Dacă scapă la început, putem să-i înghesuim pe urmă liniştiți.

— Ne trebuie oameni siguri pe partea pe care a arătat-o Maistre, zice Legendre. Nu se poate să le cerem asta colegilor de la poliția de frontieră.

— Vom fi singuri, adaugă de Palma. Pe bune, trebuie să lucrăm doar noi.

— Îhâm..., bombăne Legendre. Cred că ai dreptate.

Baronul îşi bagă pistolul Bodyguard în toc. Gesturile îi sunt nervoase şi lipsite de precizie. Scoate iarăşi arma pentru a-i pune piedica. Ceva i se schimbă în privire.

— Mergem? întreabă răguşit.

— Haide, confirmă Legendre gâfâind. Trec pe la armurerie să mai iau ceva fierătaie.

De Palma îşi pusese deja geaca de piele şi dispăruse pe coridor.

*

O hulă puternică ridică jerbe de apă peste pietrele digului Large. Bessour nu-şi dezlipeşte ochii de *Melbourne*. În vârful castelului central şi al macaralelor s-au aprins luminile de poziție. Ferestrele pătrate ale pasarelei aruncă pe cocă sclipiri de o albeață ce pare de dincolo de realitate în asfințit.

Scara de acces e ridicată. Un membru al echipajului, postat la capătul de sus, urmăreşte cu atenție cheiul. Trebuie să fie omul de veghe stabilit de Mulligan, îşi zice Karim. Căpitanul fusese anunțat telefonic de Legendre şi îl asigurase de colaborarea sa perfectă în schimbul plecării fără probleme. Cargoul trebuia, prin urmare, să se desprindă de la țărm în această seară, cu destinația Sydney. În ultimul moment armatorul, o companie din Singapore, hotărâse schimbarea rutei prevăzute inițial. *Melbourne* fusese încărcat cu containere cu piese auto şi materiale pentru terasamente, cu destinația Alexandria. Acolo urma să preia o încărcătură de bumbac şi să o aducă fără escală la Singapore. Mai departe, lucrurile erau învăluite în mister. Autoritatea portuară nu le putuse spune mai mult. De altfel, nici nu îi interesa.

Un val uriaş se sparge de mal şi o picătură udă obrazul lui Bessour. Se şterge cu dosul palmei şi îşi linge pielea sărată.

Vântul bate tot mai tare. Ţipând, păsările de mare stau în echilibru pe creasta valurilor. De Palma se ascunsese împreună cu Legendre după o cisternă, la câteva zeci de metri de sediul poliţiei de frontieră.

Bessour coboară pe cheiul Charbons, de cealaltă parte a digului, la adăpost de vânt, îndepărtându-se de *Melbourne* pentru a nu fi observat. După vreo sută de metri, se opreşte lângă baraca muncitorilor care demontează o macara veche. Se aşază pe nişte grinzi şi îşi scoate binoclul. La pupa cargoului *Melbourne*, doi bărbaţi stau aplecaţi peste parapet, fumează şi discută. Din când în când, rafalele de vânt aduc silabe răguşite din limba lor misterioasă. La babord e deschisă o uşă, la puţin mai mult de un metru deasupra nivelului apei. Deschiderea este utilizată de piloţi pentru a urca la bordul navelor pe care le conduc prin radă şi la ieşirile din port. O siluetă apare în cadrul ei şi se apleacă. Bessour aruncă o privire către bazinul portuar, pe unde nu se vede nimeni. La cheiul Maroc, un cargou al companiei de transporturi comerciale încarcă materiale pentru terasamente cu destinaţia Maghreb.

— Aici Roşu de Roşu, murmură Karim în staţie. Ceva ar mişca pe aici. Terminat.

— Aici Roşu. Nimic la noi. Terminat.

Trec cinci minute. Silueta mai apare o dată şi rămâne în cadrul uşii. Din stânga, de la două sute de metri, o şalupă Zodiac se apropie în viteză. În apropiere de *Melbourne* virează strâns şi se opreşte la un metru de uşă.

— Aici Roşu de Roşu. Un Zodiac a tras lângă Melbourne. E o ambarcațiune a poliției de frontieră.

Omul de la bord aruncă un pachet destul de voluminos pe şalupă şi se uită cum aceasta dispare în direcția terminalului pentru containere.

— Să-i ia dracu'! Au plecat către şantierul naval!

Karim mai duce o dată binoclul la ochi. Zodiacul poliției de frontieră se lipeşte de coca vasului *Caprice des Mers*, un cargou antic, de mici dimensiuni.

— *Caprice des Mers*, şopteşte Bessour în stație. Dana J.

— Perfect, răspunde Legendre. Michel şi Maistre sunt deja pe drum. Au întâlnire în două minute.

Bessour mai aruncă o privire spre şalupă. Totul e calm. Uşa de pe *Melbourne* se închide. Notează ora în carnet şi aşteaptă momentul potrivit pentru a ieşi din ascunzătoare şi a o lua la pas pe digul Large.

— Ce fac?

— Apropie-te de zonă, ordonă Legendre. Trecem la acțiune.

De Palma se strecoară încet printre nişte camioane vechi care stau să plece în Africa. Din locul în care se află poate vedea nava *Caprice des Mers*. În dreapta şirului de camioane, paleți cu scaune de bord şi roți pot servi drept punct de observație.

Pe scara de coborâre de pe *Caprice des Mers*, doi bărbați stau de vorbă. Nu îi este greu să îl identifice pe locotenentul de la poliția de frontieră. Martini, cel mai în vârstă, scrutează neîncetat, în toate direcțiile.

De Palma mai face doi metri, apoi rămâne nemişcat. În momentul în care cei doi polițişti coboară scara, înțeleg ce se întâmplă.

— Poliția! urlă Legendre. Stați pe loc şi nu faceți vreo prostie!

Cei doi se privesc.

— Ce v-a apucat? Doar suntem colegi! strigă Martini cu glasul unui om care a pierdut lupta.

— Cred că aveți nişte chestii să ne povestiți, îl întrerupe Legendre. Din acest moment, sunteți în arest preventiv! Comisia rogatorie a fost aprobată de judecătorul Melville.

Bessour tocmai avusese o discuție prelungită cu căpitanul de pe *Melbourne*. Acesta trebuia să părăsească Marsilia la miezul nopții.

Feriboturile sclipesc în lumina asfințitului. Nava *City of Macao* porneşte motoarele şi o horbotă de spumă acoperă pietrele reci ale malului. Baronul ajunsese departe, pe chei, iar acum nu se mai vede decât ca un liliputan la picioarele de titan ale unei macarale din oțel.

— Michel se simte bine? îl întreabă Legendre pe Maistre.

— Da. Are şi el nevoie să se mai gândească un pic...

Parâma de amarare a lui *City of Macao* se întinde prin nara de la prova. Un remorcher al portului autonom trage cargoul până în mijlocul radei, îndreptându-l către poarta Sainte-Marie. Manevra nu ia decât câteva minute. Înainte de a ajunge la punctul de ieşire, o pilotină a căpităniei se lipeşte de babord. Pilotul sare în vedeta rapidă. Carena ridică o jerbă de apă atingând primul val al largului.

*

Cei doi polițiști de la poliția de frontieră nu fuseseră decât acoperirea traficului portuar organizat de echipele clanului Castella care, la rândul lui, servise drept intermediar unor traficanți internaționali. Sticleții primiseră comisioane pentru a scoate obiectele din port. Treaba traficanților era să le ducă la destinație. Afacerea ținea de ani de zile: antichități egiptene, lucruri furate de la marele muzeu din Bagdad, statui africane... Întregul comerț ilicit de vechituri vehicula şi falsuri, şi lucruri autentice la aceleaşi prețuri.

Legendre trimisese partea dosarului care privea obiectele de artă la Oficiul Central de Luptă împotriva Traficului de Bunuri Culturale, fiindcă această fațetă a cazului nu mai avea în mod logic legătură cu brigada crime. Uciderea lui Leacock şi Paulo rămânea inexplicabilă. Partida se anunța strânsă. Baronul avea prea puține atuuri în mână.

— Ar fi bine să îmi spuneți totul acum, zice de Palma strângând din dinți.

Martini are părul creț, buza de jos răsfrântă într-un rictus de tristețe şi ochii rotunzi, negri ca de cărbune, încercănați.

— Nu am nimic de spus, colegule.

— În primul rând, nu sunt colegul tău, în al doilea, te sfătuiesc să-ți dai drumul la gură...

Baronul se uită la monitorul computerului şi tastează primele formalități ale procesului-verbal de audiere.

— Ce-aş avea de câştigat? întreabă cel arestat cu voce slabă.

— Ai avea de câştigat... că nu ți-aş mai pune şi alte greutăți pe samar.

Martini clatină din cap.

— Bine, bine...

De Palma împinge tastatura de o parte şi îşi scoate caietul de şcolar.

— Cine este Jim Leacock?

— Un cărăuş clandestin. Nimic mai mult. Aducea obiecte din Noua Guinee.

— Ce fel de obiecte?

— Chestii care merg bine pe piață.

— De exemplu, capete?

— Da.

Martini ridică privirea spre Baron care nu-l bagă în seamă.

— Cine l-a omorât pe Leacock?

— Să fie-al naibii, dac-aş şti, ți-aş spune! La paranghelia aia n-am participat!

Răspunsul îl dă peste cap pe Baron. Martini pare sincer. Scoate din caiet fotografia lui Leacock, pe care o prinsese acolo cu o agrafă.

— Îl cunoşti?

Martini aruncă o privire spre poză.

— El e. Nu l-am întâlnit decât o singură dată, dar mutra mi s-a fixat în memorie.

— Până acum, am fost convins că el a tras cu arcul în doctorul Delorme!

— Nici nu ştiam. Eu... n-am văzut niciodată aşa ceva.

— Iar de acum nici nu mai ai cum s-o spui! conchide de Palma.

Pune fotografia la loc în caiet şi îşi lasă coatele pe birou.

— Ia să vorbim un pic despre Maglia şi despre Berry.

— Nişte hoți oarecare, murmură Martini. Nu c-ar fi răi. Maglia mi-e unchi.

— Despre ce afaceri îți dădea informații?

— Despre traficul din port.

— Cel cu obiecte de artă?

— Nu doar. Mulțumită lui am pus mâna pe o groază de droguri.

Martini își trage nasul, strâmbându-se. Pare că s-a mai relaxat, deși învârte fără oprire cătușele care îl țin legat de perete. Nu e vreo fiară, doar un funcționar de tot râsul, care a visat la o viață de nabab. Surogat de calif. La percheziție, Bessour a descoperit mobilier de lux, o piscină și două motociclete Harley noi, strălucitoare. De Palma lasă să treacă zece minute de tăcere pentru a-i șubrezi calmul. Când ești în arest preventiv, zece minute par o eternitate.

— Era mai-mai să pun mâna pe Leacock la bordul lui *Melbourne*, zice de Palma. Mi-a scăpat printre degete. Cred că a luat-o la fugă drept spre tine. Ori mă-nșel?

Martini nu își poate opri un zâmbet amar.

— Eram în patrulă la capul Pinède, când am auzit un foc de armă.

De Palma fluieră și bate cu pixul în caiet.

— Eu am tras, precizează.

— Cred că am înțeles.

— Nu asta doream să aud. Unde a fost Leacock în zilele de după ce a dispărut?

— La bordul lui *Caprice des Mers*.

— Împotriva cui l-ați apărat?

— Ne-a convins că mai are marfă pe *Melbourne*. Plata se făcuse și de primit nu se primise nimic. Din cauza vameșilor.

— Ce marfă?

— O statuetă și un craniu. Prin urmare, Leacock s-a întors după ele... Atunci a fost omorât.

De Palma izbeşte cu palma în birou. Martini tresare.

— A plecat de pe *Caprice des Mers* fiindcă avea întâlnire cu voi. A fost o cursă. Dar cine l-a atras în ea? Cine?

— Nu ştiu.

— Ştii că vameşii au pus mâna pe o parte din obiectele cu care aţi încercat să faceţi trafic?

— Nu. Adică nu am aflat imediat. Maglia şi Berry nu mi-au spus nimic. Am citit şi eu în ziare.

— Cui trebuia să vindeţi craniile?

— Unui anticar parizian.

— Lui Grégory Voirnec?

— Da.

— Ştii că e mort?

Faţa lui Martini se descompune. De Palma aruncă pixul pe birou.

— Să vorbim şi despre Paulo.

— Eu eram la volan când am căzut în ambuscadă.

— Nu pricep.

Martini înghite în sec.

— Să spunem că anumite persoane îl bănuiau că i-ar fi dat prin cap să înţepe jupânii...

— De ce venise Voirnec să îl vadă?

— Voirnec venise să-l vadă pentru a fi sigur că nu-i trage ţeapă.

Baronul are senzaţia că este pe o ambarcaţiune care încearcă să ajungă la ţărm, dar nu reuşeşte.

— Ştii ce se află în craniile acelea? întreabă pe nepusă masă.

— Păi... nu.

— Spiritele celor care au locuit respectivele trupuri când mai erau în viaţă. Suntem în faţa unor obiecte sacre,

pricepi? Spiritele strămoșilor locuiesc în interiorul lor. Strămoși respectați de toată lumea.

— Habar n-aveam.

— Am din când în când senzația că ți se rupe. Nu ești decât un gagiu care bagă mangoții la buzunar. Pur și simplu ai transformat lucrurile sfinte în piscină pentru vilă și mașină de lux de neam prost, chestie care mă scoate din sărite!

— Că n-oi fi eu singurul!

— Evident, băi, clovn amărât! Există și Leacocki care să transporte craniile semenilor până în portul Marsilia. Ceea ce nu-mi scoate din cap gândul că dacă n-ar fi inși ca tine, nici soiul ăsta de trafic n-ar exista.

Baronul se apleacă spre Martini cu pumnii lipiți de tăblia biroului.

— Spiritele strămoșilor s-au răzbunat. Cât despre tine, o să ajungi în câțiva ani la pârnaie. Piscina aia minunată și mașina superbă o să sfârșească la licitație.

Îl trimite pe Martini înapoi în celulă. Legendre își face apariția în cadrul ușii.

— Ai terminat procesul-verbal?

— Da, șefu'.

— Bun, o să-l ducem judecătorului.

Legendre se întoarce. Dintre toți polițiștii pe care îi cunoscuse în cariera lui, Legendre este unul dintre puținii pe care Michel îi va regreta. Aruncă o privire la ceasul de pe perete. A trecut de prânz. Are timp să ia ceva la repezeală în barul din colț.

După-amiază, judecătorul Melville îi interoghează pe Faure și pe Martini, după care îi trimite în arestul din Baumettes. Trafic internațional de obiecte de artă în grup organizat, tăinuire de bunuri furate și complicitate la

tăinuire de bunuri furate, asociere în vederea săvârşirii de infracţiuni.

*

Eva citeşte la lumina lămpii din living. Îşi scosese pantofii şi îşi urcase picioarele pe sofa. Are glezne subţiri. La încheietura mâinii drepte are prins un lănţişor de argint.

— Sunt rupt de oboseală, zice de Palma scoţându-şi şi el pantofii.

— Ai avut o zi grea?

— Am băgat un om în puşcărie. Şi asta nu-mi pică niciodată bine.

Lasă revolverul pe măsuţa rotundă cu trei picioare. Eva nu îl scapă din ochi. Are două cute de îngrijorare pe frunte.

— N-ai vrea să bagi chestia aia undeva, unde să n-o văd?

— De ce? Te sperie?

— Exact.

Închide cartea. Făcuse curăţenie de la un capăt la altul al cambuzei Baronului. Miroase a lămâie verde. Rafturile bibliotecii sclipesc ca noi.

— Ce te-a apucat?

— Să zicem că nu-mi plac locuinţele lăsate de izbelişte. Mă deprimă.

— Sper că nu ţi-ai băgat nasul chiar peste tot.

Se aşază la masă privind către clădirile dinspre munţii Saint-Loup. Ochii îi ard. Parcă i s-ar fi încărcat cu nisip circumvoluţiunile creierului.

— Nu mi-am băgat niciun nas, răspunde rece Eva. Şi, dacă vrei, pot să plec. Oricum, trebuie să ajung acasă înainte de miezul nopții. Încă mai sunt măritată...

Se apropie de bărbat, îl ia în brațe şi îşi lasă bărbia pe umărul lui.

— Mulțumesc, spune de Palma. N-a mai fost atât de curat de când...

— De când te-a părăsit nevasta, nu?

— Iartă-mă, nu despre asta voiam să vorbesc...

— Îți aminteşti când ne-am cunoscut prima oară, la gimnaziu, în clasa a cincea? Nu mă lăsai să vin cu tine şi nici nu voiai să-mi duci ghiozdanul.

— Dădea rău în fața găştii...

— La asta mă gândeam când ai intrat. Ai păstrat aceeaşi pudoare cam prostească. Şi acelaşi orgoliu...

— Doar am origine italiană...

Eva aşteaptă ca Michel să mai zică ceva, dar acesta nu mai scoate niciun cuvânt. Şi-a oprit ochii la cartea Evei. Titlul are ceva în acelaşi timp magnetic şi misterios: *Tranzit* de Anna Seghers.

— E interesantă?

— Se întâmplă la Marsilia, în 1940... Personaje care se rătăcesc... Îmi place tare mult. Se întâlnesc pe terasa din fața Portului Vechi, la o pizza şi un pahar de rosé, şi sunt din toate categoriile: foşti luptători din Spania, dezertori, evrei, intelectuali, artişti... E de parcă ar fi întors toți spatele războiului. De parcă Mediterana ar fi fost un vis din altă parte a globului, un loc al păcii.

Crucea de aur de la gât îi atârnă într-o parte peste cămaşa albă. Nu o mai văzuse pe post de cititoare, cu ochelarii mici, rotunzi, de argint, pe nas.

Ceva mai târziu, după ce fac dragoste în atmosfera călduță a dormitorului, se dezlipeşte de trupul ei tandru şi rămâne mult sub jetul fierbinte al duşului. La ieşire, cu prosopul înfăşurat în jurul şoldurilor, degeaba o mai caută. A plecat, lăsându-i un bilet pe frigider: „Ai o porție de pizza în cuptorul cu microunde. Te sun mâine".

Într-o zi, unul dintre noi, care era ascuns, l-a văzut pe bărbatul alb făcându-şi nevoile.

— Omul venit din cer şi-a făcut nevoile, ne-a spus.

Imediat ce a plecat bărbatul alb, ne-am dus toţi să ne uităm. Se zice că pielea ne e diferită, dar căcatul ne pute la fel![15]

---

[15] *First Contact*, documentar de Bob Connolly şi Robin Anderson, 1983.

25

Două sau trei hoteluri închiriază camere pasagerilor clandestini şi curvelor bătrâne de pe bulevardul Belzunce. Aici o să mă descurc, îşi zice vizitatorul zărind Hotelul Globe. De când e la Marsilia, schimbă hotelul şi cartierul la fiecare două zile.

Un proprietar obosit îi umflă cincizeci de euro pentru camera 38 de la al doilea etaj. O groază de bani! Plăteşte şi urcă scara abruptă care duhneşte a urină şi a detergent.

Camera e chiar mare. Un pat cu aşternuturi cenuşii şi uzate, o cuvertură gălbuie şi o oală de noapte. Damful de sudoare a intrat în vopseaua mov. Tapetul albastru regal, ca de pluş, din jurul patului, e pătat de grăsime de păr şi de urme negre de degete. O fereastră mâncată de ploi şi de cari se deschide deasupra străzii Tapis-Vert cu negustorii ei magrebieni, cu buticurile berberilor mozabiți şi restaurantele în care nu se vinde alcool.

Nici vorbă de closet sau chiuvetă. Doar o oglindă mare, cu luciul ros de vreme. Vizitatorul se opreşte o clipă privindu-se: înalt, zvelt, musculos, plin de cicatrici. Corp de vânător.

Îşi scoate tricoul cu guler şi îşi face muşchii să se mişte sub pielea netedă. Deschide apoi portofelul şi se uită îndelung la fotografia iubitei. Nici vorbă de emoţie ori de stranii descărcări de energie în pântece, furia a golit totul, lăsând loc doar forţei brute. Un asasin au făcut din tine, îşi spune. Pentru prima oară realizează cât de simplu a fost. Se gândeşte că şi marii criminali trebuie să fi simţit acelaşi lucru.

Se apropie de oglindă şi se priveşte adânc în ochi. Dincolo de pupile ghiceşte un vid imens, o prăpastie fără fund. Ar trebui să se mai nască o dată, să ajungă la originea tuturor lucrurilor. Liber şi fericit.

Desface geanta şi aşază delicat capul lui Robert Ballancourt pe masa acoperită cu muşama. Oasele frontal şi occipital le curăţase deja. Totul e de o curăţenie perfectă. Nu a mai rămas decât de pregătit răşina. Celelalte capete sunt în valiză.

Învârte între degete un bulgăre roşu, mare cât să încapă în pumn, şi îl frământă pentru a-l înmuia. Apoi îl separă în doi bulgări mai mici cu care astupă orbitele.

Nasul e esenţial. La nas se uită mai întâi femeile.

Fasonează o bucată de răşină cam de mărimea unui măr, o aplatizează şi o reface dându-i forma aproximativă a unui volum triunghiular. Se uită atent la craniu câteva secunde, apoi lipeşte răşina de osul nazal şi o modelează iarăşi cu vârfurile degetelor, introducând materialul moale în cavităţi. Rezultatul nu e deloc rău, ba chiar e demn de cei mai buni sculptori din vechime.

Mai rămân obrajii şi mandibula. Deseori, aceasta era făcută din lemn, căci osul era păstrat pentru alte ritualuri. Nu contează!

Analizează fără grabă rezultatul muncii.

Aşa, acoperit complet de răşină, craniul are o aură stranie, revenind lent din lumea de dincolo prin care rătăcise. Nu mai este tocmai un mort, însă nici viu nu a redevenit deocamdată. Spiritul încă nu îl locuieşte. Ochii nu au aspectul care trebuie.

Modelează lamele fine de pastă. Acestea vor forma obrajii. Cu degetele mari le lipeşte pe oase, având grijă să refacă aspectul ascetic al lui Ballancourt. Pentru el, această particularitate a feței este fundamentală. După priviri îi va putea reda cel mai bine cu putință temperamentul pasional şi înflăcărat. Netezeşte îndelung suprafața de răşină, înmuindu-şi ritmic degetele în apă.

După două ceasuri, craniul şi-a redobândit forma omenească. Trece la ochi. O gaură simplă pentru dreptul şi o spirală de răşină, amintind de vârtejurile Sepikului şi Yuatului, pentru stângul. Cu o mişcare a lamei despică răşina care obturează gura şi modelează buzele cu vârful arătătorului. Chipul începe să zâmbească, pierzându-şi aspectul funebru.

Spiritul e de acum aici, dându-i târcoale. În curând îşi va regăsi casa.

Modelează un soi de jumătate de coroană de răşină şi o fixează ca pe un guler la ceafă, direct pe os. Una după alta, înfige mici scoici albe care alcătuiesc un soi de bandă sclipitoare.

Un huruit vine din stradă. În fața hotelului se opreşte un camion pentru livrări. Şoferul deschide uşile din spate, lăsând să iasă nişte bărbați, fără îndoială indieni, care intră rapid în imobilul gri de peste drum.

Vizitatorul îşi masează umerii şi se întinde în pat.

Întregul corp îl doare, de la articulații până la cele mai mici oase. Mai rămânea de fixat părul şi de împodobit

capul. Aceasta urma să fie ultima fază a lucrului, cea mai importantă, magică. Trebuia să aştepte până mâine, poate şi mai mult, pentru ca răşina să fie perfect uscată şi întărită.

Închide ochii. Spiritul îi e departe. Foarte departe, în copilărie. La Yuarimo, acolo unde fluviul Sepik întâlneşte râul Yuat.

— Kaïngara, mă auzi?

— Da, mamă.

Stă întors spre scândurile prost îmbinate ale peretelui casei. Prin crăpături se observă bucăţile de pământ şi fâşiile de iarbă unde porcii scormonesc grohăind. Clopotul bisericii bate de zece ori.

— Azi e sărbătoare. Azi ne botezăm.

Kaïngara e trist. Respiră greu. S-ar putea să facă din nou una dintre acele crize care îl paralizează.

— Peste câteva ore nu vei mai fi Kaïngara, ci Christian. E un nume frumos. Cel mai frumos pentru un creştin. Numele meu de creştină e Agnès. Adică miel... Mielul Domnului.

Kaïngara ridică ochii spre mama sa. Îi vine greu să înţeleagă, dar o ascultă. Mereu i-a fost călăuză. Nu ştie cum să o refuze să devină şi el creştin. Oricum, nu prea are importanţă, tot el însuşi va rămâne în forul lui interior. Totul este să nu îşi dezamăgească mama. Doar a suferit atât de mult.

Se gândeşte la Bérénice. De când a plecat din Franţa şi-au scris de mai multe ori, apoi scrisorile s-au mai rărit. Îi lipseşte teribil de mult, iar absenţa ei este ca un dren străvechi prin care se goleşte încet de tot sângele occidental ce încă îi curge prin vene.

Într-un târziu, îşi revede tatăl. Înalt şi stângaci în ziua aceea, pe aeroport, luându-şi la revedere. Cuvintele îi sunau

ca o melodie de adio. Părea un marinar ce se îndepărtează de cheiul pe care nu-l va mai revedea nicicând.

— Poftim cămașa albă și cravata.

Gulerul apretat îi strânge gâtul. Are senzația că îi va exploda inima în piept. Agnes dă să îi facă nodul la cravată, dar degetele tăiate nu o lasă. Băiatul îi îndepărtează mâinile cu delicatețe, i le sărută și se întoarce pentru a înnoda fâșia de mătase. I se pare împopoțonat grotesc. E un costum de gata cumpărat de la Port Moresby, lipsit de gust și demodat, un rebut de proveniență australiană: pantalonii albaștri de tergal îi zgârie pulpele și partea din spate a piciorului, sub genunchi, iar cămașa de nailon îl face să asude în ziua cuprinsă de căldura tropicală.

— Îți mai aduci aminte ce ți-a spus pastorul? Mai ai textul?

— Da.

— Cel pe care trebuie să îl știi pe de rost când vei fi băgat în apă. Vrei să mi-l mai spui o dată?

— Nu.

Kaïngara își sprijină tâmpla de peretele de lemn. Nu prea își dă seama ce se întâmplă. I se pare că asistă la un spectacol de marionete. Nimic nu este adevărat, își zice. Nimic. Durerea este ascuțită. Se lasă pe vine. Totul în jur se înroșește. Sagotierii își scutură ramurile enorme. Ar vrea să închidă pleoapele, însă o forță necunoscută nu îl lasă. Ar vrea să nu mai audă, însă o vrajă rea îl obligă să asculte.

— E timpul, îi spune mama.

Ies din casă. Biserica se află de cealaltă parte a pieței din pământ bătătorit. Femeile au agățat buchete de flori mov și albe de pereții din împletitură. Ceva mai la stânga, ținându-se de o parte, Wabe trage de o bucată de tutun. Torsul încă viguros e pictat în culorile clanului. Și-a pus cea mai frumoasă

podoabă pentru păr, cea în care a înfipt pene de cazuar, puf şi flori galbene şi roşii. Kaïngara nu îndrăzneşte să se uite la el. Ar fi de parcă ar mărturisi trădarea.

Bérénice îl pusese să îi promită că nu îşi va renega niciodată originea.

— Când eşti tu însuţi, atunci eşti cel mai frumos, îi declarase într-o zi de vară.

În ziua aceea considerase că şi ea e îndrăgostită de el. Ştia că, uneori, îl privea lung. Mai ales când mergeau la plaja Catalanilor şi jucau volei.

Astăzi, însă, e singur. Mama îl ţine de mână, deşi el ar vrea s-o ia la fugă. Privirea lui Wabe, fixă şi intensă, e insuportabilă. În mâna dreaptă ţine arcul de război şi nişte săgeţi lungi, cu vârfurile zimţate. Wabe nu se va face niciodată creştin. Niciodată. Şi e frumos.

Din capelă răzbate melodia corului. Sună fals şi acoperă sunetul amar al chitarei pastorului.

— Bună ziua, Christian, spune omul lui Dumnezeu atingând corzile ruginite. Bună ziua, Agnès. Intraţi, fraţi şi surori! Astăzi e ziua celei mai mari bucurii.

Kaïngara se opreşte în pragul bisericii şi se întoarce. Wabe a dispărut. Pe malul râului au fost aruncate două trunchiuri groase, pentru a opri apa. Mulţimea s-a adunat deasupra bălţii în aşteptarea botezului. Femeile se leagănă cântând psalmi.

— Când eşti tu însuţi, eşti cel mai frumos!

Vizitatorul îşi şterge ochii şi formează un număr de telefon.

— Bună ziua, suntem Air France.

— Aş dori un bilet pentru Singapore.

— Da. În ce dată vreţi să plecaţi?

— Cât mai repede.

— Avem joi, deci poimâine, un zbor.

— Perfect.

Mai rămânea problema trecerii craniilor. Deşi nu va fi prea greu. Traficanții se pricep cum se trec frontierele. Ia din nou mobilul şi formează numărul persoanei de contact de la biroul documente comerciale al aeroportului Marignane. Formalitățile nu vor dura decât câteva ceasuri. Se va ocupa mâine de treaba asta.

Pe pat e aşezată o cutie. O deschide. Ultimul cap e gata de remodelare. Perfect curățat.

— Gata, doctore? murmură ridicând craniul la înălțimea ochilor. Păi, nu ați făcut colecție din capetele noastre? De-acum, spiritul vă este în proprietatea mea.

Lasă jos craniul lui Delorme şi începe să înmoaie febril răşina. Trofeele nu merită tot atâta grijă cât străbunii.

26

20 octombrie 1936.
Marie-Jeanne e gata să se desprindă de mal. Apele fluviului Sepik au crescut. Robert Ballancourt ține să mai plece într-o explorare. Săptămâna trecută am văzut tribul mundugumor. Este cea mai temută populație din regiune. Dacă chambulii sunt niște artiști fără pereche, mundugumorii sunt sălbatici canibali. Au fost „civilizați" de puțină vreme. Conform şefului de post de la Marienberg, abia de patru sau cinci ani.
Pentru a ajunge pe pământurile mundugumorilor, trebuie să urci pe râul Yuat, un afluent al Sepikului mult mai năvalnic şi, mai ales, mult mai periculos. Triburile care trăiesc acolo nu au văzut albi în viața lor şi nici nu-i prea iubesc. Robert Ballancourt insistă să vin şi eu, dar nu mi se pare că ar merita. La drept vorbind, abia aştept să ajungem din nou în larg, punând cap compas spre Singapore.

Până la urmă, căpitanul Meyssonnier nu a mai luat parte la expediția pe pământurile mundugumorilor. Timp de trei zile a pus în ordine goeleta, a verificat pânzele şi

a adus alimentele la bord. Ballancourt a rămas trei zile printre mundugumori. S-a oprit mai întâi în satul Kenakatem, apoi a mai stat o zi într-o regiune încă şi mai retrasă.

> Robert s-a întors în sfârşit ieri spre seară. Nu era în largul lui. Călătoria l-a marcat, evident, ca şi pe Ange Filippi, matelotul care l-a însoțit. Ce or fi văzut pe acolo, pe la mundugumori? Habar nu am. Mi-a răspuns cu totul evaziv, mulțumindu-se să îmi arate un cap trofeu încă şi mai hidos decât precedentele. La întrebările pe care i le-a pus Fernand Delorme, a răspuns cu nişte mormăieli. Nici Filippi nu a vrut să îmi spună mai multe. Pe pirogile cu care s-au deplasat am văzut urme de săgeți şi din privirea tânărului marinar am înțeles că păstrează din călătorie nişte amintiri înfricoşătoare. Tot ce am putut afla este că, la confluența Sepikului cu Yuatul, au fost atacați.
>
> ...
>
> În timpul cartului nu am dormit. M-a trezit cineva care cânta din fluier. Trebuie să fie unul dintre marinari care a cumpărat instrumentul de la vreun papuaş şi cântă ca să-i mai treacă vremea. Am urcat pe punte, însă nu omul de veghe era cel care o făcea. Când am dat să cobor, melodia a încetat. Dar tot nu am reuşit să adorm la loc.

De Palma aşezase în fața lui cele trei mesaje pe care asasinul lui Delorme le lăsase pe traiectoria criminală urmată.

Aşadar, mai întâi extrasul din *Totem şi tabu* şi citatul din Lévi-Strauss:

Barbar este în primul rând cel care crede în barbarie.

Textul din Margaret Mead, însă, îl intriga:

Dacă urcați pe fluviul Sepik veți da de sălbatici, de mâncători de oameni. Fiți prudenți. Ceea ce ați văzut printre ai noştri nu trebuie să vă orbească, aceia sunt din altă specie, aveți să vă dați seama.

Freud şi Lévi-Strauss se contraziceau într-o oarecare măsură şi, deocamdată, de Palma nu se gândeşte mai mult la cuvintele lor. Citatul din Margaret Mead avea însă, cu siguranță, un înțeles ascuns. Pe o hartă a regiunii Sepik, însemnează locurile din care Ballancourt şi Delorme au achiziționat obiecte de artă. Harta nu este prea sigură, dar zona principală se găseşte în ținutul locuit de tribul iatmul. Delorme înaintase până la chambulii studiați de Margaret Mead, cărora le atribuise calificativul de artişti. Întâlnirile respective, dacă era să se ia după jurnalul căpitanului Meyssonnier, se desfăşuraseră fără cel mai mic incident. Singura necunoscută rămâne regiunea râului Yuat, teritoriu aparent sălbatic în 1936. De Palma îşi ia haina şi iese.

Cartierul Saint-Laurent este la doi paşi de sediul poliției. Acum, când după-amiaza stă să se sfârşească, Ange Filippi trebuie să fie acasă. Baronul urcă strada de deasupra fortului Saint-Nicolas, canalului Sainte-Marie şi a foişorului de foc.

— Luați loc, îl invită Ange cu voce voalată, arătând spre un scaun de răchită de lângă masă.

În livingul bătrânului marinar domneşte penumbra. La televizor este emisiunea *Cifre şi litere*. Ange caută printre butoanele telecomenzii pentru a opri aparatul.

— Vreți să deschideți fereastra? îl roagă. E ora asfințitului. Tare-mi mai place să-l privesc. Uneori îmi zic că, poate, este pentru ultima oară! La vârsta mea ştii când te culci, dar nu ştii dacă te mai şi trezeşti!

Oftează zgomotos. De Palma trage jaluzelele. Pe balcon sunt lăzi vechi şi un şezlong în dungi albastre şi albe, îngălbenite de acum. Cerul e acoperit de nori. O strălucire intensă, roşie în mijloc şi purpurie la margini, străbate prin nori în enorme linii oblice, chiar deasupra castelului If.

— Trebuie să mai aşteptăm puțin. Chiar dacă nu este ca în insule, totuşi şi soarele nostru este frumos. În Tahiti sau în Nouméa, serile se înroşeşte tot cerul. Ai zice că norii stau să ia foc.

De Palma se întoarce şi se aşază lângă marinar.

— Ce vreți să aflați?

— Povestiți-mi călătoria la mundugumori. V-o mai aduceți aminte?

Filippi rămâne o clipă încremenit, cu pleoapele coborâte. Între insulele albe îşi face apariția un feribot.

— E cea mai groaznică amintire a vieții mele. Eram singuri, doar eu, domnul Robert şi călăuza... Am uitat cum o chema... Dar erau de nedespărțit.

Ange face o pauză. Îşi lasă palmele îngălbenite pe coapsele descărnate. Genunchii par un unghi drept prin pantaloni, iar ochii îi caută portrete din depărtare, din trecut.

— Eram, deci, trei bărbați, spune respirând adânc. Călăuza şi doi albi neînsemnați în fața unei întregi hoarde de sălbatici. Nu cred să fie alte cuvinte pentru a descrie întâmplarea. Când am ajuns în primul sat, era mare vânzoleală. Toți bărbații aveau fețele vopsite şi dansau sărind cu picioarele lipite şi agitându-şi armele.

Buzele marinarului tremură. Ridică brațul arătând către un punct imaginar.

— Un grup dintre ai lor se întorsese de la vânătoarea de capete. Mă credeți sau nu, dar unul dintre ei ducea un cap atârnat de gâtul lui. Mi-aduc aminte de parc-ar fi fost ieri. Imaginați-vă un bărbat gol puşcă, cu pieptul acoperit de sânge uscat şi cu capul acela pe care îl căutase cine ştie pe unde!

De Palma se gândeşte la filmele pe care le văzuse la Bérénice, părându-i rău că nu i le poate arăta şi lui Ange Filippi. E convins că Ballancourt se întorsese la mundugumori pentru a obține imaginile pe care i le proiectase nepoata doctorului.

— Cum se purta domnul Ballancourt cu mundugumorii?

— Făcea multe fotografii..., răspunde Ange. Parcă nu se mai oprea! Clic... Clac... Orice era bun... Numai că treaba asta nu i-a plăcut unuia dintre războinici, care i-a aruncat aparatul în râu.

Genunchii marinarului tremură. Îi cere lui de Palma un pahar cu apă.

— Timp de două zile, cum s-ar zice, am fost făcuți prizonieri, adaugă după ce bea puțin.

— Prizonieri?!

— Da. A trebuit să le dăm toată sticlăria şi topoarele pe care le aveam.

— De ce ați fost făcuți prizonieri?

— Ne-au reproşat că am cumpărat de la alții un cap care era al lor. Capul unui bărbat important pentru ei. Şi ne-au cerut despăgubiri. Cum ar veni, ne amendau. A trebuit să le dăm tot ce aveam în pirogă. Nu ne mai rămăsese nimic şi tot ne mai cereau. Nu erau deloc mulțumiți!

— Și ce s-a întâmplat?

Ange închide ochii și își clatină capul ba la stânga, ba la dreapta.

— Ne-au ucis călăuza. În fața noastră! Au ucis-o și i-au tăiat capul. Abia după aceea am putut să plecăm.

Se lasă tăcerea. Păsările de mare se învârt cârâind în jurul turnului Saint-Jean. Soarele sparge plapuma de nori și îmbrățișează rada portului.

— Pe călăuză o chema Kaïngara. Acum mi-am adus aminte și numele... Kaïngara. A trecut atâta timp...

— Apoi ce s-a mai întâmplat?

— Am coborât pe Yuat, pe urmă pe Sepik până la *Marie-Jeanne*. Robert Ballancourt mi-a cerut să nu spun nimănui nimic. Sunteți prima persoană cu care vorbesc despre asta.

— De ce v-a cerut așa ceva?

— Ei... cred că nu era chiar atât de mândru că a ajuns la o asemenea depărtare căutându-și moartea.

— Nu v-a cerut nimeni amănunte?

Ange ridică din umeri.

— Dacă l-ați fi cunoscut pe Ballancourt!... Era un bărbat impunător. Toți se temeau de el și îl respectau. Nici măcar căpitanul nu ar fi îndrăznit vreodată să îl întrebe.

O pendulă bate în hol ora șase. Soarele a dispărut. Micul golf, de la zidurile gri și negre de la Estaque până la colina Garde, era învăluit într-o strălucire albăstruie, violet uneori, atunci când apărea vreo suprafață albă ca oasele. Zgomotul Portului Vechi și al arterelor rapide, paralele cu cheiul, urcau ca un mormăit în vântul înserării. De Palma simte un soi de spaimă pătrunzând în inima unor amintiri atât de depărtate în timp. Bunicul lui îi povestise întâmplări groaznice care toate avuseseră

loc în mările Sudului. De la Wallis la Nouméa, trecând prin Tuamotu şi prin minusculele arhipelaguri, Pacificul şi popoarele sale misterioase îi hrăniseră imaginaţia de copil. Ange deschisese cea mai teribilă uşă cu putinţă.

— A doua zi, adaugă marinarul, ne-am dus în satul lui Kaïngara pentru a-i anunţa nevasta că murise. Mi-aduc aminte de parcă ieri s-ar fi întâmplat. Avea doi copii lângă ea. N-a plâns. Doar a ascultat... Domnul Robert i-a dat bani şi tot felul de lucruri. Pe urmă ea s-a evaporat şi ne-am dus şi noi...

Ange e impresionat. Mărul lui Adam urcă şi coboară pe sub pielea întinsă a gâtului.

— Era o femeie scundă şi voinică. Îi ştiam şi numele, dar l-am uitat. Ţinea o plasă de prins peştele în bandulieră. Şi avea burta la gură. Clar era gravidă.

De Palma revede figura asupra căreia se oprise îndelung camera de luat vederi a lui Ballancourt. Îşi spune că nevasta lui Kaïngara trebuie să fi semănat cu fata aceea, cu acelaşi chip melancolic, minunat, cu acelaşi surâs şters aproape. Ange Filippi se ridică cu greu pentru a ieşi din living.

— Fiul meu trebuie să sosească în curând, spune căutând din priviri un obiect fantomatic.

— La revedere, domnule Filippi.

— La revedere, băiete.

Cu ochii umezi, Baronul strânge mâna matelotului.

*

Trece apoi pe la birou ca să lase un dosar. Eva îl aşteaptă întinsă în pat.

— Iartă-mă, nu ştiam că eşti aici.

— Nu prevăzusem că o să vin, dar m-am gândit să îți fac o surpriză.

De Palma își scoate haina și își aruncă ghetele în mijlocul livingului.

— Lasă-ți jos armele, bătrâne războinic, și hai lângă mine.

Când Michel se întinde, Eva îi așază palma pe piept, apoi o lasă să alunece pe sub cămașă. Bărbatul rămâne cu privirile pierdute în întuneric. Pinii de afară nu se clintesc, ci își întind acele ca niște degete spre noaptea înstelată.

— Mi-am amintit de prima oară când te-am văzut bătându-te. Cu băiatul lui Chénier. Mai ții minte?

— Da.

— Era mai puternic decât tine, dar nici nu te gândeai să fii învins.

De Palma nu mai ține minte prea bine conflictul acela de puștani. Acum îi revine în fața ochilor chipul roșcovan al lui Chénier, un blond scund, agresiv, care trișa la jocul de bile.

— Îmi amintesc mai ales de loviturile pe care le-am încasat și de chelfăneala pe care mi-a tras-o tata când a aflat că m-am bătut în curtea școlii, în recreație.

Îl ciupește de pântece.

— Te-ai bătut cu el fiindcă mă insultase. Nu suportai să facă legea unul mai puternic.

— Poate de-asta sunt de treizeci de ani în poliție.

Eva îi desface nasturii cămășii.

— Sper să mai fiu pe aici când o să părăsești poliția, fiindcă te prefer fără pistol la brâu.

Până acum am reuşit să mă ascund. Am fost nevoit să ridic un zid ca să nu-i mai aud cu Biblia lor cu tot. Ba chiar am reuşit să nici nu văd vreodată Biblia asta.

Nu obosesc să îmi tot spună că sunt singur. Că sunt ultimul. Cum aş putea continua să trăiesc singur aici? Toţi s-au făcut creştini.

Adică nu aş putea rămâne singur, doar cu apa? Singur, doar cu arborii? Singur, doar cu duhurile pădurii?

Cred că am obligaţia să le supravieţuiesc.[16]

---

[16] Mărturia lui Wandiped, războinic uli, în *Evanghelia după papuaşi*, documentar de Thomas Balmes.

27

Începuse războiul cu cei din Kenakatem. Dintr-un incident banal la fabrica de obiecte de artă. Un bărbat din Yuarimo omorâse cu două lovituri de cuțit un tânăr din Kenakatem fiindcă acesta refuzase să îi plătească o datorie de la jocurile de noroc. Imediat dușmanii ceruseră răzbunare și războiul reîncepuse, la fel ca de șaptezeci de ani încoace.

Casa lui Christian era liniștită, traversată de curenți răcoroși. Întins în patul din dormitor, se gândea la mama lui. I se părea că încă îi mai simte sânul mic, cu pielea ca de catifea, mângâindu-i obrazul. Fiindcă ea îl privea mereu drăgăstos. Ce piele neagră avea și ce pupile la fel... Aroma de scorțișoară a trupului îi era atât de puternică încât îl amețea.

Mama are părul scurt, pieptănat cu grijă. Ceafa îi e ca a statuilor de prin muzee, perfect conturată. De o finețe absolută. Nu a văzut niciodată ceva atât de frumos.

Christian își urmează mama peste tot, nu se poate dezlipi de ea. Cândva îl ducea în spate ore în șir, cu fața acoperită cu un văl ca să nu-l ardă soarele, iar el se lăsa legănat de

mişcările trupului ei şi de ritmul grațios al paşilor. Pe urmă s-a făcut prea mare şi prea greu. Mama nu l-a mai putut duce.

Nu-i place când îl ridică în brațe ca să-l sărute. E singurul lucru pe care nu poate să îl sufere la această femeie plină de tandrețe. De la mâna dreaptă şi-a pierdut două degete: cel mic şi mijlociul. Atingerea cioturilor tari îi repugnă. A întrebat-o de multe ori ce a pățit, dar răspunsul a fost că este încă prea mic pentru a înțelege. În imaginația lui, diavolul însuşi i le-a răpit, bucuros că poate răni o asemenea frumusețe.

În altă zi, mama l-a învățat cum se poate face un coş cu doar câteva ramuri dintr-un arbust elastic. S-a uitat la mâinile ei mutilate şi a fugit să se ascundă. S-a dus să îl mângâie, iar el a insistat să afle unde îi este tatăl. Ca răspuns i-a zâmbit melancolic, zicându-i simplu că e încă prea mic pentru a înțelege.

Christian ştie că tatăl lui nu este un om ca toți ceilalți, ci un adevărat erou şi că are mii de lucruri de rezolvat înainte de a se întoarce ca să îşi vadă fiul.

— Mama, ce este acela drumul fantomelor?

— Cine ți-a zis de el?

— Moş Wabe. Mi-a spus că tata a venit pe drumul fantomelor.

Îl mângâie îndelung pe păr.

— Nu trebuie să te iei după tot ce spune moş Wabe, e pe jumătate nebun.

— Mi-a mai zis că într-o zi îmi va arăta cărarea aceea secretă.

Mama pare plecată departe. Vocea abia de i se aude. Vorbeşte, totuşi, dar nu o poate auzi. Ciuleşte urechile şi obrazul îi atinge buzele ei reci. Buzele pline care îi aduseseră atâtea minuni. Apoi caută în memorie sânul mic, de catifea, dar

totul e rece de acum. Un corp rece și dur ca marmura statuilor din muzee. Se dă înapoi și o ia la fugă. Departe, cât mai departe. Până la capătul tunelului. Are senzația că picioarele i se mișcă tot mai încet, împotriva dorinței lui. Corpul i se face stană de piatră. Chipul își pierde contururile. Pielea lui și a mamei nu au aceeași culoare. Ai zice că e alb. Kaïngara e doar pe dinăuntru.

Tata nu va mai veni. I-a spus-o bătrânul Wabe.

— De ce?

— Micuțule, trebuie să fii tare.

— Doar tata nu a uitat de mine…

Piciorul drept începe să îi tremure. Vederea să i se tulbure. Duhurile rele au reapărut în fundul camerei. Rânjitoare.

— Nu e tatăl tău, idiotule. Chiar nu înțelegi niciodată ce ți se spune?

— Nu, nu e adevărat. Mințiți!

— Nu, Christian. Noi nu mințim niciodată.

Rânjesc mereu și schimbă între ele glume care nu se pot auzi.

— O să vă omor!

La începutul verii se întâlnește din nou cu bătrânul Wabe, ultimul din sat care a rămas nebotezat.

— Acum am rămas singur, îi spune. Toată lumea s-a botezat și toți sunt convinși că, până la urmă, tot o să mă duc la pastor. Păi, pe care să-l aleg? Sunt penticostali, adventiști, catolici… Unii zic că papa se va întoarce înainte de sfârșitul lumii și-i va omorî pe toți cei care nu sunt catolici! Așa că prefer să rămân cum sunt.

Kaïngara sunt, repetă Christian. Și sunt la fel de curajos ca tatăl mamei mele. Tatăl meu însuși a fost un bărbat ieșit din comun. Ridică draperia groasă de la fereastră.

Piața din Yuarimo e goală. E noapte. Luna începe să coboare. Dincolo de fâşâitul frunzelor mari de sagotier, se aud curgerea neîncetată a Yuatului şi țârâitul continuu al insectelor.

Cu două zile mai devreme, la doar câteva ore după ce sosise, Alis, asociatul lui, venise să îl vadă pentru a-l anunța că a mai murit un om cât a lipsit şi că fabrica nu mai funcționează. Alis părea distrus, cu obişnuitul lui aer din momentele în care nu mai poate controla situația. Bătrânii îşi spuseseră părerea şi războiul câştiga teren. Duşmanii devastaseră recolta de cafea şi în curând aveau să ajungă şi la fabrica de obiecte de artă. Christian se simțea răspunzător de toate acestea.

Pusese bazele cooperativei agricole şi fabricii de obiecte de artă cu un împrumut de la banca din Port Moresby. Prețul cafelei căzuse pe neaşteptate. Băncile şi-au cerut înapoi împrumutul. Alis şi Christian au solicitat reeşalonarea datoriei pentru a avea timp să obțină ceva profit din viitoarea recoltă. Fără succes însă, bancherii refuzând orice negociere. S-au purtat cu el de parcă ar fi fost ultimul țăran, un papuaş sălbatic care nu pricepe nimic. Degeaba le-a arătat diplomele universitare şi le-a explicat ce relații are, toți i-au râs în nas.

Acum terenurile aflate în proprietatea lui sunt ipotecate şi o mică parte a pământului lui Alis este amenințată. Bărbații şi femeile satului au muncit pentru nimic. Cei din fabrică au înțeles că operele pe care le realizau sunt vândute de mai bine de o sută de ori mai scump pe site-urile comercianților de artă şi artizanat. Şi au molestat doi inşi din Australia veniți să le achiziționeze. De atunci, nimeni nu a mai îndrăznit să vină să cumpere ceva.

Christian îi cunoaşte pe ai săi. Când a părăsit Noua Guinee şi s-a dus în Franța, războiul bătea la uşă. Cu două zile înaintea plecării, a mers să îl vadă pe bătrânul Wabe care locuia undeva, în afara satului. Acesta s-a aşezat pe pământ şi a început să sufle într-un nai cu trei tuburi. Fața îi era vopsită cu două dungi care treceau peste pleoape şi ajungeau până pe tâmple şi cu una care cobora de la frunte până pe bărbie. Lui Christian i-a plăcut întotdeauna de Wabe cel de neclintit. Cel care nu a acceptat nicicând legea pastorilor şi a agenților guvernului. Au vorbit despre tatăl şi despre bunicul lui.

— Biserica a fost ridicată pe locul unde a fost casa spiritelor, explică Wabe. De atunci, nimic nu mai merge cum trebuie. Oamenii sunt ipocriți şi continuă să se dedea desfrâului şi hoției. O să vezi tu că peste puțin timp războiul va reîncepe.

— Ce se poate face? întreabă Christian.

Wabe cade pe gânduri. Ochii îi sunt negri şi pătrunzători. Christian se uită la mâinile lui, apoi la arcul mare, sprijinit de peretele casei şi la săgețile lungi de trestie. În tinerețe, Wabe a omorât mulți oameni. Era unul dintre cei mai buni țintaşi ai satului.

— Spiritele străbunilor nu ne mai apără. Tatăl tău mi-a zis să nu am încredere în pastorii şi în savanții care vin pe la noi. Şi i-am urmat întotdeauna sfatul.

— Cum să facem să fie iarăşi pace?

— Trebuie să se întoarcă străbunii.

Christian reflectează. E pe marginea prăpastiei. Lumea lui Wabe nu mai există şi nici nu va mai exista. Tocmai din acest motiv a vrut să pună pe roate fabrica şi cooperativa. Ca să nu fie înghițit cu totul de mizerie. Numai că bancherii sunt mai puternici.

— Trebuie să crezi în magie. În curând voi muri. Unde îmi va ajunge capul? Cred că o să putrezească în pământ, iar

spiritul îmi va rătăci pe vecie. Când mă gândesc la asta, îmi zic că mai bine m-aş converti, dar nu cred să existe zeii lor. În orice caz, de arătat nu mi i-au arătat, aşa că nu pot crede în ei.

Christian realizează că viaţa lui e o absurditate. Cămaşa pe care o poartă, pantalonii prea strâmţi, ghetele acoperite de praful drumurilor. Şi nici nu ştie cum să facă o podoabă pentru cap, din pene şi rămurele, ca Wabe. I-ar fi ruşine să poarte cârpa din jurul şoldurilor şi koteka, teaca pentru penis. Să îşi vopsească faţa asemeni războinicilor. Nu ar avea curajul de a înfrunta sulițele şi săgeţile duşmanilor.

Se gândeşte la Bérénice. Nu a mai văzut-o de ani şi ani. Nici ea nu i-a mai scris. De când i-a murit şi mama, nu mai are niciun orizont. E prins între remuşcări şi repere începţoşate. Ar vrea să se întoarcă în Franţa, dar ştie că nimic nu îl mai leagă de ţara tatălui său.

— Voi avea eu grijă de capul tău. Spiritul nu îţi va rătăci. Poţi să ai încredere în mine.

— Atunci trebuie să te învăţ cum se face… Fiindcă nimeni nu mai ştie în ziua de azi.

Wabe scoate un fluier lung dintr-o teacă de piele.

— Numai iniţiaţii ştiu de unde vine glasul spiritelor. Haide, intră. Acum trebuie să afli şi tu.

Christian se întoarce şi priveşte fix valiza în care se află capetele străbunilor. O aşază pe comoda din cameră şi o priveşte din nou. Apoi mai aruncă o privire pe fereastră.

Acum e momentul, îşi zice. Bagă capetele într-un sac de iută şi iese în vârful picioarelor pentru a nu o trezi pe bătrâna portăreasă care nu doarme decât cu un ochi închis.

În fața fabricii, doi palmieri au crescut unul într-o parte, unul în cealaltă, alcătuind un V care urcă spre cerul de cerneală. Christian se oprește și se uită la biserică. Aceasta pare lipsită de înălțime, ridicolă în umbrele nopții. Două ramuri sunt legate în cruce deasupra intrării.

Un câine care trece legănându-se se oprește lângă el, îl privește câteva secunde, apoi se duce mai departe.

28

Victoria îşi ţine geanta pe genunchii strânşi, ascultă rumoarea de la sediul poliţiei, din Evêché, şi, din când în când, trage neliniştită cu ochiul spre coridor.

— Cât timp aţi fost în serviciul doctorului Delorme? întreabă de Palma.

— Treizeci şi doi de ani, răspunde strângându-şi degetele pe geantă.

Baronul lasă pe birou albumul primit de la Bérénice. Cu un semn marcase pagina la care se găseşte fotografia femeii căreia nepoata doctorului îi spusese Agnès.

— Figura aceasta vă spune ceva?

Victoria ezită, ochii plimbându-i-se de la pagina din dreapta la cea din stânga. Îi ridică apoi trişti spre de Palma.

— Ştiu cine e, zice clătinând din cap.

Îşi muşcă buzele.

— Doctorul mi-a vorbit despre ea o dată sau de două ori. Uneori îmi mai făcea şi confidenţe. Prima dată a fost atunci când domnul Robert a venit împreună cu fiul său. Părea străin. Părul, bine pieptănat, era uşor roşcat, iar pielea bronzată. Doctorul mi-a explicat că era metis şi că mama lui era femeia de aici, din album.

— L-ați mai văzut după aceea pe fiului lui Robert Ballancourt?

— Da, da! Deseori... Ținea mult la mine! Un băiat tare drăguț. Uneori petrecea zile întregi la noi. Tatăl lui îl dusese la o pensiune, dar nu știu unde. La sfârșit de săptămână, însă, venea de multe ori să ne vadă.

— Deci se vedea și cu Bérénice.

Victoria își lipește arătătoarele.

— Erau de nedespărțit. Ca două degete de la mână. Când lipsea, numai despre el vorbea Bérénice. După câte îmi amintesc, alți prieteni nici nu avea, nici băieți, nici fete. Până la urmă, doctorul s-a îngrijorat...

— Ce vreți să spuneți?

— Cât au fost copii mai mergea, dar după aceea... Se vedea bine că...

Pe coridor se trânteşte o uşă. Victoria tresare.

— Vreți să spuneți că se iubeau?

Victoria aprobă din cap şi îşi învârte verigheta groasă de aur.

— Doctorul Delorme nu vedea cu ochi buni relația lor.

— De ce?

Guvernanta ridică din umeri.

— L-am auzit spunând într-o zi nepoatei: „Niciodată nu vei fi fericită cu el!"

— Şi ea ce a răspuns?

— A fost prima oară când am auzit-o înfruntându-şi bunicul. Fiindcă îl respecta enorm. Dar ştia că atunci când lua o hotărâre, nu se mai putea face nimic. Cu doctorul Delorme nu stăteai la discuții...

— Şi ce s-a întâmplat?

— S-a închis în camera ei tot weekendul şi s-a lăsat cu o tevatură...

— Şi după?

— Doctorul a rămas neclintit. Pe vremea aceea lucra foarte mult. Mergea la spital, se ducea în străinătate, la congrese... N-am ştiut eu niciodată prea bine.

— Dumneavoastră aveaţi grijă de Bérénice?

— Da. Dar după vacanţa mare a trimis-o la nişte veri, pe lângă Paris.

— Bérénice nu avea mamă, nu-i aşa?

— Nu. Iar doctorul i-a acordat întreaga lui afecţiune.

Karim Bessour apare în cadrul uşii. De Palma îi face discret semn să nu intre.

— Micul Christian a plecat în ţara lui, continuă Victoria. N-am mai auzit nimic despre el. Doctorul nu a mai scos nicio vorbă...

— Şi Bérénice?

— Nici ea. Eu nu am întrebat-o... Uneori mi se părea că ar fi dorit să îmi spună ceva, însă voinţa bunicului era mai presus de orice. Vă spun: nu mergea nimic împotriva voinţei doctorului Delorme.

De Palma închide caietul. S-a lăsat noaptea.

— V-a spus vreodată doctorul ceva despre capul care se găsea pe biroul lui?

— Sfântă Fecioară, niciodată nu m-am putut obişnui cu oribilitatea aia! Mi-a explicat că ţinea la el mai mult decât la oricare alt obiect din colecţie.

— V-a spus şi de ce?

— Pentru că l-a cunoscut pe bărbatul al cărui cap fusese mumificat. Un om extraordinar, după părerea lui.

De Palma cade iarăşi pe gânduri. Capetele aveau o legătură între ele. Mai rămânea de aflat care era aceasta.

— Pe domnul Ballancourt l-aţi cunoscut?

— Foarte puțin. Nu am stat niciodată de vorbă cu el. Știți, până la urmă nu am fost decât guvernantă acolo...

De Palma face semn din cap că înțelege. Învârte pixul între degete. O idee îi încolțește în minte. Logica ei îl îngrozește, dar își spune că, dacă se poate, e bine să mai închidă o poartă către una dintre piste.

— În biroul doctorului Delorme se găsea și un arc?

— Un arc?!

— Da. Arcul este o armă...

— N-am văzut niciodată așa ceva! răspunde Victoria fără ezitare.

De Palma se ridică. Ideea îl obligă să acționeze.

— Karim vă va conduce acasă, îi spune Victoriei. Vă mulțumesc mult pentru colaborare.

O însoțește până pe coridor. Bessour e în fața mașinii de cafea, trăgând pumni în butonul pentru Expresso în speranța că, până la urmă, tot va curge ceva.

— Karim, o duci pe doamna Texeira acasă și, peste o oră, mă găsești în fața intrării cimitirului Saint-Pierre.

— Acolo, seara?!

— Da. Morții nu-ți vor face niciun rău.

— Ce să facem la cimitir?

— Să vedem o chestie la mormântul lui Ballancourt.

— Știi unde se află?

— Voi afla peste puțin timp.

*

Iluminatul public desenează aureole sălbatice pe zidurile înalte, din piatră, care înconjoară cimitirul Saint-Pierre.

— Locuiesc la doi paşi de aici, spune de Palma băgând în buzunar lanterna Maglite. Acolo, chiar după podul autostrăzii.

Karim Bessour analizează de jur împrejur decorul: străzi lipsite de farmec, case modeste, joase, pasarela întunecată a autostrăzii.

— Ciudat loc, constată.

— Ştiu, dar aici m-am născut, răspunde Baronul îndreptându-se către poarta cimitirului.

Zărindu-i pe cei doi poliţişti, paznicul iese din ghereta de piatră albă.

— E închis! le strigă ridicând braţele.

— Poliţia judiciară, zice de Palma întinzând legitimaţia. Vrem doar să verificăm ceva. Un mormânt care cred că nu se află departe.

— Bine.

— Mulţumesc.

Urcă pe aleea principală, mărginită de cavouri somptuoase, de mici mausolee şi de coloane ciobite. Din timp în timp, din penumbră mai apare câte o sculptură. Vântul de est şuieră prin coroanele înalte ale chiparoşilor şi ale pinilor cu ace lungi.

În partea cea mai de sus a aleii este o intersecţie în cruce. Ceva mai departe, în stânga, monumentul eroilor din Primul Război Mondial. Şi mai departe, crematoriul. Zgomotele marelui oraş abia de se aud.

— Aproape că am ajuns, murmură de Palma.

Bessour stă aproape de el. Ochii îi strălucesc în lumina slabă care se strecoară din stradă. La câţiva metri trosneşte o ramură. O siluetă se furişează printre pietrele de mormânt din careul 8. Bessour nu îşi poate stăpâni un mic strigăt văzând încă o dată silueta trecând prin spatele

unui monument funerar în formă de templu grecesc, la nici douăzeci de metri.

— Michel, e cineva, sunt sigur...

Baronul îndreaptă spotul în direcția indicată de Bessour. Pentru o fracțiune de secundă, un cap apare deasupra unei plăci de mormânt ale cărei litere aurite sclipesc în lumina lanternei.

— Unde e ruşine, nu e plăcere...

— Crezi că e...

— Da. Doar dacă n-o fi fantoma lui Ballancourt.

— Foaaarte tare!...

Un ghiveci este dărâmat şi se sparge în afara razei de observație a polițiştilor.

— Nu faci nimic? şopteşte Karim.

— Ce să fac? Să-l arestez pe unu-n curu' gol pentru ultraj la adresa moralei celor din lumea drepților, care stau pe spate şi ronțăie păpădiile de la rădăcină?

Karim se uită în pământ.

— Iartă-mă. Uneori pun nişte întrebări atât de tâmpite că...

— Am venit să facem o vizită familiei Ballancourt şi asta o să şi facem, zice scurt de Palma.

Mormântul se găseşte la capătul aleii. O piatră verticală, nici urmă de cruce, doar o plăcuță comemorativă. Numele şi două date, litere şi cifre aurite pe bucata groasă de granit cenuşiu.

— Mi se pare că piatra de mormânt nu e chiar la locul ei, constată încet Bessour.

Baronul luminează îmbinările. La cap se observă zgârieturi recente.

— În locul ăsta a fost introdusă o rangă, iar metalul a zgâriat piatra de mai multe ori.

— Michel, ai avut dreptate!

— Din păcate, oftează Baronul. Ia să ne întoarcem noi acasă şi să chemăm supradotaţii de la criminalistică.

— Stai un pic. Cred că ar trebui să verificăm şi mormântul doctorului.

— Hai!

Două ghivece enorme cu flori ascund intrarea în cavoul familiei Delorme. Karim le dă la o parte. Un miros fetid îl face să se dea înapoi. Baronul îndreaptă lanterna spre uşă.

— Ca să spargă sicriul s-a folosit de un baros.

Bagă lanterna înăuntrul cavoului.

— Coşciugul e spart...

Prin lemnul spart se distinge gulerul de la haina în care fusese îmbrăcat doctorul în ziua înmormântării.

— Capul nu mai e aici, spune de Palma ridicându-se.

Karim se întoarce spre luminile imobilelor din jurul cimitirului.

— Michel, nu ştiu dacă mă înţelegi, dar chestia asta mă îngrozeşte... Mă umple de frică!...

— Te înţeleg mai mult decât ai crede...

*

A doua zi, groparii cimitirului Saint-Pierre saltă capacul cavoului familiei Ballancourt. Sicriul cu trupul exploratorului fusese spart şi capul secţionat la nivelul celei de-a treia vertebre. În cavoul familiei Delorme, cuţitul care fusese utilizat pentru decapitare fusese abandonat la locul faptei. Nu putea fi folosită însă nicio amprentă.

— N-am mai văzut aşa ceva, exclamă adjunctul procurorului văzându-l pe Legendre apărând ca o furtună. Cred c-am ajuns la fundul mizeriei.

— Cu toate acestea, este vorba despre un ritual străvechi. Ceva legat de nemurirea sufletului.

Procurorul ridică din umeri.

— Cum de-a putut sparge un asemenea bloc de piatră? întreabă.

— După părerea mea, doar cu barosul, mormăie de Palma.

— Michel, pe paznici i-ai interogat? intervine Legendre.

— Da. Nu au văzut şi nu au auzit nimic.

— Evident.

— Se pare că s-a întâmplat noaptea, spune Bessour. Păi, şi cimitirul ăsta e un adevărat lupanar...

Observația nu interesează pe nimeni. Procurorul se apropie de cavou.

— Trebuie să plec. Sunt aşteptat la tribunal.

Întinde o mână osoasă Baronului şi lui Bessour.

— Am comis o eroare de procedură, şopteşte. Mi se pare că unul dintre membrii familiei trebuia să fie prezent la deschiderea mormântului... O iau asupra mea. Aştept veşti.

Se întoarce şi pleacă pe aleea asfaltată care duce la ieşire. Vântul îi ridică şuvițele de păr pe care se chinuieşte să le lipească de țeastă, dându-i un aer de muzician nebun.

— La ora asta trebuie să fie departe, mormăie Baronul, fără îndoială undeva prin țara papuaşilor.

— Şi când te gândeşti că aproape l-am avut în mână...

— Ştiu, băiete, bombăne de Palma punând girofarul la bord. Acum, asta este. Poliția nu este o ştiință exactă, e doar o meserie vai de capul ei.

— Să verificăm toate plecările avioanelor spre Port Moresby din ultimele cincisprezece zile.

Baronul întoarce cheia în contact.

— Ne mai rămâne o singură pistă...

— Care?

— A celei care nu ne-a spus totul.

— Bérénice! Vorbeşti serios?

— Absolut.

De Palma dă drumul la sirenă şi trece pe roşu în intersecţia străzii Saint-Pierre cu bulevardul Sakakini.

— Nu prea îl văd transportând craniile în cala avionului, zice Bessour.

— Nu cranii transportă, ci opere de artă.

— La asta nu m-am gândit.

Karim lasă cotul pe marginea portierei.

— În mod normal, are nevoie de documente oficiale pentru transportul operelor de artă.

— Da, răspunde de Palma, şi le şi are. Poţi fi convins.

— Poate că ai dreptate.

De Palma scurtează drumul prin cartierele părăginite Plombières şi Saint-Mauront. Străzile sunt cenuşii în pofida soarelui strălucitor. Prin pârloagele de lângă docuri, pe rampa de coborâre spre apă, nişte ţigani îşi aşezaseră două rulote direct printre ruine. Dincolo de gardul portului autonom, un cargou al liniilor comerciale fusese ridicat pe mal şi i se vedea interiorul ca un pântece imens.

29

— La această oră, asasinul bunicului dumneavoastră se găseşte cu siguranță în Noua Guinee.

Bérénice rămâne tăcută, încremenită într-o atitudine timorată.

— Să spunem că este o concluzie... personală, adaugă. Bineînțeles, nu pot fi sigur de nimic.

Femeia scrutează chipul Baronului, pe care nu se mişcă niciun muşchi. Palmierii din grădină foşnesc la suflarea brizei. Se aud valurile lovindu-se de stâncile golfului.

— Şi vă veți duce acolo să-l căutați pe ucigaşul bunicului, da?

— Nu. E imposibil. Nu avem convenție de extrădare, iar justiția din Noua Guinee s-ar putea să reacționeze mult prea lent. Dacă se va decide să treacă la treabă în acest caz.

Nepoata doctorului închide ochii, cu bărbia tremurând uşor de deprimare. O ramură uscată s-a rupt şi atârnă hidos la capătul trunchiului argintiu al unui pin.

— Îmi vine greu să cred că l-a omorât cineva pe bunicul, şi o să rămână nepedepsit.

— Din păcate, acesta este adevărul.

— Ştiu, ştiu... Dar tot nu mă pot convinge, despre asta este vorba! De ce să fii atât de rece şi de crud cu o persoană în vârstă?

— Întrebarea mi-am pus-o şi eu adeseori, în cazurile de crimă la care am lucrat.

— Şi ați descoperit răspunsul?

— În general, da. Toți criminalii au suferit răni afective profunde cândva, în viața lor. Ştiți, astfel de răni nu se închid niciodată şi lasă să se scurgă orice e bun în ființa omenească.

Bérénice îşi freacă umerii de parcă i s-ar fi făcut frig.

— Noaptea trecută am simțit spiritele. Au venit în timp ce dormeam şi mi-au vorbit.

De Palma îşi aminteşte de capul zărit în timpul coşmarului, de sunetul fluierului şi de strania prezență pe care a sesizat-o de mai multe ori. Coboară privirea şi se străduieşte să rămână rațional.

— Să intrăm, îi propune gazda. Când ați sunat, tocmai îmi pregăteam o cafea.

O ia înaintea lui şi merge până în bucătăria cu pereții din cărămidă. O parte dintr-un perete este acoperită de cratițe din aramă. O aromă de usturoi încă mai stăruie, amintind de rețetele picante ale Victoriei. Bérénice se opreşte brusc şi se întoarce spre de Palma privindu-l cu ochii ei negri sclipind pe chipul livid.

— Cum de ați înțeles adevărul?

— Plecând de la capetele furate. Toate furturile au un sens, o istorie comună leagă aceste sculpturi. Doar ştiți foarte bine. Altfel nu poate fi.

O rază subțire de soare trece prin storurile care acoperă fereastra. Nepoata doctorului iese din bucătărie şi se îndreaptă

către living. Pune o ceaşcă de cafea în faţa Baronului. Fusta de mătase îi scoate un foşnet în clipa în care se aşază.

— Cred că aveți dreptate. Secretul rezidă în legătura care uneşte capetele.

Măştile care împodobesc livingul par triste, iar privirile lor adânci au pălit.

— Ştiți, Michel, pentru vechii papuaşi spiritele morților rătăceau într-o lume necunoscută, de unde se întorceau sub înfățişare de oameni albi. Iar întoarcerea avea loc pe o potecă interzisă, pe care nimeni nu avea niciodată voie să o ia, poteca fantomelor. Într-o anumită măsură, călătorii de pe *Marie-Jeanne* erau fantome... Este povestea tristă a două lumi care nu se pot nici întâlni, nici întrepătrunde vreodată.

Raze aurii şerpuiesc prin living, lăsând restul încăperii în umbră. Berenice îşi ridică părul, închide ochii şi rămâne pierdută în gânduri contradictorii. Cafeaua, de care nu s-a atins, s-a răcit.

— Mă voi întoarce la Paris, spune, şi acolo voi aştepta veşti de la dumneavoastră.

— Aş vrea să vă mai pun două–trei întrebări.

— Vă ascult, îi răspunde, trecând în defensivă.

— De ce nu a păstrat decât un singur cap bunicul dumneavoastră?

— Îmi imaginez că avea o valoare deosebită pentru el... Mărturisesc că nu mi-am pus niciodată această problemă.

— Totuşi, de ce acela şi nu un altul? insistă poliţistul.

— Cu certitudine, craniul provine de pe valea Yuatului.

— Din care sat?

— Unul din mijlocul regiunii. Capul a fost fără îndoială furat în timpul unei lupte.

— Credeam că aşa ceva nu se făcea!

— Şi nu greşiţi, domnule de Palma, numai că sosirea albilor a schimbat multe. Astfel de capete se vând la preţuri exorbitante şi au devenit adevărate surse de venit pentru cei care le posedă. Nu mai conta cât de mare era sacrilegiul, din moment ce respectivele populaţii se declarau convertite la creştinism.

— Dacă a ajuns să vină cineva tocmai până aici pentru a-l lua, înseamnă că a avut un motiv serios!

— Dacă este vorba despre un papuaş, atunci cu siguranţă a ţinut să îl ducă înapoi, în casa morţilor. Poate că a respins religia creştină şi a refăcut legătura cu vechile ritualuri. Despre craniile strămoşilor se credea că protejează culturile şi pe războinici.

— De ce credeţi că ar putea fi vorba despre un papuaş?

Întrebarea o tulbură.

— E doar o simplă presupunere, răspunde. Doar mi-aţi spus că asasinul bunicului este acum în Noua Guinee.

— Aşadar, craniul apăra războinicii, am înţeles bine?

— Da, atâta doar că nu mai există războinici în ziua de azi.

— Cine ştie?

Femeia prinde cu delicateţe toarta ceştii de cafea între degetul mare şi arătător şi îşi înmoaie buzele. Lichidul negru şi rece o face să se strâmbe.

— Capul care se găsea în biroul bunicului dumneavoastră era al călăuzei care i-a însoţit în decursul explorării din 1936. Iată de ce ţinea atâta la el domnul doctor.

Bérénice lasă impresia că nu a prea înţeles. Lumea exotică a doctorului Delorme pare acum un haos al mustrărilor de conştiinţă răvăşite de sclipirile soarelui.

— Cred că a venit vremea să îmi vorbiți despre fiul lui Robert Ballancourt, spune de Palma.

Mâinile Bérénicei încep să tremure. Lasă jos ceaşca şi îşi prinde palmele între genunchi.

— Ce vreți să spuneți?

— Ştiți foarte bine! Doar s-a întors.

— Christian... Kaïngara...

— Cel care vă iubeşte şi nu v-a uitat niciodată.

— De ce nu a venit să mă vadă? De unde toată nebunia asta?

— Ştiți şi singură răspunsul.

Femeia bâlbâie câteva cuvinte de neînțeles, apoi ridică ochii spre polițist. Privirea îi e aproape stinsă.

— Ştiți ce înseamnă să trăieşti măcinat de remuşcări?

— Nu, răspunde de Palma. Este un sentiment care nu m-a cuprins niciodată. Chiar dacă şi eu m-am mai înşelat în viață, chiar dacă nu de fiecare dată am luat-o pe drumul cel bun.

— A trăi măcinat de remuşcări înseamnă să trăieşti ca într-o cuşcă ale cărei gratii sunt mustrările de conştiință. Mi-ați spus că viața v-ar fi fost probabil alta dacă v-ați fi luat după nişte tradiții stupide. Bunicul a avut grijă să fiu o fericită, oricine vă poate confirma asta. Acum ştiți şi că mi-a provocat nefericirea, împiedicându-mă, în adolescență, să fiu cu băiatul de care mă îndrăgostisem întrucât, cum s-ar zice, nu eram făcută pentru el. Din această cauză, până în ziua de azi viața mea nu mai are niciun sens.

Atinge fotografia goeletei *Marie-Jeanne* care e aşezată pe măsuța rotundă de lângă ea.

— Mereu am fost convinsă că acel băiat este o parte din mine. Puteți înțelege acest sentiment?

De Palma face eforturi pentru a părea indiferent.

— Ştiți unde se află acum Christian? o întreabă tăios.

— Nu îmi cereți să vă spun aşa ceva! Îmi este imposibil.

O priveşte adânc în ochi, cu milă. Nepoata doctorului dă să se întoarcă în altă parte, dar până la urmă îl priveşte şi ea în ochii care devin tot mai reci pe măsură ce îi vorbeşte.

— De ce mi-ați spus că în biroul bunicului dumneavoastră se afla un arc?

Bérénice tresare şi îşi strânge mâinile atât de tare că degetele i se albesc.

— Vă... vă rog să mă scuzați!

Vocea sună fals. Sigur, minţise, dar oare în ce măsură?

— Ştiți bine la ce mă refer. Cred că ați ştiut încă de la început întreg adevărul legat de uciderea domnului doctor. Din fericire pentru dumneavoastră, v-am verificat toate mişcările.

Bérénice nu mai încearcă să îi facă faţă. Chipul îi e ascuns de păr.

— Christian ştia unde se află arcul, adaugă de Palma. Fiindcă nu în birou era. Poate tot acolo unde ați găsit şi filmele. În grădina secretă a doctorului Delorme.

— Nu ştiu de ce am dorit să-l apăr declarându-vă aşa ceva. La drept vorbind, atunci când mi-ați povestit despre săgeată, am ştiut imediat că s-a întors.

Scoate discret o batistă din buzunar.

— Oricum, am vrut să vă fac să pricepeți. V-am arătat filmele şi fotografiile... Chiar îmi doream să afle cineva adevărul.

Ridică privirea.

— Nu-i faceți rău. N-aș suporta. Presupun că mă înțelegeți.

De Palma îi pune mâna pe umăr.

— Vă înțeleg, numai că a comis ceva mai mult decât ireparabil!

— Ce vreți să spuneți?

— A profanat mormântul lui Robert Ballancourt.

Femeia nu reacționează, nemaiputând apăra bărbatul pe care încă îl mai iubește. O cuprinde ruşinea. Strânge mâna polițistului.

— Şi...

Vocea i se pierde.

— Da, Bérénice, a profanat şi sicriul bunicului dumneavoastră.

Nepoata doctorului se depărtează de Baron şi face câțiva paşi prin livingul care a văzut-o crescând.

— Le-a luat capetele..., mai spune printre suspine.

Lângă fereastră, marginile bine conturate ale statuetelor sclipesc slab. O figurină din insulele Trobriand îşi întinde brațele subțiri ca ale unui războinic muribund.

— Duceți-vă la Yuarimo, spune Bérénice. Nu departe de râul Yuat. Acolo veți da de el.

De Palma o salută, fără a mai avea chef s-o privească:

— La revedere, Bérénice Delorme...

Aceasta răspunde cu un gest vag al mâinii şi se uită după polițist până când dispare în fundul grădinii.

30

Cincisprezece zile mai târziu

Locotenentul Somare ridică un braț deasupra capului chel. De înălțime medie, voinic, cu tendințe de îngrășare, e îmbrăcat într-o cămașă kaki cu mâneci scurte și pantaloni gri de pânză, iar ghetele îi sunt pătate de pământ roșu.

— Bună ziua, domnule de Palma.

Somare are prinsă pe piept o plăcuță cromată cu însemnele poliției.

— Mă bucur să vă cunosc.

Mâna pe care i-o întinde colegul din Noua Guinee e imensă și puternică. Privește drept în față, insistent, chipul îi e smead, tăiat de două cicatrici adânci pe obrazul drept și are ceva trist în privire, ce de Palma traduce ca reflectare a unor eșecuri din trecut. Fiecare zâmbet searbăd îi încrețește a amărăciune colțurile buzelor pline.

— Cum ați călătorit?

— Groaznic, ca în cala pentru animale. Am senzația că mi-a tăiat cineva picioarele și că mi-a rămas capul înfundat între umeri.

Somare izbucnește în hohote.

— Vorbiți o engleză excelentă!

— Mulțumesc. Pentru un sticlete și francez pe deasupra, presupun că nu mă descurc prea rău.

— Cei mai mulți semeni v-ar înțelege, numai că aici, la noi, se vorbește mai degrabă *tok pisin* ori *hiri motu*... Sau vreo alta dintre cele opt sute de limbi din patria noastră. La țară, o să aveți nevoie de un translator bun.

Trec prin cordonul de taximetriști și de hamali care blochează ieșirile de la zboruri internaționale, încercând să intre în vorbă cu fiecare turist alb.

— Mașina mea este în parcarea exterioară, anunță Somare arătând către capătul culoarului larg, plin de valize pe rotile și de tarabe cu suveniruri, mai ales măști ieftine și bijuterii.

Polițistul are mersul sprinten, brațele mișcându-i-se pe lângă corp. Din când în când se uită lipsit de interes la cei pe lângă care trec. Pe măsură ce înaintează, căldura devine tot mai copleșitoare. Două ferestre dau către șantierul de dezvoltare a aeroportului... Afară miroase a kerosen. Profilurile grele și albe ale avioanelor plutesc în lumina încinsă. Somare deschide portbagajul Toyotei Land Cruiser și aruncă fără grijă înăuntru valiza Baronului.

— Hotelul la care v-am făcut rezervarea este chiar în centru.

O bună bucată de vreme șoseaua de la aeroport e o linie dreaptă, plină de hârtoape. Somare conduce impulsiv, lipindu-se de vehiculele din față de parcă ar da să le împingă. De fiecare parte a drumului, din pământul roșu și fierbinte crescuseră căsuțe ridicate pe piloni.

— Pe aici sunt mulți oameni veniți de la țară, dezrădăcinați...

— Şi aşa apar noi cartiere?

Somare fluieră a pagubă:

— Mai degrabă noi mahalale de carton...

Pe străzile de pământ bătătorit aleargă nişte copii. Cei doi ajung pe la un punct de taxare făcut din patru butoaie roşii, pline cu ciment, care alcătuiesc o trecere sinuoasă cu limitatoare de viteză şi o barieră ruginită. Un funcţionar îmbrăcat într-o uniformă cam strâmtă le întinde un bilet. De aici, drumul este mai uşor. Peisajul care se desfăşoară sub soarele arzător e plin de ruine. Somare merge tot mai repede şi, atunci când depăşeşte nişte furgonete pentru transport de persoane, claxonează de mai multe ori.

— Am o veste bună pentru dumneavoastră, spune dintr-odată. Am dat de urma unui metis în zona fluviului Sepik.

Somare se încruntă.

— Totuşi, e o problemă.

— Dacă nu e decât una, îmi convine!

— O mare problemă.

— Adică?

— În teritoriile respective, poliţia nu are cine ştie ce putere. Nu e ca la dumneavoastră, în Franţa. Sus, în munţi, cei care fac legea în cele mai multe cazuri sunt încă acei Big Man.

Somare întinde degetul înainte de parcă ar indica o destinaţie imaginară.

— Pentru ei, statul nu înseamnă mare lucru.

De când au ajuns în suburbiile de la Port Moresby, Somare s-a relaxat. Trec pe artere cu imobile cubice şi magazine cu reclame ţipătoare, artere care se intersectează în unghi drept. Câţiva bătrâni stau de vorbă la umbra unui

fish and chips, sorbind din paharele cu sifon. Unul dintre ei este un uriaș în pantaloni scurți și sandale.

— Noua Guinee este încă o țară săracă, explică Somare oprind la semafor. Ne-am câștigat independența abia de câțiva ani. Ne mai rămâne mult de construit. Și e tare greu.

— Da, dar independența e mai scumpă decât orice, zice de Palma.

— Ușor de spus. Regina Elisabeth a rămas șeful statului, iar insula e împărțită în două.

Traversează un cartier plin de căsuțe acoperite cu tablă ondulată. Câțiva copaci uriași, cu trunchiuri enorme, își aruncă umbra peste străduțele din pământ bătătorit. Câțiva copii care se întorc de la școală întârâtă niște câini furioși.

— Nu vă e cald, domnule de Palma?

— Nu, merge... Am doar senzația că mă evapor.

Somare râde în hohote.

— Îmi puteți spune Michel.

Polițistul îi mai întinde o dată mâna.

— Eu sunt Joseph, cum bine știți.

— Joseph, repetă de Palma.

— E numele de botez.

— Protestant?

— Da, mai precis penticostal.

— Nu sunt prea mulți catolici pe aici.

— Nu știu niciunul.

Somare schimbă dintr-odată direcția.

— Sepikul e spre nord-vest. Mâine vom lua o avionetă și apoi o mașină ne va duce ceva mai sus. În continuare, drumul se face cu vaporul.

Aruncă o privire în retrovizor și semnalizează dreapta. După vreo treizeci de metri, oprește paralel cu alte mașini deja parcate.

— Am ajuns, spune Somare trăgând puternic frâna de mână. Aici e hotelul.

Park Hotel îşi anunţă de departe cele patru stele. Faţada e mâncată de umezeală şi sub fiecare balcon se desenează semicercuri negre. Două enorme antene parabolice se arată peste marginea acoperişului.

— Du-te în cameră şi dormi cât mai mult cu putinţă. Au şi restaurant. Trec să te iau mâine dimineaţă pe la opt.

Somare se întoarce şi se duce spre maşină cu paşi întinşi.

*

Camera de hotel e îngheţată. De Palma preferă să oprească instalaţia de aer condiţionat şi să pornească ventilatorul uriaş prins pe tavan. După o jumătate de ceas, aerul devine greu respirabil şi un miros de mucegai transpiră parcă din tapetul cu flori roşii şi verzi care acoperă pereţii umflaţi. Ambianţa îi aminteşte lui de Palma de camera lui din tinereţe şi de nopţile toride, de după zilele în care soarele încinsese cartierul, când era obligat să doarmă direct pe gresia de pe jos, în speranţa că va da de o idee de răcoare.

Lasă pe pat fotografia capului lui Kaïngara şi se uită atent la scoicile jucând rol de ochi şi la orbitele sculptate în răşină maronie. Misterul acestor capete supramodelate îl bântuie şi mai tare de la sosirea în Noua Guinee. Pune la loc în mapa de plastic fotografiile şi iese pe balcon.

La toate etajele zumzăie compresoarele instalaţiilor de climatizare. Aprinde o ţigară şi caută un strop de viaţă prin ungherele moarte ale oraşului. Un beţiv stă întins în colţul unui imobil cu trei etaje. Faţa buhăită luceşte

în lumina albă a unui stâlp de iluminat public. Port Moresby nu are nimic primitor. Brutalitatea acestei localități născute din exodul populațiilor din zonele muntoase e palpabilă, fixată parcă în pereții deja suferinzi.

Nu a mai rămas nimic din lumea pe care doctorul Delorme a descoperit-o la sfârșitul anilor 1930, își spune Baronul. Nimic. Gândul acesta îl tulbură. Se simte dintr-odată covârșit de decorul în prăbușire. Se află aici singur și inutil, doar el și voința sălbatică de a face lumină asupra drumului unui ucigaș. Realizează că, pentru un om ca Somare, cazurile de crimă la care lucrează și căutarea asasinului nu trebuie să însemne mare lucru.

Delorme călătorise printr-un teritoriu aparținând Australiei. Regiune fără stat, în care nu existau decât satele și comunitățile care se recunoșteau prin limbile vorbite și prin minusculele suprafețe pe care le ocupau. Fiecare sat era stăpânul pământului său, pe care interzicea intrarea triburilor vecine. Fiecare violare a frontierelor atrăgea după sine războaie perfect reglementate prin cutumă. Se luptau până când era rănit primul bărbat, niciodată mai mult dacă se considera că astfel echilibrul dintre triburi era restabilit.

Când Delorme se întorsese în Noua Guinee, în anii 1960, căutase să ia legătura cu triburi care trăiau încă în epoca de piatră.

De Palma e convins că există documente în acest sens. Poate că Bérénice nu îi spusese totul despre arhivele bunicului ei.

Papua prin care doctorul ajunsese în anii 1960 era o insulă împărțită de o linie trasă la sfoară, o frontieră aberantă trecând prin inima imenselor păduri virgine și a munților care depășesc de multe ori patru mii de metri

altitudine. Regiunea de la est nu a întârziat să îşi câştige independenţa, însă în cea de la vest, fără îndoială partea cea mai sălbatică, dominaţia Indoneziei lui Sukharno a fost teribil de apăsătoare. Masacrele erau frecvente. O zonă din care noţiunea de drept fusese exclusă, un perimetru al minelor şi al multinaţionalelor, cele mai multe americane, care tăiau şi spânzurau pe pământurile sacre după cum le căşuna. În indiferenţa întregii planete, mai bine de zece mii de papuaşi au plătit cu viaţa rezistenţa în faţa ocupantului indonezian. Delorme şi Ballancourt trăiseră pe viu experienţa. Cât să se fi implicat? Să se fi mulţumit cu statutul de colecţionari într-o ţară a abundenţei pentru amatorii de artă primitivă?

Cercetările întreprinse de Baron se opriseră la câteva banalităţi, restul vieţii lui Delorme era bine cunoscut, în schimb a lui Ballancourt rămânea în vag. Activitatea lui ca industriaş francez nu scosese nimic la iveală. Trăise din dividende, fără a-şi face cine ştie ce probleme în legătură cu fabricile în care îşi avea investiţiile. Existenţa lui de explorator era necunoscută. Călătoriile duraseră luni, uneori ani întregi, mereu în Noua Guinee, atât în partea independentă a insulei, cât şi în cea ocupată de Indonezia.

Un scuter trece pe stradă şi îşi lasă în noaptea călduţă huruitul nervos al motorului. De Palma închide fereastra şi trage storurile.

*

Călătoria la bordul ATR-ului (Avion de Transport Regional) s-a dovedit un adevărat calvar. La fiecare gol de aer, Baronul avea senzaţia că un duh rău îi smulgea măruntaiele. Mai tot timpul zborului, Somare a dormit.

Aterizează pe micul aeroport din Wewak la ora prânzului. Un vânt cald, puternic, suflă dinspre Marea Bismarck. În depărtare, în atmosfera cenuşie, se zăreşte un lanț lung de munți acoperiți de nori negri, ca un şir de pumni aşezați unul lângă altul.

Iau un taxi până la comisariatul central. Un ofițer durduliu îi primeşte între pereții scorojiți. Transpiră tot timpul şi îşi şterge fruntea şi gâtul cu şervețele de hârtie din teancul de pe birou, care scade văzând cu ochii. Îl salută pe de Palma din cap şi îl invită să ia loc pe scaunul din fața lui, după care se adânceşte iarăşi în nişte hârțoage.

— Domnule de Palma, trebuie să înțelegeți că nu ştim aproape nimic despre cazul dumneavoastră.

— Adică? întreabă Michel, pe care începe să îl îngrijoreze cursul evenimentelor.

— Pe aici lucrurile merg încet. După câte mi s-a spus, bărbatul pe care îl căutați nu e chiar oricine.

— Mărturisesc că nu ştiu decât foarte puține despre el.

— La fel şi eu, numai că am antenele mele sus, pe platouri.

Şeful poliției se ridică şi îşi toarnă un pahar cu apă din recipientul aşezat în fundul încăperii.

— De cele mai multe ori, autoritatea mea se sfârşeşte la uşa acestui birou, spune după ce goleşte paharul dintr-o sorbitură. Ce părere ai, Somare?

— Deja i-am explicat situația domnului de Palma.

Polițistul se aşază la loc şi îşi tamponează fruntea.

— Sunt ceva mişcări pe valea Yuatului, adaugă ridicând privirea spre harta Noii Guinee agățată în dreapta lui. Nişte tulburări printre papuaşi. Înțelegeți?

— Am citit două sau trei chestii despre subiectul acesta, numai că în Franța prea mare lucru nu se ştie.

— Sunt unii indivizi care fac trafic de arme pe acolo şi câştigă bani mulţi. Credem că bărbatul pe care îl căutaţi face parte dintre ei.

— Să fi ajuns până la Marsilia pentru aprovizionare?

— Posibil. Arătaţi-mi fotografia craniului pe care îl căutaţi.

De Palma întinde imaginile una după alta pe birou. Dintr-odată, figura şefului de post îşi schimbă expresia.

— Aşa ceva ar fi trebuit să dispară o dată pentru totdeauna!

— De ce spuneţi asta?

— Este vorba despre lumea veche, domnule de Palma. Lumea papuaşilor barbari. Lumea tăietorilor de capete, a canibalilor. Lume care trebuie distrusă.

Şeful de post îi înapoiază lui de Palma fotografiile.

— Pentru mine, care sunt creştin, toate aceste lucruri sunt simbolul răului. Toate obiceiurile pe care le-am avut şi pe care, slavă Domnului, le-am pierdut.

— În Occident şi în Statele Unite asemenea cranii costă o avere.

— Aşa se zice, însă, credeţi-mă, trebuie să dispară. Nu simbolizează decât timpurile ignoranţei şi tenebrelor.

De Palma îşi închide geanta.

— Somare nu vă va putea însoţi până la Yuarimo. Trebuie să vă descurcaţi singur. Este o regiune prea puţin sigură şi nu-mi doresc evenimente. Mă înţelegeţi?

De Palma nu se aştepta la această întorsătură a lucrurilor.

— Credeam că...

— Nu, îl întrerupe şeful de post. Nu mai e nimic de adăugat. Somare nu poate fi alături de dumneavoastră în cadrul acestei anchete. În momentul în care veţi ieşi

pe uşa comisariatului, veți deveni un simplu turist. Nu aveți decât să căutați proprietarii craniilor, dacă vi s-a pus pata, dar nu-mi faceți mie aici revoluție. În Papua, pacea e ceva deosebit de fragil. Războiul face parte din vechea noastră cultură.

Şeful de post încheie dialogul. Lui de Palma i se pare că nişte porți grele s-au trântit în urma lui. Somare evită să îl privească în ochi.

— Îmi pare rău, Michel...

Scrie pe o bucată de hârtie un nume şi un număr de telefon.

— Este un etnolog francez care lucrează în zona Yuarimo. S-ar putea să te ajute.

Serge Meunier. Numărul este de la un telefon mobil.

— Vorbeşte limbile din regiune şi-i cunoaşte bine pe bătrâni.

Somare se scarpină în cap.

— Dacă e ceva ce nu merge, Michel, nu sta pe gânduri şi telefonează-mi. Am destule relații prin satele de pe Yuat. Te aştept. Pe curând.

Polițistul se întoarce pe călcâie. Nişte motociclete Yamaha şi Suzuki, cu părțile metalice sclipitoare, fac un zgomot asurzitor în mijlocul unei piețe. Femei îmbrăcate cu rochii în culori țipătoare traversează evitând bolizii. Picioarele zdravene abia le sunt apărate de nişte sandale uzate. La capătul pieței, nişte tarabe acoperite sunt încă pline, în ciuda orei înaintate. Câțiva turişti albi se târguiesc pentru câteva măşti cu un negustor care le-a întins direct pe jos, pe o pătură albastră. Nici nu îl vede bine pe Baron că îl şi strigă, făcând gesturi largi.

Turiştii sunt australieni. De bine, de rău, de Palma reuşeşte să se înțeleagă cu ei. Se întorceau din zona platourilor înalte dinspre izvoarele Sepikului, ca, de altfel, mii de alții asemenea lor. Îi oferă adresa unui responsabil cu turismul local, care organizează croaziere pe fluviu. Numele Yuarimo revine de două ori în conversație.

— Multă lume vă poate îndruma, adaugă negustorul. Dacă vreți, o puteți lua şi pe şosea. Trebuie mers mai întâi până la Angoram. Nu e departe. De acolo, puteți urca pe Sepik. Sunt vase care fac cursa.

De Palma o ia printre tarabe şi descoperă şi alți negustori care îşi etalaseră măştile, cârligele, pumnalele rituale, fluierele lungi. Artiştii care imitau arta străbunilor erau destul de îndemânatici. Uneori, alături de statuete cu sexe enorme, negustorul aşezase şi Sfinte Fecioare din Lourdes, câte un Christos ori miniaturi ale catedralei Sacré-Coeur. Încă din anii 1930, Delorme găsise ateliere de producere a obiectelor de artă.

De Palma se întoarce în mijlocul pieței şi se interesează cum se poate efectua drumul. Maşini Land Rover fac legătura cu Angoram. Pentru câțiva kina se urcă în spatele unui maxi-taxi şi se strecoară între doi neozeelandezi cu pielea arsă de soare. Cel mai înalt dintre aceştia trăsneşte a spray împotriva țânțarilor.

— Mergem să vedem dansurile de lângă lacul Chambri, îl anunță pe de Palma. La fel şi dumneavoastră?

— Nu, mă duc la Yuarimo şi în alte câteva sate. Cunoaşteți valea Sepikului?

Neozeelandezul dă din cap.

— Sunt abia la a doua excursie pe aici. Ultima dată am urcat pe muntele Hagen. E extrem de sălbatic! Fantastic!

Drumul taie drept prin jungla umedă. Deocamdată, în fața lor se deschide un fel de pistă roşie în care agregatele de despădurire săpaseră făgaşuri uriaşe, acum pline de noroi. O ceață deasă stă agățată parcă în fuioare prin arborii imenşi. Ploaia ecuatorială tocmai s-a oprit. Aerul este atât de dens încât lui de Palma i se pare că-i simte gustul pe vârful limbii.

— Aici e țara lui Margaret Mead, explică neozeelandezul. A lucrat multă vreme în regiunea aceasta. Consider că mulțumită ei este atât de cunoscută în ziua de azi.

— Din păcate, constată Baronul uitându-se la vârfurile copacilor care defilează pe fondul cerului cenuşiu, misionarii şi soldații nu sunt niciodată prea departe de etnologi.

Angoram este un târguşor mai mic decât Wewak. Drumuri de pământ bătătorit duc către locuințele în cea mai mare parte ridicate pe piloni. De Palma e înghițit de valul de turişti şi adus până în fața casei bărbaților. O mulțime de japonezi se buluceşte în fața standurilor cu artizanat. Câțiva artişti lucrează chiar acolo, aşezați direct pe pământ.

— Casa de față a fost reconstruită cu ajutorul fotografiilor unei expediții germane din anii 1950, explică ghidul într-o engleză sacadată. Locurile au fost ocupate de către japonezi între 1941 şi 1945. Războiul a distrus multe lucruri şi mulți localnici au fost încorporați cu forța în armata niponă. În curând veți putea întâlni un vechi combatant care încă mai ştie cântece japoneze. Încă şi le aminteşte, la mai bine de şaptezeci de ani!

De Palma îşi pune la loc aparatul de fotografiat şi iese gândindu-se la jurnalul căpitanului Meyssonnier şi la

călătorii de pe *Marie-Jeanne*. Lumea de atunci dispăruse şi, în pofida bunelor lor intenţii, ei îi fuseseră groparii.

Nişte tineri stau pe buştenii ce susţin casa bărbaţilor. Poartă nişte tricouri cu guler ale căror culori sunt, de acum, spălăcite. De Palma întoarce privirile şi o ia către Sepik.

Guvernul m-a trimis aici pentru a vă vorbi despre noile legi. Dacă nu veți urma noile legi, vor veni polițiștii să vă ridice. Vor veni polițiștii şi vă vor omorî toți porcii.

Legile acestea interzic multe dintre obiceiurile voastre. Interzic arcurile şi săgețile. Interzic sulițele şi topoarele. Interzic războaiele tribale. Spuneți lucrurile astea celor din clanurile voastre. Dacă nu veți respecta noile legi, veți fi obligați să plătiți o amendă de cel puțin o sută de kina. O sută de kina este cea mai mică amendă. Cei care au fost la biserică au auzit cu siguranță vorbindu-se despre Cele Zece Porunci. Trebuie să înțelegeți că, de acum înainte, acestea sunt singura lege care mai există. Cei care nu se duc la biserică, să pună mâna să învețe Cele Zece Porunci.[17]

---

[17] *Reprezentantul statului Noua Guinee într-un sat uli, 1999.*

31

— Uite ce-ai făcut! Eşti ăl mai turbat din toţi câinii!

Bătrânul Paikab e în picioarele goale, iar pe capul lunguieţ ca un obuz poartă o şapcă decolorată, care trebuie să fi fost împodobită cândva cu însemnele echipei naţionale de rugby a Noii Zeelande. Ridicase tot satul în picioare. Christian se ţinea deoparte, lângă trunchiul unui palmier.

— Ia uitaţi-vă la ce-a făcut metisul. Ia uitaţi-vă la ce-a făcut bastardul. A lăsat capetele străbunilor în altarul bisericii. Ştii că asta e pângărire? Ne faci de ruşine! Nu eşti decât rodul păcatului.

Paikab ţine în mână o suliţă pe care o îndreaptă spre Christian, aşezându-se din profil, de parcă s-ar pregăti s-o arunce.

— Dacă nu ţi-aş fi fost văr, te-aş fi omorât până acum. Nu meriţi să trăieşti printre noi. Nu vreau să mai faci parte din familia mea. Nu te mai vreau de văr. Mătuşa Agnès a păcătuit cu un alb.

Doi tineri, pe care Christian abia îi cunoaşte, se apropie de el uitându-se urât. Unul dintre ei are în mână un Colt 45, celălalt o macetă al cărei mâner este făcut dintr-o

curea de piele răsucită. Locuiesc într-un sat cu care sunt în bune relații, mai sus, pe Yuat.

Christian nu îndrăznește să privească în ochi mulțimea. S-au strâns vreo sută de bărbați. Femeile stau deoparte, părând indiferente. Wabe a murit. Nu se mai putea baza decât pe Alis, vechiul lui prieten. Dacă nu o fi schimbat şi el tabăra, fiindcă, oricum, nu avea convingeri prea puternice. Christian îl caută prin mulțime, dar nu îl zăreşte.

— Când te-ai întors de la Port Moresby, continuă bătrânul, am avut toți încredere în tine. Ne-ai promis bani! Ne-ai spus că o vor duce bine copiii noştri şi uite că acum toate astea nu mai fac două parale şi ai mai şi pângărit biserica.

Christian rămâne tăcut. Două cute adânci i s-au format pe frunte. Ochii i se mută de la un chip la altul. Acum, toți bărbații din fața lui îl urăsc. Fiecare dintre pupilele negre aruncă spre el o ură feroce. Ură care i-a hrănit întreaga viață, din clipa în care a surprins conversația aceea dintre Robert Ballancourt, tatăl său, şi Fernand Delorme: „Christian este un papuaş! Nu va fi niciodată ca noi!" Vocea nazalizată a lui Delorme îi răsună şi acum în minte. Îi revede figura din ziua morții.

— Mă recunoaşteți? îl întrebase.

Bătrânul doctor se uită lung la individul care îi intrase în casă.

— Cine sunteți?

— Christian, fiul lui Robert Ballancourt.

Delorme trage adânc aer în piept. Trecând prin nările uscate, aerul şuieră. Dintr-odată, mâinile încep să îi tremure.

— Ai venit de departe…

— De foarte departe, într-adevăr. Am venit după răzbunare.

— Răzbunare pentru ce, fiule?

— Pentru că am fost părăsit.

Pleoapele lui Delorme cad ca moarte. Obrajii par a-i fi încă şi mai supți.

— Ce-ai fi vrut să fi făcut? Robert nu te putea lua cu el. Era imposibil, familia nu ar fi acceptat niciodată.

Christian priveşte cu atenție cărțile din bibliotecă. Ochii i se opresc pe cotorul volumului lui Freud, Totem şi tabu. *Aparținuse tatălui lui.*

— Drept compensație pentru cele întâmplate, am venit să vă cer să mă adoptați. Ca să pot fi unul de-al vostru. Nu mai vreau să fiu copilul nimănui.

— Nu se poate! Nu pot fi de acord cu aşa ceva. Nu pot repara eu greşelile lui Robert.

Cuvintele intră ca nişte cuțite în mintea lui Christian.

— Unde sunt capetele pe care le-ați luat de la noi?

— Le-am donat unui muzeu.

— Dar cel din vitrină?

Pe doctor îl cuprinde o tuse care-i scutură întreg trupul.

— Acesta, murmură, este capul călăuzei lui Robert. Kaïngara. Bunicul tău. A fost omorât de un trib de pe Yuat.

Ochii lui Christian se aprind. Nu mai îndrăzneşte să se uite la acel cap. Se duce până la bibliotecă. Totem şi tabu *nu şi-a schimbat locul.*

— De ce este la dumneavoastră cartea asta? Doar a fost a tatălui meu.

— Mi-a dăruit-o înainte de a muri. Ca şi alte amintiri. Citea deseori un pasaj anume. Nu am aflat niciodată de ce. Dacă deschizi cartea, îl vei găsi.

Christian caută şi descoperă pasajul subliniat.

— „Într-o zi, frații eliminați…“

— Da, ăsta e, zice Delorme. Am stat de vorbă deseori despre această teză a lui Freud. Tatăl tău nu era deloc de acord… Bine, e o poveste veche…

— „Faptul că l-au şi mâncat, continuă Christian încet, pe cel pe care îl omorâseră e de înțeles, fiind vorba despre sălbatici canibali. Tatăl primitiv, violent, fusese fără îndoială modelul de dorit şi de temut pentru fiecare din grupul de frați…“

Christian se gândeşte la Wabe, dar şi la zâmbetul tandru al mamei sale.

— Ne trebuie bani. Trebuie să salvăm pacea de acum.

— Nu înțeleg ce spui!

Gândurile lui Christian se învălmăşesc. Cum să îi explici unui bătrân că nimic din ce a cunoscut cândva nu mai există? Îi povesteşte despre fabrică şi despre cooperativa agricolă.

— Nu am bani. Am lăsat totul nepoatei mele. Nu mai am nimic.

— Mincinosule! urlă Christian. N-ați încetat o clipă să ne mințiți.

Iese din birou. Câteva minute mai târziu, sunetul fluierului urcă în note nesigure.

— Glasul spiritului, suspină Delorme.

Christian apare din nou în pragul uşii. Şi-a pictat două dungi roşii, una pe frunte, cealaltă sub ochi. Doctorul tremură. A înțeles.

Arcul nu şi-a pierdut puterea. Christian se dă înapoi şi ridică săgeata la înălțimea ochilor. Încă din copilărie Wabe îl învățase cum se ia ținta. De multe ori se duseseră împreună la vânătoare.

— Ştiam eu că expediția avea să ne aducă numai nenorociri, spune doctorul. Ballancourt a auzit glasul…

Săgeata scoate un scurt şuierat, apoi un mic zgomot ca şi cum ceva s-ar fi spart, ca o creangă rupându-se. Doctorul se prăbuşeşte pe spate. Christrian trage băţul de trestie. Nu simte nimic altceva în afara golului care urmează urii.

— Pe toţi trebuie să-i omor, murmură. N-am de ales.

Mulțimea se apropie.

— Ascultați-mă, spune Christian. Ați muncit pe plantația de cafea! Ați muncit din greu! Ați muncit apoi în fabrica de obiecte de artă! Ce v-au adus şi una şi alta? I-ați îmbogățit pe marii negustori din Port Moresby şi din Australia. Aceia fac prețurile. Nu ați avut niciodată dreptul de a vă spune cuvântul! Sunteți săraci acum fiindcă s-au prăbuşit prețurile. A cui e vina?

Rumoarea cuprinde mulțimea inflamată. Alis apare la capătul potecii care duce la casa bărbaților.

— Nu ați mai vrut să fiți voi înşivă! Uitați-vă la voi: nu mai ştiți altceva decât să vindeți saci cu cafea şi nişte măşti idioate. Cei mai tineri nici măcar nu le mai cunosc semnificația! Casa bărbaților a devenit supermarket pentru turişti.

— Aşa putem supraviețui, îi răspunde Alis. Ce altceva am putea face? Uite cum nu faci altceva decât să bagi zâzanie între noi.

Mulțimea mârâie. Christian ridică mâna pentru a o linişti.

— N-am trădat pe nimeni. Dovadă că sunt acum printre voi. Nu mi-am luat tălpăşița ca un hoț. Îmi pare rău pentru tine, Alis, căci te-am considerat ca pe un frate... Numai că nu înțelegi că prețul cafelei s-a prăbuşit şi că nici piața obiectelor de artă nu mai merge ca acum doi ani. Încă o dată: prețul produselor voastre este stabilit de

către bancherii din Port Moresby şi din Australia. Nu de voi. Nu sunteţi altceva decât sclavii lor.

Un tânăr iese din mulţime. Pe cap are o bască roşie pe care şi-o ridică înfuriat şi dă cu ea de pământ.

— N-am fost niciodată sclavul nimănui. Eşti şi tu ca toţi albii ăilalţi! Ai apărut ca să ne faci să credem că e bine să te urmăm fiindcă eşti sânge din sângele nostru, dar creierul îţi e de alb. Taică-tău a venit să ne cumpere capetele şi-a atras peste noi nenorocirile.

Christian se apropie de el ameninţător.

— Nu pângări amintirea tatălui meu că te omor. Capetele pe care le-am dus în biserică sunt al lui şi al bunicului meu, Kaingara. Şi al doctorului Delorme.

Auzind numele, bătrânul Paikab trece în faţa tinerilor şi înfige suliţa în pământ.

— Dacă nu pleci, te omor eu cu mâinile mele.

Alis se bagă între ei. Mâinile îi tremură de mânie.

— În primul rând, trebuie să respectăm legea. Doar n-o să ajungem să ne asemănăm cu părinţii noştri, care vânau capete şi îşi mâncau duşmanii. Nu aşa trebuie să facem. Acum suntem creştini.

— Exact. Sunteţi creştini. Aţi distrus casa spiritelor pentru a ridica biserica în locul ei. Aţi distrus ceea ce exista de sute de ani ca să puneţi în loc un zeu pe care nu îl cunoaşteţi. Şi de atunci, domneşte haosul. Ia spune, Paikab, câţi porci ai furat înainte de a te converti? Cu câte femei te-ai culcat? Câţi bărbaţi ai omorât?

— Acum sunt creştin. Viaţa despre care vorbeşti nu mai există!

— Cum să nu, Paikab? Tot în tine a rămas. Ţi se pare ceva nobil să munceşti pe plantaţia de cafea? Ţi se pare

plin de noblețe să sculptezi pe nimic obiecte care, în Occident, se vând pe adevărate averi?

— Doar albi ca tine le cumpără! urlă Paikab. Nu ai cum să ne dai lecții!

— Ba da, eu am adus înapoi spiritele străbunilor, ca să vă redau demnitatea. Am vrut să vă şochez cumva, ca să se termine odată cu toată mascarada asta. Am plecat la izbucnirea războiului. Acum, dacă nu veți înceta să vă bateți, vor veni polițiștii, soldații şi vă vor masacra.

Paikab ridică brațele deasupra capului.

— Nu ne e frică de nimeni. Duşmanii ne-au luat o viață. Trebuie să o răzbunăm. Trebuie să curgă sânge.

Alis vine în fața lui.

— Ascultați-mă. Duşmanii au arme automate. Vă vor face bucăți.

— Şi noi avem şi le vom folosi.

Christian scutură capul cu ochii în lacrimi. Întinde o mână tremurătoare spre biserică.

— Cândva, acolo era casa spiritelor. Misionarii v-au făcut să o radeți de pe fața pământului şi să ridicați o biserică. La ce v-a folosit? Spiritele nu ne mai apără. Suntem ca în ceață. Nu mai ştim unde să ne ducem.

Face un pas spre mulțime.

— Tot ce am făcut, am făcut pentru a vă impresiona. Doream să vă şochez, doream ca toată lumea să trăiască în pace. Când a izbucnit războiul, am plecat în Occident să caut aceste capete. Printre ele este şi cel care stă la rădăcina acestui război. De mai bine de şaptezeci de ani, ne omorâm între noi, noi şi duşmanii noştri, fiindcă înaintaşii noştri au vândut tatălui meu un craniu pe care l-au luat dintr-unul din satele duşmanilor. Acum îl putem înapoia.

— Eşti nebun şi spui blasfemii!

— Eşti vândut albilor! urlă cineva din mulțime. Vândutule!

— Eu vândut albilor? Doar am venit să vă dau înapoi ceea ce omul alb v-a răpit.

— Vândutule! strigă ceilalți mai departe. Pleacă de unde ai venit!

Mulțimea înaintează iarăşi. Cei mai tineri se înghesuie să fie primii. Christian dă înapoi.

— Nu mă tem de voi!

— Plângi ca femeile, îi răspunde un tânăr.

— Plâng fiindcă voi sunteți cei care au înnebunit. La prima greutate, veți lăsa totul şi veți fugi de răspunderea pe care o aveți.

Christian se apropie de biserică.

— Vă mai spun pentru ultima oară: trebuie să trăim în pace. Spiritele străbunilor vor proteja recoltele. Şi pe noi. Să facem pace cu duşmanii noştri. Sigur că au pornit războiul pentru bani, dar furia lor se trage din căderea prețului cafelei. Toată lumea vrea război, fiindcă toată lumea e săracă. Mă voi duce să vorbesc cu duşmanii, care mă vor asculta.

— Ce-o să le promiți? Doar tatăl tău a adus războiul printre noi!

— Nu eu cultiv canabis ca să pot cumpăra arme de la australieni. Nu eu, ci voi, tinerii. Numai la bătaie vă e gândul.

O suliță şuieră prin aer şi se înfige în călcâiul lui Christian. Acestuia îi scapă un țipăt şi dă înapoi câțiva paşi. Ştie că trebuie să răspundă, să facă față provocării. Preferă însă să le întoarcă spatele şi să o ia la fugă. Să ajungă cât mai departe de lumea care nu l-a primit

niciodată cu adevărat în mijlocul ei. Revede chipul mamei care plânge şi ea. Maşina e parcată în spatele fabricii. Învârte cheia în contact şi dispare pe drumul care duce până la malul Yuatului.

32

Spirit of Sepik desenează o curbă prelungă pe apa cenuşie a fluviului. De Palma şi-a lăsat rucsacul la picioare şi se uită la malul prin faţa căruia trece. Vasul este un catamaran enorm, construit pe trei niveluri, cu hublouri fumurii, pătrate. Fusese proiectat să semene cu o casă tradiţională, cu acoperiş oblic care aproape că depăşeşte prova. Interiorul este complet climatizat. Turiştii, mai ales australieni şi japonezi, s-au adunat pe puntea superioară. După ce nava a plecat din Angoram, pirogile tăiate în trunchiuri de copac i s-au alăturat.

Pe câmpul care se întinde de o parte şi de alta a fluviului, nişte femei merg în urma unor tractoare portocalii, aplecându-se din când în când pentru a aduna, probabil, tuberculi mari de cartofi. Casa spiritelor din satul Kambot are un acoperiş straniu, care înaintează aproape până deasupra apei.

La apropierea de confluenţa cu râul Yuat, bărbaţi în bermude şi cămăşi răpănoase se apropie în nişte pirogi lungi ca nişte ace. Nori joşi închid orizontul. Aerul e încărcat de umiditate. Dintr-un aparat de radio urlă hituri într-o limbă a locului. Melodiile au o structură

ciudată, care trimite la tremolouri de vioară şi la avalanşe de lovituri în tobe. Dintre sagotieri, copiii fac semne turiştilor aplecați peste bord. *Spirit of Sepik* acostează lângă un ponton de lemn, ridicând valuri gălbui în apa adâncă. Mulțumită unui telefon din partea lui Somare, Serge Meunier îl aşteaptă pe Baron la doar câțiva metri.

— Bună ziua.

Fața lui Meunier e arsă de soare. Ochii albaştri sunt puțin cam trişti. Gura lasă impresia că vrea neîncetat să surâdă. Poartă o pălărie kaki de pânză cu borurile ridicate, pantaloni scurți care-i lasă la vedere gambele păroase şi bocanci cu carâmbi înalți şi talpa groasă. Tricoul maro e pătat de sudoare la subțiori şi pe burta de dimensiuni apreciabile.

— Ați călătorit bine? întreabă, făcând un semn spre *Spirit of Sepik*.

— Foarte confortabil şi rapid. Din păcate...

Îşi face apariția un grup de tineri care îl privesc amuzați pe de Palma care pare uşor rătăcit şi cam îngrijorat.

— Haideți, altfel se vor apuca să vă bată la cap să cumpărați ceva artizanat.

— Pe câte mi se pare, e industria de bază prin locurile acestea.

— Artizanatul şi turismul, da. În acest sens merge şi preocuparea mea. O societate pe cale de alienare.

— Dacă nu e deja alienată.

— Aveți dreptate, domnule de Palma. Turismul nu este niciodată o alegere bună, dar nici n-o poți ocoli.

Etnologul schimbă câteva cuvinte cu tinerii care izbucnesc în râs, rostogolindu-şi ochii spre Baron.

— Nu-şi bat joc de dumneavoastră. Pur şi simplu le-am spus că veniți din Franța.

— Şi e atât de distractiv?

— Doar fiindcă le-am spus o grămadă de poveşti picante din țară. Poveştile cu sex îi interesează cel mai mult.

— Îi înțeleg.

— Le mai place şi când le povestesc că avem medici femei. Aici, aşa ceva e cu neputință. Vă închipuiți cum ar fi ca un bătrân războinic papuaş să se lase îngrijit de o tânără?

Ochelarii îi atârnă de un şnur. Dintr-odată schimbă subiectul şi expresia feței.

— Somare mi-a vorbit despre nişte fotografii..., spune uitându-se spre rucsacul Baronului.

— Prin urmare, Somare v-a spus totul.

— Da. Şi m-a rugat să am grijă de dumneavoastră.

— Sunt în pericol?

— Oarecum. Ca toți aceia care vin în țara asta pentru a trezi fantome. Bun, să nu mai pierdem vremea, haideți în casa bărbaților, zice Meunier. Am organizat o întâlnire cu bătrânii. Să nu vă mire că vine toată lumea.

O iau pe un drum îngust, pe marginea căruia cresc ierburi înalte şi bananieri. Pe jos sunt numai pungi de plastic şi sticle de bere. Casa e la capătul drumului şi seamănă straniu cu aceea filmată cu şaptezeci de ani mai înainte de către Delorme şi Ballancourt. Fiecare stâlp este lucrat şi sculptat cu rafinament.

— Fiecare clan are stâlpul lui, explică Meunier. Iată şi scaunul oratorului. Nu mai foloseşte decât la impresionat turiştii.

Nişte bătrâni cu priviri încețoşate îl urmăresc pe de Palma. Unul dintre ei poartă un tricou pe care este imprimat Mickey Mouse. În pofida vârstei, musculatura îi este încă puternică. Meunier face prezentările. Se schimbă zâmbete şi ies la iveală şi câteva cuvinte în engleză.

— Vom arăta fotografiile celui mai bătrân. I-a cunoscut foarte bine pe Delorme şi pe Ballancourt. Tatăl lui a lucrat pentru ei.

Decanul de vârstă îi priveşte amuzat. Cămaşa galbenă cu mânecile suflecate îi lasă la vedere pieptul lipsit de păr. Două riduri lungi îi încadrează gura cu buze groase. În urechi are două găuri mari. Probabil că, în anumite ocazii, poartă cercei grei.

De Palma scoate din rucsac dosarul cu scoarțe tari. Avusese grijă să facă mai multe copii după fiecare imagine. Le dă mai întâi pe cele din albumele lui Bérénice.

— Nu ştiu pe nimeni, mormăie bătrânul.

Îi lipsesc doi dinți din față, aşa că, atunci când zâmbeşte, buzele groase lasă la vedere o gaură care îl face să pară un puşti obraznic.

— Cine e Christian? întreabă de Palma.

Meunier traduce.

— Un metis. Mama i-a murit demult. Copilul l-a făcut cu Robert Ballancourt.

— Este aici?

Bătrânul scutură din cap şi întinde brațul într-o direcție imaginară.

— Nu, traduce Meunier. E mai sus.

— Cum de îl cunoaşte?

— Christian venea deseori împreună cu tatăl lui prin satele de la confluența Yuatului cu fluviul. O vreme a făcut şi ceva comerț pe aici. Cumpăra obiecte de artă şi se ducea cu ele mai la vale. Însă nu l-a mai văzut de mult timp.

— De ce?

Meunier traduce. Bătrânul pare ruşinat. Dă ferm din cap pe post de răspuns. Vrea să schimbe subiectul şi invită vizitatorii în casa bărbaților.

Marea clădire dreptunghiulară pare la fel cu aceea pe care de Palma o văzuse în filmele de la Bérénice Delorme. Alături, într-un hățiș de buruieni, de volbură şi de arbuşti putrezesc încet stâlpi sculptați, vestigii ale vechii case care trebuise reconstruită înainte ca umezeala şi termitele să o distrugă. Pe unul dintre stâlpi se poate vedea un desen naiv reprezentând un Donald pe post de justițiar mascat.

Un radio hârâind într-un colț le aduce în urechi muzică rap australiană. Un sculptor tocmai termină o mască ovală cu nasul în formă de cioc de pasăre.

— Pe vremuri, făceau fluiere sacre, explică Meunier.

Bătrânul se aşază. Luase fotografiile şi le trecuse unui comitet ad-hoc format şi din alți bătrâni.

— Nu prea vor să vorbească, spune Meunier dând din mână. Nu ştiu de ce. Nu vor nici măcar să îmi spună pe unde se găseşte omul dumneavoastră.

— Ați fost în regiunea platourilor?

— Nu prea. Activitatea mi-o desfăşor aici. Am şi aşa destul de lucru.

De Palma scoate din rucsac mapa cu imaginile craniilor. Vederea celui dintâi provoacă rumoare.

— Este un craniu trofeu! exclamă Meunier. În principiu, nu le prea place să le fie arătat aşa ceva. Se cam ruşinează.

— De ce?

— Nu-i ştiți pe misionarii din Noua Guinee... Aici, toată lumea se consideră creştinată. Amintirile din trecut le consideră degradante. Ştiți la ce mă refer: clişeele despre Papua canibală şi despre vânătorii de capete.

— Şeful postului de poliție mi-a vorbit despre acest subiect.

Fotografia circulă din mână în mână. Decanul de vârstă îşi lipeşte nasul de imagine pentru a vedea mai bine amănuntele, după care, dintr-odată, începe să se roage în gura mare, cu propoziții scurte.

— Spun că provine dintr-un sat foarte îndepărtat, traduce Meunier.

Decanul de vârstă şi al doilea în ordinea anilor încep o conversație despre fotografie. Par a nu se pune de acord şi se înfurie. Etnologul se apropie de ei, scăpându-i înțelesul anumitor cuvinte.

— Nu vor să îmi spună de unde provine. Am impresia că a fost furat în timpul unui război purtat cu alt sat, încă şi mai îndepărtat. Despre aşa ceva nu se vorbeşte.

De Palma le întinde şi poza craniului furat de la Delorme.

— Kaïngara! Kaïngara! strigă bătrânul.

— Îl cunoşti? întreabă etnologul.

— Nu eram născut când a murit, e o poveste foarte veche. A fost o călăuză foarte cunoscută. A lucrat cu domnul Robert.

— Până la urmă, cine a fost? se interesează Meunier.

— Un Big Man! Un bărbat de o mare generozitate. A fost ucis de cel care, pe urmă, a fost numit în postul de la Marienberg, ca funcționar al guvernului.

— Adică acela care se ocupa de locurile de muncă şi de angajări?

— Da.

Bătrânul şopteşte celorlalți câteva cuvinte. Meunier ciuleşte urechile. La început nu pricepe ce îşi spun între ei, dar, până la urmă, tot pescuieşte câteva cuvinte.

— Bărbatul acesta a fost ucis într-un război? îl întreabă pe bătrân. Aşa e?

— Nu ştiu. Tata mi-a povestit că funcționarul l-a prins într-o ambuscadă, undeva, pe Yuat.

— Cine era funcționarul ăsta? întreabă Baronul.

— Un ins care a lăsat o amintire tare urâtă! Mi s-a mai vorbit despre el. Un Big Man însărcinat să pună oamenii la muncă pentru salarii de mizerie.

— Şi de ce l-a omorât?

— Poate că i-a luat femeia! zice decanul de vârstă râzând.

Bătrânii îl invită pe de Palma să viziteze casa bărbaților. Trec printr-o perdea de paie uscate şi ajung într-o încăpere largă. Lui de Palma i se pare că a ajuns într-un loc pe care deja îl cunoaşte. O mască cu dinți ascuțiți se uită la el cu o privire feroce. Pe jos sunt întinse alte măşti realizate mai de curând. Toate sunt de vânzare.

— Pe vremuri, aici se venea pentru a transmite tinerilor secretele clanurilor, spune bătrânul. Fiecare familie avea colțul ei.

Doi adolescenți sunt aşezați pe o banchetă de lemn. Raze de lumină pătrund prin aerul jilav. Printr-o fantă se pot zări câmpurile care se întind până la valea sinuoasă a Sepikului. Nişte porci râmă pământul lângă un arbore de piper. Dincolo de fluviu, în depărtare, linia groasă a junglei apasă orizontul.

— După câte înțeleg, Christian s-ar putea să se afle undeva, mai la est, zice Meunier. Chestia e că nu reuşesc să înțeleg unde.

— Refuză să vă spună?

— Da.

— Ştiți până în ce loc au urcat călătorii de pe *Marie-Jeanne* pe râul Yuat?

— După câte mi s-a spus, până la Kenakatem. Bătrânii cred că au ajuns mult mai sus, în nişte sate, însă nimic nu e sigur.

— Întrebaţi-i dacă au auzit vorbindu-se despre Bérénice Delorme.

— Sigur că o cunosc. A venit foarte des pe aici pentru a cumpăra diferite obiecte.

— Au văzut-o de curând?

Bătrânul dă din cap.

— A dat şi anul trecut pe aici. De atunci nu au mai văzut-o.

— Unde se ducea?

Meunier îşi caută o clipă cuvintele, apoi se adresează bătrânilor.

— Nu ştiu.

— Am senzaţia că nu o prea au la inimă pe Bérénice Delorme.

— Exact.

— De ce?

— A avut relaţii comerciale cu sate care le sunt duşmani tradiţionali.

— Duşmani tradiţionali?

— Da. Acum mai puţin de o sută de ani, cei de pe cursul superior al fluviului veneau pe aici să vâneze capete, iar autohtonii plecau să se răzbune. Aşa stăteau lucrurile. Vechile practici au dispărut, nu şi resentimentele. Mulţi bătrâni îşi mai amintesc de acele războaie. Părinţii lor au participat direct. Se spune că şi cel mai bătrân bărbat de aici a luat parte.

— A tăiat capete?

— Cine ştie!...

Majoritatea bărbaților sunt voinici, cu piepturi largi şi brațe musculoase. Lui de Palma i se par frumoşi în pofida zdrențelor pe care le poartă şi a poveştilor țesute în jurul lor. Meunier se face greu înțeles. Expresia de pe fețele participanților trădează îngrijorarea de câte ori este pomenit numele lui Ballancourt. Un bătrân arată undeva, spre est.

— Mundugumor, strigă.

— Mai sus pe Yuat.

Lui Meunier îi pare rău că nu poate spune mai multe.

— Începem să îi enervăm cu întrebările. Cred că ar fi mai bine să ne întoarcem mai târziu. Lucrurile pe aici nu stau ca în Franța. Trebuie să le lăsăm timp.

— Din păcate, mâine trebuie să plec dacă vreau să merg înainte cu ancheta, spune de Palma.

— Pentru ei, timpul nu se scurge la fel ca pentru noi. Întrebările despre trecut îi tulbură. Ştiu mult mai multe decât s-ar putea presupune, însă stânjeneala îi împiedică să îşi deschidă inimile.

— Cred că înțeleg...

Clopotul de la biserică bate de vecernie cu lovituri mici, metalice.

— Trebuie să plecăm.

*

De pe mal, satul nu este vizibil. Trebuie s-o iei mai întâi pe un braț plin de stuf al fluviului. Micul motor al *taxi-boat*-ului tuşeşte din timp în timp şi lasă în urmă vălătuci de fum albăstrui. În față, doi bărbați cu piepturile goale încărcaseră nişte cuşti în care fuseseră făcuți

prizonieri doi cocoşi cu penaj multicolor. Prin stufăriş, pescari în pirogi subțiri pun năvoadele. După ei, la o distanță destul de mare, se ține un pâlc de picioroange, pândind peştele care ar putea scăpa din plase. Căldura acoperă brațele de sudoare şi lipeşte hainele de trupuri.

Recitind jurnalul lui Meyssonnier, de Palma îşi notase un loc situat ceva mai la sud. În cartea lui, Ballancourt nu se referă decât vag, fără a oferi detalii, la călătoria întreprinsă acolo. Povestirea pare dintr-odată spusă pe un ton reținut, amănuntele de care, de obicei, se dovedea avid, lipsind de data aceasta. Nu semnalează decât câteva sate şi războaie tribale la care asistase fără îndoială şi în 1936, şi mai târziu, la sfârşitul anilor 1950.

Călătoriilor, ceea ce ne arătați mai întâi este propria-ne mizerie aruncată în ochii omenirii.[18]

[18] Claude Lévi-Strauss, *Tropice triste*.

33

— Nu aşteptaţi să vă rog! strigă Christian.

Cei trei bărbaţi sunt muncitori agricoli. Unul dintre ei, cel mai tânăr, are băgat prin nas un pix cu gel. Părul scurt şi creţ e împodobit cu floricele albe. Ochii mari sunt încercuiţi cu vopsea roşie. Cel care pare cel mai în vârstă are un chip blând, naiv aproape. Poartă blugi tăiaţi de la jumătatea coapsei şi un tricou ponosit, care îi flutură pe pieptul musculos. Christian îl cunoaşte pe al treilea. Un văr înalt şi robust, cu care nu s-a înţeles niciodată.

Dau cu Christian de pământ. Acesta are mâinile legate la spate. O liană noduroasă îi ţine strânse picioarele. Cămaşa îi este ruptă la subsuori şi pătată de transpiraţie şi de sânge. În faţa lui se deschide ceea ce cândva fusese calea fantomelor. Doi sagotieri falnici alcătuiesc o poartă monumentală, mai departe urmele se pierd în jungla deasă.

— Recunoşti locul? Pe aici au sosit tatăl tău şi tovarăşii lui.

— Şi pe aici ai să şi pleci.

Cel mai tânăr îi pune talpa pe piept.

— Nu sunteți decât niște ticăloși care nu au nimic în cap. Geloși și invidioși. Nu veți avea niciodată ceea ce am avut eu...

Christian dă să se dezlege, însă încasează o lovitură de picior în coaste care îi taie respirația pentru câteva secunde. Apoi încă una care îl amețește. Își înfundă capul în noroi pentru a nu urla.

— Acum dezleagă-l! Să se ducă după ai lui!

Lama unei macete îi alunecă printre glezne, tăind liana.

— Ridicați-l!

— Nu, lasă-l să se ridice singur!

Christian se târăște în sus câțiva metri. Se agață de trunchiul uscat al unui palmier și reușește să se țină drept pe picioarele șovăitoare. Mușchii îi sunt zdrobiți de loviturile primite.

— Ia uitați-vă la eroul de pe Yuat. La bărbatul providențial. Cel care ne-a adus norocul fiindcă noi nu eram decât niște amărâți de sclavi.

— Mai degrabă ai zice că e un câine nemâncat de nu știu câte zile.

Christian se îndepărtează de trunchiul palmierului. Glezna dreaptă îl doare îngrozitor și nu poate să calce decât pe vârful piciorului. Calea fantomelor este la doar câțiva metri. Urcă departe, spre dealurile care domină valea și câmpia nesfârșită unde, odinioară, bărbații ieșeau la război. Un vânt răcoros sosit dinspre munții încă acoperiți de nori provoacă valuri aurii de ierburi uscate. Cei trei îl înconjoară și se învârt în jurul lui aruncându-i priviri sălbatice, însă Christian pare a nu vedea dansul macabru al cărui cerc se strânge. Privește doar gramineele care se mlădiază în bătaia vântului și se gândește

la Kaïngara, bunicul lui. Numai sângele lui îi mai curge acum prin vine.

Mergi înainte, mergi! își zice strângând din dinți.

Christian face un pas mai departe, apoi încă unul, ca un automat, spre calea fantomelor.

— Kaïngara! strigă. Kaïngara! Uită-te cât de tare sunt!

Când ajunge la sagotierii care alcătuiesc portalul monumental, o primă lance îl lovește în șold. Cade în genunchi și duce mâna la rană. Sângerează abundent.

— Ce e, Big Man, nu mai poți să mergi? strigă cei trei.

Se prinde cu mâna de sagotier și se ridică.

— Kaïngara! Uită-te! Spre tine vin!

Durerea e puternică, dar încă mai poate merge. Înaintează pe potecă. Ierburile înalte îi ajung până la brâu. Păsările au amuțit. Încă o suliță șuieră, dar îl ratează.

— Ai aruncat pe lângă!

— Lasă-mă pe mine...

Christian mai face câțiva metri. Încă o suliță se înfige în pământ.

— Opriți-vă! Sulițele voastre nu pot face nimic împotriva fantomelor! urlă o voce din depărtare.

Doi bătrâni aleargă pe câmp cu brațele ridicate deasupra capetelor.

— Opriți-vă!

Zgomotul unui încărcător ia locul glasurilor lor. Christian închide ochii și își așteaptă moartea.

Rafala pleacă și îi ciuruiește spatele.

Nu mai simte nimic, nici măcar nevoia de a respira. Ochii larg deschiși zăresc razele ce pătrund prin coroanele copacilor, aruncând reflexe aurii pe verdele blând al mlădițelor. O siluetă alunecă printre doi palmieri. I se pare că-l vede pe marele cazuar cu penele lui de un albastru ireal.

Apare apoi şi chipul. O tânără cu pielea ca fildeşul, îmbrăcată într-o fustă ecosez, cu plete lungi care-i ascund privirea timidă. Întinde braţele spre ea şi dă să o ia la fugă.

O a doua rafală aruncă definitiv la pământ pe ultimul descendent al lui Kaïngara.

34

Drumul e lung şi deloc sigur.

Ce căuta prin aceste unghere uitate de lume un personaj din clasa socială a lui Ballancourt?

Din orgoliu ajunsese, îşi zice de Palma. Orgoliul care îl împinsese să încerce ceea ce nimeni altcineva nu reuşise vreodată: întâlnirea cu originile.

O siluetă fuge pe mal şi se lasă pe vine după o grămadă de lăzi abandonate. Pilotul *taxi-boat*-ului îi strigă ceva. Bărbatul înalt îşi face apariţia. Poartă un tricou verde cu guler, iar faţa îi este vopsită în roşu. În nas are un colţ de mistreţ. În mâna dreaptă ţine o puşcă automată veche, un Colt M16 care, probabil, făcuse războiul din Vietnam.

Pilotul se îndreaptă spre pontonul de la marginea fluviului. S-a adunat o mulţime de bărbaţi, toţi înarmaţi cu puşti. Feţele le erau pictate pentru a înfricoşa. De Palma simte cum i se strânge stomacul. De aproape nu a văzut niciodată războiul, sălbăticia din ochii semenilor. Simte că nu este decât o simplă jucărie în mâinile acestor luptători. Pentru moment, nimeni nu pare a-i da atenţie, dar războinicii discută aprins între ei. Cuvintele cad ca nişte cuţite de ghilotină.

— Nu te teme, viața nu îți este în pericol, aude o voce în spatele lui.

Se întoarce rapid. Locotenentul Somare stă drept, la doi paşi depărtare.

— Nu te teme, viața nu îți este în pericol, războiul s-a încheiat.

De Palma îl măsoară pe Somare din cap până în picioare.

— Este pentru prima oară când mă bucur atât de tare să văd un caraliu!

— În principiu, nu rişti nimic. A fost un război tribal.

De Palma se uită spre armele automate pe care bărbații din fața lui le țin în mâini.

— Cândva, țineau săgeți şi sulițe. Astăzi, se bat cu rafale de mitralieră.

— Guvernul nu face nimic!

— Tipul acesta de războaie a existat dintotdeauna... Din păcate.

Somare se apropie de grupul de bărbați şi spune câteva cuvinte celui care pare a fi şeful şi ai cărui ochi ieşiți din orbite sunt încercuiți cu roşu. S-au scurs, probabil, zile în şir de când nu a mai dormit. Umărul i-a fost zgâriat de un glonț. Îi răspunde lui Somare întorcând capul spre un deal acoperit cu iarbă înaltă, care domină fluviul. Câțiva copaci piperniciți, semănând cu salcâmii, se proiectează pe cerul încărcat de nori grei.

— Războiul s-a încheiat, repetă Somare. Au ucis doi duşmani şi consideră că astfel echilibrul este restabilit.

— Cât timp a ținut?

— Trei luni, răspunde Somare.

— Şi i-ați lăsat în pace timp de trei luni?

Somare nu mai spune nimic. Urcă într-un Land Rover vechi şi-i face semn lui de Palma să vină după el. Şoferul e în pantaloni scurți şi în picioarele goale, părând străin de scena din jurul lui. Pe bord e aşezat un pistol mitralieră, un SIG, armă nouă de calibrul 9 milimetri.

O vreme trec printre plantații de cafea. Un tractor a alunecat cu fața într-o viroagă. Paleți şi o cotigă veche au fost trase în drum pentru a forma un baraj, apoi au fost date la o parte.

— Aici m-am născut, explică Somare fără a scăpa drumul din ochi. L-am cunoscut puțin şi pe Christian, înainte de plecarea lui în Franța.

— De ce nu mi-ai spus până acum?

— Din cauza şefilor. Am preferat să mă țin după tine.

Nişte copii care trag câteva bucăți de tablă roşie pe lângă un hangar se uită la ei. Unul dintre ei se cațără pe cârligul unei remorci şi ridică brațele în semn de victorie. Totul pare să se fi oprit din cauza războiului.

— La început, Christian a vrut să contribuie la dezvoltarea regiunii, apoi şi-a schimbat opinia. A devenit un soi de om politic care milita pentru identitatea poporului său şi pentru întoarcerea la tradiții. Era împotriva turismului şi a exploatării papuaşilor.

— Războiul este şi el o tradiție!

— Christian nu era prea explicit în acest sens. Într-o zi mi-a spus că respectiva cutumă trebuie uitată sau înlocuită prin sport. Altă dată a zis că, până la urmă, era un lucru bun fiindcă niciodată oamenii nu vor putea fi împiedicați să se războiască.

Arbuştii de cafea se întind pe hectare întregi, în rânduri strânse. În capătul fiecărui rând sunt lăsate lăzi gata de a primi recolta.

— Anul acesta nu va fi cafea, oftează Somare. Toată recolta e compromisă. De acum semințele s-au înnegrit şi a mai şi plouat.

— Recoltă pierdută din cauza războiului?

Polițistul aprobă din cap fără a-şi desprinde privirile de pe câmpurile ale căror contururi se țin ca într-un dans după linia sinuoasă munților. În depărtare se întrezăresc piscurile pierdute în nori. Până la poalele muntelui Hagen, cu ai săi patru mii de metri înălțime, nu mai e mult.

Înainte de intrarea în sat, se întâlnesc din nou cu bărbați înarmați, cu fețele pictate în culori țipătoare. Unii sunt în picioarele goale, alții încălțați cu bascheți scâlciați. Un bătrân îşi face apariția în uşa unei case de lemn. Pe pântecele zbârcit, teaca peniană galbenă pare o virgulă. Câteva femei stau în jurul băcăniei. Şoferul întoarce Land Roverul pe pământul roşu al pieței din mijlocul satului, abia reuşind să evite un porc negru care-şi luase tălpăşița din mocirlă.

— Christian locuia în casa din capăt, explică Somare sărind din maşină.

— De când eşti plecat din sat? se interesează de Palma.

— De zece ani. Dar mă întorc destul de des.

Casa lui Christian este cea mai frumoasă din împrejurimi, are un etaj, acoperiş plat şi ferestre mari cu zăbrele. E înconjurată de verdeață, de o peluză bine întreținută şi arbuşti cu flori mari, purpurii şi violet. Poarta este vopsită în negru, iar zidul nu prea înalt care dă ocol curții e dat cu var. La intrare, lângă uşa cu geamuri de sticlă, stă o femeie grasă, cu şorț azuriu.

— Am vrea să îl vedem pe Christian, spune Somare.

— Christian a plecat, răspunde femeia.

— De când?

Femeia tace. Somare aruncă o privire în casă. Pe fereastra livingului se zăresc câteva fotolii de răchită în jurul unei mese joase, pe care sunt aşezate un milieu şi o vază de flori goală.

— Unde e Christian?

— Războiul l-a pus pe fugă. Toată lumea l-a acuzat că a adus ruina după el.

— De ce? întreabă de Palma.

— El a ținut să se înființeze plantațiile de cafea şi fabrica de obiecte de artă, explică Somare. După care nu a mai avut grijă de nimic. Şi totul s-a dus pe apa sâmbetei. Le-a promis tuturor munți de aur şi i-a convins că avea să se vândă întreaga recoltă de cafea. Că e necesară alianța cu duşmanii pentru ca afacerea să se pună pe roate. Mulți de aici l-au crezut... Până când, într-o zi, după cum ți-am mai spus, a schimbat macazul şi a zis că altceva trebuie făcut.

— Tot din cauza lui a izbucnit şi războiul?

— Lupta a început din cauza lui şi alor lui...

— Ce vrei să spui?

— Când tatăl lui a venit aici, ne-a deschis către lumea din afară, pe urmă s-a întors prin anii 1960 şi s-a născut Christian. Nu era cu adevărat dintre ai noştri. Credea că ne înțelege, dar nu era decât un metis care a crescut mai ales în Franța şi la Port Moresby. După ce s-a întors din Europa, tatăl lui îi trimitea bani mulți, dar nu s-au mai văzut niciodată. Când a murit domnul Robert, i-au venit în minte tot soiul de idei.

La capătul celălalt al pieței, de Palma observă o clădire nouă, distrusă de un incendiu. Lucrurile se întâmplaseră de curând. Grinzile arse căzuseră pe jos. Nişte copii

se joacă printre ruine. Unul dintre ei agită resturile unei măşti de lemn.

— Fabrica lui Christian, zice Somare arătând spre ruine. Cei de aici i-au dat foc.

Cei doi trec prin piață. În jurul lor se adună câțiva oameni, cu priviri duşmănoase. De Palma se simte dintr-odată ținta furiei acestor bărbați care o ținuseră săptămâni întregi într-o bătălie absurdă. Somare e nevoit să potolească spiritele de mai multe ori. Michel intră în fabrică. Focul lăsase întregi câteva bancuri de lucru din metal. Se mai vedeau şi nişte unelte contorsionate din cauza căldurii.

— Au ce au cu Christian şi cu toți albii, spune polițistul papuaş.

— De ce?

— A comis ceva ce a şocat tot satul şi care nu poate fi iertat de nimeni.

Somare aruncă o privire de jur împrejur. Bărbații par să înțeleagă ce spune. Unul dintre ei, un ins cu muşchii ca nişte chingi întinse, proferează amenințări. De Palma înțelege numele lui Ballancourt şi al lui Christian.

— A dus nişte cranii în biserică.

— Ce voia cu asta?

Somare trage un şut în cenuşa înmuiată de ultimele ploi.

— Să evite tot ce s-a întâmplat. Să facă pacea să se întoarcă.

Somare îşi aprinde o țigară. Figura îi e copleşită de tristețe.

— Credea că prezența craniilor va îmbuna spiritele, fiindcă acele capete nu ar fi trebuit să părăsească niciodată casa morților, iar pastorii au construit biserica pe locul acesteia.

O Toyota break antică trece prin piață. Pe locurile din față stau trei bărbați. Un al patrulea, în spate, ține fruntea plecată. Țevile armelor ies pe geamuri. Nimeni nu se uită la ei. Dintr-odată, un bătrân iese în față și strigă:

— Domnule Robert! Domnule Robert!

Somare traduce:

— Ai venit aici cu banii și cu ideile tale dubioase. Ne-ai descoperit și ne-ai lăsat baltă. Uite în ce hal de mizerie am ajuns astăzi. Fiul meu a murit în război din cauza capului ăluia!

Adunarea se dă la o parte și-l lasă pe bătrân să treacă. A plâns și obrajii arși de soare sunt încă umezi. Poartă o bonetă de lână în toate culorile curcubeului.

— Dacă Christian se întoarce în sat, îl omor cu mâinile mele! strigă într-o engleză stricată, proțăpindu-se în fața lui de Palma.

Michel întoarce ochii, neștiind ce să răspundă. Nu-i vine nimic în cap. Toate lucrurile acestea i se par derizorii. Absolut inutile. Nu își dorește decât un singur lucru: să dispară odată din locurile acestea devastate.

— O bună parte din banii fabricii au fost folosiți pentru a cumpăra arme de proveniență australiană.

— Am observat, puțin înainte de a ajunge în sat, și culturi de canabis, zice de Palma. Probabil că și banii de acolo tot în cumpărarea de arme se duc.

— Nu te înșeli. Aceeași logică domnește peste tot.

Autoritățile închid ochii, cea mai mare parte a polițiștilor este coruptă, iar contrabanda cu arme aduce bani mulți, fiecare palier administrativ având comisioanele puse deoparte. Nimeni nu este interesat în stoparea războaielor tribale. Ce rol o fi jucând Somare în afacere? De Palma îl crede, totuși, cinstit.

— Ai idee pe unde ar putea fi Christian?

— Niciuna, răspunde polițistul. Poate la Port Moresby. Cred că încearcă să fugă. Australia...

Toyota cu cei trei bărbați înarmați se întoarce în trombă după un ceas şi se opreşte derapând în mijlocul pieții. Cei dinăuntru coboară şi deschid portbagajul. Un cap însângerat apare. Bărbații încep să urle.

— Ce zic?

Somare rămâne o clipă tăcut.

— În maşină e corpul lui Christian. Te rog să nu spui nimic.

Figura lui Christian abia se mai poate recunoaşte. Pesemne că îl târâseră pe jos. Buzele îi erau smulse. Fusese un bărbat frumos care trebuie să fi avut grijă de aspectul lui, cu pielea bronzată şi părul roşcat vag pieptănat. Purta pantaloni de flanel albastru şi un tricou scump cu guler. Degetele fine probabil că zgâriaseră pământul pe drumul pe care fusese târât, fiindcă unghiile erau date peste cap.

Cu mâinile răsucite şi ochii încă deschişi, Christian pare a-şi cere iertare. Chipul distrus emană o suferință pentru care nu se găsesc cuvinte.

Somare îl percheziționează. Portofelul e în buzunarul de la spate al pantalonilor. Polițistul îl deschide şi găseşte în compartimentele de plastic permisul de conducere auto şi fotografia unei femei.

— O cunoşti? Este europeană.

Profund tulburat, Baronul se uită la chipul tinerei.

— Se numeşte Bérénice Delorme.

— Comercianta de artă despre care mi-ai vorbit?

— Da.

Ar vrea să adauge că femeia şi-a interzis dragostea pentru un papuaş, ceea ce l-a făcut să turbeze de furie. Ar vrea

să spună că, în schimb, Kaïngara nu voise să o rănească pe cea pe care o iubea, dar cuvintele nu izbutesc să iasă la suprafață. Cu o zi mai devreme îl sunaseră Bessour și Maistre, anunțându-l că Bérénice a dispărut fără urmă.

— Ancheta s-a încheiat, Michel, zice Somare. S-a făcut dreptate.

— A ucide pe cel ce a ucis nu a fost niciodată drept. Niciodată!

Baronul întoarce privirea și revine la clădirea arsă a fabricii. Într-un ungher al atelierului, o statuetă a scăpat de la dezastru. Flăcările, care tot prinseseră o parte din lemn, dăduseră gurii un aer feroce. De Palma ridică ochii. Dincolo de peretele prăbușit se zăresc șirurile de arbuști de cafea. Doi bărbați apar în capătul unei poteci. Doi albi. Unul este înalt și poartă o pălărie uzată care îi dă un aer de bătrân explorator, celălalt ține înnodată la talie o haină plină de pete de noroi.

— Cine sunt bărbații aceia? întreabă întorcându-se către Somare. Cei doi albi de acolo...

Somare se încruntă și mătură din priviri rândurile de arbuști de cafea.

— Nu văd pe nimeni.

Apoi adaugă:

— Nu e bine să te uiți într-acolo, Michel.

— De ce?

— Fiindcă în locul acela se termină calea fantomelor și cel ce vede spirite se îndreaptă grăbit spre un mare pericol.

Când soarele trece dincolo de munții înalți, corpul lui Kaïngara este întins în patul său. Un portret al mamei este așezat la căpătâi. Agnès își îndreaptă privirea melancolică spre fiul lipsit de viață.

De Palma veghează mortul o vreme, apoi, cu puțin înainte să se înnopteze, se retrage. Pentru prima oară după foarte multă vreme resimte o tristețe profundă, ca un val greu care îl ridică şi îl împinge spre neant. Nu se pricepe nici la filosofie, nici la lumea îndepărtată a marilor gânditori. În clipa de față pur şi simplu urăşte călătoriile şi exploratorii. Şi pe sine însuşi.

O singură frază îi revine în minte, aceea pe care Kaïngara o scrisese pe cartea de vizită aşezată pe fruntea lui Voirnec, hoțul de suflete.

Barbar este, în primul rând, cel care crede în barbarie.

Odată cu lăsarea nopții, doi bărbați se aşază lângă trupul lui Kaïngara. Figurile le sunt pictate în culorile înfricoşătoare ale doliului.

— Sunt inițiații, spune Somare.

Ambii cântă până în zori îndelungul jalet al fluierelor sacre. Glasul spiritelor, a cărui origine nimeni nu trebuie să o cunoască.

Cât despre craniile lui Robert Ballancourt şi Fernand Delorme, nimeni nu le-a mai găsit vreodată.

Mulțumiri

Adresez cele mai calde mulțumiri celor care au deschis poarta către „casa bărbaților" şi care au călătorit împreună cu mine în această țară uitată de timp. Lui Eliane şi Hella, pentru sfaturile lor, lui Pierre şi Laure, permanent prezenți alături de mine, fără de care lucrurile nu ar funcționat. Lui Nelly, căreia această carte îi datorează mult.

Xavier-Marie Bonnot s-a născut în 1962 la Marsilia. Pasionat de istorie, și-a luat doctoratul în acest domeniu; a urmat apoi studii de sociologie și a obținut, de asemenea, un master în literatură franceză.
Din 1992 s-a stabilit la Paris, unde locuiește împreună cu familia sa.

În *Țara uitată de timp*, Xavier-Marie Bonnot își aduce în scenă personajul său fetiș: Michel de Palma, polițistul atipic, în pragul retragerii și mare amator de operă.

3
FICTION CONNECTION

XAVIER-MARIE BONNOT

Comandantul Michel de Palma găsește un cadavru a cărui față este ascunsă de o mască tribală înfricoșătoare. Sub ea, se află o rană misterioasă; se pare însă că n-a fost provocată de un glonț.

Având puține piste, de Palma începe să cerceteze povestea călătoriei în Noua Guinee, întreprinsă cu șaptezeci de ani mai devreme de către doctorul care a fost asasinat.

În această călătorie a fost însoțit de un colecționar de artă oceanică, Robert Ballancourt. În cursul anchetei, de Palma și echipa lui dau de urma unor afaceri ilegale cu obiecte de artă care au loc în docurile pustii ale Marsiliei.

O poveste despre răzbunarea spiritelor, ritualuri papuașe și vânători de capete.

This Book has been translated with the assistance of the Sharjah Book Fair Translation Grant Fund

Această carte s-a tradus cu sprijinul Sharjah Book Fair Translation Grant Fund

www.edituratrei.ro

ISBN 978-973-707-687-8